Jaarstukken 2023

Inhoudsopgave

Leeswijzer ... 3
Jaarverslag ... 4
1. Beschouwingen ... 5
1.1 Algemene beschouwingen ... 5
1.2 Financiële beschouwingen ... 13
2. Programma verantwoording ... 24
Programma 1: Wonen en leven ... 25
Programma 2: Zorg ... 61
Programma 3: Werken ... 82
Programma 4: Bestuur ... 97
Programma 5: Financiën en grondexploitaties ... 112
3. De paragrafen ... 122
3.1 Lokale heffingen ... 123
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 136
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen ... 144
3.4 Financiering ... 161
3.5 Bedrijfsvoering ... 177
3.6 Verbonden partijen ... 190
3.7 Grondbeleid ... 217
3.8 Openbaarheidsparagraaf ... 220
Jaarrekening ... 221
4. Het overzicht van lasten en baten ... 222
4.1 Het overzicht van lasten en baten 'in één oogopslag' ... 223
4.2 Toelichting op de verschillen ... 224
4.3 Overzicht van incidentele lasten en baten ... 228
4.4 Overzicht verstrekte subsidies ... 235
4.5 Bezoldiging topfunctionarissen (WNT) ... 240
5. De uiteenzetting van de financiële positie ... 242
5.1 Balans ... 243
5.2 Toelichting op de balans ... 245
5.3 Investeringskredieten ... 267
5.4 Staat van reserves ... 280
5.5 Staat van voorzieningen ... 283
5.6 Staat van overlopende passiva en activa, voortvloeiende uit rijk ... 288
5.7 Gewaarborgde geldleningen ... 291
5.8 EMU-saldo ... 299
6. Bijlagen ... 300
6.1 Overzicht van taakvelden per programma ... 301
6.2 Toelichting weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 305
6.3 Verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen (SiSa) ... 317
7. Rechtmatigheidsverantwoording ... 329
8. Controleverklaring ... 332

Leeswijzer

De jaarstukken zijn het sluitstuk van de begrotingscyclus en hebben een controlerende functie. Bij de controle zijn diverse aspecten van belang. De jaarrekening moet een getrouw beeld geven, en de baten en lasten en de balansmutaties, moeten op een rechtmatige manier tot stand zijn gekomen. Voorts is het jaarverslag vooral van belang voor de toetsing van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid. Door het vaststellen van de jaarrekening verleend de raad het college decharge voor het uitgevoerde financieel beheer.

De jaarstukken van de gemeente bestaat overeenkomstig artikel 24 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) uit: 1) het jaarverslag en 2) de jaarrekening.

ad. 1 - het jaarverslag bevat:
- de beschouwingen;
- de programmaverantwoording;
- de paragrafen.

ad.2 - de jaarrekening bevat:
- het overzicht van baten en lasten over huidig boekjaar;
- de uiteenzetting van de financiële positie per 31 december van het huidige boekjaar;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over huidig boekjaar;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

Het jaarverslag bevat de inhoudelijke ambities en de daarbij behorende resultaten en financiën, verdeeld over de begrotingsprogramma's Wonen & leven, Zorg, Werken, Bestuur en Financiën & grondexploitaties. De jaarrekening bevat financieel-technische overzichten, die inzicht verschaffen in de financiële situatie van onze gemeente.

In hoofdstuk 1, het jaarverslag, zijn de algemene beschouwingen opgenomen. Dit is een terugblik op 2023 en bevat een resumé van de belangrijkste beleidsontwikkelingen. In dit hoofdstuk zijn ook de financiële beschouwingen opgenomen waarmee in het kort het financiële beeld wordt weergegeven en toegelicht. Uitgebreidere informatie vindt u terug in de programmaverantwoording (hoofdstuk 2) waar per programma wordt ingegaan op ambities, activiteiten, indicatoren en financiën. Hoofdstuk 3 omvat de wettelijk verplichte paragrafen.

De formele jaarrekening van de gemeente, waarop de controleverklaring van de accountant is gebaseerd, betreft de hoofdstukken:
4. overzicht van baten en lasten over 2023;
5. balans per 31 december 2023 met toelichting;
6. overzicht van de taakvelden per programma en de SiSa-verantwoording, en;
7. de rechtmatigheidsverantwoording.

Gelet op de bestendige gedragslijn 'rekening volgt begroting' volgt de inhoud en volgorde van de jaarstukken zoveel mogelijk de inhoud en volgorde van de programmabegroting 2023.

Jaarverslag

1. Beschouwingen

1.1 Algemene beschouwingen

Voor u liggen de jaarstukken over het jaar 2023 van de gemeente Hilversum. In deze jaarrekening leggen wij verantwoording af over de Programmabegroting 2023 ‘Ambities in onzekere tijden’.

We hebben het afgelopen jaar samen met de raad, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners hard gewerkt aan uitvoering van de in de begroting vastgestelde ambities en plannen. Ambitieuze plannen en investeringen die Hilversum mooier en beter maken. In de toekomst, maar ook op de korte termijn. We konden in 2023 echt werk maken van ons coalitieakkoord ‘Hilversum koesteren’. Naast de uitvoering heeft de raad een veelheid aan kaders en nieuwe plannen vastgesteld zoals het integraal veiligheidsplan, uitvoeringsprogramma mobiliteitsvisie, sekswerkbeleid, WMO, jeugd, armoede en schulden, cultuur, parkeerbeleid, asielaanpak en voor de gebiedsontwikkelingen het stedebouwkundig plan Sportpark (voorheen Arenapark) en het programma van eisen voor het Sportcomplex op Sportpark, het programma van eisen voor de buitenruimte Stationsgebied, en de gebiedsagenda’s voor de gebieden Zeverijnstraat en Centrum.

Acties en plannen die bijdragen aan betaalbaar wonen, verduurzaming, omgaan met de effecten van klimaatverandering, bereikbare en betaalbare ondersteuning van onze inwoners en het op peil houden van het voorzieningenniveau in de gemeente Hilversum. We doen dat in een tijd van stijgende kosten, schaarste aan goed opgeleide vakmensen en ook voor onze gemeentelijke diensten een krappe arbeidsmarkt.

Uitgangspunt bij al deze plannen is het actief betrekken van onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. En uiteraard stemmen we onze plannen af met onze andere stakeholders en mede-overheden, zoals ProRail, de Nederlandse Spoorwegen en de provincies Noord Holland en Utrecht. Het kan voorkomen dat deze uitgebreide participatie in sommige gevallen leidt tot vertraging in de uitvoering. Dat leidt ons echter niet af van onze ambities en de in juni 2022 ingezette koers. Onze inzet is om naast de ambities die we hebben financiële reserves te behouden en te versterken, zodat we deze kunnen aanspreken in moeilijke tijden. Want die komen er als gevolg van de herziene financieringssystematiek vanuit het Rijk, waardoor een sluitende begroting minder

vanzelfsprekend wordt. Met behoud en versterking van onze financiële reserves, kunnen we onze financieel gezonde uitgangspositie handhaven.

We hebben we in Hilversum natuurlijk ook te maken met landelijke en regionale ontwikkelingen die onvoorziene inspanning van ons vragen. Vanwege de onverminderd hoge instroom van ontheemden uit Oekraïne in Nederland en de daarmee samenhangende taakstelling voor gemeenten, is het ons gelukt de opvangcapaciteit voor deze groep in 2023 uit te breiden naar in totaal 972 opvangplekken. In april 2023 is de Philipslocatie geopend met 500 opvangplekken. Daarmee voldoen we aan de taakstelling die het rijk ons heeft opgelegd. Sinds de problemen in het overvolle aanmeldcentrum in Ter Apel, hebben de Veiligheidsregio's afgesproken zich in te spannen voor vastgesteld aantal opvangplekken per regio voor asielzoekers. In Hilversum vangt het COA sinds april 2022 een groep volwassen asielzoekers op in Gooiland Hotel. Inmiddels zijn dat 148 plekken en vanwege het goede verloop heeft het college heeft op 19 september 2023 besloten om de bestuursovereenkomst met het COA voor de opvang van asielzoekers in Gooiland Hotel te verlengen tot 1 januari 2025.

Dan speelt in onze eigen regio dat de gemeenteraad van Wijdemeren op 5 oktober 2023 het voorgenomen besluit nam tot een bestuurlijke fusie per 1 januari 2027. Omdat een krachtige regio Gooi en Vechtstreek en krachtige inliggende gemeenten voor de toekomst en ontwikkeling van onze gemeente van belang zijn, hebben wij ons open gesteld voor oriënterende bestuurlijke gesprekken. Vanuit dat perspectief is de voorbereiding gestart voor het in beeld brengen van mogelijke scenario's, consequenties en aandachtspunten voor een kaderstellend voorstel aan de raad voor een vervolg. Dit zijn voorbeelden van taken en inspanningen die weliswaar niet of slechts in beperkte mate in de begroting opgenomen zijn, maar die wel in 2023 zijn uitgevoerd en een aanzienlijk beslag op de organisatie hebben gelegd.

We vinden het essentieel om de relatie te blijven leggen tussen het realiseren van onze ambities en het in verbinding zijn en blijven met onze Hilversumse samenleving. Zo hebben we onder meer waardevolle gesprekken gevoerd met inwoners over wat zij belangrijk vinden bij de opvang van asielzoekers in Hilversum, hebben we een schitterend gala georganiseerd voor onze onmisbare vrijwilligers in de stad, hebben we met onze woningscorporaties prestatieafspraken kunnen maken over behoud en uitbreiding van sociale woningbouw, hebben we samen met de stad belangrijke stappen gezet met de omgevingsvisie, hebben we met bewoners en hun mooie vergroeningsinitiatieven de vergroening van Hilversum aangepakt en hebben bewoners en ondernemers initiatieven aangedragen voor het feestjaar 600 jaar Hilversum. En over verbinding gesproken; vanaf 10 december 2023 kan er weer elke vrijdag- en zaterdagnacht met de trein gereisd worden vanaf en naar alle Hilversumse station0s tussen Utrecht Centraal en Amsterdam Centraal. Daarnaast hebben we in toenemende mate onze Hilversumse jongeren betrokken bij onze plannen. Zo hebben de kindergemeenteraad en het ToekomstLab, een initiatief van het Dudok Architectuur Centrum, input geleverd voor de nieuwe visie Openbare Ruimte, hebben jongeren van het ATC meegedacht over het ontwerp van de nieuwe Kerkbrink en heeft Pizza en Politiek een aantal waardevolle vervolgsessies gehad. En zo zijn er nog veel meer mooie voorbeelden van samenwerking te noemen die laten zien hoeveel initiatief, vernieuwing, culturele en sociale rijkdom er in onze stad, bij onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners is. We hebben daar in 2023 volop gebruik van gemaakt en in gezamenlijkheid belangrijke stappen gezet in het verder bouwen nog mooier, socialer en toekomstbestendiger Hilversum voor iedereen.

Prioriteiten en speerpunten van de begroting 2023
Aan de hand van de in de begroting 2023 gestelde prioriteiten en speerpunten schetsen we hieronder een beknopt beeld van de resultaten. De totale verslaglegging over 2023 leest u in volgende hoofdstukken van de jaarrekening.

❖ **Groen en duurzaam Hilversum**

Samen met de Hilversumse inwoners, organisaties en bedrijven blijven we investeren in een duurzaam en groen Hilversum. We blijven onze bijdrage doen aan de klimaatadaptatie en richten ons daarbij op de stappen die het meeste effect sorteren.

Programma Groen

Het afgelopen jaar hebben we met inwoners enthousiast gewerkt aan het vergroenen en verduurzamen van de stad. Een voorbeeld is het 'Speelplekken vergroenen'-project, waarbij gesprekken met inwoners en kinderen hebben geleid tot succesvolle aanpassingen van speelplekken. Zo is afgelopen zomer het vergroende Jac. P. Thijsseplein opgeleverd. Naast de vergroening van speeltuinen, zijn er maar liefst 513 extra bomen en boompjes aangeplant. De doelstelling van Gewoon méér bomen, het planten van 500 bomen tot en met 2026, is afgelopen jaar dus al gehaald. Met name de uitdeelactie van 500 inheemse boompjes voor inwoners heeft in belangrijke mate bijgedragen aan dit resultaat. Daarnaast zijn er maar liefst 47 groene initiatieven en ideeën bij de gemeente ingediend, die bijdragen aan het bevorderen van natuur en biodiversiteit, klimaatadaptatie en vitaliteit.

Transitievisie warmte

Begin 2023 zijn we gestart met het Hilversums Isolatie Programma, waarbij bewoners direct gebruik konden maken van verschillende subsidies en deskundig advies om hun huis te verduurzamen. Samen met het Energie Diensten Bedrijf zijn o.a. pakketten ontwikkeld waar bewoners per wijk kant-en-klare plannen kunnen ontvangen voor het verduurzamen van woningen en waarbij voor woningen uit specifieke bouwjaren ook gratis een klimaatplan kan worden aangevraagd voor vergaande verduurzaming van hun woning. Met het bedrijvenpark Hilversum Zuidwest hebben we een Green Deal gesloten voor de periode 2023-2027, om een toekomstbestendig energiesysteem te creëren, waarbij lokaal opgewekte energie onderling kan worden uitgewisseld en opgeslagen. Met het Mediapark en het Vliegveld lopen de voorbereidingen voor een Green Deal af te sluiten.

Uitvoeren Regionale Energie Strategie (RES).

Voor de actualisatie van de RES 2.0 wordt vastgehouden aan realisatie van ons bod voor zonnepanelen in 2030. In 2023 hebben we met data-analyses inzichtelijk gemaakt waar de grootste potentie voor zon-opwekprojecten ligt. Op basis daarvan richten we concrete projecten in om de potentiële opwek te realiseren, naar voorbeeld van het zon-op-schooldak project. Bij het ontwikkelen van projecten richten we ons op het halen van het doel en ons geld meer impact gestuurd in gaan zitten. De meeste potentie zit in zon op grote daken, namelijk 90% van ons RES-bod.

❖ **Mooi en betaalbaar wonen**

De druk op de woningmarkt is groot en blijft toenemen. In alle segmenten is de vraag groter dan het aanbod en stokt de doorstroming. We blijven de ambities uit de in 2021 vastgestelde Woonvisie nastreven. We bouwen voor doorstroming en willen bestaande stenen zo goed mogelijk benutten. Het belang van voldoende betaalbare en kwalitatief goede woningen staat buiten kijf. Het evenwicht tussen koopwoningen en sociale huurwoningen moet bewaakt worden.

Prestatie afspraken met woningbouwverenigingen.

Op 4 juli 2023 hebben we de prestatieafspraken met de woningcorporaties ondertekend voor de periode 2023 tot en met 2027. Hiermee is een langdurig proces afgerond. Onderdeel van de afspraken is het behoud van sociale huurwoningen en hoeveel nieuwe sociale huurwoningen er komen. We willen voorkomen dat het aantal sociale huurwoningen afneemt.

Aanpassing huisvestingsverordening
Met de aanpassing van de huisvestingsverordening krijgen de regionale wooncoaches de mogelijkheid om urgentie toe te kennen. We benutten daarmee beter de wettelijke mogelijkheden om te sturen op de woningvoorraad en het toewijzen van woonruimte.

In gang zetten project Circusterrein
In 2023 zijn er bodemonderzoeken gedaan op het Circusterrein en daaruit bleek dat de grond minder vervuild was dan oorspronkelijk verwacht. Vanwege de tijdsduur van het onderzoek starten de saneringswerkzaamheden in 2024 in plaats van. 2023 en starten we dan ook pas met het leegruimen van het terrein. Op 21 juli 2023 tekenden we een intentieovereenkomst met het Rijk en woningcorporaties G&O, Dudok Wonen en De Alliantie om 400 betaalbare flexwoningen op het Circusterrein te realiseren. Intussen is ook het haalbaarheidsonderzoek afgerond en er is een samenwerkingsovereenkomst met de drie Hilversumse woning corporaties opgesteld. In aanvulling op de reguliere woningbouw willen we hier inzetten op tijdelijke en flexibele woonconcepten om de woningnood onder jongeren en specifieke doelgroepen tegen te gaan. Het investeringsvoorstel voor de realisatie van het plan wordt in 2024 met de raad besproken.

Uitvoering project Stationsgebied
Voor zowel 1221 als het Stationsgebied waren de bestemmingsplannen eind 2023 nog niet onherroepelijk omdat voor beide door omwonenden beroepsprocedures waren gestart bij de Raad van State. Voor het Stationsgebied is de eerste gronduitgifte voorbereid. Daarnaast is de nieuwe riolering onder De Schapenkamp aangelegd en het nieuwe fietspad gerealiseerd. De voor de ontwikkeling van beide gebieden noodzakelijke verwerving van de Koninginneweg en in het postcodegebied 1221 is in 2023 ook voorspoedig verlopen; voor de laatste eigendommen Koninginneweg is in het najaar een verzoekbesluit tot onteigening genomen.

❖ **Een zorgzaam Hilversum**
In Hilversum zorgen we voor elkaar en krijgt iedereen de zorg die hij of zij nodig heeft. Vanuit die gedachte blijven we de komende jaren in het zorg- en welzijnsdomein aan de slag. De beheersbaarheid van de kosten en de tekorten op de arbeidsmarkt in het sociaal domein blijft een belangrijk aandachtspunt. We zetten in op een wijkgerichte aanpak, dicht bij de inwoners. Pijlers daarin zijn verbinden, ontmoeten en bewegen. Belangrijk voor het welzijn van mensen en steeds belangrijker in de (preventieve) aanpak van maatschappelijke opgaven. We koesteren het brede onderwijsaanbod en blijven hierin investeren.

Herijken kadernota Sociaal Domein
Op 5 april 2023 heeft de raad de overkoepelende visie voor het sociaal domein ‘Wij zijn Hilversum’ vastgesteld. De visie is met betrokkenheid van de raad en input van samenwerkingspartners en de Cliëntenraad en de Adviesraad sociaal domein tot stand gekomen. De visie Wij zijn Hilversum is gericht op een gezond en zorgzaam Hilversum. Een Hilversum waarin iedereen meedoet op een manier die bij hem past en hem het gevoel geeft erbij te horen en grip op het eigen leven te hebben. De visie geeft richting en houvast voor de uitwerking van de grote opgaven in nieuw integraal beleid (te beginnen op de terreinen jeugd, Wmo en minima) en geeft richting in de samenwerking met partners en het maken van keuzes en de verantwoording daarover.

Agenda Jeugd en agenda WMO
Op 6 december 2023 heeft de raad de beleidsagenda Wmo Samenleving 2024-2030 en de beleidsagenda Jeugd 2024-2030 vastgesteld. Met de nieuwe agenda’s zetten we de komende jaren meer in op preventie en zorgzame gemeenschappen en willen we de beweging van individueel geïndiceerde zorg naar een algemeen toegankelijk aanbod maken en daarmee een bijdrage leveren aan de aanpak van een overbelast zorgsysteem in Hilversum en de regio. We starten met algemeen toegankelijke voorzieningen in de buurt voor zinvolle daginvulling. Bij jeugdigen gaat de gemeente,

lichte ondersteuningsvragen, zelf uitvoeren door inzet van hulpverleners, gezinsondersteuners en wordt de praktijkondersteuner GGZ-jeugd bij alle huisartsen aangeboden. Bovendien gaat de gemeente extra ondersteuning bieden aan vrijwilligers en mantelzorgers en wordt de aanpak tegen eenzaamheid geïntensiveerd

Verbeteren en vereenvoudigen minimaregelingen
Op 20 december 2023 heeft de raad de beleidsagenda 'Samen sterk tegen armoede en schulden' vastgesteld waardoor voortaan meer mensen gebruik kunnen maken van de regelingen en voorzieningen van de gemeente en er snellere hulp is voor mensen met schulden.
Met het vaststellen van de beleidsregels gemeentelijk minimabeleid Hilversum 2023, is de inkomensgrens voor bijzondere bijstand (met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2023) verhoogd tot 130% van het wettelijk sociaal minimum. Ook zijn de minimaregelingen voor bijvoorbeeld sociale participatie beschikbaar gemaakt voor huishoudens met een inkomen tot 130. Daarmee bereiken we werkende inwoners met een inkomen tussen de 110% en 130% van de bijstandsnorm die met de huidige prijsstijgingen vaak moeilijk rondkomenen. Met deze maatregelen kunnen zij volwaardig mee blijven doen in de maatschappij.

Multifunctionele accommodatie Zuid de nieuwe Lelie
Voor de ontwikkeling van de multifunctionele accommodatie de nieuwe Lelie is in 2023 de omgevingsvergunning afgegeven en de aanbesteding afgerond. In 2025 verwachten we de oplevering van de Nieuwe Lelie.

Educatieve agenda
De evaluatie van het Nationaal Programma Onderwijs is in 2023 gerealiseerd en de successen daaruit worden meegenomen in de nieuwe Hilversumse Educatieve Agenda 2024-2027 die in 2024 aan de gemeenteraad ter besluitvorming wordt voorgelegd. Ook het implementeren en vertalen in beleid en activiteiten gericht op "Kansrijk opgroeien 0-13 jaar" maakt onderdeel uit van de nieuwe Agenda, waarin nog meer de nadruk wordt gelegd op het ondersteunende brede netwerk rondom het kind en op de taalbevordering.

Integraal Huisvestingsplan onderwijs
In 2023 is, in samenwerking met de onderwijsbestuurders en kinderopvang, gewerkt aan een actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan voor de periode van 2024-2039. Doel van het nieuwe huisvestingsplan is te investeren in het verbeteren van onderwijshuisvesting voor het groeiend aantal kinderen in Hilversum. De actualisatie wordt in 2024 aan de gemeenteraad ter besluitvorming voorgelegd.

❖ **Bereikbaarheid en parkeren**
De bereikbaarheid van Hilversum staat onder druk. De verkeersveiligheid voor bijvoorbeeld fietsers en voetgangers blijft aandachtspunt. Voor parkeren geldt dat we streven naar een goede verhouding tussen parkeervraag en parkeeraanbod en beleid om af te wijken van de parkeernormen te verruimen.

Vaststellen uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2040
Op 19 juli 2023 is het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2040 door de raad vastgesteld. De maatregelen zijn onder meer om het centrum autoluw maken en de maximumsnelheid binnen de centrumring en op delen van de centrumring op korte termijn te verlagen tot 30 km per uur. Hierdoor krijgen fietsers en voetgangers meer ruimte. Ook komen er extra nieuwe fietsparkeerplekken in Hilversum bij en worden de komende jaren, tot 2028, diverse zogenoemde doorfietsroutes gerealiseerd tussen NS-station Hilversum en omliggende gemeenten, onder andere Amersfoort en Utrecht.

Actualiseren parkeerbeleid
Op 19 juli 2023 heeft de raad het nieuwe parkeerbeleid vastgesteld, gebaseerd op de uitgangspunten van de Mobiliteitsvisie. In het nieuwe parkeerbeleid stimuleren we wonen boven winkels en het bereikbaar en leefbaar houden van Hilversum. Na vaststelling van het parkeerbeleid zijn we begonnen met de voorbereidingen voor het uitbreiden van het gereguleerd parkeren tot en met de buitenring.

Uitwerking fietsmaatregelen
Met de in 2023 vastgestelde Agenda Fiets, onderdeel van het uitvoeringsplan Mobiliteit 2040, werken we aan maatregelen om snel en veilig fietsen te bevorderen en de kwaliteit van het fietsnetwerk verder te verbeteren. In dat kader worden doorfietsroutes naar omliggende dorpen en steden gerealiseerd, wat zorgt voor tijdswinst, verbeterd comfort en verkeersveiligheid voor fietsers.

❖ **Een bloeiende economie**
Hilversum in balans: Mediastad én tuindorp, waar het prettig wonen, werken en verblijven is. We zetten in op voldoende ruimte voor wonen én werken, en op een goed vestigingsklimaat voor bedrijven. In nauwe samenwerking met ondernemers en vastgoedeigenaren werken we de komende jaren aan toekomstbestendige winkelgebieden en werklocaties.

Project Arenapark
Op 19 juli 2023 heeft de raad het "Stedenbouwkundig Plan Sportpark" en het Programma van Eisen voor het sportcomplex Sportpark (voorheen Arenapark) vastgesteld. Het stedenbouwkundig plan is de basis voor de sportiefste buurt van Hilversum, waar gewerkt én gewoond wordt, in een natuurlijke, duurzame omgeving. Het verplaatste station Sportpark is het fundament van dit plan. Het programma van eisen voor het nieuwe sportcomplex is de eerste stap op weg naar een complex met een zwembad, een sporthal en zes gymzalen die ook als indoor atletiekhal fungeren.

Gebiedsagenda's Centrum en Zuidwest
De raad heeft op 19 juli 2023 de gebiedsagenda Centrum vastgesteld; een toekomstbeeld voor het centrum van Hilversum in 2030, met een agenda met ruim 30 concrete maatregelen voor de komende vier jaar. In bijeenkomsten en een online participatieplatform is de gemeente in gesprek gegaan met bewoners en ondernemers van het centrum, partners van de gemeente en bezoekers van het centrum. Een Taskforce centrum, bestaande uit vertegenwoordigers van winkeliers, vastgoed, horeca, cultuur, Hilversum Marketing, bewoners en de gemeente, is in het najaar aan de slag gegaan en bewaakt de uitvoering van de Gebiedsagenda Centrum.

Met de Gebiedsagenda ZuidWest is in 2023 een start gemaakt met het vaststellen van de gebiedsfoto. Door de zoektocht naar een projectleider en het opzetten van een zorgvuldig proces samen met Ondernemersvereniging Zuid West, zal deze gebiedsagenda in de loop van 2024 aan de raad worden aangeboden.

Herinrichting Gijsbrecht van Amstelstraat
Op 19 december 2023 is het definitieve ontwerp door het college vastgesteld voor de herinrichting van de Gijsbrecht van Amstelstraat tussen de Gladiolusstraat en de Neuweg. De raad had in september al het voorlopige ontwerp vastgesteld. In twee cocreatie sessies is met een groep bewoners, een afvaardiging van Platform Gehandicapten en Chronisch Zieken Hilversum (Platform G&CZ),vastgoedeigenaren en ondernemers is gewerkt aan het bepalen van de gewenste identiteit en een ontwerp met veilige oversteekplekken en verblijfsplekken die passen bij de sfeer van de Gijsbrecht.

Herinrichting van De Kerkbrink
In december 2023 heeft de raad het definitieve ontwerp van de herinrichting van De Kerkbink vastgesteld. Met dit ontwerp, wordt deze historische plek in het centrum van Hilversum niet alleen mooier, groener en veiliger voor alle verkeersdeelnemers, maar wordt ook het fietspad langs de ’s Gravelandseweg verbeterd en veiliger gemaakt.

❖ **Een aantrekkelijke stad**
Hilversum is een aantrekkelijke stad met al haar voorzieningen op het gebied van sport, onderwijs, cultuur en evenementen. Een aantrekkelijke stad maken we met elkaar. En iedereen moet kunnen meedoen.

Nieuw cultuurbeleid
Op 5 april 2023 is het nieuwe cultuurbeleid “Momentum” door de raad vastgesteld met als uitgangspunt cultuur voor álle Hilversummers. Met het nieuwe beleid versterken we het aanbod kunst en cultuur zodanig dat het aanbod een zo groot mogelijke groep Hilversummers aanspreekt.

Hilversum 600 jaar
18 april 2023 trapten we af met 600 Jaar Hilversum met een Stadsessie in de Vorstin. We zijn blij en trots dat we zoveel partners bij deze sessie mochten verwelkomen. We merkten dat veel mensen geïnspireerd waren door de Hilversummers die vertelden over wat zij graag op de jubileumkalender willen zetten.De ervaringen van initiatiefnemers, over hoe je betekenisvolle activiteiten opzet voor mensen uit de buurt, nodigden uit om nieuwe verbindingen aan te gaan.

Om het bijzondere jubileumjaar in 2024 groots en eigentijds te kunnen vieren met de stad, is na deze sessie hard gewerkt aan alle voorbereiding die daarvoor nodig zijn. Zo is de subsidieregeling 'Energie uit de stad' voor de viering in 2023 vastgesteld en is de stad betrokken bij planvorming en uitvoering van de festiviteiten. Samen met de stad, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners is aan een waardig jubileumprogrammering voor feestjaar 2024 gewerkt. De initiatieven en ideeën van Hilversummers zelf staan centraal in 2024, waarbij we graag een blijvend gevoel van meer verbinding in de stad teweeg willen brengen.

Sport
Op 23 juni 2023 ondertekenden we de samenwerkingsovereenkomst verenigingsondersteuning met het NOC*NSF 2023-2026 met als doel om sportverenigingen te helpen zo toekomstbestendig mogelijk te worden en te blijven. Thema’s als het werven van vrijwilligers en het aantrekken van sponsoren zijn daarin belangrijk. In 2023 zijn ook mooie stappen gezet in de voorbereiding van de realisatie van het Evert Kroon-bad en de multi-use sporthal. Daarnaast is door middel van participatie met sportverenigingen en maatschappelijke partners hard gewerkt aan de voorbereidingen van de nieuwe Sport en Beweegnota zoals aangekondigd in het coalitieakkoord. Op 19 juli 2023 heeft de raad ingestemd met het voorstel voor het globale Programma van Eisen voor een integraal sportcomplex binnen het Stedenbouwkundig Plan Sportpark (Arenapark), waarin ook een indoor atletiekbaan is meegenomen.

❖ **Een veilig Hilversum**
We werken aan een leefbare en veilige stad met betrokken inwoners en ondernemers. Een veilig Hilversum is ook een voorwaarde voor een levendig Hilversum. We zetten in op het aanpakken van problemen en preventie. De samenwerking tussen het veiligheids-, sociale- en fysieke domein is daarbij essentieel.

Integraal veiligheidsplan
Op 5 februari 2023 heeft de raad het nieuwe integraal veiligheidsplan 2023-2026 vastgesteld. In het integraal veiligheidsplan beschrijven we onze lokale prioriteiten, zodat we effectief op regioniveau kunnen samenwerken met de regiogemeenten en onze (veiligheids)partners. Georganiseerde ondermijnende criminaliteit, digitale veiligheid, maatschappelijke (on)rust en drugshandel op straat zijn de vier prioriteiten voor de komende jaren. Binnen al deze prioriteiten is er brede aandacht voor aangifte- en meldingsbereidheid én jeugd en jonge aanwas.

Actieplan ondermijning
Vanuit ondermijning is een aanpak tegen mensenhandel opgesteld en is de voorlichting voor het vergroten van (digitale) weerbaarheid onder jongeren geïntensiveerd.

Keten aanpak jeugd en veiligheid
Voor de verbinding van zorg en veiligheid ligt de focus op de samenwerking met partners van het zorg- en veiligheidsdomein voor de (preventieve) aanpak van overlast gevende groepen en jeugdproblematiek.

❖ **Betrouwbaar bestuur en gezonde financiën**
De plannen uit de begroting 2023 zijn vertaald in een meerjarig financieel beeld. Ondanks de zeer onzekere tijden kon er bij de begroting 2023 een positief begrotingssaldo gepresenteerd worden. We voeren een prudent financieel beleid om nu en in de toekomst in de stad te kunnen blijven investeren, waaronder de plannen in het MPG, maar daarnaast blijven ook de kengetallen binnen onze norm.

We werken aan een cultuur die is gericht op samenwerken met een open houding en te onderzoeken wat ons bindt, in plaats van te benadrukken waarin we verschillen. Het is onze plicht om met deze nieuwe bestuurscultuur niet alleen een stap te zetten naar breed gedragen besluiten, maar vooral ook naar herstel van vertrouwen in de politiek. Het college zet samen met de gemeenteraad en de organisatie de nodige stappen voor het bevorderen van deze cultuur.

Al met al laat dit jaarstuk zien dat in 2023 grote stappen zijn gemaakt in de uitvoering van het coalitieakkoord en in het bijzonder de programmabegroting 2023. Er is veel nieuw beleid opgesteld, nieuwe plannen gemaakt en uitvoering gegeven aan bestaande plannen. Hilversum verkeert in de gunstige situatie niet alleen ambitieus te kunnen zijn, maar deze ambities ook grotendeels waar te kunnen maken. Onze gezonde financiële positie en ambtelijke en bestuurlijke aandacht hiervoor dragen hier in hoge mate aan bij.

Tegelijkertijd krijgt ook Hilversum, als veel gemeenten, als gevolg van de herziene financieringssystematiek vanuit het Rijk, te maken met financiële onzekerheid in de toekomst en wordt een sluitende begroting minder vanzelfsprekend. Deze situatie, ook in het licht van de grote ambities met een aanzienlijk financieel effect op zowel de begroting als het (weerstands)vermogen van de gemeente, vragen ook in Hilversum om financiële waakzaamheid en mogelijk het maken van keuzes. Het behouden en te versterken van onze financiële reserves blijft het streven, zodat we deze kunnen aanspreken in moeilijke tijden en onze ambities waar kunnen maken, zonder financiële gezondheid in te boeten.

1.2 Financiële beschouwingen

De jaarrekening is een omvangrijk boekwerk dat voor een groot deel vanuit de financiële techniek is opgesteld. Om de jaarrekening beter te kunnen duiden, geven deze beschouwingen een samenvattend beeld van de financiële positie van Hilversum per 31 december 2023 en de resultaten over het boekjaar 2023. Gemeentefinanciën zijn complex. Toch werkt de financiële huishouding van een gemeente in de basis zoals iedere andere financiële huishouding. Naast de jaarlijkse baten en lasten die in de exploitatie staan, kan er voor aanvullende lasten geld uit reserves worden gehaald. Via de balans en de exploitatierekening kan snel inzicht worden verkregen in de financiën van Hilversum.
In de balans komt de verhouding tussen de bezittingen (activa) en de daarvoor beschikbare eigen middelen (reserves) en financieringsmiddelen van derden (schulden) tot uitdrukking. In de exploitatierekening wordt duidelijk welke inkomsten de gemeente heeft en waar het geld aan wordt uitgegeven. Het jaarrekeningresultaat volgt uit het saldo van de inkomsten en uitgaven in dat jaar (gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten) en de verrekening met de reserves (gerealiseerd resultaat). Het saldo van inkomsten en uitgaven voor verrekening met reserves geeft aan of er per saldo middelen aan het eigen vermogen kunnen worden toegevoegd (bij een positief saldo), of dat er middelen aan het eigen vermogen moeten worden onttrokken (bij een negatief saldo). In de hierop volgende paragrafen geven we een korte financiële beschouwing van de jaarrekening inclusief de vermogenspositie, lichten we toe hoe het resultaat over 2023 is opgebouwd en hoe dit zich verhoudt tot het door de raad vastgestelde begrote resultaat.

1.2.1 Toelichting op het resultaat

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), de verslaggevingsregels van gemeenten, wordt onderscheid gemaakt tussen het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten en het gerealiseerd resultaat. Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten bedraagt € 4,8 miljoen voordelig over 2023. Per saldo is tussentijds € 695.000 aan de reserves toegevoegd, zodat het gerealiseerd resultaat afgerond € 4,2 miljoen voordelig bedraagt.
Relevant voor het uiteindelijke resultaat is het 'resultaat na bestemming'. Dat is het resultaat na budgetoverhevelingen en aanvullende mutaties reserves, waarover de raad op 12 juni 2024 zal besluiten. Dit resultaat bedraagt afgerond € 5,9 miljoen nadelig. In onderstaande tabel ziet u hoe dit resultaat tot stand is gekomen:

Bedragen x € 1.000

Financieel resultaat		Bedrag
Werkelijke lasten		361.133
Werkelijke baten		-365.981
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten		**-4.848**
Stortingen in de reserves	11.108	
Onttrekkingen uit de reserves	-10.413	
Mutaties reserves		695
Gerealiseerd resultaat (afgerond)		**-4.153**
Resultaatbestemming: budgetoverhevelingen	5.614	
Mutatie reserves saldo opvang ontheemden Oekraine	4.561	
Hogere ontvangst (rente) uittreedsom GNR	102	
Opheffen reserve corona herstelagenda	-243	
Totaal voorgestelde resultaatbestemmingen		10.034
Resultaat na bestemming		**5.881**

1.2.2 Toelichting Jaarrekeningresultaat 2023

Bij de jaarrekening vergelijken we het werkelijke resultaat met het door de raad vastgestelde begrote resultaat. Het rekeningresultaat werd bij de primaire Begroting 2023 op € 985.000 voordelig begroot. Door de tussentijdse besluitvorming door de Raad wordt dit oorspronkelijk begrote resultaat altijd bijgesteld. Het daadwerkelijke begrote jaarrekeningresultaat per 31 december 2023 is door de Raad bijgesteld naar € 745.000 voordelig. Het werkelijke (gerealiseerde) resultaat is € 4,2 miljoen positief en daarmee € 3,4 miljoen voordeliger dan begroot.

Om een goed beeld te krijgen van de oorzaak van de afwijkingen is in onderstaande tabel weergegeven binnen welke programma's verschillen optreden en hoe groot die zijn. Vervolgens worden de grootste afwijkingen (groter dan € 250.000) toegelicht. Voor een uitgebreidere analyse per programma verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.2 van de jaarstukken en de financiële analyses op de programmaverantwoording.

Bedragen x € 1.000

Financiële afwijkingen per programma groter dan € 250.000	Bedrag	Totaal
Programma 1 - Wonen en leven		**-5.867**
• Herinrichten Arenapark (budgetoverheveling)	-532	
• Bouwleges	850	
• Rijksmiddelen Brede SPUK	-490	
• Identiteit Hilversum/ Landgoed Zonnestraat (budgetoverheveling)	-270	
• Uitvoeringsprogramma en jaarplan Mobiliteit (budgetoverheveling)	-550	
• Toegerekende rente	-490	
• Sanering Circusterrein (budgetoverheveling)	-487	
• Hilversums isolatieplan	-441	
• Zwerfafval	-350	
• Overige verschillen per saldo groter dan € 250.000	-3.107	
Programma 2 - Zorg		**-1.778**
• Bescherming en opvang	-690	
• Overige verschillen per saldo groter dan € 250.000	-1.088	
Programma 3 - Werken		**-276**
• Overige verschillen per saldo groter dan € 250.000	-276	
Programma 4 - Bestuur		**-1.286**
• Uitlopen van projecten (budgetoverheveling)	-996	
• Overige verschillen per saldo groter dan € 250.000	-290	
Programma 5 - Financiën		**5.799**
• Lagere toegerekende rente	1.580	
• Minder middelen via Decembercirculaire	1.618	
• Meer ontvangen rente	-614	
• Uitgestelde verkoop panden	2.499	
• Overige verschillen per saldo groter dan € 250.000	716	
Totaal afwijkingen ten opzichte van begroot resultaat Eindejaarsrapportage		**-3.409**

(- = voordeel, zonder teken = nadeel)

Toelichting afwijkingen

Programma 1 - Wonen en leven

- De uitvoering van het "Stedenbouwkundig Plan Sportpark" voor het Arenapark neemt meer tijd in beslag door het beperkte aanbod in de arbeidsmarkt, waardoor slechts een deel van de geplande werkzaamheden zijn uitgevoerd (€ 458.000). Verder is er een voordeel van € 75.000 bereikt in de overeenstemming met de provincie over de declaraties in het kader van versnelling woningbouwprojecten.
- In de begroting 2023 was rekening gehouden met de te ontvangen bouwleges van een groot bouwproject.
- In 2023 zijn de rijksmiddelen met betrekking tot de Brede SPUK (Brede Regeling Combinatiefuncties, Lokaal Sportakkoord en Aanpak Overgewicht) en het restant budget vanuit het Sportakkoord 2022 niet volledig benut. Inzet ten laste van de reguliere sportbudgetten bleek op korte termijn niet te realiseren, mede in verband met de krappe arbeidsmarkt. Dit leidt in 2023 tot een incidenteel voordeel van € 490.000 op de reguliere sportbudgetten.
- De bij de voorjaarsnota 2023 incidentele toegekende gelden aangaande, Identiteit Hilversum (€ 170.000) en Landgoed Zonnestraal (€ 100.000) zijn nog niet besteed. De voornaamste reden voor de onderbesteding is uitstel in het proces van besluitvorming. Op dit moment wordt gewerkt aan de opdrachtverstrekking.
- Mede door krapte op de arbeidsmarkt heeft de werving van een programmamanager Mobiliteit, Beleidsadviseur Verkeer en vervoer en Projectleider infrastructurele maatregelen langer geduurd dan was voorzien en is het uitvoeringsprogramma en het jaarplan Mobiliteit vertraagd.
- De lagere toegerekende rente betreft de interne (en gemeentebrede neutrale) verrekening van de rentelasten. Zie ook programma 5.
- De bodemonderzoeken voor het Circusterrein zijn inmiddels afgerond. Vanwege de doorlooptijd van het onderzoek wordt naar verwachting in het derde kwartaal van 2024 gestart met de saneringswerkzaamheden. Er is een overhevelingsvoorstel van € 490.000 voor de uitvoering in 2024 ingediend.
- De realisatie van het aantal te verlenen subsidies voor energiebesparende maatregelen is lager uitgevallen dan was voorzien en resulteert in een voordeel van € 440.000 op de lasten en een nadeel van € 75.000 op de baten. Het bekend worden en vinden van de regeling door woningeigenaren heeft in het begin meer tijd nodig gehad en verloopt inmiddels steeds voorspoediger.
- Er is een incidentele ontvangst van € 70.000 van Nedvang als vergoeding voor het aandeel verpakkingen in de openbare prullenbakken, en een structurele subsidie van € 280.000 in het kader van SUP (Single Use Plastic, een vergoeding voor de opruiming van SUP-verpakkingen).

Programma 2 - Zorg

- Het verwachte voordeel van € 690.000 op Bescherming en Opvang is door de Regio Gooi en Vechtstreek alvast verrekend.

Programma 4 - Bestuur

- Voorgesteld wordt om € 996.000 aan middelen van projecten die uitlopen over te hevelen. Het gaat onder andere om Saas-projecten, Hilversum 600, Roadmap digitaliseringsmiddelen.

Programma 5 - Financiën

- De lagere toegerekende rente betreft de interne verrekening van de rentelast. Tegenover het nadeel van circa € 1,6 miljoen in programma 5, staan de voordelen in programma's 1 tot en met 4. Per saldo een voor de jaarrekening neutrale verrekening.
- Via de Decembercicrulaire wordt € 1,6 miljoen minder ontvangen in 2023 (RIB 2024-02). De oorzaak van het nadeel van afgerond € 1,6 is voornamelijk te wijten aan de actualisatie van de maatstaf voor huishoudens met een laag inkomen.
- De gemeente heeft vanwege een overschot aan liquiditeit, een incidenteel extra rente ontvangen van € 615.000.
- Door de uitgestelde verkoop van de panden naar begin 2024, vallen de baten in 2023 € 2,5 miljoen lager uit dan oorspronkelijk begroot.

1.2.3 Resultaatbestemming

Een belangrijke bijdrage aan het resultaat wordt veroorzaakt door niet (volledig) uitgevoerde plannen en projecten. Het niet benutten van de hiervoor opgenomen budgetten heeft geleid tot een groot positief effect op het behaalde resultaat over 2023. Voor in totaal € 5,6 miljoen is een verzoek gedaan om niet uitgegeven budgetten uit 2023 over te hevelen naar 2024 voor de verdere uitvoering van de onderliggende plannen. Conform het BBV vallen niet bestede exploitatiebudgetten aan het eind van het jaar vrij. In de Nota financieel beleid zijn hierop twee uitzonderingen opgenomen. Overhevelingen zijn mogelijk als het budget incidenteel is en de uitvoering al gestart is of als het gaat om door medeoverheden of anderen voor een specifiek doel beschikbaar gestelde middelen. Dit leidt ertoe dat van het totaal behaalde resultaat over 2023 ad € 4,2 miljoen positief een bedrag van € 5,6 miljoen moet worden bestemd ter dekking van de genoemde overhevelingsvoorstellen.

Bij deze jaarstukken wordt ook voorgesteld:

- Dotatie € 4.561.000 aan reserve opvang ontheemden Oekraïners
- Hogere ontvangst -rente- uittreedsom GNR € 101.996

Verder wordt voorgesteld de reserve corona herstelagenda op te heffen en het saldo van € 243.081 toe te voegen aan de Algemene reserve.

Bedragen x € 1.000

Mutaties Reserves en voorzieningen	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Reserve Opvang Oekraïners	4.561		4.561
Reserve GNR uittreedsom	102		102
Opheffen reserve corona herstelagenda		-243	-243
Egalisatiereserve afvalstoffen			
Egalisatievoorziening afvalstoffen			
Totaal	4.663	-243	4.420

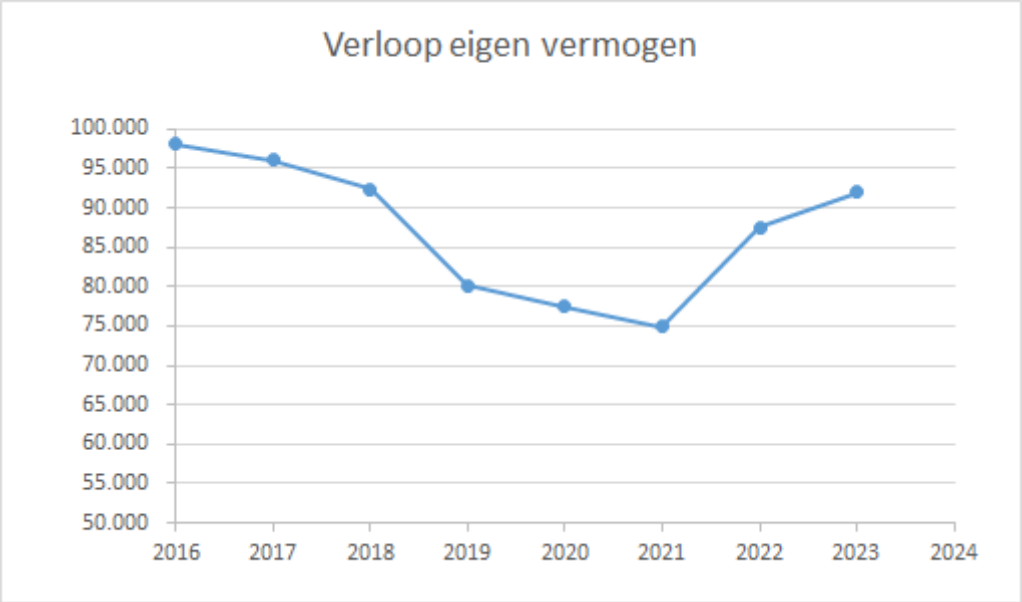
(- = voordeel, zonder teken = nadeel)

Bedragen x € 1.000

Overhevelingen per programma / thema		Totaal
Mooie stad		
- Arenapark/ sportpark	532	
- Implementatie Invoering Omgevingswet	478	
- Prestatieafspraken met Woningcorporaties	50	
- Woonzorgvisie	75	
- Wet Goed Verhuurderschap	114	
Levendige stad		
- Sportcomplex Arenapark	114	
- Ontwikkeling Kerkbrink- nieuwe bibliotheek	50	
- Cultuursymposium en meerjaren subsidie Metropole	50	
- Investeringssubsidie uitbreiding Filmtheater	150	
- Mediafonds	144	
- Herbestemming betonreliëf de waterval	27	
- Cultureel erfgoed	170	
- Huisvestingsplan Beeld en Geluid	100	
- Versterking Proloog (coördinatiepunt cultuureducatie)	50	
Bereikbare stad		
- Stationsgebied	414	
- Invoering Verbetering Mobiliteit	550	
Duurzame stad		
- Uitvoeringsmiddelen klimaatakkoord	386	
- Circusterrein VBO	63	
- Circusterrein sanering	490	
- Galvanistraat sanering	112	
Kansrijke stad		
- Onderwijshuisvesting	80	
- Uitvoering onderwijshuisvesting	160	
Ondernemende stad		
- Opstellen gebiedsagenda's	143	
- Hoger onderwijs, onderzoek & topinstituut	51	
Sociale stad		
- Energietoeslag 2023	110	
Dienstverlening aan de stad		
- Programma dienstverlening	102	
- Rubricering akten burgerlijke stand	84	
Effectief en efficiënt bestuurde stad		
- Hilversum600	189	
- Roadmap Digitalisering	81	
- Verandermanagement	130	
Diverse thema`s		
- Implementatie SaaS oplossingen	365	
Totaal		5.614

1.2.4 Financiële positie

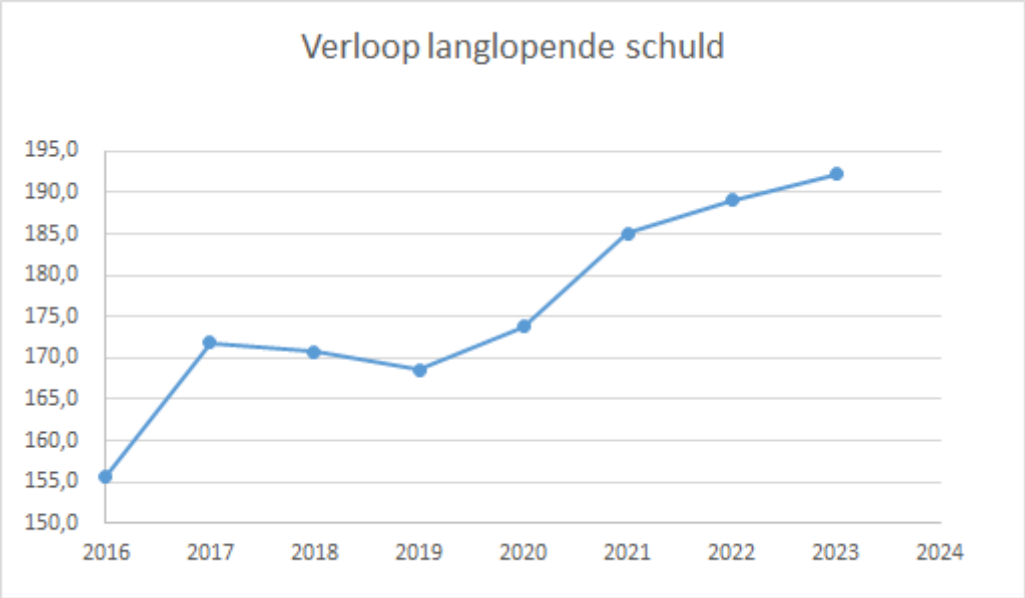
Deze paragraaf geeft een financiële beschouwing op het eigen vermogen, de financiering en het weerstandsvermogen. Voor de beoordeling van de financiële positie is het belangrijk om zowel naar de exploitatie als de balans te kijken. In de balans komt de verhouding van de bezittingen (activa) in beeld en de daarvoor beschikbare eigen middelen (reserves) en financieringsmiddelen van derden (schulden). Ook voor het bepalen van het eigen vermogen kijken we naar de balans. Waarbij het eigen vermogen de uitkomst is van de waarde van alle bezittingen (activa) minus de schulden.
Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve, bestemmingsreserves en het saldo van de jaarrekening. Het eigen vermogen is in 2023 per saldo met een bedrag van € 4,4 miljoen toegenomen van € 87,6 miljoen in 2022 naar € 92,0 miljoen eind 2023. Schematisch ziet het verloop van het eigen vermogen er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

Het eigen vermogen bestaat voor € 19,2 miljoen uit “bestemmingsreserves”. Aan deze reserves heeft de raad eerder een bestemming gegeven. Deze reserves zijn zonder (nieuwe) besluitvorming van de raad niet vrij besteedbaar. De algemene reserve van de gemeente is binnen de financiële beleidskaders wel vrij aanwendbaar en bedraagt eind 2023 € 68,7 miljoen (exclusief het resultaat van deze jaarrekening). In de Toelichting op de Staat van Reserves (hoofdstuk 5.4) bij deze jaarrekening worden de verschillen tussen begrote en werkelijke mutaties per reserve toegelicht.
Op het jaarrekeningsaldo van € 4,0 miljoen voordelig liggen claims voor budgetoverheveling van € 5,6 miljoen en aanvullende mutaties van tezamen € 4,5 miljoen aan bestemmingsreserves en voorzieningen. Door deze resultaatbestemmingen ontstaat uiteindelijk een nadelig resultaat van € 6,1 miljoen na bestemming, dat ten laste zal worden gebracht van de algemene reserve.

Schuldpositie
De houdbaarheid van de gemeentefinanciën op de langere termijn hangt af van de ruimte om, naast de noodzakelijke uitgaven voor publieke voorzieningen, de schuldverplichtingen in de vorm van rente en aflossingen te betalen. Daarom letten wij naast de baten en lasten (exploitatie) ook nadrukkelijk op de geldstromen, de hoogte van de schuld in relatie tot het kunnen betalen van de rente en aflossing en de beschikbare weerstandscapaciteit. Het is wenselijk dit goed te monitoren omdat een oplopende schuldenpositie de begrotingsruimte op termijn kan verminderen. In de onderstaande grafiek is het verloop van de langlopende schuld over de afgelopen jaren weergegeven.

Bedragen x € 1,0 miljoen

De langlopende schuld is uitgekomen op € 192 miljoen en is daarmee € 21 miljoen lager uitgekomen dan was voorzien in de begroting 2023. Ten opzichte van vorig jaar is de schuld met € 3,2 miljoen toegenomen. De schuldontwikkeling is nog steeds binnen de veiligheidsmarges zoals de VNG die hanteert. In de paragraaf Financiering (hoofdstuk 3.4) staat een uitgebreide analyse op het vreemd vermogen.

1.2.5 Houdbaarheidstest

Inleiding
De houdbaarheid van de gemeentefinanciën wordt langs twee wegen beoordeeld; de wettelijke financiële kengetallen en de houdbaarheidstest gemeentefinanciën. Beide beoordelingen geven een beeld hoe de gemeente er financieel voorstaat. Beide beoordelingen zijn een momentopname, kijken alleen terug in de tijd en geven geen doorkijk naar de toekomstige situatie.

De voorgeschreven kengetallen zijn: schuldquote, solvabiliteit, grondexploitatie en onbenutte belastingcapaciteit. Een kengetal of beter gezegd, de ontwikkeling van een kengetal is een weerspiegeling van het gevoerde financiële beleid. De kengetallen samen geven inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.
Vanuit het BBV is er bewust voor gekozen om geen normering aan de kengetallen toe te kennen. Het gaat om een adequate toelichting en duiding bij de kengetallen. Ten eerste is de eigen specifieke lokale situatie verschillend. Daarnaast moet een norm niet als doel worden gezien. Terwijl het doel zou moeten zijn dat een gemeente nadenkt over wat bij hun eigen lokale situatie en profiel past en daarop gaat sturen. De raad kan zelf natuurlijk wel streef- of normwaarden vaststellen. Deze normwaarden kunnen raadsleden gebruiken bij hun beoordeling van het kengetal in de eigen begroting en jaarrekening, of de financiële consequenties van voorstellen die aan de raad worden voorgelegd.
Naast de kengetallen worden ook de uitkomsten van de houdbaarheidstest gemeentefinanciën van de VNG opgenomen in de jaarstukken. Deze houdbaarheidstest is in de eerste plaats een stresstest die gebaseerd is op kasstromen. De test bepaalt met behulp van aanvullende kengetallen de financiële conditie van de gemeente. Uiteindelijk wordt dit uitgedrukt in het financiële kengetal dat de “houdbaarheidsquote” wordt genoemd.

De financiële positie die uit de kengetallen en de houdbaarheidstest blijkt is geen doel op zich, maar moet altijd worden bekeken in samenhang met de totale maatschappelijke opgave van de stad. Het te bereiken maatschappelijke rendement en de bijdrage aan de inhoudelijke beleidsdoelstellingen zijn hierbij van evident belang. De financiële positie is ondersteunend aan het afwegingsproces en moet het bestuur helpen verantwoorde keuzes te kunnen maken voor de (middel)lange termijn.

Houdbare gemeentefinanciën

Kengetallen

Volgens de Nota van Toelichting bij het wijzigingsbesluit is het aan het College van BenW om een beoordeling te geven over de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Het verloop van de financiële kengetallen (de kengetallen zijn overigens gekoppeld aan begrotingsparagrafen waar ze meer inhoudelijk zijn beschreven) is als volgt:

Ref.	Kengetal	Verloop van de kerngetallen			
		Jaarstukken 2022	Begroting 2023	Jaarstukken 2023	Begroting 2024
1.	Netto schuldquote	59%	73%	54%	64%
2.	Netto schuldquote gecorrigeerde voor verstrekte leningen	53%	66%	48%	59%
3.	Solvabiliteitsratio	25%	23%	24%	24%
4.	Grondexploitatie	1,0%	1,3%	0,2%	0,1%
5.	Structurele exploitatieruimte	3,7%	3,4%	5,3%	2,5%
6.	Belastingcapaciteit	102%	93%	100%	97%

In combinatie met het weerstandsvermogen, dat als uitstekend wordt beoordeeld, laat dit zien dat de gemeente Hilversum een degelijke financiële positie heeft. De gemeente Hilversum wil haar financiële positie op orde hebben. Hiertoe stelt het college als randvoorwaarden een sluitende begroting, gedegen risicomanagement en een robuuste algemene reserve, waarbij de lasten voor de burger zo min mogelijk stijgen.

Op basis van de in deze jaarstukken opgenomen cijfers beoordeelt het college de “onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie” als goed.

Houdbaarheidstest

De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft een houdbaarheidstest voor gemeenten ontwikkeld waarmee de financiële conditie van de gemeente Hilversum wordt bepaald aan de hand van tien financiële kengetallen. Deze kengetallen zijn daarbij gerangschikt naar de thema’s vermogenspositie, exploitatie, voorzieningenniveau en weerbaarheid.

Vermogenspositie

1. Netto schuldquote (Druk van de schuldverplichtingen op de exploitatie)
2. Effectieve netto schuldquote (Hoogte van de effectieve schuld)
3. Solvabiliteitsratio (Schuldbelasting van het bezit)

<u>Exploitatie</u>

4. Exploitatieresultaat voor mutaties reserves (Mate waarin de uitkomst van de exploitatierekening positief is)
5. Onbenutte belastingcapaciteit (Ruimte voor verhoging van de eigen belastinginkomsten)
6. Afhankelijkheidsratio (Gevoeligheid voor bezuinigingen op Rijksoverdrachten)

<u>Voorzieningenniveau</u>

7. Netto investeringsquote (Hoogte van de investeringsuitgaven)

8. Netto lasten per inwoner (Hoogte van de netto lopende uitgaven op de exploitatie)
   Weerbaarheid
9. Houdbaarheidsquote (Benodigde structurele ombuigingen bij een slechtweer-scenario)
10. Kasgeldratio (Gevoeligheid op de korte termijn voor renteverhogingen)

Net zoals bij de wettelijk voorgeschreven kengetallen maakt het model van de VNG gebruik van signaalwaarden. Het overschrijden van een signaalwaarde kan duiden op financiële stress op dat betreffende aandachtsgebied. Ook voor beoordeling van de kengetallen zoals genoemd door de VNG geldt dat, een integrale analyse van de ontwikkeling van de financiële positie, waarbij alle relevante elementen in onderlinge samenhang betrokken zijn, zal leiden tot beter inzicht in de financiële positie. De kengetallen zoals opgenomen in een jaarrekening zijn altijd een momentopname en hebben geen voorspellende waarde.

In deze jaarrekening wordt dan ook slechts teruggekeken naar de uitkomsten voor de jaren 2022 en 2023. De uitkomsten van de VNG kengetallen zijn daarbij als volgt weer te geven.

Financiële conditie index eindbalans en exploitatie	Jaarstukken 2022	Jaarstukken 2023	Drempelwaarde 1 2022	Drempelwaarde 2 2023
Vermogenspositie				
Netto schuldquote ultimo	59,3%	54,4%	> 100%	> 130%
Effectieve Netto schuldquote ultimo	59,4%	55,0%	> 90%	> 120%
Solvabiliteitsratio ultimo	25,0%	24,2%	< 20%	< 0%
Exploitatie				
Exploitatieresultaat	3,8%	1,2%	N.v.t.	< 0%
Aantal negatieve resultaten laatste drie jaren	2	1	= 2	= 3
Onbenutte belastingcapaciteit	5,4%	4,8%	N.v.t.	< 0%
Afhankelijkheidsratio	75,3%	76,4%	> 72,5%	N.v.t.
Voorzieningenniveau				
Netto investeringsquote jaar (t-4) - (jaar t)	-0,7%	-0,3%	< 1% of >4%	< 0% of >5%
Netto lasten per inwoner	1.991	2.198	N.v.t.	< 1.819 of > 2.307
Weerbaarheid				
Houdbaarheidsquote	25,3%	25,1%	> 20,0%	> 25,0%
Kasgeldratio ultimo	3,1%	-8,0%	> 8,5%	N.v.t.
Financiële conditie index	**6,0**	**7,5**		

Wanneer een score groen is, blijft de score onder de drempelwaarde. Een oranje score betekent een overschrijding van drempelwaarde 1. Een rode score betekent een overschrijding van drempelwaarde 2. Opgemerkt wordt dat de scores zijn gebaseerd op realisatiecijfers van 2023.

De aandachtspunten bij deze score zijn:

- **Exploitatieresultaat**: Een negatief exploitatieresultaat (voor mutaties reserves) betekent dat de reservepositie aangesproken wordt. Een eenmalig negatief exploitatieresultaat behoeft geen probleem te zijn. Bij structurele negatieve exploitatieresultaten zal de reservepositie krimpen en het bezit steeds verder gefinancierd zijn met vreemd vermogen (schulden). Het jaar 2021 hadden een nadelig exploitatieresultaat. De jaren 2022 en 2023 laten een voordelig exploitatieresultaat zien. Er is nu dus geen sprake meer van een structureel negatief karakter van het exploitatieresultaat.
- **Afhankelijkheidsratio**: Dit kengetal geeft weer hoe afhankelijk we zijn van de overdrachten van het Rijk en tevens de gevoeligheid voor kortingen op deze overdrachten van het Rijk. Het verhogen van de eigen inkomsten kan de afhankelijkheid van het Rijk verkleinen.

- **Netto Investeringsquote**: Dit kengetal geeft weer of er voldoende investeringen gedaan worden voor het behoud van een aanvaardbaar voorzieningen niveau. Normaal gesproken zullen de uitgaven voor investeringen hoger zijn dan de afschrijvingen. Hoger omdat vanwege inflatie de investeringen duurder worden, maar ook omdat door economische groei en inwonersgroei er jaarlijks meer publieke investeringen nodig zullen zijn (bijvoorbeeld scholen en wegen). Bij te lage investeringen zullen er op termijn inhaalinvesteringen nodig zijn om de leefbaarheid van de stad op orde te houden. Een gemeente kan ook te veel investeren. Dit zal zorgen voor hogere schulden en hogere afschrijvingslasten. Hogere afschrijvingslasten leggen een groter deel van de exploitatieruimte voor een langere periode vast waardoor de ruimte voor eventuele benodigde ombuigingen op de lopende exploitatie kleiner wordt.
- **Netto lasten per inwoner**: Dit kengetal geeft de mate van flexibiliteit aan voor het realiseren van ombuigingen. Lage netto lasten per inwoner kunnen een indicatie zijn dat het niveau van de noodzakelijke publieke voorzieningen onder druk staat. Hoge netto lasten per inwoner kunnen een signaal zijn dat een gemeente op grote voet leeft. Voor het bepalen of er sprake is van afwijkende netto lasten is wordt Hilversum vergeleken met andere gemeenten met een matige sociale structuur en een sterke centrumfunctie. De netto lopende uitgaven worden gedefinieerd als: lasten voor mutaties reserves -/- rentelasten -/- afschrijvingen -/- lasten grondexploitaties -/- inkomsten uit heffingen en belastingen -/- inkomsten van specifieke uitkeringen -/- inkomsten van decentralisatie uitkeringen. De netto lopende uitgaven gedeeld door het aantal inwoners is het kengetal netto lasten per inwoner.
- **Houdbaarheidsquote**: Dit kengetal geeft een indicatie van de ombuigingsinspanning die een gemeente bij het slecht weer scenario moet leveren om de gemeentelijke financiële positie op orde te houden. Bij het slecht weer scenario wordt onder andere rekening gehouden met een terugval van de inkomsten vanuit het rijk met 20%, terugvallende overige inkomsten met 11% en stijgende rentetarieven. Afboekingen op uitstaande leningen etc. zal zich hoogstwaarschijnlijk niet voordoen. Het kengetal is daarmee een maat voor de weerbaarheid van de gemeente. Kanttekening bij dit kengetal is dat het wordt uitgedrukt in een percentage van de lasten en baten waarop ombuigingen kunnen worden gerealiseerd. Het gaat hierbij om de onbenutte belastingcapaciteit plus de netto lopende uitgaven.
- **Kasgeldratio**: Dit kengetal geeft de mate van risico weer van sterk stijgende rentelasten door herfinanciering van kortlopende schulden door langlopende schulden bij een stijgende marktrente. De signaalwaarde is gelijk aan de berekening van de kasgeldlimiet, 8,5% van het begrotingstotaal. Ons financieel beleid is erop gericht blijvend te voldoen aan de eisen van de wettelijke kasgeldlimiet waarbij een overschrijding van de kasgeldlimiet voor een periode van maximaal twee kwartalen is toegestaan.

Financiële stresstest gemeenten BDO Accountants & Adviseurs
BDO heeft over 2022 alle Nederlandse gemeenten langs de financiële meetlat gelegd om de financiële positie van de Nederlandse gemeenten te analyseren en tot een ranking per gemeente te komen. Hierbij zijn de cijfers gebruikt uit de gepubliceerde jaarrekeningen over 2022 van de hierboven opgenomen wettelijke financiële kengetallen.

BDO heeft de financiën van gemeenten met elkaar vergeleken op basis van de wettelijke financiële kengetallen. Zodoende is BDO gekomen tot een ranking (Financiële Stresstest Gemeenten van BDO), verdeeld naar omvang van gemeenten. In de benchmark wordt Hilversum vergeleken met andere gemeenten met 50.000-100.000 inwoners. In totaal vallen 59 gemeenten in deze categorie. De gemeente Hilversum komt op een 13^{e} plaats (2022; 23^{e} plaats) met het rapportcijfer 9 (2022; rapportcijfer 9).

Conclusie
Op basis van het VNG model is de financiële score verbeterd van 6,0 in 2022 naar 7,5 in 2023 waarbij:

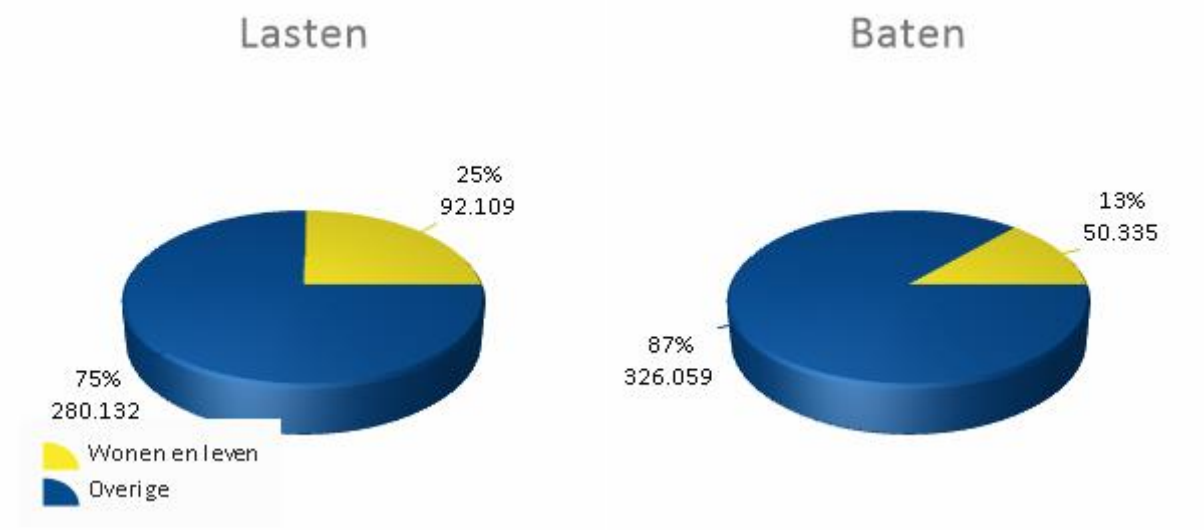
- De score m.b.t. het exploitatieresultaat is verbeterd door het voordelige exploitatieresultaat van 2022 en 2023.
- De score netto lasten per inwoner wordt door de stijging van € 1.991 naar € 2.198 per inwoner als goed beoordeeld. Lage netto lasten per inwoner kunnen volgens het model een indicatie zijn dat het niveau van de noodzakelijke publieke voorzieningen onder druk staat.

Het model van de VNG kan een aanvulling zijn op de verplicht voorgeschreven kengetallen van het BBV. Ook hier geldt dat de beoordeling een momentopname is, die terugkijkt in de tijd en geen doorkijk geeft naar de toekomstige situatie.

Om de toekomstige financiële gezondheid van Hilversum te monitoren kunnen de verplichte kengetallen van het BBV en de aanvullende kengetallen van het VNG model, een signaalfunctie vervullen.

2. Programma verantwoording

Programma 1: Wonen en leven

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.
De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Wonen en leven zijn:

- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Grondstoffen- en Afvalstoffen Dienst Gooi en Vechtstreek (verbonden partij)
- Goois Natuur Reservaat (GNR) (verbonden partij)
- Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek (OFGV) (verbonden partij)
- Provincie Noord-Holland
- Erfgoedorganisaties
- Woningcorporaties
- Culturele organisaties
- Sportverenigingen
- Sportservice Noord-Holland
- Stichting Centrum Hilversum
- Uitvaartstichting Hilversum
- (Commerciële) vastgoedpartijen
- Huurdersorganisaties
- Provincie Utrecht
- Openbaarvervoerpartijen
- Coöperatie Parkeerservice
- ProRail
- Rijkswaterstaat
- Metropoolregio Amsterdam (MRA)
- Buurtsportcoaches
- GEM Crailo

Kaderstellende nota's

Bodem, water, riolering

- Gemeentelijk Watermanagement Plan 2021-2026 (2020)
- Keur AGV 2011, inclusief bijbehorende en/of later vastgestelde Vrijstellingen en Beleidsregels
- Verordening havengelden 2023 (2022)
- Verordening rioolheffing 2023 (2022)

Milieu en duurzaamheid

- Regionale Energiestrategie (RES) Noord-Holland Zuid 1.0 (2021)
- Transitievisie Warmte Hilversum (2021)
- Dierenwelzijnsbeleid Hilversum (2016)
- Uitvoeringsplan GAD 2023-2026 (2023)
- Verordening afvalstoffenheffing 2023 (2022)
- Actieplan Geluid (2013)
- Provinciale Milieuverordening (tranche 10a)

Bereikbaarheid

- Uitvoeringsprogramma mobiliteitsvisie 2040 (2023)
- Parkeerverordening Hilversum (2023)
- Verordening parkeerbelastingen 2023 (2022)
- Herziening laadpalenbeleid (2020)
- Verordening Mobiliteitsfonds Hilversum (2009/2019)
- Structuurvisie Verkeer en Vervoer 2030 (2016)
- Structuurvisie Hilversum 2030 (2013)

Groen en begraafplaatsen

- Programma Groen Hilversum 2040 (2022)
- Structuurvisie Hilversum 2030 (2013)

Wonen

- Lokale Woonvisie Hilversum 2021-2030 (2021)
- Regionaal Woonakkoord (2021)
- Regionale Huisvestingsverordening Gooi en Vechtstreek (2019) (verlengingsbesluit in 2023)

Openbare ruimte

- Visie Hilversum Buiten (2004)
- Handboek Beheer Hilversum Buiten (2009)
- Handboek Inrichting Hilversum Buiten (2009)
- Beeldkwaliteitsplan plus 1221 (2020)

Sport

- Nota sport en bewegen 2016-2020 (2016)

Cultuur

- Cultuurbeleid Momentum

Mooie stad

Hilversum is een aantrekkelijke stad. De mooie woonwijken, goede voorzieningen, centrale ligging en groene omgeving maken het hier prettig wonen. Het belang van voldoende betaalbare en kwalitatief goede woningen staat buiten kijf. De belangrijkste uitgangspunten uit de Woonvisie zijn bouwen voor doorstroming en bestaande stenen optimaal benutten. De groene contouren van Hilversum zijn ons dierbaar, evenals het illusielandschap. Om in 2040 een toegankelijke, diverse en duurzame stad te zijn, is het nodig dat Hilversum blijft groeien. Dat doen we vanuit het motto ‘reële groei’. De Omgevingsvisie is hiervoor het instrument, als onderdeel van de Omgevingswet. In het coalitieakkoord is opgenomen dat we tot aan 2030 ruwweg 3.000 nieuwe woningen realiseren.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streefwaarde	2021	2022	2023	Bron
	Niet wettelijk	Aantal nieuw opgeleverde woningen per jaar	350	248	208	157	BAG
	Niet wettelijk	Aantal sociale huurwoningen t.o.v. de totale woningvoorraad	27% van totale woningvoorraad	11.507	11.746 (26,7%)	27%	Regionale Woonmonitor
035	Wettelijk	Gemiddelde WOZ-waarde (maal duizend euro)	geen streefwaarde	359	398	454	CBS
036	Wettelijk	Nieuw gebouwde woningen, aantal per 1.000 bestaande woningen	6,5	5,8	5,7	3,8 (2022)	Gemeente Hilversum
	Niet wettelijk	Percentage opgeleverde sociale huurwoningen per jaar	1/3 van totaal aantal opgeleverde woningen	58%	32%	0%	Regionale Woonmonitor
	Niet wettelijk	Waardering van het onderhoud van de openbare ruimte	7,2	7,2	7,2	7,2	Hilversum Monitor

In 2022 zijn 208 nieuwe woningen opgeleverd en in 2023 zijn er 157 woningen nieuw opgeleverd. Dit is lager dan de doelstelling van 208 woningen. Er zijn op dit moment 387 woningen in aanbouw, die naar verwachting bijna allemaal in 2024 worden opgeleverd.

In 2022 waren 151 van de 208 nieuwe woningen een sociale huurwoning. In 2023 zijn er geen sociale huurwoningen opgeleverd, maar er zijn ook minder andere woningen dan in de jaren ervoor opgeleverd. Dit komt overeen met de landelijke trend. Waarin ook een afnemend aantal afgegeven bouwvergunningen wordt gesignaleerd. Er wordt wel gebouwd aan nieuwe sociale huurwoningen. Afhankelijk van het bouwtempo zal in 2024 of begin 2025 108 woningen in Nieuw Zuid opgeleverd worden. Daarnaast wordt de oplevering van appartementen aan de Pi Schefferstraat en de Joop

Stokkermanstraat in Anna's Hoeve in 2024 of 2025 verwacht. Ook voor de woningen aan de Oude Torenstraat en de Prins Bernhardstraat geldt dat de oplevering hiervan in 2024 en 2025 wordt verwacht. De oplevering van 400 flexwoningen op het circusterrein zijn voor 2025 gepland.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Ruimtelijke ordening

We bouwen verder aan een toekomstbestendig Hilversum. Met gevarieerde woonmilieus, passend werk en een prettig leefklimaat (groen, duurzaam, veilig, bereikbaar en met goede voorzieningen) voor alle Hilversummers. Hilversum heeft in de afgelopen jaren een aantal grote projecten voorbereid en uitgevoerd. Bij deze planontwikkeling maken we gebruik van data gestuurd werken en verrijken we de plannen via inspraak en participatie. Tegelijkertijd zijn er in Hilversum veel kleinere (particuliere) initiatieven om de stad mooier en beter te maken. Het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkelingen (MPG) geeft jaarlijks een beeld welke ontwikkelingen er in de stad plaatsvinden en wat er nodig is om dit financieel verantwoord uit te voeren. Hiermee kan de raad in ieder afzonderlijk project een afweging maken binnen de context van het MPG.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Faciliteren van initiatieven van eigenaren, corporaties, of gebruikers die in Hilversum willen ontwikkelen.
- Vaststellen van de Omgevingsvisie 2040, die samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere experts tot stand is gekomen.
- Vaststellen van een Nota Kostenverhaal
- Verdere stappen in de ontwikkeling van de grote (perspectief)gebieden zoals Stationsgebied, Centrum, Arenapark en 1221 (ontwikkellocatie).
- Versterken van de informatiepositie van het bestuur en de inwoners door het ontwikkelen van een omgevingsmonitor die beschikbaar komt via Open Hilversum.
- Voorbereidingen treffen voor het omzetten van het tijdelijk omgevingsplan

Toelichting

De omgevingsvisie is opgesteld en behandeld in de raad, vaststelling volgt in het tweede kwartaal van 2024. Om de informatiepositie van het bestuur te versterken worden er hierop volgend diverse dashboards ontwikkeld via Open Hilversum. Volgend op de invoering van de Omgevingswet per 1

januari 2024 wordt er in 2024 een omgevingsplan opgesteld, alle voorbereidingen hiervoor zijn getroffen. In 2023 is een groot aantal stappen gezet in de verdere ontwikkeling van het Stationsgebied, Centrum, Arenapark en de ontwikkellocaties 1221. Belangrijke mijlpaal vormt het vaststellen van de stedenbouwkundige visie Sportpark. Voor zowel 1221 als het Stationsgebied zijn de bestemmingsplannen nog niet onherroepelijk. Voor beide geldt dat er beroepsprocedures zijn gestart bij de Raad van State. Die procedures hebben in 2023 plaatsgevonden, maar op dit moment is er nog geen uitspraak.
Voor Werf 35 en Philipslocatie zijn ontwerp bestemmingsplannen ter visie gelegd. Het bestemmingsplan Heuvellaan 50 is vastgesteld. De intentieovereenkomst voor de Riebeeckgalerij is getekend en er is een aanvraag omgevingsvergunning ingediend. Voor Zonnestraal is een gebiedskader ter vaststelling aan de raad voorgelegd. Bij nieuwe initiatieven wordt met een 'ja, mits' houding en via verkennings- en omgevingstafels verkend of medewerking verleend kan worden en zo ja via welke procedure. De Nota Kostenverhaal is niet afgerond in 2023 en zal in het eerste half jaar van 2024 worden voorgelegd aan de raad.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	5.124	-457	4.667
Realisatie	4.032	-380	3.653
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-1.091**	**77**	**-1.015**

Het voordeel van € 1,1 miljoen op de lasten is voornamelijk toe te schrijven aan de Herinrichting Arenapark (€ 460.000), de invoering van de Omgevingswet (€ 70.000) en de loon- en organisatiekosten (€ 509.000). Het resultaat op de loon- en organisatiekosten worden centraal toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering. Voor de verdere invoering van de Omgevingswet is een overhevelingsvoorstel van € 70.000 ingediend. Een deel van de in 2023 uit te voeren werkzaamheden verschuiven naar 2024.

Het nadeel van € 77.000 bestaat uit een lagere opbrengst van € 140.000 als gevolg van een minder aantal afgesloten intentie- en anterieure overeenkomsten. Daartegenover is een voordeel is behaald doordat gebruik kan worden gemaakt van de Uitvoeringsregeling Versnelling Woningbouw.

Herinrichting Arenapark
Op 19 juli 2023 heeft de raad het "Stedenbouwkundig Plan Sportpark" voor het Arenapark vastgesteld (raadsbesluit d.d. 19 juli 2023). Het samenstellen van een projectteam met de juiste kennis en ervaring neemt meer tijd in beslag door het beperkte aanbod in de arbeidsmarkt (€ 460.000 voordeel in de lasten). Vanaf september 2023 is een deel van de geplande werkzaamheden uitgevoerd of wel in gang gezet. In december 2023 is overeenstemming bereikt met de provincie met betrekking tot de declaraties in het kader van versnelling woningbouwprojecten. Dit laatste leidt tot een voordeel van € 75.000 op de baten. Voor het incidenteel voordeel van € 460.000 in de lasten en € 75.000 in de baten is ter afronding van de geplande werkzaamheden een overhevelingsvoorstel ingediend.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Wonen en bouwen

Samen met marktpartijen en woningcorporaties werken we aan mooi en betaalbaar wonen. We bouwen voor doorstroming. Bestaande stenen en onbenutte grond wordt optimaal ingezet. We bouwen 33% sociale huur en 50% middelduur. We kiezen een zakelijke opstelling richting de vele private initiatieven. We blijven de wooncrisis bestrijden. De woonvisie is de basis van de uitvoering van plannen en activiteiten.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Afsluiten en uitvoeren van prestatieafspraken met woningcorporaties en huurders, alsmede de instandhouding van sociale nieuwbouwwoningen.
- Faciliteren van doorstroming door per wijk/project te kijken welke invulling past in die wijk en de inzet van de senioren woon- en energiecoaches.
- Faciliteren van woningbouwmogelijkheden binnen projecten door transformatie en flexwonen, passend bij de kansen in de wijken ten behoeve van doorstroming voor jongeren/specifieke doelgroepen (bijvoorbeeld het Circusterrein).
- Opstellen van een woon-zorgvisie.
- Realiseren van 3000 nieuwe woningen tot het jaar 2030. Van deze woningen zal 33% als sociale woningbouw worden gebouwd en 50% als middeldure woningen, waarvan de helft in het lagere middenhuursegment valt.

Toelichting

Bij het opstellen van de plannen voor de realisatie van nieuwe woningen worden de regels voor verdeling sociaal en middelduur toegepast. Definitieve cijfers worden verwerkt in de woonmonitor die in het eerste half jaar van 2024 beschikbaar komt.
Er is vastgesteld dat er op het circusterrein circa 400 flexwoningen gebouwd gaan worden. Er zijn voorbereidingen getroffen voor het gesprek met de inwoners in de Meent, de uitkomst van het gesprek wordt in 2024 verwerkt in de uitvoeringsagenda de Meent.

Afgelopen jaar zijn voor 2023 tot en met 2027 prestatieafspraken gemaakt met de woningcorporaties. Daarnaast is ook de regionale woonzorg-analyse opgesteld, deze is in het eerste kwartaal 2024 beschikbaar. In 2023 is met de raad gesproken over mogelijkheden voor doorstroming, daarnaast is de evaluatie Aanpak regionale wooncoaches uitgevoerd. De huisvestingsverordening is aangepast, waarbij wooncoaches de mogelijkheid krijgen om urgentie toe te kennen.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	4.955	-3.287	1.668
Realisatie	6.070	-2.661	3.409
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**1.115**	**626**	**1.742**

Het nadeel van € 1,1 miljoen op de lasten is voornamelijk gerelateerd aan de loon- en organisatiekosten (€ 1,2 miljoen). Het resultaat op de loon- en organisatiekosten worden centraal toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering. De kosten voor vergunningverlening is met € 250.000 gestegen als gevolg van extra inzet capaciteit voor het uitvoeren van de wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Tevens zijn er meer adviezen vanwege de woonvisie vanuit de commissie welstand en monumenten verstrekt. De uitvoering van een aantal geplande werkzaamheden in 2023 verschuiven naar 2024 waarvoor een overhevelingsvoorstel van in totaal € 240.000 is ingediend;

- De deadline voor de woonvisie is door het Rijk verschoven naar 2026. In 2023 is een woon-zorganalyse in de regio opgesteld. In 2024 wordt gestart met de het opstellen van de woonzorgvisie. Er is een overhevelingsvoorstel van € 75.000 ter uitvoering van onderzoeken, participatietraject en communicatie ingediend.
- Vanuit de Meicirculaire 2023 is een bedrag beschikbaar gesteld voor de implementatie van de Wet goed Verhuurderschap. In 2023 is gestart met de implementatie en er is een meldpunt opgericht. De grootste uitgaven worden echter pas in 2024 verwacht. Er is een overhevelingsvoorstel van € 114.000 ter afhandeling van de meldingen ingediend.
- De prestatieafspraken met woningcorporaties voor de periode 2023 tot en met 2027 zijn op 4 juli 2023 ondertekend. De uitvoering van deze prestatieafspraken wordt grotendeels in 2024 uitgevoerd. Derhalve is een overhevelingsvoorstel van € 50.000 ingediend.

Het nadeel van € 626.000 op de baten is voornamelijk gerelateerd aan een nadeel in de baten van de bouwleges (€ 850.000) en een voordeel op de loon- en afdelingskosten (€ 270.000). Het resultaat op de loon- en organisatiekosten wordt centraal toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering. In de begroting 2023 was rekening gehouden met de te ontvangen bouwleges van een groot bouwproject. De aanvraag voor een vergunning heeft uiteindelijk niet plaatsgevonden in 2023. Hetgeen leidt tot een incidenteel nadeel in 2023.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Begraafplaatsen en crematoria

De verbonden partij Uitvaartstichting Hilversum exploiteert alle gemeentelijke begraafplaatsen en het crematorium in Hilversum. De gemeente stuurt op een hoog kwaliteitsniveau van het begraven en cremeren, het betaalbaar houden van de begraaf- en crematietarieven en het behoud van de monumentale uitstraling van de begraafplaatsen. Sturingsmogelijkheden heeft de gemeente via de begroting, tarievenlijst en jaarrekening van de Uitvaartstichting en de benoeming van de voorzitter van de Raad van Toezicht.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Verdere stappen om de toekomst van de Joodse Begraafplaats veilig te stellen.

Toelichting

In 2023 zijn alle voorbereidingen getroffen om in het eerste kwartaal van 2024 de samenwerkingsovereenkomst met de Joodse Gemeenschap te tekenen en daarmee het voortbestaan en onderhoud van de begraafplaats veilig te stellen. Het onderhoud aan het vastgoed en de begraafplaats zal worden uitgevoerd door de gemeente en de Uitvaartstichting Hilversum.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	460	-338	122
Realisatie	589	-398	191
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**129**	**-60**	**69**

Het nadeel van € 129.000 op de lasten komt voort uit de wettelijke plicht; het uitvoeren van medische verrichtingen inzake forensische geneeskunde en wet op de lijkbezorging (€ 92.000). Een deel van deze kosten wordt verhaald, waardoor ook de baten hoger zijn dan begroot (€ 39.000). Het financieel effect van de stijgende last wordt opgenomen in het beleidskader gezondheid dat in 2024 wordt opgesteld.

Levendige stad

Een levendig en divers Hilversum maakt de stad aantrekkelijk. Een hoge kwaliteit van de culturele en sportieve voorzieningen, het cultureel erfgoed en de evenementen zorgen voor een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat. Zo wordt 2024 een bijzonder jaar, dan bestaat Hilversum namelijk 600 jaar en daar maken we samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties een feestjaar van. Toekomstbestendige lokale media en een moderne bibliotheek sluiten aan bij het profiel Hilversum Mediastad.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streefwaarde	2021	2022	2023	Bron
	Niet wettelijk	Bezoekersaantallen evenementen in de openbare ruimte	75.000	55.000	-	-	Gemeente Hilversum
	Niet wettelijk	Bezoekersaantallen van de grotere culturele instellingen (o.a. Museum, Vorstin, Filmtheater, en Bibliotheek)	Filmtheater 143.000 Museum 36.000 Vorstin 78.000 Bibliotheek 226.000	-	403.828	-	Jaarverslagen culturele instellingen
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat bekend is met het culturele aanbod	50%		23%		Gemeente Hilversum
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat tevreden is over de culturele voorzieningen	50%	43%	51%	52%	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat tevreden is over de sportvoorzieningen en/sportmogelijkheden	65%	60%0	59%	62%	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat tevreden is over het evenementen aanbod	50%	34%	49%	51%	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat vindt dat er voldoende mogelijkheden zijn voor sport en recreatie	70%	67%	65%	69%	Hilversum Monitor
020	Wettelijk	Percentage niet-sporters in de gemeente	40%	48,0%	48,1%	40,9%	RIVM

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Sportbeleid en activering

We stimuleren inwoners om gezond en vitaal te zijn en te blijven. Het is daarvoor belangrijk dat er voor alle inwoners voldoende toegang tot laagdrempelige sportvoorzieningen is. We zetten ons in voor alle Hilversummers door het faciliteren van vitale sportverenigingen, buurtsport en beweegprogramma's, waar nodig richten we ons op specifieke doelgroepen. Sportevenementen brengen levendigheid, binden bedrijven aan de stad en dragen bij aan een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Investeren in en het uitvoeren van het Sportakkoord samen met betrokken partners.
- Inzetten van buurtsportcoaches
- Verder brengen van de ontwikkeling van sport op het Arenapark binnen het profiel 'work, learn, sport en bewegen'.

Toelichting

Door de inzet van buurtsportcoaches spelen we al een aantal jaar in op de gezondheid en vitaliteit van onze inwoners. In 2023 zijn meer buurtsportcoaches actief geweest ten opzichte van voorgaande jaren. Te denken valt aan de buurtsportcoaches 'wandelen' en 'gezonde leefstijl'. In samenwerking met maatschappelijke, sociale en sportieve partners zorgen zij wekelijks voor betaalbaar sport- en beweegaanbod voor álle Hilversummers. Verder ondersteunen we sportverenigingen actief bij het verbeteren van de organisatiekracht en het omarmen van de Open Club-gedachte, onder andere via de samenwerking met NOC*NSF en sportbonden. Op deze manier stimuleren we sportverenigingen om maatschappelijk betrokken te zijn, vraag- en buurtgericht te denken en daarbij open te staan voor samenwerkingen.
Op 23 juni 2023 ondertekenden we de samenwerkingsovereenkomst verenigingsondersteuning met het NOC*NSF. Sinds 2019 bestaat deze samenwerking en zijn meerdere successen behaald. Met het ondertekenen geven we vervolg aan het ingeslagen pad voor de periode van 2023 tot en met 2026. Het doel blijft om sportverenigingen te helpen zo toekomstbestendig mogelijk te worden en blijven. Belangrijke thema's hierbij zijn het werven van vrijwilligers en het aantrekken van sponsoren.
We gaan daarnaast verder met het ontwikkelen van het Hilversumse sportnetwerk. Dit doen we door onder andere de organisatie van Sportontmoeting Hilversum en het sportoverleg met besturen van grote sportverenigingen. Ook blijven we sportevenementen ondersteunen als de Hilversum City Run en investeren we samen met betrokken partners in de uitvoering van het Sportakkoord.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	1.866	-662	1.203
Realisatie	1.227	-659	568
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-638**	**3**	**-635**

Het voordeel van € 638.000 op de lasten wordt met name veroorzaakt door de in 2023 ontvangen Rijksmiddelen met betrekking tot de Brede SPUK (Brede Regeling Combinatiefuncties, Lokaal Sportakkoord en Aanpak Overgewicht) en het restant budget vanuit het Sportakkoord 2022.
In 2023 zijn de rijksmiddelen volledig benut. Inzet ten laste van de reguliere sportbudgetten bleek op korte termijn niet te realiseren, mede in verband met de krappe arbeidsmarkt. Dit leidt in 2023 tot een incidenteel voordeel van € 490.000 op de reguliere sportbudgetten. Voor de toelichting op het voordeel van € 72.000 op de loon- en organisatiekosten wordt verwezen naar paragraaf bedrijfsvoering.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Sportaccommodaties

Sportaccommodaties dienen goed onderhouden en in voldoende mate aanwezig te zijn. Bij de sportaccommodaties waarvoor de gemeente verantwoordelijk is stemmen we het beheer en onderhoud af met de sportverenigingen. Voor niet-gemeentelijke sportaccommodaties kunnen sportverenigingen zich aansluiten bij de Stichting Sportinvesteringsfonds Hilversum. De gemeente staat voor de stichting garant.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Actualiseren van het meerjarenonderhoudsplan, met betrekking tot al het gemeentelijk vastgoed waaronder sportaccommodaties.
- Ondersteunen van nieuwe initiatieven voor bewegen in de openbare ruimte.
- Onderzoek doen naar de haalbaarheid van een indoor atletiekbaan, de nieuwe multi-use sporthal en het Evert Kroon-bad.
- Voorbereiden van de realisatie van het Evert Kroon-bad, de Multi-use sporthal.

Toelichting

In 2023 zijn mooie stappen gezet in de voorbereiding van de realisatie van het Evert Kroon-bad en de multi-use sporthal. Op 19 juli 2023 is ingestemd met het voorstel voor het globale Programma van Eisen voor een integraal sportcomplex binnen het Stedenbouwkundig Plan Sportpark (Arenapark). Eind 2023 is de aanbesteding gestart voor de inkoop en selectie van het bureau dat het Programma van Eisen voor het sportcomplex gaat uitwerken. In het integrale sportcomplex is ook de indoor atletiekbaan als onderdeel meegenomen. Door een slimme schakeling van de zalen voor bewegingsonderwijs ontstaat een ruimte die buiten schooltijden als atletiekbaan kan worden gebruikt.
Vanwege de hoge energieprijzen zijn in 2023 historisch hoge indexeringen van de huren tussen zowel gemeente en exploitant als exploitant en sportverenigingen ontstaan. Op verzoek van het college, naar aanleiding van door de raad aangenomen moties, hebben we een gemeentelijke energiecompensatieregeling opgesteld om verenigingen eenmalig deels te compenseren.
Het onderhoud van de Hilversumse sportaccommodaties heeft in 2023 volgens het vastgestelde meerjarenonderhoudsplan plaatsgevonden. Het actualiseren van dit plan is gecombineerd met de actualisatie van het grond- en vastgoedbeleid en wordt daarmee in september 2024 aangeboden aan de raad. Verder is de renovatie van de atletiekbaan in 2023 afgerond.

Een goed beeld van de Hilversumse sportaccommodaties helpt bij het bereiken van een optimaal aanbod en gebruik van locaties. In 2023 is een onderzoek gestart op sportpark Loosdrecht naar het bereiken van een optimaal gebruik van de beschikbare veldcapaciteit. De resultaten van dit onderzoek zullen naar verwachting beschikbaar komen tegen de zomer van 2024.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	4.066	-2.134	1.932
Realisatie	3.674	-1.881	1.793
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-392**	**253**	**-139**

Het voordelig saldo van € 139.000 is voornamelijk toe te schrijven aan het sportcomplex Arenapark (€ 114.000) en aan de niet begrote ontvangen compensaties vanuit het Rijk. Daarnaast leidt de herberekening van de onderhoudsplanning voor de sporthallen tot een extra dotatie van € 100.000 in de onderhoudsvoorziening. Het nadelig resultaat op de loon- en organisatiekosten van € 50.000 worden centraal toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

- Sportcomplex Arenapark: Op 19 juli 2023 heeft de raad ingestemd met het stedenbouwkundig plan Sportpark en met het Programma van Eisen (PvE) voor het sportcomplex Arenapark. Het opstellen van dit PvE start later dan gepland door de samenhang met de gebiedsontwikkeling en de benodigde aanbesteding. Begin 2024 is de opdracht gegund. De kosten voor het opstellen van het PvE en bijbehorende onderzoeken verschuiven van 2023 naar 2024. Hiervoor is een overhevelingsvoorstel van € 114.000 ingediend.

- SPUK MEOZ (Specifieke uitkering meerkosten energie openbare zwembaden): In augustus 2023 is een voorschot voor SPUK MEOZ ontvangen van het Rijk. De uitkering betreft een gedeeltelijke vergoeding van de meerkosten voor energie van een openbaar zwembad over 2022 en 2023. De afrekening geschiedt op basis van de werkelijke energielasten voor het zwembad ten opzichte van een modeltarief dat het Rijk hanteert voor deze regeling. De daadwerkelijke tegemoetkoming is lager uitgevallen dan het voorschot doordat het modeltarief voor 2023 hoger ligt dan de tarieven die het zwembad heeft betaald. Hetgeen leidt tot een voordeel van € 328.000 op de lasten en tot een nadeel in de baten.

- SPUK stimulering sport: Gemeenten kunnen in het kader van de regeling SPUK stimulering sport een begroting indienen op basis waarvan zij compensatie krijgen voor de BTW die ze niet meer kunnen terug vorderen. Vanwege de grote hoeveel aanvragen in 2022 is een korting toegepast op de uitkering naar maximaal 73,63%. Omdat nu blijkt dat er landelijk minder is uitgegeven dan verwacht, is het uitkeringsplafond niet toegepast op de uitkering en krijgt de gemeente het gehele bedrag uitgekeerd. Dit leidt tot een eenmalig voordeel van € 100.000 op de baten.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Culturele activiteiten zijn gericht op het vergroten van de levendigheid en het versterken van de economische identiteit van Hilversum als stad van media, muziek en architectuur. Hierbij wordt ingezet op de pijlers Muziek en podiumkunsten, Media en Film, Architectuur en beeldende kunst en Cultuureducatie en -participatie. De gemeente biedt cultuur aan alle Hilversummers en in alle wijken. Culturele instellingen op professioneel en amateurniveau zijn essentieel voor culturele activiteiten. We stimuleren en faciliteren culturele instellingen, initiatieven, verenigingen en activiteiten om kwaliteit van het aanbod te verhogen, nieuw aanbod te realiseren en in te spelen op de vraag van inwoners. Zo creëren we een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat. In het nieuwe Cultuurbeleid zijn ambities geformuleerd om kunst en cultuur nog beter zichtbaar te maken en nog meer Hilversummers te laten genieten van het diverse culturele aanbod. We willen met cultuur naast het stimuleren van participatie en sociale cohesie, ook de economische waarde van cultuur en de culturele infrastructuur versterken. Door samenwerking te stimuleren verstevigt niet alleen de sector, maar ook het culturele product.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Vaststellen van het nieuwe cultuurbeleid waaronder het versterken en uitbreiden van het cultuuraanbod.

- Versterken van cultuureducatie en mediawijsheid door samenwerking met scholen en culturele instellingen, mede met behulp van cultuureducatie coördinatiepunt Proloog en cultuurcoaches.

- Voorbereiden van evenementen t.b.v. 600 jaar Hilversum.

Toelichting

In april 2023 is het nieuwe cultuurbeleid “Momentum” aangenomen. De rode draad in het nieuwe beleid: Cultuur voor álle Hilversummers. In welke vorm het dan ook is, een concertbezoek, het volgen van een muziekworkshop, het bijwonen van een lezing of een keramiek-les, belangrijk is dat het aanbod een zo groot mogelijke groep Hilversummers aanspreekt.
Een feestelijk moment om dit in de praktijk te brengen is het 600-jarig bestaan van Hilversum. De subsidieregeling voor de viering is in 2023 vastgesteld en samen met de stad ontwikkelen we een waardige jubileumprogrammering voor feestjaar 2024.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	5.173	-843	4.330
Realisatie	4.544	-692	3.853
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-628**	**151**	**-477**

Het voordeel van € 628.000 op de lasten hangt samen met diverse ontwikkelingen op het gebied van cultuur;

- De in 2023 geplande investeringssubsidie voor het Filmtheater is, als gevolg van vertraging in het proces, niet verleend. Voor de subsidieverstrekking in 2024 is er een overhevelingsvoorstel van € 122.000 ingediend.
- De versterking van het Proloog, door onder andere een eenmalige investering, is niet in 2023 gerealiseerd. Het collegebesluit om het Proloog te versterken is medio december 2023 genomen. Deze versterking vindt nu plaats in 2024.
- Het betonreliëf genaamd 'De Waterval' is in 2020 gedemonteerd en tijdelijk opgeslagen op het Circusterrein. Ten behoeve van onderzoek naar de herbestemming van de Waterval is er een overhevelingsvoorstel van € 27.000 ingediend. Naar verwachting wordt het project in het eerste kwartaal van 2024 afgerond.
- De regeling SPUK Impuls Jongerencultuur is in het 2e halfjaar ingegaan. Dit resulteert in zowel een voordeel op de lasten als een nadeel op de baten van € 130.000.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Musea

De gemeente heeft een initiërende en faciliterende rol in het verbinden van media en cultuur in de stad, passend bij de identiteit van Hilversum als Mediastad. Het omvormen van de Kerkbrink tot Mediaplein zorgt voor een levendiger plein in het centrum van de stad. Met het streekarchief en de regionale fusie wordt gebouwd aan een toekomstgerichte organisatie.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Ondersteunen van Museum Hilversum ter bevordering van het mediacultuurprofiel en verbinding met andere instellingen, zoals Beeld & Geluid, de bibliotheek en de Zilveren Camera.

- Opbouwen van een toekomstgericht streekarchief, mede door middel van een regionale fusie.

Toelichting

De activiteiten zoals opgenomen in de begroting 2023 zijn allen conform afspraak uitgevoerd in 2023.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	1.288	-368	920
Realisatie	1.435	-396	1.040
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**147**	**-27**	**120**

De activiteiten met betrekking tot de ambitie musea zijn grotendeels uitgevoerd binnen de financiële kaders. Het nadeel van € 147.000 wordt veroorzaakt door de loon- en organisatiekosten (€ 100.000). De afwijkingen op de loon- en organisatiekosten worden centraal toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed heeft een verbindende werking in Hilversum vanuit ruimtelijk, sociaal en maatschappelijk perspectief. Als één van de identiteitsdragers van de stad draagt het bij aan de kwaliteit van de leefomgeving. De gemeente heeft een regierol bij het beschermen, behouden en versterken van het cultureel erfgoed. We trekken samen met de eigenaren van monumenten op. Toekomstbestendig betekent ook dat er ruimte is voor transformatie van monumenten. Het doel hierbij is dat cultureel erfgoed zichtbaar en beleefbaar blijft, een verbindende kracht heeft en actief onderdeel is van een veranderende leefomgeving.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Het toegankelijk, zichtbaar en beleefbaar maken van het cultureel erfgoed in Hilversum.
- Ondersteuning bieden bij de uitvoering van het convenant Zonnestraal.
- Positioneren van de identiteit van Hilversum in lijn met de Omgevingsvisie, gebiedsagenda's en ruimtelijke doelen.

Toelichting

Eind 2023 heeft het college opdracht gegeven om analyse op te stellen van de ontwikkeling en kwaliteiten van Hilversum tot 1945 en van naoorlogs Hilversum tot 2005. De opdracht voorziet in een aanpak op wijkniveau, waarmee het verhaal van Hilversum niet alleen door experts, maar ook door de inwoners wordt gevoed.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	1.087	-33	1.054
Realisatie	605	-36	569
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-482**	**-3**	**-485**

Het voordeel van € 482.000 op de lasten is voornamelijk toe te schrijven aan de met de voorjaarsnota 2023 incidentele toegekende gelden aangaande; Identiteit Hilversum (€ 170.000) en Landgoed Zonnestraal (€ 100.000). De voornaamste reden voor de onderbesteding is uitstel in het proces van besluitvorming. Op dit moment wordt gewerkt aan de opdrachtverstrekking. Voor de verdere uitvoering is een overhevelingsvoorstel ingediend. Het voordelig resultaat van € 96.000 op de loon- en organisatiekosten worden centraal toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Media

Lokale media en de bibliotheek zijn voor de Mediastad van groot belang. De gemeente ondersteunt daarom de bibliotheek en innovatie van de lokale media en journalistiek.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Oprichten van de Stichting Mediafonds.

- Voorbereiden van de verhuizing van de bibliotheek naar de Gooische Brink.

Toelichting

Lokale media en de bibliotheek zijn voor de Mediastad van groot belang. De gemeente ondersteunt daarom de bibliotheek en innovatie van de lokale media en journalistiek.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	2.846	-2	2.845
Realisatie	2.598	-2	2.596
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-248**	**0**	**-249**

Het voordeel van € 248.000 op de lasten wordt met name veroorzaakt door vertraging in de oprichting van het Mediafonds (€ 144.000) en vertraging op het realiseren van ontwerpen voor de ontwikkeling van de nieuwe bibliotheek in de Gooische Passage in combinatie met de herinrichting van het plein de Kerkbrink. Voor de herinrichting is een overhevelingsvoorstel van € 50.000 ingediend.

- **Oprichting van het Mediafonds**: Op 9 juni 2022 heeft de raad besloten tot oprichting van het Mediafonds Hilversum (kenmerk 1065408). Het Mediafonds Hilversum heeft als doel projecten te ondersteunen die bijdragen aan het behoud van lokale/regionale media en journalistiek. De oprichting van de Stichting Mediafonds Hilversum heeft vertraging opgelopen. Inmiddels zijn er geschikte kandidaten voor het bestuur en is de stichting opgericht. Er is een overhevelingsvoorstel van € 144.000 voor de storting in het nog op te richten fonds ingediend.

Bereikbare stad

De bereikbaarheid van Hilversum staat onder druk. Er is veel woon-werkverkeer, drukte door o.a. mensen die van buiten Hilversum in ons centrum komen winkelen en talloze bedrijven vervoeren goederen naar en door Hilversum. We merken dat de grens van wat onze ringwegen aankunnen nu al is bereikt. Tel daar de benodigde groei van Hilversum bij op en structurele overbelasting ligt op de loer. De verkeersveiligheid voor bijvoorbeeld fietsers en voetgangers kan hierdoor ook een probleem worden.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streefwaarde	2021	2022	2023	Bron
	Niet wettelijk	Aantal elektrische laadpunten en tankpunten voor biobrandstoffen/(groen)gas, per 10.000 inwoners	60	57	73	92	Rijksdienst voor het Wegverkeer
	Niet wettelijk	Aantal geregistreerde verkeersongevallen, per 1.000 inwoners	≤ voorgaand jaar	4,2	5,1	4,7	Water, Verkeer en Leefomgeving
	Niet wettelijk	Aantal verkeersslachtoffers, per 1.000 inwoners	≤ voorgaand jaar	0,64	0,70	0,66	Water, Verkeer en Leefomgeving
	Niet wettelijk	Percentage achterstallig onderhoud op wegen	≤ 19%	19%	20%	22%	Gemeente Hilversum
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat tevreden is over infrastructuur voor fiets	80%	78%	74%	75%	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat tevreden is over verplaatsing met auto	40%	30%	27%	30%	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat wekelijks of vaker gebruik maakt van (elektrische) fiets	60%	58%	61%	65%	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Waardering van de bereikbaarheid van het centrum per auto	6,0	5,4	5,5	5,4	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Waardering van de bereikbaarheid van het centrum per fiets	8,5	8,4	8,4	8,3	Hilversum Monitor

De uitbreiding van het laadpalennetwerk is een van de projecten uit het Uitvoeringsprogramma (UVP) 2040. Het doel is om in 2026 circa 320 laadpalen in de openbare ruimte in Hilversum aan te kunnen bieden om de laadvoorziening uit te breiden. Hierdoor wordt de loopafstand per paal lager en is er een grotere kans dat er een voorziening beschikbaar is, wat aanschaf en gebruik van elektrische vervoersmiddelen stimuleert. Op het moment hebben we 190 laadpalen in bedrijf en per laadpaal zijn er twee aansluitingen. Dit betekent dat er voor de periode 2024-2026 in totaal nog 130 laadpalen gerealiseerd moeten worden.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Verkeer en vervoer

We willen de komende jaren concrete stappen zetten om de verkeersveiligheid en doorstroming van alle vormen van verkeer te verbeteren. In het vastgestelde Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2040 van de Mobiliteitsvisie 2040 wordt hiervoor een groot aantal concrete acties en maatregelen benoemd. Onze inspanningen voor fietsers vanuit dit Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2040 bundelen we samen met onze inzet voor het vergroten van de fietsveiligheid en de realisatie van snelfietspaden in een Fietsplan Hilversum. Asociaal gedrag in het verkeer wordt aangepakt en deelmobiliteit wordt bevorderd én gereguleerd door hiervoor beleid vast te stellen.

Naast de begroting worden jaarlijks plannen opgesteld met concrete maatregelen voor verkeer en vervoer. Deze plannen worden voorgelegd aan de gemeenteraad voor goedkeuring, en de voortgang van de activiteiten wordt regelmatig gemonitord en verantwoord.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Aanpakken asociaal verkeersgedrag door bv. het plaatsen van geluidsflitspalen en meer handhaving.
- Aanpakken van verkeersonveilige situaties met blijvende aandacht voor fietsers, voetgangers.
- In gebruik name van de HOV in ’t Gooi.
- Starten met de tweejarige pilot nachttrein Amsterdam-Hilversum-Utrecht in samenwerking
- Vaststellen uitvoeringsprogramma Hoogwaardig fietsnetwerk Gooi & Vechtstreek
- Vaststellen van het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2040 conform op de vastgestelde

Toelichting

Het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2040 (UVP 2024) is op 19 juli 2023 door de raad vastgesteld. Het Uitvoeringsprogramma Hoogwaardig fietsnetwerk Gooi&Vechtstreek is betrokken bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma Mobiliteit. In 2023 is begonnen met de uitvoering van het UVP 2040 en het werven van een Programma Manager Mobiliteit, Projectleider Infra en een medewerker Mobiliteit en verkeersveiligheid.

Op het vlak van het aanpakken van asociaal verkeersgedrag is minder voortgang geboekt dan was beoogd. Reden is dat het plaatsen van geluidsflitspalen nog steeds niet is toegestaan. Momenteel wordt een proef in enkele grote steden uitgevoerd. De resultaten daarvan worden afgewacht. Wel heeft gericht handhaving plaatsgevonden.

Plannen met betrekking tot het Hoogwaardig fietsnetwerk Gooi & Vechtstreek, de uitbreiding van elektrische laadpalen en de aanpak verkeersonveilige situaties zijn meerjarige projecten waarvan de uitvoering volgens planning verloopt en voorbereidende werkzaamheden voor de komende jaren worden uitgewerkt.
Het beheren van objecten ten behoeve van verkeersmaatregelen en het vervangen van wegen heeft vertraging opgelopen. Recente inspectie laat zien dat er achterstand is, aan een specifiek beheersplan wordt op dit moment uitgewerkt. Hierin wordt in beeld gebracht hoe de achterstanden kunnen worden ingelopen en wat daarvoor nodig is.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	21.823	-3.734	18.089
Realisatie	21.586	-4.401	17.185
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-236**	**-667**	**-903**

Het voordeel van € 236.000 op de lasten hangt samen met diverse ontwikkelingen op het gebied van verkeer en vervoer;

- Het uitvoeringsprogramma en het jaarplan Mobiliteit is in juli 2023 vastgesteld. Mede door krapte op de arbeidsmarkt heeft de werving van een programmamanager Mobiliteit, Beleidsadviseur Verkeer en vervoer en Projectleider infrastructurele maatregelen langer geduurd dan was voorzien. Hiervoor is een overhevelingsvoorstel van € 550.000 ingediend.
- Voor de uitvoering van verkeersveiligheidsmaatregelen (prioriteitswegen) lag in het afgelopen jaar lag de focus op de uitvoering van een aantal grote projecten uit het investeringsprogramma, waardoor minder focus is gelegd op de uitvoering van de kleinere projecten. Dit resulteert in een incidenteel voordeel van € 126.000 in 2023.
- Voor het voordeel op de loon- en organisatiekosten van € 400.000 in de lasten wordt verwezen naar paragraaf bedrijfsvoering. Daarnaast is de werkelijk toegerekende rente lager dan begroot. Dit resulteert in een voordeel van € 490.000 op de programma's. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf financiering.
- De verharding van deklagen is conform de wet- en regelgeving van het BBV, gewijzigd naar verantwoording in de exploitatie in plaats van als investering. Dit leidt tot een incidenteel nadeel van € 356.000. De raad is hierover geïnformeerd met de vaststelling van de beheerplannen openbare ruimte (raadsvergadering 14 juni 2023).
- De energiemarkt voor gas en elektra is erg in beweging geweest en de prijzen zijn de afgelopen jaren explosief gestegen waardoor de energielasten hoger zijn dan begroot (€ 483.000 nadeel).
- Voor het project Mobiliteitsmanagement "het waarborgen en verbeteren van de bereikbaarheid van Hilversum" is in 2015 een subsidie bij de Provincie Noord Holland aangevraagd. Het beoogde resultaat was 132 minder vertraagde ritten en 27 minder vertragingsuren dan in de aanvraag was opgenomen. De Provincie Noord Holland stelt de subsidie lager vast. Dit leidt tot een nadeel van € 250.000.

Ontwikkelingen die effect hebben op de lasten als baten;

- Voor de uitvoering van het Stationsgebied zijn er op cruciale plekken wisselingen in het projectteam geweest. De geplande werkzaamheden zijn deels uitgevoerd en leidt tot een voordeel van € 165.000 op de lasten. In december 2023 is er overeenstemming bereikt met de provincie met betrekking tot de declaraties in het kader van versnelling woningbouwprojecten. Voor het Stationsgebied gaat het om € 250.000 aan dekking voor de nodige capaciteit. Voor het voordeel van € 165.000 in de lasten en 250.000 in de baten is een overhevelingsvoorstel ingediend.
- De uitvoering van het project HOV in ’t Gooi is vrijwel gereed. De afronding vindt plaats in 2024. Omdat het project bekostigd wordt vanuit de Provincie Noord-Holland leidt dit tot een nadeel op de lasten evenals een voordeel op de baten van € 125.000.
- In 2023 zijn door nuts- en telecombedrijven meer werkzaamheden uitgevoerd aan hun ondergrondse voorzieningen waardoor er meer herstelwerkzaamheden zijn uitgevoerd (nadeel € 164.000 op de lasten). Daar staat tegenover dat ook de inkomsten aan leges en vergoeding voor straatwerkkosten zijn toegenomen. Er zijn meer inkomsten ontvangen dan de gemaakte kosten vanwege de degeneratievergoeding dat wordt doorberekend aan de telecom-/nutsbedrijven (voordeel € 215.000 op de baten).

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Parkeren

We streven naar een goede verhouding tussen de parkeervraag en het parkeeraanbod en een effectief gebruik van parkeervoorzieningen ter bevordering van de bereikbaarheid en leefbaarheid van het centrum, werklocaties en buurten. Hiertoe wordt actief gestuurd op parkeerdruk middels parkeerregulering.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Aanpassen van parkeerautomaten op straat naar kentekeninvoer.
- Het gereguleerde parkeergebied wordt uitgebreid tot aan de buitenring van Hilversum.
- Het nieuwe parkeerbeleid en de nieuwe parkeernormen zijn verder uitgewerkt als onderdeel van het uitvoeringsprogramma mobiliteitsvisie.

Toelichting

Het nieuwe parkeerbeleid en de nieuwe parkeernormen zijn in de tweede helft van 2023 vastgesteld. Er wordt dus nu bij nieuwe omgevingsvergunning aanvragen getoetst aan de nieuwe normen. Hiermee stimuleren we wonen boven winkels en dragen we vanuit parkeren bij aan het bereikbaar en leefbaar houden van Hilversum.

Na vaststelling van het parkeerbeleid zijn we begonnen met de voorbereidingen voor het uitbreiden van het gereguleerd parkeren tot en met de buitenring. We hebben de gereguleerde tijden uitgebreid tot 24:00 uur op maandag t/m zaterdag in de schil en aanvullend van 12:00 - 24:00 uur op zondag in het centrum. Hiermee is het gereguleerde gebied eenduidig ingericht en kunnen de uitbreidingsgebieden logischerwijs toegevoegd worden.

In het laatste kwartaal van 2023 hebben we de aanbesteding gedaan voor de ombouw van de parkeerautomaten naar kentekeninvoer. Deze aanbesteding is afgerond. De nieuwe modules voor de automaten zijn besteld en worden zo spoedig mogelijk geplaatst.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	4.712	-6.384	-1.672
Realisatie	4.656	-6.231	-1.576
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-56**	**153**	**96**

Het nadelige saldo van € 96.000 is te verklaren door lagere baten (€ 153.000) en lagere lasten (€ 56.000) ten opzichte van de begroting 2023. De lagere baten zijn een direct gevolg van een verminderde opbrengsten uit fiscale parkeerheffingen, vergunningen en ontheffingen.

Aan de uitgavenkant kan het voordeel worden toegeschreven aan een incidenteel voordeel als gevolg van een aanpassing in de toegerekende rente, samen met voordelen op personeels- en organisatiekosten et centra. Hiertegenover staat een stijging van de lasten door een extra dotatie aan de onderhoudsvoorziening en toenemende kosten voor het ledigen van automaten en het uitvoeren van het parkeerbeheer door Parkeerservices.

Duurzame stad

De afgelopen vier jaar is er veel gebeurd op het gebied van het verduurzamen en vergroenen van Hilversum. De eerste stappen op het gebied van klimaatadaptatie zijn gezet. Dit hebben we als gemeente niet alleen gedaan, maar samen met Hilversumse energiecoöperaties en met de inwoners, organisaties en bedrijven van de stad. We gaan verder op deze ingeslagen weg. Middels het intensiveren van concrete acties werken we een duurzamer Hilversum. We richten ons op maatregelen die het meeste effect sorteren. We ondersteunen onze inwoners en bedrijven bij het realiseren van energiebesparende maatregelen. We willen inwoners, organisaties en bedrijven – zonder dwang – verleiden om ook zelf aan de slag te gaan. Het gemeentebestuur en de inwoners koesteren onze groene tuinstad. We willen meer groen aanbrengen in de wijken, in het bijzonder in het centrum. We ondersteunen het vergroenen en verduurzamen van werklocaties.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streefwaarde	2021	2022	2023	Bron
033	Wettelijk	Aantal kg huishoudelijk restafval per inwoner	160 kg	169 kg	165 kg	147 kg	CBS
	Niet wettelijk	Duurzaamheidscore ecologisch kapitaal (0-100)	60	57,5	43,1	-	Telos (Duurzaamheidsbalans)
	Niet wettelijk	Percentage circulaire aanbestedingen t.o.v. het totaal aantal lopende contracten	35%	31,0%	30,2%	31,1%	Gemeente Hilversum
	Niet wettelijk	Percentage gescheiden afval t.o.v. de totale hoeveelheid ingezameld afval	75%	70%	68%	67%	GAD Meter
034	Wettelijk	Percentage hernieuwbare elektriciteit	3,5% (2022)	3,1% (2019)	3,3%	5,7% (2022)	RWS
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat vindt dat in zijn/haar buurt voldoende groen is	≥ 75%	75%	69%	72%	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Percentage woningen (voorlopig) energielabel B of beter	40%	33%	36%	41%	Klimaatmonitor

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Milieubeheer

De komende jaren gaan we samen met onze partners de wijken in, om onze inwoners kant-en-klaar verduurzamingspakketten aan te bieden. We ondersteunen onze inwoners daarnaast via (verbeterde) financieringsmogelijkheden (Duurzaam Wonen lening), onafhankelijke individuele advisering door een energiecoach, subsidies en duurzaamheidsadviseur. Vanuit onze regierol zijn we actief betrokken bij pilots met collectieve warmtevoorzieningen in de wijken Kerkelanden en Oost (RWZI) en zijn we trekker van het PAW-project om in de Hilversumse Meent met subsidie van het Rijk 624 woningen uiterlijk 2028 volledig van het gas af te halen. We werken door aan onze ambitie om in 2030 alle daarvoor geschikte, grote daken voorzien te hebben van zonnepanelen. Dat doen we door de inzet van stimulerend toezicht, door actief informatie en ondersteuning te bieden via onze greendeal coach aan bedrijven en door intensief samen te werken met ondernemers- en bedrijvenverenigingen. Bestaande samenwerkingen worden waar mogelijk geïntensiveerd en dienen als voorbeeld voor nieuwe. Ook blijven we actief betrokken bij de realisatie van twee concrete zon-boven-parkeren projecten en een zonneweide op het terrein van Vliegveld Hilversum. Uitvoering van het grootste zonnedak van Hilversum op bedrijventerrein Zuid-West.

Als publieke organisatie geven we het goede voorbeeld door onze gebouwen en bedrijfsvoering verder te verduurzamen en te monitoren door inzet van de CO2 Prestatieladder. Met het Hilversums Isolatie Programma bieden we voor de periode 2023-2026 subsidies en advisering aan voor woningeigenaren. We ondersteunen onze inwoners en bedrijven bij het realiseren van energiebesparende maatregelen. We willen inwoners, organisaties en bedrijven – zonder dwang – verleiden om ook zelf aan de slag te gaan. Op 6 juli 2023 heeft de tweede kamer de Tijdelijke Wet Klimaatfonds aangenomen. Het fonds, met een looptijd tot en met 2030, heeft als doel het faciliteren van maatregelen om de mondiale stijging van temperatuur en de verandering van het klimaat te beperken door middel van het beschikbaar stellen van financiële middelen voor:

- een broeikasgas-neutrale energievoorziening in 2050
- het stimuleren van de implementatie van technieken voor energie-efficiëntie en het stimuleren van de toepassing van hernieuwbare energie en overige broeikasgas-reducerende technieken en maatregelen in het bedrijfsleven
- het stimuleren van de toepassing van technieken voor energie-efficiëntie en van hernieuwbare energie in de gebouwde omgeving

In de begroting worden de speerpunten en reguliere activiteiten op hoofdlijnen beschreven. Naast de begroting worden jaarplannen opgesteld met concrete maatregelen voor verduurzaming. Deze plannen worden voorgelegd aan de gemeenteraad voor goedkeuring, en de voortgang van de activiteiten wordt regelmatig gemonitord en verantwoord.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Intensiveren en uitbouwen van de samenwerking met onze (keten)partners.
- Ontwikkelen strategie met betrekking tot geothermie.
- Uitvoeren van de Transitie Visie Warmte, met name door wijk-voor-wijk actief kant-en-klaar pakketten voor verduurzaming van woningen aan te bieden (van isolatie tot, waar mogelijk, volledig van het gas af en/of zonnepanelen).
- Uitvoeren van het Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse Bedrijven 2022-2025 (stimulerend toezicht).
- Uitvoering geven aan de RES door inzet greendeal coach, intensivering samenwerking ondernemersverenigingen en realisatie twee zon-boven-parkeren projecten en zonneweide Vliegveld Hilversum.

Toelichting

Nadat het jaarplan Energietransitie 2023 in januari door het college is vastgesteld, zijn we onder meer van start gegaan met het Hilversums Isolatie Programma (HIP). Het is een van de meest impactvolle projecten, waarbij bewoners direct gebruik konden maken van verschillende subsidies en deskundig advies om zo hun huis te verduurzamen. Vanuit het project energiearmoede zijn ongeveer 1.000 huishoudens bereikt. Zij hebben, gemiddeld twee keer per huishouden, bezoek gehad van een energieklusser, die adviseert en eenvoudige maatregelen uitvoert in de woning. Ook voor grotere maatregelen is voor de doelgroep (tot 130 procent sociaal minimum) advies, begeleiding en subsidie beschikbaar.

Verder zijn de samenwerkingen met onze (keten)partners zoals de energiecoöperatie, het Energie Diensten Bedrijf (EDB), woningcorporaties, ondernemingsverenigingen en het duurzaam bouwloket het afgelopen jaar geïntensiveerd en trekken we samen actief op voor een duurzaam Hilversum. Voor de samenwerking met de energiecoöperatie en het EDB zijn in 2023 de voorbereidingen van besluitvorming gestart zodat er meerjarige afspraken gemaakt kunnen worden. Ook zijn er samen met het EDB o.a. pakketten ontwikkeld waar bewoners per wijk kant-en-klare plannen kunnen ontvangen voor het verduurzamen van woningen, waarbij voor woningen uit specifieke bouwjaren ook gratis een klimaatplan kan worden aangevraagd voor vergaande verduurzaming van hun woning.

Ook hebben we een zeer belangrijke groep binnen Hilversum kunnen binden aan de uitvoering van de energietransitie in Hilversum, namelijk de ondernemers. Zo hebben we met het bedrijvenpark Hilversum Zuidwest een Green Deal gesloten voor de periode 2023-2027, om de ondernemers nog beter te ondersteunen bij de energietransitie. Het doel hierbij is om een toekomstbestendig energiesysteem te creëren, waarbij lokaal opgewekte energie (zoals de energie van zonneparken op parkeerterreinen en scholen) onderling wordt uitgewisseld en opgeslagen. Daarnaast zijn we ook met het Mediapark en het Vliegveld bezig om een Green Deal af te sluiten, dit zal in 2024 verder uitgewerkt worden.

Daarnaast zijn we ook met het Mediapark en het Vliegveld bezig om een Green Deal af te sluiten, dit zal in 2024 verder uitgewerkt worden. Onderdeel hiervan is een zonneweide bij het vliegveld. Tot slot zijn er initiatieven rondom zon-boven-parkeren. Gebleken is dat met de huidige bouwkosten de businesscase hiervan rond krijgen een belangrijke uitdaging is en als gemeente denken we met de initiatiefnemers mee.

Binnen grote gebiedsontwikkelingen, zoals die van het Stationsgebied en Arenapark, zijn we het afgelopen jaar verdergegaan met het onderzoeken van warmteoplossingen in dit gebied om een duurzame energievoorziening te creëren binnen deze ontwikkelingen. Bij de pilots: RWZI-oost en de PAW Meent hebben we een aanjagende rol op ons genomen. Voor de RWZI-oost is in 2023 een haalbaarheidsonderzoek opgestart en voor de PAW-Meent zijn 2 uitvoeringsprojecten opgestart maar nog niet afgerond. Deze pilots geven ons waardevolle kennis over technieken, organisatie en governance waardoor wanneer er tot uitvoering over gegaan wordt, deze keuze voor de warmteoplossing weloverwogen genomen wordt.

In het afgelopen jaar is verder ingezet op het verminderen van de CO2-footprint van de gemeente. Zo hebben we in 2023 67% minder CO2 uitgestoten dan in 2019. Onze doelstelling was om in 2024 50% minder CO2 uitstoot te hebben vergeleken met 2019. Omdat we deze doelstelling hebben gehaald gaan we komend jaar nieuwe doelen formuleren. Ook hebben we een actieplan voor de luchtkwaliteit voor de periode 2023-2030 opgesteld. Verder hebben het eerste Jaarplan Circulair opgesteld. In het kader hiervan faciliteren we onder andere ruimte voor circulair ondernemerschap, zoals op het MOB-terrein, hebben we samen met Hilversum100 de campagne Heel Hilversum Repareert opgezet en is het Circulair Gordijnenproject opgestart. Ook binnen de gemeente zijn we bezig geweest met circulariteit door bijvoorbeeld tweedehands meubilair aan te schaffen in de kantoren en het circulair materiaalgebruik mee te nemen in Visie Openbare ruimte. Door onderbezetting afgelopen jaar is een aantal doelstellingen voor het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed en bedrijfsvoering vertraagd. Deze zullen in 2024 verder opgepakt worden.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	7.270	-2.461	4.810
Realisatie	5.112	-1.459	3.653
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-2.159**	**1.002**	**-1.157**

Het voordelig saldo van € 1,2 miljoen is voornamelijk gerelateerd aan de uitvoering van energiebesparende maatregelen; € 1,4 miljoen voordeel op de lasten en € 1,0 miljoen nadeel op de baten, en verschuivingen van de uitvoeringswerkzaamheden saneringen Galvanistraat en het Circusterrein naar 2024; een voordeel van € 600.000 op de lasten. Voor het voordeel op de loon- en afdelingskosten van € 100.000 in de lasten wordt verwezen naar paragraaf bedrijfsvoering.

Proeftuin Aardgasvrije Wijken: Het vooraf ingeschatte aantal woningen dat van het gas af is gegaan (nog) niet gerealiseerd. Dit komt onder andere doordat de in het voorjaar 2023 gemaakte prognose voor wat betreft de realisatie van de oplevering van de veertig woningen door de betrokken woningcorporaties niet is gerealiseerd. Anderzijds hebben particuliere woningeigenaren ook minder dan verwacht gebruik gemaakt van de mogelijkheid om subsidie aan te vragen. Dit resulteert in een voordeel op de lasten en een nadeel op de baten van € 934.000.

Hilversums isolatieplan: De realisatie van het aantal te verlenen subsidies voor energiebesparende maatregelen is lager uitgevallen dan was voorzien en resulteert in een voordeel van € 440.000 op de lasten en een nadeel van € 75.000 op de baten. Het bekend worden en vinden van de regeling door woningeigenaren heeft in het begin meer tijd nodig gehad en verloopt inmiddels steeds voorspoediger. Er is blijvende aandacht voor voldoende communicatie, onder andere door herhaalcampagnes. Voor het incidenteel voordeel van € 386.000 ten behoeve van de uitvoering jaarplan energietransitie 2024 is er een overhevelingsvoorstel ingediend.

Sanering Galvanistraat: De aanbesteding voor de sanering van de Galvanistraat is in het vierde kwartaal 2023 gestart, waardoor de daadwerkelijk uitvoering van de werkzaamheden verschuiven naar 2024. Naar verwachting zijn de groene pleinen Galvanistraat en Liebergerweg voor speelseizoen 2024 gereed. Er is een overhevelingsvoorstel van € 112.000 voor de uitvoering in 2024 ingediend.

Sanering Circusterrein: De bodemonderzoeken voor het Circusterrein zijn inmiddels afgerond, en het blijkt dat de grond minder vervuild is dan oorspronkelijk verwacht. Vanwege de doorlooptijd van het onderzoek was het niet mogelijk om in 2023 te starten met de saneringswerkzaamheden. In het derde kwartaal van 2024 wordt naar verwachting gestart met de saneringswerkzaamheden. Er is een overhevelingsvoorstel van € 490.000 voor de uitvoering in 2024 ingediend.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Hilversum, omringd door prachtige natuur en recreatieplekken, is vastberaden om zijn groene karakter te behouden. Hilversum heeft als doel om de stadsnatuur te vergroten en te verbinden met omringende natuurzones. Biodiversiteit wordt gestimuleerd en klimaatbestendigheid is een prioriteit. Samen met inwoners en bedrijven wordt gestreefd naar een toegankelijke groene omgeving voor iedereen, mens en dier. Efficiënt en meervoudig ruimtegebruik staat centraal om de beperkte openbare ruimte optimaal te benutten. Onderhoud van groen wordt hoog in het vaandel gehouden en lokale groeninitiatieven worden aangemoedigd en ondersteund. Het Goois Natuurreservaat en Natuurmonumenten blijven zorgen voor de omliggende natuurgebieden.

In de begroting worden de speerpunten en reguliere activiteiten op hoofdlijnen beschreven. Naast de begroting worden jaarlijks plannen opgesteld met concrete maatregelen voor groen. Deze jaarplannen worden voorgelegd aan de gemeenteraad voor goedkeuring, en de voortgang van de activiteiten wordt regelmatig gemonitord en verantwoord.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Afronden van de handboeken Hilversum Buiten inclusief een visie op de Openbare Ruimte (aansluitend op vaststellen omgevingsvisie) en deze aanbieden ter besluitvorming.
- Beweegvriendelijkheid als kans zien bij herinrichting van de openbare ruimte.
- Start met Uitvoeringsprogramma Groen
- Vergroening als onderdeel opnemen als onderdeel van de ecologische verbinding Laapersveld.
- Vergroening als vast onderdeel in projecten op te nemen

Toelichting

In 2023 is voortvarend gestart met de uitvoering van het Programma Groen. Met het Programma Groen werken we aan een groen en gezond Hilversum voor mens en dier, waarbij de doelen biodiversiteit, klimaatbestendigheid en vitaliteit centraal staan. In de leefomgeving van de Hilversumse inwoner is dat afgelopen jaar al zichtbaar geworden. Zo is in de zomer het vergroende Jac. P. Thijsseplein opgeleverd, waarbij maar liefst 2700 m² van het plein uit groen bestaat op een totaal oppervlak van 3100 m². Dit was de eerste speelplek van de in totaal 25 die vergroend gaan worden.

Afgelopen jaar heeft er voor de vergroening van zes nieuwe speelplekken intensieve buurtparticipatie plaatsgevonden waar bewoners van alle leeftijden enthousiast hebben meegeholpen aan de ontwerpen die nu klaar zijn voor de uitvoering begin 2024. Daarnaast is er het afgelopen jaar verder gewerkt aan de visie openbare ruimte “Beweging in de openbare ruimte”. In de visie is onder andere opgenomen dat alle speelplekken getransformeerd worden naar beweeg- en ontmoetingsplekken om op deze manier openbare ruimte te creëren die uitnodigt tot bewegen, spelen en ontmoeten. Aan de hand van de visie worden de handboeken voor de openbare ruimte in 2024 verder geactualiseerd.

Naast de vergroening van speeltuinen, zijn er maar liefst 513 extra bomen en boompjes aangeplant. De doelstelling van Gewoon méér bomen, het planten van 500 bomen tot en met 2026, is afgelopen jaar dus al gehaald. Met name de uitdeelactie van 500 inheemse boompjes voor inwoners heeft in belangrijke mate bijgedragen aan dit resultaat. Daarbij konden bewoners ook initiatieven indienen bij de gemeente en aan de slag met budget om Hilversum zelf groener en klimaatbestendiger te maken. In drie maanden tijd zijn er maar liefst 47 groeninitiatieven en -ideeën binnengekomen, wat laat zien dat het programma Groen ook enorm leeft bij de inwoners. Inwoners hebben afgelopen jaar ook weer goed gebruik gemaakt van de mogelijkheid om bijvoorbeeld een geveltuin aan te leggen of een boomspiegel te adopteren. Zo werd er grofweg elke twee weken een zelf-onderhoud contract afgesloten. Het dagelijkse onderhoud van openbaar groen gaat gestaag verder, maar deze is wel onder druk komen te staan door arbeidstekorten en stijging van gemoeide kosten (zoals het loon).

In 2023 is een start gemaakt met de monitoring van het Programma Groen. Samen met het team van Datagedreven werken zijn de mogelijkheden van de gemeentelijke data verkend en doorontwikkeld. Zo is er een tool ontwikkeld die de hoeveelheid groen in wijken door de jaren heen inzichtelijk maakt. Ook zijn er diverse ecologische onderzoeken gestart zoals het in kaart brengen van de diversiteit en aantallen van stadsvogels door het uitvoeren van jaarlijkse tellingen in samenwerking met vrijwilligers en SOVON.

In september heeft de feestelijke opening van “De Groene Schakel” plaatsgevonden. Door middel van ecoducten, faunatunnels en de herinrichting van natuurgebied Anna's Hoeve en Monnikenberg is er een groot, divers en aaneengesloten natuurgebied ontstaan tussen de Utrechtse Heuvelrug en 't Gooi. Het project natuurverbinding Laapersveld, die de natuurgebieden Laapersveld en Laapersheide verbindt, is in 2023 gestart met de ontwerpfase. De uitvoering is uitgesteld naar 2024, omdat het viaduct over de Diependaalselaan waarschijnlijk gebruikt moet worden bij de uitvoering van het project Huydecopersweg. Ook zijn we gestart met de initatiefase van het project Kwaliteitsimpuls Oude Haven, die in 2024 verder zal gaan met participatie en ontwerp.

Communicatie speelt een belangrijke rol binnen het Programma Groen. Het afgelopen jaar is er onder de paraplu ‘Groen in Beweging’ veel inzet geweest op communicatie en participatie, bij zowel projecten als programma brede onderwerpen. Zo is er voor het vergroenen van speelplekken veel samengewerkt met wijkregisseurs en versa welzijn om via buurt appgroepen of andere wegen veel inwoners te bereiken. Verder zijn we begonnen met een maandelijkse digitale nieuwsbrief vol nieuws en activiteiten rondom Groen in Beweging.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	6.951	-7.797	-846
Realisatie	7.004	-8.051	-1.048
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**53**	**-255**	**-202**

Het nadeel van € 53.000 op de lasten is gerelateerd aan de teruggave btw op basis van de bijdrage aan het GNR. Deze teruggave wordt verdeeld over minder participanten en is derhalve per participant hoger dan voorheen (€ 90.000 voordeel). De gemeente Amsterdam als de Provincie Noord Holland zijn sinds 2021 geen participant meer. Daarnaast zijn de tarieven voor onderhoudscontract voor het wijkonderhoud met SBS dat medio 2023 tot eind 2023 is verlengd en geïndexeerd. Dit leidt tot een nadeel van € 170.000.

Het voordeel van € 255.000 op de baten heeft betrekking op een incidentele ontvangst van € 70.000 van Nedvang als vergoeding voor het aandeel verpakkingen in de openbare prullenbakken, en een structurele subsidie van € 280.000 in het kader van SUP (Single Use Plastic, een vergoeding voor de opruiming van SUP-verpakkingen). Daarnaast is ter dekking van de participantenbijdrage aan het GNR met de eindejaarsrapportage 2023 een bestemmingsreserve voor 7,6 mln. gevormd. Met de nog te ontvangen rente vanuit schatkistbankieren is deze met € 100.000 hoger uitgekeerd. In het voorstel resultaatbestemming wordt voorgesteld om deze aanvullende € 100.000 aan de reserve GNR toe te voegen.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Riolering

Het beheren en onderhouden van het riool is een omvangrijke gemeentelijke taak. Zeker nu klimaatverandering zorgt voor heftige buien en overstromingen en daarmee voor meer druk op het rioolstelsel. Bij het vervangen van het riool en de weg wordt, conform het beleid in het Gemeentelijk Watermanagementplan 2021-2026, het hemelwater zo duurzaam mogelijk opgevangen en geïnfiltreerd. De schone hemelwaterstroom wordt verdergaand gescheiden van het vuilwater. Bij nieuwe ontwikkelingen zijn water en bodem sturend, hemelwater wordt zoveel mogelijk lokaal opgevangen en geïnfiltreerd en hergebruik wordt gestimuleerd. Een speciale opgave ligt in postcodegebied 1221, om wateroverlast hier te verminderen en het riool te ontlasten wordt hemelwaterafvoer van bestaande grote verharde oppervlakken en daken lokaal opgevangen en geïnfiltreerd.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Uitvoeren van het Gemeentelijk Watermanagement Plan 2021-2026.

Toelichting

2023 was het warmste en natste jaar ooit gemeten in Nederland. Wateroverlast, hittestress en droogte als gevolg van het veranderende klimaat willen we zoveel mogelijk beperken. Dit benadrukt de noodzaak om te zorgen dat Hilversum klimaatadaptief ingericht wordt. Zo zijn we bezig geweest met de voorbereidingen voor het plaatsen van een infiltratiekelder om het riool op het Melkpad te ontlasten en water te infiltreren. Ook zijn we in 2023 gestart met actie Steenbreek om onder andere te zorgen dat bewoners hun daken van het riool afkoppelen en dat verharding wordt ingeruild voor groen waar het water in de bodem kan infiltreren. Ook waren we betrokken bij de aanleg van een zuiverend en waterbergend systeem bij basisschool De Windkanter. Hierin wordt het regenwater gezuiverd met schelpen, zodat het gebruikt kan worden bij het spelen en om het groen op het schoolplein water te geven.

Afgelopen jaar zijn we ook weer druk bezig geweest met rioolvervangingen. Voor een aantal van de geplande projecten bleek er vanwege de impact op de buurt een uitgebreide participatie nodig of de voorziene technische oplossing bleek niet haalbaar, waardoor de voorbereiding pas later in het jaar plaatsvond. De uitvoering van de resterende projecten zal in 2024 plaatsvinden. De aanleg van een infiltratieveld in Hilversum-Noord is afgelopen jaar in voorbereiding gegaan. Deze loopt samen met de rioolvervanging in de Berlagelaan. De uitvoering van dit project is naar achteren verplaatst vanwege de uitloop van andere werkzaamheden in Hilversum Noord waardoor anders de bereikbaarheid in de knel zou komen. Deze zal in 2024 verder opgepakt worden.

Om als organisatie steviger grip te krijgen op het noodzakelijke beheer en onderhoud van het rioolstelsel, zijn we afgelopen jaar bezig geweest met een riool beheerplan. Tegelijkertijd zijn we bezig met metingen in het riool om knelpunten in het systeem te duiden om zo doeltreffende maatregelen te nemen.

Samen met programma Datagedreven Sturen zijn we bezig met een dataplatform om deze data eenvoudig te kunnen analyseren en visualiseren hoe het rioolstelsel in het echt werkt. Naast metingen in het riool, houden we met onze eigen 16 peilbuizen de grondwaterstand in de gemeente in de gaten. Door het extreem natte jaar zijn de grondwaterstanden eind 2023 flink gestegen, maar we houden het als gemeente goed in de gaten.

Meer toelichting over de uitvoering van het Gemeentelijk Watermanagement Plan (2021-2026) voor het vervangen, beheren en onderhouden van het rioolstelsel leest u bij het thema Onderhoud kapitaalgoederen/Riolering.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	7.411	-8.923	-1.512
Realisatie	7.499	-9.071	-1.572
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**88**	**-148**	**-60**

Het nadeel van € 88.000 op de lasten is toe te schrijven aan diverse ontwikkelingen met betrekking tot riolering;

- Het onderhoud van de riolering is met € 240.000 duurder uitgevallen. Dit heeft te maken met prijsstijgingen op het gebied van energie t.b.v. de gemalen en het ledigen van kolken. Voor het verhelpen en voorkomen van calamiteiten zijn meer rioolinspecties uitgevoerd.

- Het herstel van de persleiding Van Linschotenlaan is inmiddels afgerond. De kosten van de noodvoorziening hebben tot een nadeel geleid van € 160.000. In 2024 wordt gestart met een civiele procedure om de schade te verhalen. De raad is herover geïnformeerd via RIB 2023-3.

- Dit jaar zijn minder uren van het personeel doorberekend aan de investeringen voor de riolering doordat een aantal vacatures voor de voorbereiding niet, of later, waren in te vullen. Daarnaast was meer capaciteit nodig voor grote projecten (zoals Gijsbrecht van Amstelstraat, HOV, Kerkbrink en Stationsgebied), waardoor er minder capaciteit beschikbaar was voor de rioleringskredieten en resulteert in een nadeel van € 145.000.

- De hogere kosten voor de riolering hebben geleid tot een extra onttrekking uit de egalisatievoorziening. Dit resulteert in een voordeel van € 225.000. De afwijking op riolering wordt centraal toegelicht in de paragraaf Lokale heffingen.

- De openstaande post belastingdebiteuren is in 2023 afgenomen van € 5,6 miljoen naar € 3,7 miljoen. Dit komt mede doordat in 2022 door de systeemwijziging in het berekenen van de OZB (van m3 naar m2) de woonlastennota's later dan gebruikelijk waren verzonden, waardoor bij de jaarrekening 2022 er meer posten openstonden. Door de lagere stand van de openstaande post hoeft de voorziening ultimo 2023 minder hoog te zijn en resulteert in een voordeel van € 150.000.

- De toegerekende rente is met € 90.000 lager dan begroot omdat de werkelijke toe te rekenen rente lager is dan begroot. Dit resulteert in een voordeel op de programma's. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf financiering.

Het voordeel van € 148.000 in de baten wordt voornamelijk veroorzaakt door de loon -en afdelingskosten (€ 60.000) en extra incidentele inkomsten in de vorm van ontvangen vergoedingen op de uitvoering van (herstel)rioolwerkzaamheden (€ 100.000). De afwijking op de loon- en organisatiekosten wordt centraal toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Afval

De Grondstoffen en Afvalstoffendienst (GAD) Gooi & Vechtstreek voert namens de gemeente de afvalinzameling en -verwerking uit voor huishoudens. De gemeente houdt toezicht op een effectieve en efficiënte afvalinzameling via de begroting van de GAD. De Grondstoffenvisie Gooi en Vechtstreek (uit 2021) heeft als doel een circulaire economie te bevorderen, binnen de financiële kaders, milieuprestaties en dienstverlening. Het Uitvoeringsplan GAD 2023-2026 legt de nadruk op kostenbeheersing en het handhaven van dienstverleningsniveaus. De komende jaren staat de GAD voor uitdagingen, zoals de herontwikkeling van scheidingsstations, het overslagstation Crailo, de herhuisvesting van het GAD-kantoor en de remise voor voertuigen.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Binnen de mogelijkheden van de gezamenlijke regeling onze invloed uitoefenen op een goede en efficiënte afvalinzameling- en verwerking door de GAD.

- Meewerken aan het nieuwe, circulaire grondstoffenbeleid in regionaal verband en hierbij het Hilversumse belang in ogenschouw nemen.

Toelichting

De gemeente heeft meegewerkt aan het Uitvoeringsplan 2023-2027 van de Grondstoffen en Afvalstoffendienst (GAD) Gooi & Vechtstreek. Hierbij heeft de raad het college geadviseerd over deze regionale besluitvorming. Verder heeft er afgelopen jaar een onderzoek plaatsgevonden naar de manier van afvalscheiding van verpakkingen van plastic, metaal en drankenkarton (PMD). Hierbij is een kosten-baten analyse gedaan naar bron- en nascheiden van PMD. Op basis van de uitkomsten zullen in 2024 besluiten genomen worden ook met oog op de afval-contracten die in 2026 aflopen.

In 2023 werkten de Kringloper (Tomingroep) en GAD samen aan hergebruik van hout en kringloopgoederen. Ook onderzoeken de partijen welke scenario’s mogelijk zijn om binnen 3 jaar de circulaire waardeketen binnen de regio te vergroten. Dit is in 2024 gereed.

In overleg met verenigingen heeft de GAD in 2023 twee alternatieven aangeboden voor het mislopen van inkomsten uit de inzameling van oud papier, namelijk: inzameling van kerstbomen en het geven van voorlichting. Verenigingen maken hier echter weinig gebruik van, vooral vanwege gebrek aan vrijwilligers. Daarom stelt de GAD in 2024 een vervolgplan op.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	10.447	-12.684	-2.237
Realisatie	10.525	-12.625	-2.099
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**78**	**59**	**138**

De afvalinzameling en verwerking, uitgevoerd door de Grondstoffen en Afvalstoffendienst (GAD) Gooi & Vechtstreek, is uitgevoerd binnen de financiële kaders.

- **Bijstelling voorziening dubieuze belastingdebiteuren**: De openstaande post belastingdebiteuren is in 2023 afgenomen van € 5,6 miljoen naar € 3,7 miljoen. Dit komt mede doordat in 2022 door de systeemwijziging in het berekenen van de OZB (van m^3 naar m^2) de woonlastennota's later dan gebruikelijk waren verzonden, waardoor bij de jaarrekening 2022 er meer posten openstonden. Door de lagere stand van de openstaande post hoeft de voorziening ultimo 2023 minder hoog te zijn en resulteert in een voordeel van € 200.000.

- **Egalisatievoorziening Afval**: De lagere kosten voor afval hebben geleid tot een toevoeging aan de egalisatievoorziening. Dit resulteert in een nadeel van € 320.000. De afwijking op afval wordt centraal toegelicht in de paragraaf Lokale heffingen.

- **Inkomsten Afvalstoffenheffing:** Het nadeel van € 59.000 in de baten is gerelateerd aan de verwachte inkomsten afvalstoffenheffing. Bij de bepaling van het afvalstoffenheffingstarief is uitgegaan van 350 nieuwe woningen. Het werkelijke aantal nieuwbouwwoningen (gereed voor bewoning) voor 2023 was 157 met als gevolg € 59.000 aan minder inkomsten.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Economische havens en waterwegen

Beheren en onderhouden van de huidige havens, waterwegen en de sluis 't Hemeltje.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Uitvoeren van de jaarlijkse onderhoudswerkzaamheden, met name baggerwerkzaamheden, conform het onderhoudsplan.

- Uitvoeren van regulier onderhoud van waterkeringen en afwatering, waarbij bij de vervanging

Toelichting

De jaarlijkse onderhoudswerkzaamheden zoals baggeren en ander onderhoud aan de binnenhavens en waterwegen zijn uitgevoerd volgens planning. Op 2 februari is de bestuurlijke overdracht ondertekend waarbij het beheer en onderhoud van het stedelijk water in Hilversum per 1 januari 2024 wordt overgedragen aan het Waterschap AGV. In het kader van deze samenwerking hebben we afgelopen jaar samen voorbereidingen getroffen en zijn we gestart met een onderzoek naar de emissiereductie uit de hemelwaterriolering naar de Oude Haven. Eind 2024 gaat het waterschap beginnen met het baggeren van o.a. de Oude Haven.

Ook is afgelopen jaar het nieuwe beheerplan voor civiele kunstwerken voor de periode 2023-2032 vastgesteld. Dit plan bevat het gemeentelijk beleid en de beheerstrategie binnen de wettelijk kaders omtrent civiele kunstwerken zoals duikers, oevers, beschoeiing etc. De uitvoering van dit beheerplan gaat in 2024 van start.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	474	-67	407
Realisatie	414	-63	352
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-60**	**4**	**-55**

De activiteiten met betrekking tot de ambities economische havens en waterwegen zijn uitgevoerd binnen de financiële kaders. Het voordelig saldo van € 55.000 is voornamelijk gerelateerd aan de loon- en afdelingskosten. Deze worden centraal toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering van deze jaarstukken.

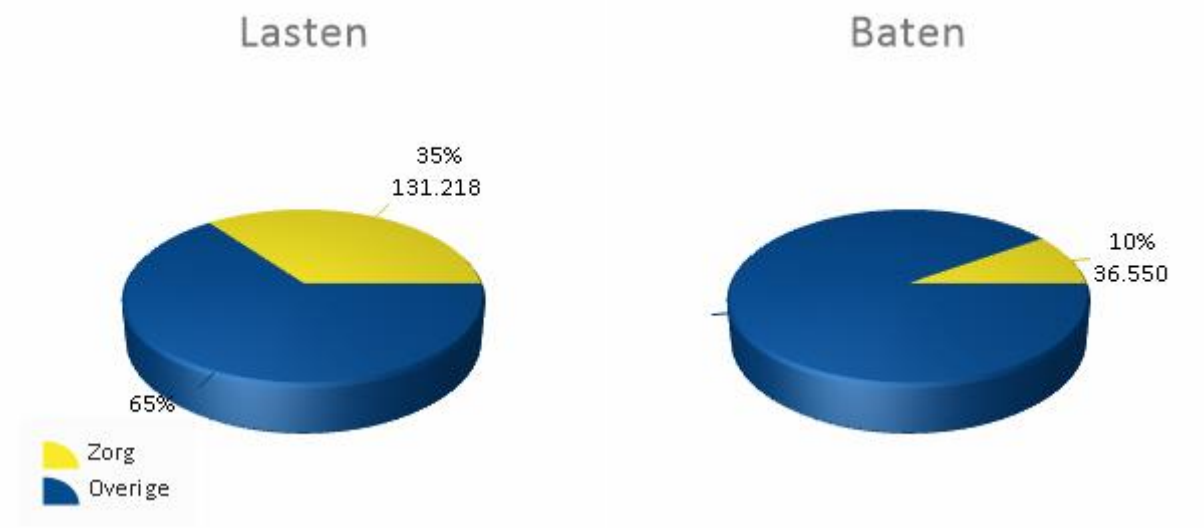
Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma .		Primitieve begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Actuele begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	442	18	460	589	129
8.1	Ruimtelijke ordening	3.182	1.942	5.124	4.032	-1.091
8.3	Wonen en bouwen	4.527	428	4.955	6.070	1.115
Lasten thema Mooie stad		**8.151**	**2.388**	**10.539**	**10.692**	**153**
5.1	Sportbeleid en activering	1.213	653	1.866	1.227	-638
5.2	Sportaccommodaties	2.826	1.240	4.066	3.674	-392
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	4.506	667	5.173	4.544	-628
5.4	Musea	1.288	0	1.288	1.435	147
5.5	Cultureel erfgoed	883	204	1.087	605	-482
5.6	Media	1.842	1.004	2.846	2.598	-248
Lasten thema Levendige stad		**12.557**	**3.768**	**16.325**	**14.083**	**-2.241**
2.1	Verkeer en vervoer	17.711	4.112	21.823	21.577	-245
2.2	Parkeren	4.472	240	4.712	4.656	-56
2.5	Openbaar vervoer	0	0	0	9	9
Lasten thema Bereikbare stad		**22.182**	**4.352**	**26.534**	**26.242**	**-292**
2.4	Economische havens en waterwegen	452	22	474	414	-60
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.944	7	6.951	7.004	53
7.2	Riolering	6.620	791	7.411	7.499	88
7.3	Afval	10.447	0	10.447	10.525	78
7.4	Milieubeheer	3.413	3.857	7.270	5.112	-2.159
Lasten thema Duurzame stad		**27.878**	**4.676**	**32.554**	**30.555**	**-1.999**
Totaal Lasten		**70.768**	**15.183**	**85.952**	**81.572**	**-4.380**
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-338	0	-338	-398	-60
8.1	Ruimtelijke ordening	-457	0	-457	-380	77
8.3	Wonen en bouwen	-3.287	0	-3.287	-2.661	626
Baten thema Mooie stad		**-4.082**	**0**	**-4.082**	**-3.439**	**643**
5.1	Sportbeleid en activering	-9	-653	-662	-659	3
5.2	Sportaccommodaties	-1.215	-919	-2.134	-1.881	253
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-479	-363	-843	-692	151
5.4	Musea	-338	-30	-368	-396	-27
5.5	Cultureel erfgoed	-5	-28	-33	-36	-3

Programma .		Primitieve begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Actuele begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023
5.6	Media	-2	0	-2	-2	0
Baten thema Levendige stad		**-2.048**	**-1.994**	**-4.042**	**-3.665**	**377**
0.63	Parkeerbelasting	-4.650	-440	-5.090	-4.776	314
2.1	Verkeer en vervoer	-2.004	-1.730	-3.734	-4.401	-667
2.2	Parkeren	-1.444	150	-1.294	-1.455	-161
Baten thema Bereikbare stad		**-8.098**	**-2.020**	**-10.118**	**-10.632**	**-514**
2.4	Economische havens en waterwegen	-67	0	-67	-63	4
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-384	-7.412	-7.797	-8.051	-255
7.2	Riolering	-8.895	-28	-8.923	-9.071	-148
7.3	Afval	-12.684	0	-12.684	-12.625	59
7.4	Milieubeheer	-16	-2.445	-2.461	-1.459	1.002
Baten thema Duurzame stad		**-22.047**	**-9.885**	**-31.932**	**-31.268**	**663**
Totaal Baten		**-36.275**	**-13.899**	**-50.174**	**-49.005**	**1.169**
Saldo van baten en lasten		**34.493**	**1.285**	**35.778**	**32.567**	**-3.211**
Mutatie reserve		6.570	5.292	11.863	9.207	-2.656
Resultaat		**41.063**	**6.577**	**47.640**	**41.774**	**-5.866**

Programma 2: Zorg

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.
De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Zorg zijn:

- Inwoners en ondernemers
- Mantelzorgers en vrijwilligers
- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Gecontracteerde zorgaanbieders
- Diverse medische en zorgpartijen zoals huisartsen, ziekenhuis Tergooi en zorgverzekeraar
- Gecertificeerde instellingen
- Raad voor Kinderbescherming
- Onderwijsinstellingen
- Kinderopvangorganisaties
- Woningcorporaties
- Netwerken in de stad: zoals kerken en verenigingen voor ontspanning, sport, welzijn en cultuur
- Versa
- Welzijnsinstellingen
- Verpleeg- en Verzorgingshuizen en Thuiszorg (VVT)

Kaderstellende nota's

- Hilversumse Educatieve Agenda 2021-2024 (2021)
- Regionale onderwijsagenda 2020-2022 (2020)
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2035 (2020)
- Uitvoeringsnotitie buurten 3.0 (2020)
- Beleidsplan bescherming en opvang Gooi en Vechtstreek 2022-2025 (2021)
- Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2020-2024 (2019)
- Agenda Wmo-Welzijn in de wijk 2019 - 2021 (2019)
- Visie en Agenda Jeugdhulp 2019-2021 (2019)
- Transformatieplan “Zorg voor de Jeugd” Gooi en Vechtstreek (regionaal; 2019)
- Beleidsplan LHBTI 2019-2022 (2019)
- Uitvoeringsagenda Lokale Inclusie 2023-2026 (2023)
- Actieplan tegen eenzaamheid “Samen is het leuker” (2020)
- Raadsonderzoek Wmo en Welzijn (2022)
- Visie Sociaal Domein "Wij zijn Hilversum"2022-2023 (2023)

Kansrijke stad

In Hilversum streven we ernaar dat kinderen en jeugdigen veilig, gezond en kansrijk opgroeien. Kinderen en jeugdigen hebben het recht om zich optimaal te ontwikkelen en zich te ontplooien als zelfredzame en gelukkige burgers. Ze leren zelf te ontdekken waar ze goed in zijn en krijgen optimale kansen om zich breed te ontwikkelen. Voor sommige kinderen en jeugdigen is deze ontwikkeling niet vanzelfsprekend en dus richten we ons op de doelgroepen die extra ondersteuning nodig hebben. Samen met onze maatschappelijke partners, zoals onderwijs en kinderopvang, dragen we bij aan gelijke ontwikkelkansen voor ieder kind. Door het voortzetten en versterken van de samenwerking met partners bieden we ondersteuning en geven wij kinderen en hun ouders een steuntje in de rug. We investeren in het verbeteren en vernieuwen van onderwijshuisvesting om deze verder toekomstbestendig te maken.

Hieronder volgt een uitleg over de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streefwaarde	2021	2022	2023	Bron
017	Wettelijk	Absoluut verzuim, aantal per 1000 leerlingen	0,5	0,5 (2017)	0,5 (2017)	0,5 (2017)	DUO, Ingrado
023	Wettelijk	Kinderen in uitkeringsgezin, percentage kinderen tot 18 jaar	5%	5%	5%	5% (2022)	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
018	Wettelijk	Relatief verzuim, aantal per 1000 leerlingen	26	30	30	32	DUO, Ingrado
019	Wettelijk	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie, percentage deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,5%	1,9%	2,6%	2,6% (2022)	DUO, Ingrado

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Alle kinderen hebben recht op gelijke ontwikkelkansen, ongeacht hun achtergrond of wijk waarin ze opgroeien. Daarom streven we in Hilversum naar een goede start in het onderwijs, een passende plek voor ieder kind en jongere en zetten we ons in om een geslaagde door- en uitstroom van leerlingen te realiseren, zowel naar het vervolgonderwijs als naar de arbeidsmarkt.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Actualiseren en uitvoeren van het gemeentelijk onderwijsbeleid: de Hilversumse Educatieve Agenda.
- Evalueren van het Actieplan Nationaal Programma Onderwijs.
- Evalueren van verordening leerlingenvervoer 2015.
- Implementeren en vertalen in beleid en activiteiten van de gemeentelijke visie op het kind.

Toelichting

Een evaluatie is gerealiseerd en er is gewerkt aan nieuwe Hilversumse Educatieve Agenda 2024-2027 die in 2024 aan de gemeenteraad ter besluitvorming wordt voorgelegd.

Een evaluatie is gerealiseerd en de successen uit het Nationaal Programma Onderwijs zijn daar waar mogelijk meegenomen in de Hilversumse Educatieve Agenda 2024-2027

De beleidsregels leerlingenvervoer zijn aangepast, maar er is nog verder onderzoek nodig om te kijken of de verordening gewijzigd moet worden. Dit zal plaatsvinden in 2024.

Het implementeren en vertalen in beleid en activiteiten gericht op “Kansrijk opgroeien 0-13 jaar” maakt onderdeel uit van de Hilversumse Educatieve Agenda- 2024-2027. Daarin leggen we nog meer nadruk op het ondersteunende brede netwerk rondom het kind.

Gemeente Hilversum krijgt als centrumgemeente middelen voor de uitvoering van het taalonderwijs op basis van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Het gaat om een bedrag van circa € 700.000 per jaar. De uitvoering is belegd bij Regio GV (zogeheten ‘overgedragen taken’) en daarmee ook de middelen. Per 1 januari 2023 zijn er, voortvloeiend uit een regionale aanbestedingsprocedure, nieuwe contracten voor taalonderwijs gesloten.

In Hilversum hebben relatief veel inwoners te maken met een gebrekkige beheersing van de Nederlandse taal en is analfabetisme een serieus probleem. Bij de andere gemeenten binnen regio Gooi en Vechtstreek is de urgentie minder groot. Taalonderwijs blijft voor Hilversum evenwel hoge prioriteit hebben.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	8.620	-4.863	3.757
Realisatie	7.773	-4.285	3.488
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-846**	**577**	**-269**

Het voordeel op de lasten wordt met name verklaard doordat het aantal ritten leerlingenvervoer in 2023 lager is uitgekomen dan werd voorzien. Dit resulteert in een voordeel van € 145.000.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Onderwijshuisvesting

Het bieden van en het blijven investeren in voldoende duurzame en kwalitatief op orde zijnde huisvesting voor leerlingen in het primair, voorgezet, speciaal en internationaal onderwijs.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Stevig sturen op uitvoeren en financiële beheersbaarheid van het Integraal Huisvestingsplan (IHP).

- Uitvoeren van het Integraal Huisvestingsplan (IHP).

Toelichting

In mei 2020 heeft de gemeenteraad het IHP vastgesteld. Er is in 2023 stevig gestuurd op de uitvoering en de financiële beheersbaarheid van het Integraal Huisvestingsplan (IHP).

In lijn met wetgeving én de ‘Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Hilversum 2022’ wordt het IHP elke vier jaar geactualiseerd. In 2023 is gewerkt aan een actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan voor de periode van 2024-2039. De actualisatie wordt in 2024 aan de gemeenteraad ter besluitvorming voorgelegd.

De uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan heeft niet tot de beoogde projectrealisatie geleid. Vanaf de invoering van het IHP is aanvankelijk een werkwijze ontwikkeld die het opstarten en uitvoeren van ontwikkel- en bouwinitiatieven complex en tijdrovend maakt. Tegelijkertijd hebben de werkzaamheden rond de actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan veel tijd in beslag genomen.

De tijdrovende en complexe werkwijze, in combinatie met de voorbereiding van de actualisatie van het IHPO, heeft ertoe geleid dat de genoemde projecten uit Integraal Huisvestingsplan 2020 slechts gedeeltelijk zijn gerealiseerd. Dit wordt binnen de actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan opgevangen.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	10.677	-519	10.159
Realisatie	10.874	-505	10.368
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**196**	**13**	**210**

Het onderzoeksbudget van € 80.000 voor exploitatie gymzalen en energiescans zijn in verband met het nieuw op te stellen IHP nog niet uitgegeven. Hetzelfde geldt voor de budgetten inzake projectleiderschap en strategisch advies (voorjaarsnota 2023) van € 160.000. Na vaststelling van het nieuwe zijn projectleiderschap en strategisch advies belangrijke randvoorwaarden om de doelen op het gebied van onderwijshuisvesting te bereiken. Het onderzoek omtrent de exploitatie gymzalen dient eveneens uitgevoerd te worden.

De Raad zal worden gevraag de budgetten over te hevelen naar 2024.

Naast bovenstaande onderuitputtingen leiden andere verschillen binnen de ambitie onderwijshuisvesting per saldo tot een nadeel van € 210.000. De verschillen komen o.a. voort uit toegerekende rente, sloopkosten, huren, onderhoud en OZB.

Verbindende stad

Hilversum streeft naar een gezonde en sociale samenleving voor alle inwoners, ongeacht hun maatschappelijke positie of achtergrond. Wijkgericht werken we aan sterke, sociale buurten en vergroten we het zelfsturend vermogen van onze inwoners, waardoor mensen zich verbonden voelen met hun wijk en leefomgeving. Dit doen we samen met de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en informele netwerken. Door onder andere de inzet van de wijkregisseur en het welzijnswerk richten we ons op het versterken van de verbondenheid, met name voor mensen die het nodig hebben. De inzet van vrijwilligers vinden we daarbij belangrijk. We werken vanuit het principe van positieve gezondheid en zetten in op de beweging van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag. We organiseren ondersteuning dicht bij de inwoners en bestrijden waar mogelijk de eenzaamheid van mensen. Wijkcentra hebben een brede functie met gelegenheid voor ontmoeting en daarnaast kan men hier terecht voor ondersteuning. Samen met de buurt stellen we de agenda op. We bieden mantelzorgers ondersteuning en waar nodig verwijzen we naar specialistische hulp. We investeren in laagdrempelige voorzieningen in de wijk, waardoor zwaardere ondersteuning en zorg voorkomen wordt.

Hieronder volgt een uitleg over de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streefwaarde	2021	2022	2023	Bron
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat geen problemen ervaart bij het in het openbaar uiten van iemands seksuele geaardheid	85%	79%	-	76%	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is dat gemeente inwoners en organisaties betrekt bij de totstandkoming en uitvoering van beleid	40%	32%	35%	36%	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat het afgelopen jaar gediscrimineerd is	8%	10%	13%	10%	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat zegt bereid te zijn zich te willen inzetten voor de leefbaarheid van de buurt	55%	53%	47%	49%	Hilversum Monitor (was burgerpeiling waarstaatje gemeente)

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streefwaarde	2021	2022	2023	Bron
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat zich de afgelopen 12 maanden heeft ingezet met aandacht voor buren in een zorgwekkende situatie	40%	39%	42%	42%	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat zich de afgelopen 12 maanden heeft ingezet met vrijwilligerswerk	35%	28%	32%	33%	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat zich verbonden voelt met de buurt	90%	87%	86%	87%	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Percentage jongeren (2e en 4e klas middelbare school) dat minimaal 5 dagen per week voldoende beweegt volgens de NNGB	50%	40%	-	-	GGD (EMOVO)
	Niet wettelijk	Percentage volwassen dat zich soms tot vaak eenzaam voelt	30%	32%	30%	23%	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Percentage volwassenen dat mantelzorg geeft	40%	35%	55%	40%	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Waardering van de inwoners over de buurt	8,0	8,0	8,0	8,1	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Waardering van inwoners over sociaal vangnet; mate waarin buurtgenoten elkaar ondersteunen	60%	57%	56%	58%	Hilversum Monitor

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Samenkracht en burgerparticipatie

Het versterken van het zelfsturend vermogen van bewoners via veerkrachtige (informele) netwerken, waarin maatschappelijke organisaties, bewoners, vrijwilligers en andere partners in de wijk samenwerken. Samen vormen zij een sterke sociale basis. Door de afstand van de netwerken tot de bewoner te verkleinen kunnen we problemen voorkomen en eerder oplossen. Hierdoor is een verschuiving mogelijk van zwaardere naar lichtere ondersteuning.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Het ontwikkelen van multifunctionele accommodaties, waaronder Zuid, de nieuwe Lelie en een nieuwe multifunctionele accommodatie in het Van Riebeeckkwartier.
- In samenwerking met de stad het vrijwilligerswerkbeleid intensiveren.
- Intensiveren van maatregelen tegen eenzaamheid.
- Ophalen en vaststellen van en uitvoering geven aan de prioritaire thema's in de wijken samen met de inwoners, ondernemers en partners in de wijk.
- Opstellen van het beleidsplan Mantelzorg. Dit plan is gericht op preventie, bewustwording en waardering en op het verbeter van de toegang tot mantelzorgondersteuning.
- Signaleren en agenderen van kansen, wensen en problemen op het gebied van sociale, fysieke en veiligheidsonderwerpen in de wijken.
- Stimuleren van samenwerkingen in de stad door middel van participatie en co-creatie met inwoners, ondernemers en partners van de stad.
- Verder ontwikkelen van de agenda Wmo Welzijn. Waarbij wordt voortgebouwd op het beleid dat afgelopen jaren is neergezet.

Toelichting

Afgelopen jaar is ingezet op het realiseren van de Beleidsagenda Wmo-Samenleving en de drie uitvoeringsagenda die hieruit voortvloeien over de thema's mantelzorg, vrijwillige inzet en eenzaamheid. De beleidsagenda is op 6 december 2023 vastgesteld door de raad. Voor het realiseren van uitvoeringsagenda's zijn in 2023 al grote stappen gezet. De oplevering van de uitvoeringsagenda's gaat plaatsvinden in het begin van 2024. De in de beleidsagenda en uitvoeringsagenda's beschreven ambities hebben een plaats gekregen in het Doelen Inspanningen Netwerk Sociaal Domein (DIN). Dit DIN bevat indicatoren aan de hand waarvan we de voortgang van onze ambities kunnen volgen en kunnen bijsturen indien nodig.
Naast het opstellen van uitvoeringsagenda's is ingezet op het intensiveren van de bestaande activiteiten voor vrijwilligers en mantelzorgers en tegen eenzaamheid. Denk hierbij aan de succesvolle week tegen de eenzaamheid en het grote vrijwilligersgala.

In 2023 zijn ook grote stappen gezet in het realiseren van de Wijkplannen 2024-2025. In deze wijkplannen wordt uitvoering gegeven aan de prioritaire thema's van de wijken. Deze wijkplannen worden in 2024 vastgesteld.
Voor wat betreft het ontwikkelen van multifunctionele accommodatie, waaronder Zuid, de nieuwe Lelie is de omgevingsvergunning afgegeven, de aanbesteding afgerond (nadat de raad extra budget beschikbaar heeft gesteld). Ook is er een tijdelijke huisvesting voor de Paulusschool aan de Neuweg gerealiseerd. Het resultaat is dat ondertussen de bouw heeft kunnen starten en dat in 2025 de oplevering wordt verwacht van de Nieuwe Lelie.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	41.561	-33.865	7.696
Realisatie	36.163	-28.938	7.225
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-5.398**	**4.928**	**-471**

Opvang ontheemden Oekraïne: Ten aanzien van de begroting en realisatie ten aanzien van de opvang ontheemden Oekraïne doen zich de volgende verschillen voor:

- De verbouwingskosten van de opvanglocaties zijn geactiveerd. In de begroting was rekening gehouden met de verantwoording in de exploitatie. Dit resulteert in een voordeel op de lasten van € 4,2 miljoen. Hetzelfde geldt voor de rijksbijdrage, het geen resulteert in een nadeel op de baten van € 4,2 miljoen. Per saldo is dit derhalve neutraal.
- Een voordeel van € 1,5 miljoen als gevolg van lagere lasten met betrekking tot de exploitatie en beheer van opvanglocaties (beveiliging, schoonmaak, energie, catering etc.), omdat de opvanglocaties pas in de loop van 2023 in gebruik zijn genomen.
- Een nadeel van € 1,4 miljoen als gevolg van lagere baten. Dit kan met name worden verklaard doordat de vergoeding voor het herstellen van de opvanglocaties in originele staat worden gereserveerd voor toekomstige uitgaven. Deze opbrengsten zijn in de exploitatie begroot.

Ten opzichte van de begroting resulteert bovenstaande in een voordeel van € 141.000. Het verschil tussen lasten en baten resulteert in een voordeel van € 4,6 miljoen. Voorgesteld wordt het gerealiseerde voordeel toe te voegen aan de reserve opvang ontheemden Oekraïne.

Optimaal gebruik regelingen: In een aantal gevallen is het mogelijk gebleken reguliere middelen onder te brengen bij specifieke regelingen. Dit zorgt voor alternatieve dekking en zorgt ervoor dat er minder rijksmiddelen hoeven worden terugbetaald.

- Een voordeel van € 100.000 is behaald door OZA lasten onder te brengen bij Nationaal Programma Onderwijs
- Een voordeel van € 210.000 is behaald door subsidies onder te brengen bij de Brede Specifieke Uitkering (SPUK)

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Volksgezondheid

Het bevorderen van de gezondheid en het welbevinden van inwoners heeft onze prioriteit. Daarin trekken we als gemeente samen op met de Regio Gooi en Vechtstreek en zorgpartners. We sluiten daarbij aan op belangrijke landelijke ontwikkelingen, zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Inwoners van onze regio leven gemiddeld gezonder in vergelijking met inwoners in de rest van Nederland. Dat neemt niet weg dat grote opgaven op ons afkomen, zoals vergrijzing, personeelstekorten in de zorg en afnemende mentale gezondheid onder jongeren. We zien dat gezondheidsklachten nauw samenhangen met andere problemen, zoals geldzorgen en eenzaamheid. Een transformatie in onze manier van werken is nodig. We zetten daarom samen met partners in op preventie en kiezen voor een integrale benadering van gezondheid.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Het gebruik van lachgas als recreatieve drugs te beperken via voorlichting en waar mogelijk verbod en handhaving.

- Uitvoering geven aan de landelijke nota Gezondheidsbeleid 2020—2024

Toelichting

In 2023 heeft Hilversum in regionaal verband gewerkt aan een Regioplan Gooi en Vechtstreek, dat inmiddels door de colleges van alle regiogemeenten is vastgesteld. Het plan is in samenwerking met diverse zorg- en welzijnspartijen opgesteld, zoals huisartsen, ziekenhuis Tergooi, ouderzorg organisaties en Versa Welzijn. Daarnaast is dit jaar het Plan van Aanpak Brede SPUK opgeleverd waarmee Hilversum uitvoering geeft aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Het plan bevat diverse maatregelen die bijdragen aan de mentale en fysieke gezondheid van onze inwoners, zoals de inzet van leefstijlcoaches en een campagne gericht op mentale gezondheid onder jongeren.

Bij de drie leefstijlpunten, de aanpak “Veilig Bewegen’ (valpreventie) en bij het programma Diabetes in Beweging wordt er actief samengewerkt.
De JOGG regisseur heeft verder gebouwd aan een lokaal werknet met veel stakeholders om samen de leefomgeving van kinderen en jongeren gezonder te maken. Veel sportclubs hebben gewerkt aan een gezonde sportomgeving.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	4.281	-614	3.668
Realisatie	4.820	-1.232	3.588
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**538**	**-618**	**-79**

Voor de uitvoering van het Integraal Zorgakkoord “Samen werken aan gezonde zorg” (IZA) en de het Gezond en Actief Leven Akkoord en het Sportakkoord II (GALA) zijn voor gemeenten middelen beschikbaar gesteld middels specifieke uitkeringen:

- De SPUK IZA regeling is in de zomer van 2023 gepubliceerd. In 2023 is € 965.000 regionaal uitgegeven, dit was niet in de begroting opgenomen. Overeenkomstig de voorwaarden van de IZA zijn de baten (Rijksbijdrage) in lijn gebracht met de uitgaven.
- Het plan van aanpak voor de GALA middelen is, conform de afspraken, in september ingediend bij het Rijk. Voor 2023 is het niet mogelijk gebleken alle middelen in te zetten, met name op valpreventie. Zoveel mogelijk middelen van 2023 zijn meegenomen naar 2024. Dit levert in totaal een onderbesteding op van € 349.000. Overeenkomstig de voorwaarden van de IZA zijn de baten (Rijksbijdrage) in lijn gebracht met de uitgaven.

Dit resulteert op een nadeel op de lasten en voordeel op de baten van € 616.000 (Per saldo neutraal).

Ondersteunende stad

In Hilversum moet iedereen mee kunnen doen. Dat is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Daarom zorgen we voor elkaar en krijgt iedereen de ondersteuning die hij of zij nodig heeft. Er wordt gezocht naar de best passende ondersteuning voor de inwoner. Dit kan ondersteuning zijn vanuit de sociale basis, via algemene voorzieningen of geïndiceerde ondersteuning. Inwoners hebben zoveel mogelijk zelf de regie in handen. Het blijft belangrijk om met het Rijk in gesprek te blijven over meer kostendekkende financiering voor de uitvoering van taken in het sociaal domein.

Hieronder volgt een uitleg over de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streefwaarde	2021	2022	2023	Bron
	Niet wettelijk	Aantal cliënten met een voorziening, per 1.000 inwoners	97	107	99	98	CBS
	Niet wettelijk	Algehele tevredenheid dienstverlening Sociaal Plein	7,5	7,0	7,0	7,3	Burgerpanel onderzoek
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat vindt dat er voldoende welzijnvoor-zieningen, zoals maatschappelijk werk en andere hulpverlenende instanties in de buurt zijn	50%	43%	41%	43%	Hilversum Monitor
032	Wettelijk	Cliënten met maatwerkarrangement WMO, aantal per 10.000 inwoners	650	740	680	750	GMSD, CBS
	Niet wettelijk	Clientervaring Wmo, percentage kwaliteit ondersteuning	95%	93%	92%	92% (2022)	GMSD
022	Wettelijk	Jongeren met een delict voor de rechter, percentage 12 t/m 21- jarigen	1%	1%	1%	1% (2022)	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
030	Wettelijk	Jongeren met jeugdbescherming, percentage van alle jongeren tot 18 jaar	0,70%	0,9%	0,8%	0,8%	CBS
029	Wettelijk	Jongeren met jeugdhulp, percentage van de jongeren tot 18 jaar	9,0%	13%	10%	11%	CBS
031	Wettelijk	Jongeren met jeugdreclassering, percentage van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,30%	0,3%	0,2%	0,2%	CBS

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Toegang

Onze dienstverlening richt zich op het vroeg organiseren van ondersteuning in de wijken, passend bij de behoeften van inwoners. Buurtteams fungeren als eerste aanspreekpunt voor volwassenen (en gezinnen) met ondersteuningsvragen en bieden laagdrempelige hulp op goed vindbare locaties. We streven naar het bieden van algemene voorzieningen, zoals dagbesteding en begeleiding, waarvoor geen voorafgaande toetsing door de gemeente nodig is. Zo waarborgen we efficiënte en toegankelijke ondersteuning voor onze inwoners, kunnen we hen vroegtijdig helpen en een stapeling van problemen voorkomen.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Vaststellen van de visienota Sociaal domein.

Toelichting

Onze sociale visie “Wij zijn Hilversum” onze sociale visie 2023-2033 is afgelopen jaar vastgesteld. In deze visie zijn drie opgaven met bijbehorende doelstellingen benoemd voor het sociaal domein: bestaanszekerheid, kansengelijkheid en sterke buurten. Ook bevat de visie drie kernwaarden die als leidende principes dienen voor onze activiteiten. Het gaat om vertrouwen (in inwoners en professionals), betrokkenheid en eenvoud (in dienstverlening).

De visie is in 2023 uitgewerkt in drie beleidsagenda's voor Jeugd, Wmo-Samenleving en Armoede & Schulden. Ook zijn drie uitvoeringsagenda's over de onderwerpen mantelzorg, vrijwillige inzet en eenzaamheid. Tot slot zijn de opgaven en doelen uit de visie vertaald naar een Doelen-Inspanningen-Netwerk met indicatoren aan de hand waarvan we de voortgang van onze ambities gaan volgen.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	2.047	-4	2.043
Realisatie	2.091	-15	2.077
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**44**	**-11**	**34**

De werkzaamheden binnen de ambitie 'Toegang' zijn uitgevoerd binnen de financiële kaders.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Onze focus ligt op het leveren van maatwerkvoorzieningen wanneer algemene voorzieningen niet voldoende zijn. Het hoofddoel is om de zelfredzaamheid van inwoners te bevorderen en hen in staat te stellen zo lang mogelijk thuis te blijven wonen en deel te nemen aan de samenleving. We bereiken dit door het faciliteren van woningaanpassingen, het verstrekken van hulpmiddelen en het bieden van geïndiceerde hulp en ondersteuning.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Doorontwikkelen naar algemene voorzieningen, daar waar mogelijk.
- Doorontwikkelen van de buurtteams ‘Begeleiding in de Wijk’.
- Doorontwikkelen van het dashboard Wmo.
- Opstellen van een nieuwe Agenda Wmo – welzijn.

Toelichting

Ondersteuning aan kwetsbare inwoners verloopt zoveel mogelijk via algemene voorzieningen, zoals de buurtteams. Indien nodig, kunnen mensen geïndiceerde hulp krijgen vanuit de Wmo. Een tijdige afhandeling van aanvragen heeft daarbij prioriteit. In 2023 is 85% van de Wmo-aanvragen binnen de wettelijke termijn van acht weken afgehandeld. De gestelde doelstelling van 80% is daarmee ruimschoots gehaald. Deze mooie score is te danken aan een aantal maatregelen. Zo hebben we het toekennen van taxipassen eenvoudiger gemaakt, verloopt het uitkeren van de mantelzorgwaardering automatisch en is extra personeel ingezet om Wmo-aanvragen af te handelen. Op die manier zorgen we ervoor dat kwetsbare inwoners tijdig de ondersteuning ontvangen die ze nodig hebben.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	5.327	-508	4.819
Realisatie	5.272	-674	4.598
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-56**	**-165**	**-221**

Het voordeel op de lasten wordt met name verklaard door de maatwerkvoorzieningen (rolstoelen, scootmobielen, woningaanpassingen, en trapliften). De uitgaven maatwerkvoorzieningen komen in 2023 uit op € 2,3 miljoen en liggen daarmee in lijn met voorgaande jaren (2022 € 2,0 miljoen en 2021 € 2,1 miljoen).

Het voordeel op de baten wordt met name verklaard door de financiële afhandeling van de verkoop van het hulpmiddelen depot. Dit resultaat in een voordeel van € 111.000.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Maatwerkdienstverlening volwassenen

Activiteiten - behaalde resultaten
- Geen specifieke speerpunten

Toelichting

Afgelopen jaar is ingezet op het realiseren van de Beleidsagenda Wmo-Welzijn 2024-2030. De Beleidsagenda Wmo-Samenleving vormt de uitwerking van een deel van de opgaven en doelen uit de Visie Sociaal Domein *Wij zijn Hilversum*. Met de beleidsagenda zeten we in op de beweging van ziekte en zorg (zz) naar gedrag en gezondheid (gg). Dit gaan we onder andere doen door het realiseren van een sterke sociale basis en het door ontwikkelen van algemene voorzieningen. Twee belangrijke algemene voorzieningen waarop we gaan inzetten zijn de algemene voorziening dagbesteding en de buurtteams (voorheen Begeleiding in de Wijk). Voor de algemene voorziening dagbesteding hebben in 2023 meerdere participatiesessies plaatsgevonden. Met de uitkomsten hiervan is een subsidieregeling opgesteld die gepubliceerd is op 1 januari 2024. Voor de buurtteams is voor 2023 de subsidieregeling gepubliceerd en hernieuwd voor 2024.

In 2023 zijn als drie uitvoeringsagenda's voorbereid, die een uitwerking vormen van de beleidsagenda. Deze hebben betrekking op de thema's eenzaamheid, vrijwillige inzet en mantelzorg. De oplevering van de uitvoeringsagenda's heeft plaatsgevonden in het eerste kwartaal van 2024.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	18.282	-556	17.726
Realisatie	17.849	-660	17.189
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-433**	**-104**	**-537**

De voordeel van € 537.000 wordt met name bepaald door lagere zorglasten voor WMO (€543.000). De lasten voor huishoudelijke hulp (€ 206.000) en begeleiding (€ 337.000) vallen lager uit dan begroot. De totale zorglasten voor WMO over 2023 komen uit op € 14,2 miljoen.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Geëscaleerde zorg volwassenen

Bieden van een veilige en beschermende woonomgeving, in samenwerking met onze partners in het sociaal domein. De focus ligt hierbij op de inzet van begeleiding om de zelfredzaamheid en deelname aan de samenleving van inwoners met psychische kwetsbaarheid te stimuleren. In het beleidsplan Bescherming en Opvang is aandacht voor voorzieningen in de wijk die ambulante ondersteuning mogelijk moeten maken.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Implementeren van het beleidsplan Bescherming & Opvang.
- Verbeteren van de nazorg van personen met verward gedrag.
- Versterken van de samenwerking tussen zorg en veiligheid m.b.t. kwetsbare doelgroepen, zoals personen met verward gedrag en ex-gedetineerden: uitvoering geven aan de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

Toelichting

In december 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met het Beleidsplan Bescherming en Opvang Gooi en Vechtstreek 2022-2025. Dit plan bevat diverse maatregelen gericht op de meest kwetsbare inwoners, zoals mensen met een verslaving, slachtoffers van huiselijk geweld en dak- en thuislozen. In 2023 zijn verschillende maatregelen uit het beleidsplan uitgevoerd.
De implementatie van het beleidsplan bescherming en opvang ligt op koers. We blinken bijvoorbeeld uit in ons Herstelnetwerk en Herstelteam. In dit Herstelteam zijn professionele ervaringsdeskundigen actief om inwoners met een psychische kwetsbaarheid te ondersteunen in hun persoonlijk- en maatschappelijk herstel. In 2023 is deze aanpak verstevigd en het aanbod uitgebreid.

In 2023 is programmamanager gestart omtrent zorg en veiligheid.

Er wordt zowel in regionaal als lokaal verband gewerkt aan het verbeteren van de samenwerking tussen de verschillende partners m.b.t.de opvang, begeleiding als nazorg van personen met verward gedrag. Ook wordt in kaart gebracht wat hierin verbeterd kan worden. Met name in de uitvoering is besproken op welke manier de samenwerking versterkt kan worden tussen de verschillende partners. Een van de uitkomsten hiervan is een subsidieaanvraag door de partners bij Zonmw om de samenwerking/keten rondom mensen met onbegrepen gedrag te verbeteren.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	17.755	-168	17.588
Realisatie	17.069	-129	16.940
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-687**	**38**	**-648**

In de zienswijze op de Bestuursrapportage 2023 heeft de raad de Regio Gooi en Vechtstreek verzocht het verwachte voordeel 2023 op Bescherming en Opvang reeds in 2023 met de gemeenten te verrekenen. Dit verzoek heeft de Regio Gooi en Vechtstreek overgenomen, wat tot een teruggave heeft geleid van € 690.000. Deze teruggave was niet verwerkt in de begroting en leidt derhalve tot een voordeel van dat bedrag.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Maatwerkdienstverlening & zorg 18-

Wij dragen er zorg voor dat jeugdigen in Hilversum de ondersteuning en zorg krijgen die zij nodig hebben zodat zij in veiligheid opgroeien, zich kunnen ontwikkelen en kunnen leren zelfstandig te worden. Wij beschermen kwetsbare jeugdigen waarvan de ontwikkeling gevaar loopt.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Onderzoeken van de uitstroom van zorg naar welzijn.
- Opstellen en vaststellen van de Agenda Jeugd.
- Versterken van een gezond opvoedklimaat door preventie, vroegsignalering, advisering en laagdrempelige begeleiding, zoals extra inzet van steungezinnen, opvoedcoaches, jongerencoaches, Jeugd en Gezin en jeugdwerkers.
- Verstevigen van zorg rondom onderwijs mede door het transformeren van scholen als plaats waar problematiek wordt gesignaleerd naar plaats van een oplossingsgerichte aanpak. Er wordt hierbij gebruik gemaakt van onder andere jongerencoaches

Toelichting

In 2023 zijn als onderdeel van het opstellen van de beleidsagenda's sociaal domein verkenningen uitgevoerd naar de mogelijkheden meer preventief beleid te ontwikkelen. Onder meer is een werkbezoek gebracht aan de gemeente Deventer, waar gezondheid en gedrag centraal staan binnen het sociaal domein, in plaats van ziekte en zorg. De uitkomsten van deze verkenningen zijn meegenomen in de visie sociaal domein, de daaropvolgende startnotities en vervolgens in de beleidsagenda's

Verder is in 2023 ingezet op het realiseren van de Beleidsagenda Jeugd 2024-2030. De Beleidsagenda Jeugd vormt de uitwerking van een deel van de opgaven en doelen uit de Visie Sociaal Domein Wij zijn Hilversum. Met de beleidsagenda zetten we in op de beweging van ziekte en zorg (zz) naar gedrag en gezondheid (gg). Dit gaan we onder andere doen door in te zetten op een sterke pedagogische basis en een veilig opvoedklimaat en het verstevigen van de toegang. Ook hebben we ingezet op onderwijs-jeugdarrangementen (OJA). Dit is een samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulp en/of zorg als ook leerlingen en hun ouders. In 2022 is hier een pilot mee gestart bij de J.H. Donnerschool. Uit de evaluatie van deze pilot blijkt de effectiviteit en wenselijkheid van de arrangementen. Om deze reden is besloten om de OJA's te continueren.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	28.807	-95	28.712
Realisatie	29.029	-112	28.916
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**221**	**-17**	**204**

De stijging van de lasten jeugd zet zich verder voort. De zorgkosten liggen in 2023 met €27,4 miljoen, € 3,6 miljoen hoger dan in 2022 (€ 23,8 miljoen). In 2023 zijn forse prijsverhogingen doorgevoerd. Daarnaast is in 2023 meer zorg buiten de contracten via de Regio Gooi en Vechtstreek verstrekt waarvan de prijzen eveneens hoger liggen en wat heeft bijgedragen aan de gestegen zorgkosten in 2023.

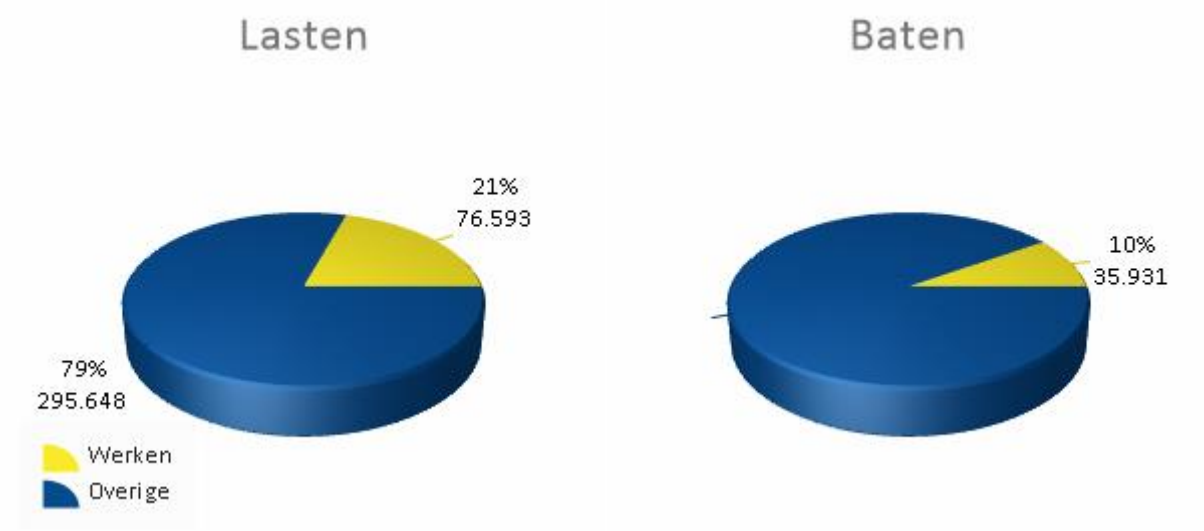
Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma .		Primitieve begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Actuele begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	12.054	29.507	41.561	36.163	-5.398
7.1	Volksgezondheid	3.317	964	4.281	4.820	538
Lasten thema Verbindende stad		**15.371**	**30.472**	**45.842**	**40.982**	**-4.860**
4.2	Onderwijshuisvesting	9.504	1.173	10.677	10.874	196
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	7.549	1.071	8.620	7.773	-846
Lasten thema Kansrijke stad		**17.053**	**2.244**	**19.297**	**18.647**	**-650**
6.2	Toegang	1.960	87	2.047	2.091	44
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	5.137	190	5.327	5.272	-56
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	233	233
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	10.798	-338	10.460	10.121	-339
6.71B	Begeleiding (WMO)	6.391	419	6.810	6.365	-445
6.71C	Dagbesteding (WMO)	1.100	-88	1.012	1.131	119
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	25	-25	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	207	207
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	9.149	-1.285	7.864	4.779	-3.085
6.72B	Jeugdhulp behandeling	10.231	169	10.400	10.812	412
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	1.545	445	1.990	2.292	302
6.73A	Pleegzorg	800	50	850	1.000	150
6.73B	Gezinsgericht	0	950	950	1.221	271
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	140	2.383	2.523	3.694	1.171
6.74A	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	231	-231	0	97	97
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.038	720	1.758	2.148	391
6.74C	Gesloten plaatsing	230	90	320	423	103
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	43	43
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	12.602	-109	12.493	11.759	-734
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang	5.155	108	5.263	5.266	4
6.82A	Jeugdbescherming	1.758	145	1.903	2.089	186
6.82B	Jeugdreclassering	150	100	250	267	17
Lasten thema Ondersteunende stad		**68.439**	**3.780**	**72.219**	**71.310**	**-910**
Totaal Lasten		**100.863**	**36.496**	**137.359**	**130.939**	**-6.420**
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-360	-33.505	-33.865	-28.938	4.928
7.1	Volksgezondheid	-81	-532	-614	-1.232	-618

Programma .		Primitieve begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Actuele begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023
Baten thema Verbindende stad		**-441**	**-34.038**	**-34.479**	**-30.169**	**4.310**
4.2	Onderwijshuisvesting	-199	-320	-519	-505	13
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-4.863	0	-4.863	-4.285	577
Baten thema Kansrijke stad		**-5.062**	**-320**	**-5.382**	**-4.791**	**591**
6.2	Toegang	-4	0	-4	-15	-11
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-745	237	-508	-674	-165
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	-36	-520	-556	-657	-101
6.71B	Begeleiding (WMO)	0	0	0	-3	-3
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	-16	0	-16	-20	-3
6.72B	Jeugdhulp behandeling	0	0	0	-1	-1
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	0	-73	-73	-80	-7
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	-303	135	-168	-129	38
6.82A	Jeugdbescherming	-6	0	-6	-12	-6
Baten thema Ondersteunende stad		**-1.111**	**-221**	**-1.332**	**-1.590**	**-259**
Totaal Baten		**-6.614**	**-34.578**	**-41.192**	**-36.550**	**4.642**
Saldo van baten en lasten		**94.249**	**1.918**	**96.167**	**94.389**	**-1.777**
Mutatie reserve		0	279	279	279	0
Resultaat		**94.249**	**2.197**	**96.446**	**94.668**	**-1.777**

Programma 3: Werken

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.
De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Werken zijn:

- Ondernemers(organisaties)
- Media Perspectives
- Hilversum Marketing
- Stadsfonds
- Onderwijsinstellingen; vooral MBO, HBO en universiteiten
- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Samenwerkingsverbanden zoals de Metropoolregio Amsterdam (MRA), de Economic Board Utrecht (EBU), Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) regio Utrecht en G40
- Tomin (verbonden partij)
- UWV
- Werkkamer

Kaderstellende nota's

Ondernemende stad

- Agenda Economie & Media (2022-2023)
- Winkeltijdenverordening (2018)
- Horecakader (2017)
- Detailhandelskader (2017)
- Evenementenkader (2017)
- Mediavisie (2016)
- Gebiedsagenda Centrum (2023)
- Programma Kerkelanden (2014)
- Programma Havenkwartier (2013)
- Programma Aanpak Leegstand (2012)
- Uitwerkingsnota Zorg, Economische kansen voor de zorg (2009)
- Uitwerkingsnota Arbeidsmarkt en Werkgelegenheid, Handen uit de mouwen (2008)
- Uitwerkingsnota Toerisme en Recreatie, Binnenpret en Buitenkansen (2008)
- Kenniscentrum Hilversum, Economische Visie (2007)
- Economisch perspectief 2040 (2021)
- Verordening marktgelden 2023 (2022)

Werkende en sociale stad

- Visie sociaal domein (2023)
- Beleidsregels gemeentelijk minimabeleid Hilversum (2023)
- Beleidsregels schulddienstverlening Hilversum (2020)
- Beleidsplan schuldhulpverlening 2020-2024 (2019)
- Beleidsplan minimabeleid (2020)
- Regionaal arbeidsmarktbewerkingsplan "Werken aan werk" (2019)
- Focus op werk: 25% meer mensen aan het werk vanuit de Participatiewet (2019)
- Beleidsregels Verhaal en Terugvordering (2021)
- Beleidsregels woonkosten en schoolverlaters (2015)
- Verzamelverordening inkomensvoorzieningen Hilversum (2023)
- Verordening cliëntenparticipatie WSW gemeenschappelijke regeling Tomingroep (2008)
- Beleidsregels re-integratie en tegenprestatie (2021)
- Beleidsregels boete bij schending inlichtingenplicht (2016)
- Beleidsregels Inkeerregeling (2017)
- Beleidsregels Vergoeding eigen bijdrage kosten kinderopvang Hilversum (2016)
- Regeling parttime ondernemen (2020)
- Beleidsregels bbz (2020)

Ondernemende stad

Hilversum is een aantrekkelijke stad om in te wonen en te werken. De balans tussen wonen, werken en voorzieningen zorgt voor een goed leef- en vestigingsklimaat. Onze bedrijven en organisaties zorgen voor werkgelegenheid en dragen bij aan de ontwikkeling van talent en innovatie. De Hilversumse bedrijven spelen ook een belangrijke rol bij vraagstukken als de energietransitie, duurzame mobiliteit en een inclusieve arbeidsmarkt. Ook dragen ze bij aan levendigheid, horeca, cultuur en andere voorzieningen. De beschikbaarheid van ruimte blijft een belangrijk aandachtspunt voor uitbreiding van bestaande en vestiging van nieuwe bedrijven op zowel de formele werklocaties als in de gemengde gebieden. Dit geldt ook voor het opleiden van talent, waarbij een leven lang ontwikkelen centraal staat.

Het aantal banen is het afgelopen jaar licht gestegen. Onzeker is hoe zich dat ontwikkelt in een periode met een onzekere mondiale economie en een opeenstapeling van meerdere crises. Onze inzet is daarin het weerbaar en flexibel houden van onze economie.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streefwaarde	2021	2022	2023	Bron
	Niet wettelijk	Aantal studenten dat hbo onderwijs volgt in Hilversum	100	-	-	138	Gemeente Hilversum
021	Wettelijk	Banen, aantal per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	850	855	877	877	LISA
	Niet wettelijk	Leegstand kantoren, percentage van totale verhuurbare kantoorvloeroppervlakte	5%	6%	15%	6%	Gemeente Hilversum
	Niet wettelijk	Leegstand winkels, percentage van totale winkelvloeroppervlakte	6%	6,0%	7,8%	7,0%	Gemeente Hilversum
	Niet wettelijk	Percentage banen in de creatieve bedrijfstakken t.o.v. totaal aantal banen	28%	28%	27%	27%	Atlas voor gemeenten, LISA
014	Wettelijk	Percentage functiemenging (verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken)). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen)	53%	54%	53%	54%	LISA
016	Wettelijk	Vestigingen van bedrijven, aantal per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	180	183	183	199	LISA
	Niet wettelijk	Werkgelegenheidsgroei in procenten (index=2017)	2,5%	1%	3%	3%	CBS, LISA

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Economische ontwikkeling

We versterken de Hilversumse en regionale economie door het verbeteren van de samenwerking met de (ondernemers)organisaties, bedrijven en kennisinstellingen. We verbinden economische kansen aan maatschappelijke vraagstukken zoals mobiliteit, duurzaamheid en een inclusieve arbeidsmarkt. We zetten in op de versterking van de sectoren media en ICT en de gezondheidseconomie en hebben aandacht voor het midden- en kleinbedrijf en zelfstandigen. Daarbij hebben we aandacht voor het huisvesten en stimuleren van bedrijven die banen bieden voor praktijkgeschoolden.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Stimuleren en faciliteren van bedrijvigheid circulaire economie.
- Verkennen nieuwe samenwerkingsverbanden met andere onderwijsinstellingen
- Verrijken van de nieuwe Agenda Economie & Media 2022-2023 met nieuwe ambities coalitieakkoord.
- Versterken van de samenwerking tussen (ondernemers)organisaties en het Stadsfonds via het Platform Economie op basis van de Agenda Economie & Media 2022-2023.

Toelichting

In 2023 zijn in Hilversum mooie (vervolg)stappen gezet op het gebied van economische ontwikkeling. Bestaande samenwerkingsverbanden zijn onderhouden en geïntensiveerd. Zo ondertekenden we op 28 maart 2023 het samenwerkingsconvenant met de Hogeschool Utrecht (HU). Door verdergaande samenwerking met de HU gaan meer studenten - in samenwerking met Hilversumse bedrijven - aan de slag met maatschappelijke vraagstukken. Ook werken we actief samen met onder andere de G40, Economic Board Utrecht, de MRA en de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) InWest en Utrecht Region. Gezamenlijk streven we naar een sterkere regionale en daarmee lokale economie. Samenwerking met lokale (ondernemers)organisaties is hierbij natuurlijk onmisbaar. Het Platform Economie werkt daarom samen aan het uitvoeren van activiteiten en het behalen van doelstellingen welke inzichtelijk zijn gemaakt in de Agenda Economie & Media 2022-2023. De samenwerking loopt voorspoedig en zorgt ervoor dat belangrijke thema's als het opstarten van een ondernemerspanel en het opstellen van de Economische Visie gezamenlijk worden opgepakt. De Startnotitie Economische Visie Hilversum van 18 december 2023 markeert een begin aan de vormgeving van een actuele kaderstellende visie op de economie. Het doel van deze startnotitie is tweeledig: Allereerst inzicht geven in de beoogde aanpak voor de totstandkoming van de economische visie. Ten tweede inzicht geven in de doelgroepen, gebieden en thema's die we willen adresseren. De Economische Visie geeft vervolgens verdere invulling en richting aan hoe we als gemeente de economische ontwikkeling van Hilversum de komende jaren willen ondersteunen.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	3.754	-15	3.739
Realisatie	3.431	-161	3.270
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-323**	**-146**	**-469**

Binnen het saldo van de ambitie 'Economische ontwikkelingen' doen zich voordelen voor die onder andere voortkomen uit de Gebiedsagenda's (€ 143.000) en Talen en innovatie (€ 50.000):

- Ten aanzien van de gebiedsagenda's is gekozen voor een zorgvuldig proces in het realiseren van draagvlak en uitvoeringskracht onder de partners. Hierdoor is nog niet overgaan tot de uitvoering, waardoor de beschikbare incidentele budgetten nog niet tot uitgaven hebben geleid.
- Ten aanzien van Talent en Innovatie zijn de geplande activiteiten opgestart, maar nog niet afgerond.

Zowel voor de gebiedsagenda's en de Talent en innovaties zal worden voorgesteld de overgebleven middelen over te hevelen naar 2024.

De overige voordelen zijn klein in omvang of hebben betrekking tot lagere toegerekende loon- en afdelingskosten.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De ruimte voor bedrijven en bedrijvigheid in Hilversum is schaars. Inzet is het behoud, uitbreiding en ontwikkeling van aantrekkelijke formele en informele werklocaties. Dit geldt voor kantoorlocaties en bedrijventerreinen (o.a. Arenapark, Media Park en bedrijventerreinen ZuidWest) en voor gemengde gebieden. We voegen functies toe op plekken waar dit passend is en bijdraagt aan een levendig en divers gebied. Het centrum, stationsgebied en de Gijsbrecht van Amstelstraat zijn belangrijke informele werklocaties voor de stad.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Ondersteunen van de voorbereiding en uitvoering van de herinrichting van de Gijsbrecht
- Onderzoeken van mogelijkheden voor horecalocaties in de wijken.
- Ontwikkelen van het Arenapark inclusief Laapersveld richting een levendige campus met een herkenbaar sportprofiel.
- Op- en vaststellen van de gebiedsagenda Media Park en ZuidWest
- Starten met de verkenning naar de toekomst van de aanloopstraten.
- Uitvoering geven aan de plannen voor de Kerkbrink, waaronder verplaatsing van de bibliotheek en LAB Hilversum. Tot definitieve realisatie gaan we door met de (tijdelijke) activiteiten op en rond de Kerkbrink.
- Vaststellen en uitvoeren van de gebiedsagenda Centrum.

Toelichting

Met het vaststellen van de Gebiedsagenda Centrum op 19 juli 2023 is het startsein gegeven aan het uitvoeren van de grootse plannen om het centrum van Hilversum toekomstbestendiger te maken. Dit doen we samen met externe partners in de Taskforce Centrum. We werken aan circa 30 maatregelen toegespitst op de vijf speerpunten: Compact centrum, Aantrekkelijk & levendig, Fijne leefomgeving, Groen & duurzaam en Toegankelijk & bereikbaar. Volgend hierop begint nu ook de verkenning naar de toekomst van de aanloopstraten. Hiervoor wordt een transformatiemanager aangesteld welke in samenwerking met onder andere de vastgoedeigenaren gaat kijken naar wensen en mogelijkheden.
Op 19 juli 2023 is ook ingestemd met het voorstel Stedenbouwkundig Plan Sportpark (Arenapark). Dit plan biedt het kader tot de verdere ontwikkeling van het gebied tot een levendige campus met een herkenbaar sportprofiel. Aanvullend hierop komt een visie Laapersveld, onder andere om het te verplaatsen station ook aan de zijde van het Laapersveld goed in te passen. Verder is in 2023 een begin gemaakt aan de Gebiedsagenda's Media Park en ZuidWest. Een vertraagde start door ontbreken van een projectleider heeft ervoor gezorgd dat de beoogde einddatum van de gebiedsagenda bedrijventerreinen Zuidwest naar achteren geschoven is. Ook heeft het verstevigen van de relatie met OVHZW, de partij waarmee in co-creatie gewerkt wordt, een effect gehad op de doorlooptijd van het project. In ZuidWest werken we aan economisch vitale, veilige en aantrekkelijke bedrijventerreinen. In Media Park streven we naar de ontwikkeling van het park als Media Campus; een combinatie van bedrijven en onderwijs, met passende huisvesting. De voorbereidingen voor een Campusorganisatie hebben in 2023 geleid tot een definitieve start in januari 2024. Een elftal partijen, waaronder de gemeente, hebben zich voor drie jaar gecommitteerd aan dit samenwerkingsverband en richten zich op verduurzaming en verlevendiging van het gebied.
Ook is in december 2023 nog het Definitief Ontwerp voor de herinrichting van de Kerkbrink vastgesteld. Hierbij is de scope van het project uitgebreid met de Oude Torenstraat. Tot de definitieve realisatie gaan we door met de (tijdelijke) activiteiten op en rond de Kerkbrink.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	46	0	46
Realisatie	43	0	43
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-3**	**0**	**-3**

Het behouden, uitbreiden en ontwikkelen van aantrekkelijke werklocatie is uitgevoerd binnen de gestelde financiële kaders.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Toelichting

Door strategisch accountmanagement proberen we de ondernemers in Hilversum zo goed mogelijk van dienst te zijn. Onze accountmanagers bezoeken per persoon gemiddeld twee keer per week Hilversumse ondernemers. Door de relaties te onderhouden weten de ondernemers vervolgens ook de accountmanagers te vinden en kan dit netwerk zowel intern als extern ingezet worden om al de ondernemers van dienst te zijn. Verder hebben we natuurlijk ook de digitale informatievoorziening via hilversum.nl op orde en gaat er vier keer per jaar een veel gelezen ondernemersnieuwsbrief uit. Ook is in 2023 de jaarlijkse Monitor Economie weer gepubliceerd. In deze monitor kijken we naar de ontwikkelingen van het aantal banen en vestigingen, de beschikbaarheid van ruimte voor werken en het arbeidsaanbod. Waar mogelijk zetten we onze samenwerkingspartners in ter bevordering van de dienstverlening aan ons bedrijfsleven. Zo is de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht Region nauw betrokken bij het opstarten van het ecosysteem New Digital Society (en heeft het een specifiek fonds voor cofinanciering; het Metaverse fonds) en draait het mee in de Media Innovation Hub en Dutch Media Week.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	304	-657	-353
Realisatie	314	-568	-254
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**10**	**89**	**99**

Het nadeel binnen de ambitie bedrijfsloket en bedrijfsregelingen wordt met name bepaald door lagere opbrengsten op de buitenreclame. Dit als gevolg van verleende kortingen op de lichtmast reclame en de verlopen concessie ten aanzien van de Abri's.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Toelichting

Eind 2023 heeft de gemeente een meerjarensubsidie verleend aan Hilversum Marketing voor de periode 2024 tot en met 2027. Hilversum Marketing werkt aan verschillende communicatiemiddelen, projecten en campagnes om bij inwoners, (potentiële) bezoekers, bedrijven en jong talent het imago van Hilversum positief te beïnvloeden en de binding met Hilversum te versterken. Onder het label ‘Gooi Events’ spant het zich bijvoorbeeld in om het Gooi als locatie voor congressen en evenementen op de kaart te zetten. Ook ondersteunt de gemeente evenementen passend bij de Mediastad. Zo zijn we co-financier van Dutch Media Week; waarvan Beeld & Geluid de regievoerder is. Verder zijn de accountmanagers natuurlijk op de hoogte van de laatste ontwikkelingen in Hilversum om de ondernemers die op zoek zijn naar een locatie zo goed mogelijk te kunnen begeleiden.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	688	-1	687
Realisatie	763	-4	759
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**75**	**-3**	**72**

Enkele kleinere nadelen bij de uitvoering van de ambitie 'Economische promotie' hebben per saldo een nadeel van € 72.000 tot gevolg.

Werkende stad

Hilversum streeft ernaar om een samenleving te creëren waarin zoveel mogelijk inwoners op basis van hun capaciteiten kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt. We begrijpen dat niet iedereen op eigen kracht passend werk kan vinden om zelfstandig in hun inkomen te voorzien. Daarom bieden we ondersteuning door middel van scholing en het faciliteren van arbeidsbemiddeling voor diegenen die dat nodig hebben. We investeren in samenwerking met werkgevers, werknemersorganisaties, onderwijsinstellingen, de regio en het UWV om dit te realiseren. Voor mensen met een wettelijke indicatie en een afstand tot de arbeidsmarkt bieden we extra begeleiding. Onze partner Tomin zorgt voor passende arbeidsplaatsen, ook binnen de gemeentelijke organisatie.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streefwaarde	2021	2022	2023	Bron
	Niet wettelijk	Aantal personen met een bijstandsuitkering dat uitstroomt naar werk en/of opleiding	300	319	309	282	Gemeente Hilversum
028	Wettelijk	Lopende re-integratievoorzieningen, aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	220	200	217	209	CBS
024	Wettelijk	Netto arbeidsparticipatie, percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	70%	71%	73%	73%	CBS
026	Wettelijk	Werkloze jongeren, percentage 16 t/m 22 jarigen	1%	2%	2%	2%	Verweij Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Toelichting

De rijksbijdrage voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (WSW) daalt, omdat het aantal deelnemers (WSW-ers) afneemt. Sinds 1 januari 2015 kunnen er namelijk geen nieuwe mensen meer instromen in de WSW, alleen mensen die voor die datum al een WSW-indicatie hadden én een WSW-dienstverband hadden, komen in aanmerking voor verlenging van die indicatie. Hilversum heeft de uitvoering van de WSW belegd bij de Tomingroep. Het is de bedoeling dat de Tomingroep zich meer ontwikkelt tot een leerwerkbedrijf.

Mensen met een arbeidsbeperking worden zo veel als mogelijk bemiddeld naar regulier werk. Indien een inwoner echter uitsluitend is aangewezen op een beschermde werkomgeving met aangepaste omstandigheden, kan hij in aanmerking komen voor een indicatie beschut werk. De toetsing vindt plaats door het UWV. Gemeenten hebben een taakstelling om inwoners met een indicatie voor beschut werk aan een baan te helpen. Voor Hilversum gold voor 2023 een taakstelling van 31 dienstverbanden voor beschut werk. Met 34 dienstverbanden in 2023 heeft Hilversum aan die doelstelling voldaan. De meeste inwoners met een indicatie "beschut werk" worden tewerkgesteld bij de Tomingroep. Vanaf 2023 worden echter ook plaatsingen gerealiseerd bij andere werkgevers (al dan niet met loonkostensubsidie).

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	7.492	-1	7.491
Realisatie	7.381	-6	7.375
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-111**	**-5**	**-116**

De begeleide participatie is uitgevoerd in lijn met de gestelde financiële kaders. Conform de landelijke trend, zien wij ook in Hilversum een daling van het aantal mensen die in een sociale werkplek zitten.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Arbeidsparticipatie

We leggen de focus op de begeleiding van onze inwoners naar werk, zodat iedereen kan meedoen in de samenleving. Wanneer werk niet direct binnen de mogelijkheden ligt, bieden we mensen mogelijkheden voor bijscholing of door werkervaring op te doen via vrijwilligerswerk.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Begeleiden van inwoners vanuit de bijstand naar betaald werk (voltijd en deeltijd).
- Begeleiding geven aan uitstromers om terugval in de bijstand te voorkomen.
- Creëren van nieuwe initiatieven om mensen te laten doorstromen naar een vaste baan, bijvoorbeeld door de mogelijkheid van basisbanen te onderzoeken.
- Uitvoeren van de regionale arbeidsmarktbewerkingsplannen ‘Werken aan werk’ en ‘Perspectief op werk’ waarmee extra banen en opleidingstrajecten worden gerealiseerd.

Toelichting

In 2023 zijn re-integratietrajecten ingezet die voortkomen uit de aanbestedingsprocedure die eind 2022 is afgerond. Deze trajecten sluiten beter aan bij de behoeften en mogelijkheden van de doelgroep uit de Participatiewet. Waar nodig vindt nog verfijning van het aanbod plaats. De bedoeling is dat alle inwoners meedoen in de maatschappij. Werk, scholing en een zinvolle dagbesteding dragen hieraan bij. In 2023 is extra ingezet op ondersteuning van de meest kwetsbaren. Daarnaast gaat er meer aandacht uit naar de nazorg aan inwoners die uitstromen uit de bijstand in verband inkomsten uit werk. De inzet is immers dat inwoners blijvend zelfredzaam zijn.

Per 1 januari 2022 is de nieuwe Wet inburgering in werking getreden. Na een aanvankelijk wat moeizame start, onder andere door de communicatie met DUO, zijn in 2023 de nieuwe werkprocessen succesvol geïmplementeerd. Er is ook geïnvesteerd in extra capaciteit om de voortgang van de inburgerings- en participatietrajecten van statushouders te kunnen borgen.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	6.788	-929	5.859
Realisatie	7.286	-1.215	6.071
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**499**	**-286**	**213**

In 2023 zijn wij van start gegaan met de samenwerking met de nieuwe re-integratie partijen, die uit de (nieuwe) aanbesteding zijn gekomen. Dit resulteerde in meer ingezette trajecten ten opzichte van afgelopen jaren, dit is goed zichtbaar in de uitgaven. Desondanks levert dit een voordeel op van € 95.000.

Sociale stad

Hilversum biedt een (tijdelijk) financieel vangnet aan inwoners die dat nodig hebben. Onze focus ligt op het ondersteunen van inwoners om actief deel te nemen aan de samenleving en te voorkomen dat ze geïsoleerd raken. Hierdoor streven we naar een betere levenskwaliteit en een vermindering van de noodzaak voor sociale voorzieningen.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streefwaarde	2021	2022	2023	Bron
	Niet wettelijk	Aantal huishoudens met ondersteuningstraject schuldhulpverlening vanuit de gemeente	n.v.t.	342	376	498	Gemeente Hilversum
027	Wettelijk	Personen met een bijstandsuitkering, aantal per 10.000 inwoners	370	449	364	345	CBS
	Niet wettelijk	Saldo aantal personen in-en uitstroom in een uitkering	-70	-57	-42	-35	Gemeente Hilversum

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Inkomensregelingen

We zorgen ervoor dat iedereen in de samenleving kan meedoen door een vangnet te bieden wanneer dat nodig is. Dit omvat het verstrekken van inkomen wanneer er recht op is, het bieden van aanvullende inkomensondersteuning indien nodig, en het effectief helpen van inwoners met ernstige schulden. Gezien de toenemende druk op bestaanszekerheid door inflatie, zijn we vastberaden om binnen onze mogelijkheden een stevig vangnet te bieden. Als reactie op de nieuwe Visienota Sociaal Domein, zijn we bezig met het ontwikkelen van een nieuw Minimabeleid voor de periode 2024-2030. We gaan samen met inwoners op zoek naar oplossingen die gericht zijn op hun eigen kracht. We zorgen ervoor dat alle Hilversumse kinderen die dat nodig hebben, de benodigde hulp krijgen, om zo gelijke kansen te creëren.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Gelijkstellen van de gemeentelijke minimaregelingen (met uitzondering van de individuele inkomenstoeslag) op 130% van het wettelijk sociaal minimum.

- Ondersteunen van gedupeerde ouders toeslagenaffaire, mede door uitvoering van de verzamelwet hersteloperatie toeslagen waarmee publieke schulden worden

- Uitvoering geven aan de aanpak bestrijding van energiearmoede.

- Voorbereiden beleidsplan Schuldhulpverlening 2024-2027.

- Voorbereiden nieuw Minimabeleid 2024-2027.

Toelichting

Behalve de tijdige afwikkeling van aanvragen voor inkomensondersteuning (uitkeringen) en schuldhulpverlening is in 2023 extra ingezet op de bestrijding van armoede, preventie en op de verbetering van de dienstverlening aan de inwoners van Hilversum. Zo is de inkomensgrens voor alle minimaregelingen verhoogd naar 130% van het minimumloon. Veel Hilversummers (meer dan 1.000 huishoudens) hebben financiële hulp gekregen in verband met de energiecrisis. Slachtoffers van de kindertoeslagaffaire zijn geholpen om hun leven weer op orde te krijgen.

Vroegsignalering en budgetcoaching zijn succesvol gebleken bij de bestrijding van problematische schulden. Deze dienstverlening is daarom ook in 2023 gecontinueerd en verder ontwikkeld. De aanstelling van handhavers in 2023 moet ervoor zorgen dat het oneigenlijk gebruik van voorzieningen wordt tegengegaan, hierdoor is er sprake van toezicht aan de poort. De ondersteuning binnen het sociaal domein is immers gericht op de inwoners die dit ook echt nodig hebben. Om de hulpvraag van de inwoner scherp te krijgen, is de aanvraag/melding weliswaar het vertrekpunt maar wordt er ook gekeken naar de andere taakvelden binnen het sociaal domein (lees: 'het brede gesprek'). In 2023 is de e-dienstverlening uitgebreid en vereenvoudigd. Er is tevens een begin gemaakt met de verbetering van de digitale procesvoering. In december 2023 heeft de gemeenteraad de beleidsagenda armoede en schulden vastgesteld. De beleidsagenda heeft betrekking op de periode 2024-2030.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	56.921	-33.101	23.820
Realisatie	57.376	-33.843	23.533
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**455**	**-743**	**-287**

In 2023 is er € 35,6 miljoen uitgegeven aan uitkeringen (BUIG en BBZ), terwijl de baten uitkomen op € 32,9 miljoen. Ten tijde van de eindejaarsrapportage 2023 is de begroting gewijzigd en is uitgegaan van € 35,8 miljoen aan lasten en € 33,0 miljoen aan baten. Ten opzichte van de eindejaarsrapportage is dit een voordeel van € 124.000.

Voor 2023 komt de realisatie van de minimaregelingen (exclusief energietoeslag) uit op € 6,1 miljoen. Dit resulteert in een nadeel van € 40.000 ten opzichte van de begroting.

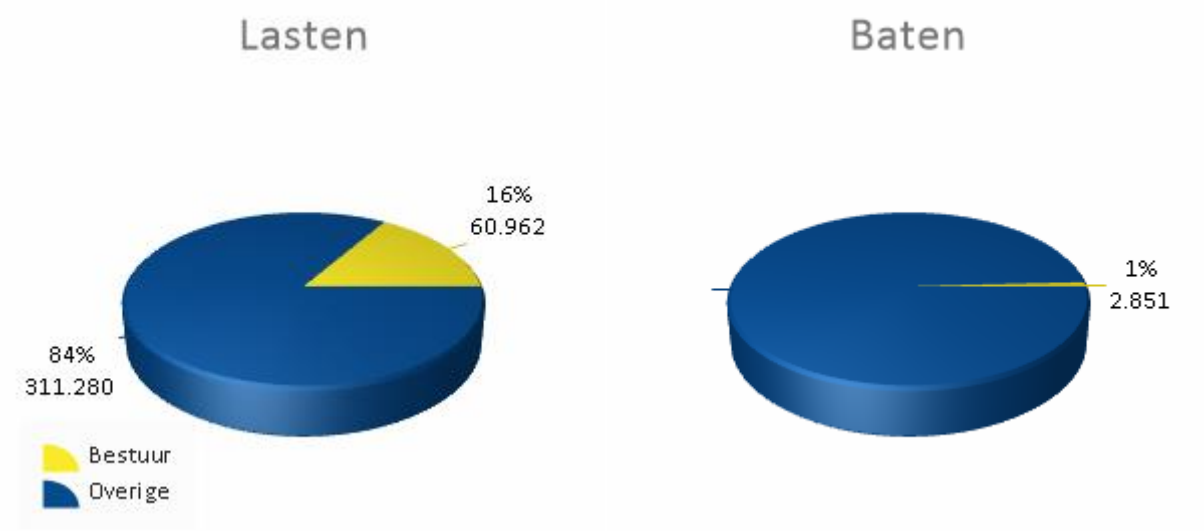
Overeenkomstig de RIB 2023-87 is de energietoeslag uitgekeerd aan de rechthebbenden. De uitkeringen hebben nog niet geleid tot volledige uitgaven van het budget er resteert nog € 113.000. Omdat het nog mogelijk is de energietoeslag aan te vragen tot en met juni 2024 wordt voorgesteld dit restant budget over te hevelen naar 2024.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma .		Primitieve begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Actuele begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023
3.1	Economische ontwikkeling	3.138	616	3.754	3.431	-323
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	121	-75	46	43	-3
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	339	-35	304	314	10
3.4	Economische promotie	716	-28	688	763	75
Lasten thema Ondernemende stad		**4.313**	**478**	**4.791**	**4.550**	**-241**
6.4	Begeleide participatie	6.411	1.081	7.492	7.381	-111
6.5	Arbeidsparticipatie	4.715	2.073	6.788	7.286	499
Lasten thema Werkende stad		**11.126**	**3.154**	**14.280**	**14.667**	**388**
6.3	Inkomensregelingen	46.864	10.057	56.921	57.376	455
Lasten thema Sociale stad		**46.864**	**10.057**	**56.921**	**57.376**	**455**
Totaal Lasten		**62.303**	**13.689**	**75.991**	**76.593**	**602**
3.1	Economische ontwikkeling	-77	62	-15	-161	-146
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-642	-15	-657	-568	89
3.4	Economische promotie	-1	0	-1	-4	-3
Baten thema Ondernemende stad		**-719**	**47**	**-672**	**-733**	**-61**
6.4	Begeleide participatie	-1	0	-1	-6	-5
6.5	Arbeidsparticipatie	-29	-900	-929	-1.215	-286
Baten thema Werkende stad		**-30**	**-900**	**-930**	**-1.221**	**-291**
6.3	Inkomensregelingen	-33.031	-70	-33.101	-33.843	-743
Baten thema Sociale stad		**-33.031**	**-70**	**-33.101**	**-33.843**	**-743**
Totaal Baten		**-33.780**	**-923**	**-34.703**	**-35.797**	**-1.094**
Saldo van baten en lasten		**28.523**	**12.766**	**41.289**	**40.796**	**-492**
Mutatie reserve		-350	0	-350	-134	216
Resultaat		**28.173**	**12.766**	**40.939**	**40.662**	**-276**

Programma 4: Bestuur

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.
De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Bestuur zijn:

- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij)
- Politie en Openbaar Ministerie
- Zorg en Veiligheidshuis
- Metropoolregio Amsterdam (MRA)
- Economic Board Utrecht (EBU)

Kaderstellende nota's

- Integraal veiligheidsplan 2023-2026
- Sluiting drugspanden Hilversum, artikel 13B Opiumwet, Damoclesbeleid
- Programmabegroting 2023 Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
- Regionaal Beleidsplan 2023 – 2026 van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
- Landelijk Programma Digitale Overheid (Digitale Overheid)
- Ontwikkelingsvisie Noordvleugel Utrecht (2015-2030)
- Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam (2020)
- Regionale Samenwerkingsagenda RSA 2023 - 2026
- Beleidsregel toepassing Wet Bibob gemeente Hilversum 2022

Effectief en efficiënt bestuurde stad

De gemeente Hilversum wil een transparante, volwaardige en betrouwbare partner zijn voor inwoners, organisaties en andere overheden. We willen samen met onze partners werken aan de opgaves in de stad. Hilversum kent veel verschillende samenwerkingsverbanden. Samenwerking en participatie zijn nodig om de integrale vraagstukken aan te kunnen pakken, kennis uit te wisselen en taken te laten uitvoeren. Bij samenwerkingsverbanden hoort een duidelijke omschrijving van rollen, opdracht, taken en democratische verantwoording. We willen onze partners betrekken bij het beleid en de uitvoering. We willen transparant zijn over onze plannen en uitkomsten. We willen een betrouwbare partner zijn, die zijn afspraken nakomt.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streefwaarde	2021	2022	2023	Bron
003	Wettelijk	Apparaatskosten, kosten per inwoner	786	758	809	882	Eigen begroting/jaarrekening
002	Wettelijk	Bezetting, aantal fte per 1000 inwoners	7,5	7	7	8	Eigen begroting/jaarrekening
004	Wettelijk	Externe inhuur, kosten als percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	n.v.t.	20%	25%	23%	Eigen begroting/jaarrekening
001	Wettelijk	Formatie, aantal fte per 1.000 inwoners	7,5	7	8	8	Eigen begroting/jaarrekening
005	Wettelijk	Overhead, percentage van totale lasten	11,6%	11%	11%	11%	Eigen begroting/jaarrekening
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat vertrouwen heeft in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd	35%	31%	27%	28%	Hilversum Monitor

Toelichting

- De apparaatskosten per inwoner worden berekend door de totale apparaatskosten te delen door het aantal inwoners peildatum 1 januari 2023. De apparaatskosten per inwoner zijn toegenomen door de groei van het aantal personeelsleden mede als gevolg van de toenemende gemeentelijke taken en de stijging van de loonkosten door cao-ontwikkelingen.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Bestuur

Als gemeente Hilversum werken we samen met andere organisaties in de stad om maatschappelijke vraagstukken aan te pakken. We passen ons flexibel aan de veranderende omstandigheden aan. We communiceren laagdrempelig met de inwoners van Hilversum en we zorgen ervoor dat iedereen mee kan denken over de plannen van de gemeente. We houden bestaande samenwerkingsverbanden regelmatig tegen het licht en zorgen voor democratische verantwoording. We handelen volgens de integriteitscodes voor volksvertegenwoordigers en burgemeester en wethouders. We spannen ons in voor een open bestuurscultuur, waar iedereen mee kan praten over de plannen van de gemeente.

We geloven dat breed gedragen resultaten de beste resultaten zijn. Hilversum 600 is een voorbeeld waarbij wij de stad betrekken bij planvorming en uitvoering van de festiviteiten.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Bestuurlijk behandelen van de visie op Samenwerking en Governance.
- Implementeren van de Wet Open Overheid.
- Invulling geven aan de open bestuurscultuur die van nature investeert in draagvlak, ruimte biedt voor dialoog en bouwt aan vertrouwen.

Toelichting

De visie op Samenwerking en Governance is op 8 maart 2023 behandeld en vastgesteld. Een vervolg in de uitvoering loopt door in 2024.

De Wet Open Overheid (Woo) vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en heeft als beoogd effect om de overheid transparanter en toegankelijker te maken door overheidsinformatie beter vindbaar en uitwisselbaar te maken. De wet heeft een passief en actief gedeelte. Vanaf 1 mei 2022 geldt de passieve informatieplicht; verwerken van Woo-verzoeken en het aanstellen van een Woo-contactpersoon. Daarnaast is er een actieve informatieplicht; het proactief beschikbaar stellen van informatie. De actieve informatieplicht treedt gefaseerd in werking. Dat wil zeggen dat de door de wetgever bepaalde informatiecategorieën in tranches verplicht openbaar gemaakt moeten worden. De datum waarop de eerste tranche verplicht openbaar gemaakt dient te worden is nog niet bekend en volgt na koninklijk besluit. Om als Hilversum ook te voldoen aan de lange termijn verplichtingen van de Woo is het noodzakelijk om de geïnventariseerde processen stap voor stap Woo-proof te maken.

De eerste helft van 2023 stond in het teken van het realiseren van de randvoorwaarden om de Woo effectief te laten landen in de organisatie. Hierbij is veel aandacht besteed aan bewustwording d.m.v. het organiseren van kennissessies. Verder hebben we in 2023 een start gemaakt met het Woo-proof maken van de eerste processen en het openbaar maken van eerste informatiecategorieën. Hilversum heeft een eigen publicatieplatform gelanceerd als sub-website van Hilversum.nl (woo.hilversum.nl). De Woo-index (voorheen PLOOI) in het Register van Overheidsorganisaties (ROO) verwijst naar het publicatieplatform van de gemeente (https://organisaties.overheid.nl/woo/28797/Gemeente_Hilversum). Op de pagina van de gemeente zijn de organisatiegegevens, Woo-contactpersoon en adresgegevens te vinden. Daarnaast zijn verwijzingen te vinden naar waar de gemeente haar informatiecategorieën publiceert.

Ondanks dat het nog niet bekend is vanuit het Rijk wanneer de eerste tranche openbaar gemaakt dient te worden, geeft de gemeente Hilversum proactief wel al invulling aan de inspanningsverplichting om informatie actief openbaar te maken. De informatie uit de volgende informatiecategorieën zijn reeds openbaar gemaakt op het publicatieplatform: ‘Bereikbaarheidsgegevens’, ‘Organisatie & Werkwijze’, ‘Vergaderstukken decentrale overheden’ en ‘Woo-verzoeken en -besluiten’.

Het met elkaar vormgeven en dragen van een nieuwe bestuurscultuur die past bij deze tijd is een ontwikkeling die tijd, inzet en energie kost. Het is meer dan alleen een nieuwe vergaderorde, debatcultuur of openheid. Er is meer voor nodig, het vraagt om een herijking van onze (politieke) waarden en omgangsvormen.
We werken aan een cultuur die is gericht op samenwerken met een open houding en te onderzoeken wat ons bindt, in plaats van te benadrukken waarin we verschillen. Het is onze plicht om met deze nieuwe bestuurscultuur niet alleen een stap te zetten naar breed gedragen besluiten, maar vooral ook naar herstel van vertrouwen in de politiek. Het college zet samen met de gemeenteraad en de organisatie de nodige stappen voor het bevorderen van deze cultuur.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	4.197	-3	4.194
Realisatie	4.442	-27	4.415
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**245**	**-25**	**221**

Het saldo van € 221.000 is te verklaren door hogere lasten (€ 245.000) en hogere baten (€ 25.000). De stijgende kosten zijn rechtstreeks toe te schrijven aan de bijdrage van € 164.000 aan de voorziening voor wethouders. Bovendien constateren we dat de kosten voor verplichte accountantscontroles jaarlijks stijgen. In 2023 heeft dit geresulteerd in een nadeel van € 36.000. Aan de andere kant hebben we een vrijval van sociale lasten van voormalige bestuursleden, wat heeft geleid tot een incidenteel voordeel van ongeveer € 25.000 in de baten.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Overhead

De ondersteunende afdelingen van de gemeente Hilversum helpen bij het zo effectief mogelijk uitvoeren van de gemeentelijke taken. Ze zorgen ervoor dat de gemeente goed draait, van financiën tot ICT tot personeelszaken. Hierbij is er constante aandacht voor het behouden en aantrekken van specialisten om onze ambities te blijven realiseren.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Intensiveren van de invulling van strategische personeelsplanning.
- Uitvoeren van het Programma Data Gedreven Werken 2022 – 2025.
- Verder invoeren van het hybride werken binnen de gemeentelijke organisatie en het bestuur

Toelichting

De strategische personeelsplanning is binnen de organisatie in verschillende snelheden uitgevoerd, mede vanwege o.a. personeels(management)wisselingen en/of herinrichting van een organisatieonderdeel. De strategische personeelsplanning geeft inzicht in behoeften en knelpunten (onderbezetting, kwetsbaarheid, ziekteverzuim, kennisniveau) en eventuele acties worden opgenomen in de jaarplannen van de afdelingen.

Op de genoemde activiteit 'Data gedreven werken' zijn met data-inzichten een aantal bestuurlijke opgaven versneld. Er zijn hiertoe in 2023 twaalf use-cases opgeleverd, Open Hilversum is doorontwikkeld en een energie-/ en woonmonitor zijn opgeleverd. Ook zijn er stappen gerealiseerd op de roadmap 'groeien naar een data volwassen organisatie'. Verder zijn er 6 bijeenkomsten voor samenwerking met Stadspanel data geweest, met focus op digitale ethiek. Meer informatie over de realisatie van Programma Data gedreven werken is in de Bedrijfsvoering paragraaf te vinden.

Met betrekking tot het verder invoeren van hybride werken zijn er in het Raadhuis werkplekken vernieuwd en is bij het team openbare ruimte de hybride herinrichting gereed gekomen. Voor team voorbereiding en uitvoering en bij een aantal werkpleklocaties in het stadskantoor zijn aanpassingen gedaan voor een andere werkplekomgeving, in afwachting van de huisvestingsvisie waaraan in 2023 en 2024 wordt gewerkt.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	40.309	-847	39.462
Realisatie	39.680	-1.126	38.554
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-629**	**-278**	**-907**

Het voordelig resultaat aan de lastenzijde is onder andere het gevolg van het uitlopen van projecten. Voorgesteld wordt om deze middelen van over te hevelen van 2023 naar 2024. Het betreft de volgende projecten:

- SaaS projecten (€ 260.000). Sinds 2021 dienen de kosten voor de implementatie van SaaS-applicaties te worden opgenomen in de operationele uitgaven. Dit betekent dat we jaarlijks rekening moeten houden met het overdragen van ongebruikte budgetten naar het volgende boekjaar om de implementatie succesvol te kunnen voltooien. Dit geldt eveneens voor het E-HRM (€ 85.000) project en de activiteiten rondom de implementatie van het nieuwe financiële softwarepakket (€ 185.000)
- Hilversum 600 (€ 176.000). 2024 wordt het jaar van Hilversum. De stad bestaat dan 600 jaar en die mijlpaal gaan we vieren. Het wordt een feest voor en door de stad met oog voor onder andere sport, cultuur en welzijn. We initiëren samen met de stad kleine en grote initiatieven die de stad nog mooier en aantrekkelijker maken. Om dit te realiseren is er een incidenteel budget van afgerond € 1,5 miljoen verdeeld over de jaren 2023 en 2024. De voorbereidingen zijn gestart in 2023 en de afronding van het feestjaar vindt vanzelfsprekend plaats in 2024. Destijds is een inschatting gemaakt van de budgetverdeling over beide jaarlagen. In de praktijk blijkt de verdeling van de financiële middelen iets af te wijken. Derhalve wordt voorgesteld de resterende budgetten 2023 over te hevelen naar 2024.
- Programma Dienstverlening - WMEBV (€ 77.000): In 2023 heeft programma Dienstverlening de implementatie van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer opgepakt (project Wmebv). Medio 2023 werd bekend dat het Rijk de inwerkingtreding van deze wet heeft verschoven van 1 januari 2024 naar 1 juli 2024. Omwille van het volle i-portfolio is het project Wmebv getemporiseerd. De afronding vindt plaats in 2024.
- Roadmap digitaliseringsmiddelen (€ 81.000) Om bestuurlijke taken en cruciale werkprocessen mogelijk te maken, is technologie, applicaties en data van groot belang. Hilversum moet blijven evolueren op dit gebied en indien nodig een inhaalslag maken om ambitieuze doelen te verwezenlijken. Dit vereist extra capaciteit, maar op de lange termijn kan het ook financiële voordelen opleveren door middel van het organiseren van diverse aanbestedingen. In het verleden zijn hiervoor de zogenaamde roadmap digitaliseringsgelden beschikbaar gesteld. Deze middelen worden onder andere gebruikt voor migratie van data naar een cloudoplossing.
- In 2023 is er een concernbreed verandertraject vormgegeven. Voor het traject is een bedrag van € 202.000 begroot in 2023. Het budget is niet volledig aangewend. Voorgesteld wordt om de resterende middelen ad € 132.000 over te hevelen van 2023 naar 2024.

Daarnaast is er sprake van een gesaldeerd nadeel van afgerond € 200.000 op de loon -en afdelingskosten welke centraal wordt toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering zoals opgenomen in deze jaarstukken.

Overzicht van overhead

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil begroting 2023 en realisatie 2023
1. Personeel	23.074	26.401	26.657	256
2. Huisvesting & Facilitair	5.338	5.488	5.367	-121
3. ICT	3.583	4.114	4.230	116
4. Overig	2.223	3.459	2.301	-1.158
Totaal	**34.218**	**39.462**	**38.555**	**-907**

Voordelen -/- en nadelen +/+

Toelichting bij: Overzicht van overhead

De overhead bestaat uit de volgende vier hoofdcomponenten:

1. **Personeel**: Betreft personeel ten behoeve van de overhead activiteiten. De Personele kosten overhead groeien mee met de omvang van de organisatie.
2. **Huisvesting en facilitair**: Dit component omvat alle exploitatiekosten voor de vijf locaties van de ambtelijke huisvesting, waaronder het Raadhuis, stadskantoor, villa, werf en de Wilhelminastraat. Hierbij inbegrepen zijn onderhoudskosten, energie, verzekeringen/belastingen en kapitaallasten van de gebouwen. Bovendien vallen ook de kosten van facilitaire dienstverlening onder deze component, zoals catering, schoonmaak, printers, drukwerk en leaseauto's.
3. **ICT**: De overheadkosten voor ICT omvatten voornamelijk uitgaven voor kantoorautomatisering, licentiekosten en kapitaallasten voor applicaties die onder de overhead vallen, evenals kosten voor informatiemanagement, inclusief beveiliging.
4. **Overig**: Binnen de categorie "overig" vallen verschillende kosten, waaronder die voor interne- en externe communicatie, de ondernemingsraad, juridische zaken (inclusief bezwaar en beroep), aansprakelijkheidsverzekeringen voor personeel en bestuur, en onderzoekskosten. Het ontstane voordeel is incidenteel, doordat uitgaven voor diverse programma's of activiteiten in 2023 niet volledig zijn verricht en verder worden opgepakt in 2024. Enkele voorbeelden hiervan zijn Hilversum600, het Programma Dienstverlening en het verandermanagementtraject.

Veilige stad

We werken aan een leefbare en veilige stad met betrokken inwoners, instellingen en ondernemers. Een veilig Hilversum is een voorwaarde voor een levendig Hilversum. Deze opgave wordt steeds complexer. Dit vraagt een integrale aanpak met betrekking tot openbare orde, criminaliteit, overlast, ondermijning en onveilige situaties. Hiervoor zetten we in op preventie, signalering, interventie en handhaving. We sturen aan op voldoende inzet vanuit de eigen organisatie en op een goede samenwerking met de veiligheidspartners. In het kader van het Integrale Veiligheidsplan 2023 - 2026 heeft de gemeenteraad de prioriteiten over ondermijning, digitale veiligheid, drugshandel op straat en maatschappelijke onrust vastgesteld.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streefwaarde	2021	2022	2023	Bron
010	Wettelijk	Diefstallen uit woning, aantal per 1.000 inwoners	1,5	2	2	2	CBS
009	Wettelijk	Geweldsmisdrijven, aantal per 1.000 inwoners	4,0	4	5	5	CBS
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat zich ‘s avonds veilig voelt op straat in het centrum tijdens het uitgaan	≥ 80%	81%	79%	78%	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Percentage inwoners dat zich veilig voelt in eigen buurt	≥ 90%	89%	88%	87%	Hilversum Monitor
011	Wettelijk	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte), aantal per 1.000 inwoners	7,0	7	7	7	CBS
006	Wettelijk	Verwijzingen Halt, aantal per 1.000 jongeren	50	28	31	34	Bureau Halt
008	Wettelijk	Winkeldiefstallen, aantal per 1.000 inwoners	1,5	2	2	2	CBS

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Crisisbeheersing en brandweer

We zetten in op het vergroten van bewustzijn en de zelfredzaamheid van inwoners en bedrijven. De Veiligheidsregio levert snelle en goede hulpverlening en brandweerzorg bij incidenten, rampen en crises conform de wettelijke taken. De gemeente draagt daaraan bij met een professionele organisatie voor gemeentelijke crisisbeheersing.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Doorontwikkeling van de interregionale crisisorganisatie in samenwerking met Veiligheidsregio Flevoland.
- Faciliteren en ondersteunen van de tijdige realisatie van de gemeenschappelijke meldkamer
- Regie voeren op de opvang en begeleiding van ontheemden

Toelichting

Voor het jaar 2023 zijn drie speerpunten opgesteld:

1. faciliteren van een gemeenschappelijke meldkamer Midden-Nederland;
2. het doorontwikkelen van de interregionale crisisorganisatie; en
3. de regie op de opvang en begeleiding van ontheemden.

Deze drie speerpunten zijn in 2023 gestart en lopen allemaal op koers. De belangrijkste ontwikkeling van het afgelopen jaar is dat de regionale meldkamer naar verwachting in het tweede kwartaal van 2025 in gebruik wordt genomen. Daarnaast zit de gemeente Hilversum met het aantal opvangplekken voor ontheemden zoals statushouders en Oekraïense oorlogsvluchtelingen boven het benodigde aantal zoals opgenomen in de landelijke verdeelsleutel.

Naast de speerpunten zijn er nog een aantal ontwikkelingen op het gebied van crisisbeheersing. Zo is er extra geïnvesteerd op de inzet van de wijkbrandweer en het vergroten van bewustwording van veiligheidsrisico's onder minder zelfredzame inwoners. Ook leveren we een belangrijke bijdrage aan de regionale opgave "Toekomst Bevolkingszorg bij rampen en crisis". In samenwerking met de gemeente Gooise Meren is gewerkt aan de professionaliseringsopgave van de crisisorganisatie door onder andere het uitvoeren van het OTO-programma (Opleiden, Trainen en Oefenen). Een van de aandachtspunten voor het komende jaar is het vergroten van de veiligheid in portiekflats. Deze activiteit is vertraagd in 2023 door de extra inzet van fte's voor de opvang van Oekraïners en ontheemden.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	9.709	-14	9.695
Realisatie	9.471	-2	9.469
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-237**	**12**	**-225**

Het saldo van € 225.000 kan worden toegelicht door lagere uitgaven van ongeveer € 237.000 en lagere inkomsten van ongeveer € 12.000. De lagere uitgaven zijn het resultaat van een verminderde bijdrage aan de verbonden partij, de Veiligheidsregio.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Openbare orde en veiligheid

We werken aan een leefbare en veilige stad. We zijn zichtbaar, herkenbaar en aanspreekbaar. Wij zetten in op een verbeterd veiligheidsgevoel door middel van preventie en het aanpakken van problemen. Waar nodig treden we handhavend op. We werken integraal, in de zin dat ons beleid zich richt op het sociale-, fysieke- en het veiligheidsdomein. De gemeente werkt hiervoor intensief samen met politie, Openbaar Ministerie, brandweer, Versa, woningcorporaties en vele andere partners. We handelen samenlevingsgericht en participeren in wijkteams, zorgnetwerken en buurtoverleggen.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Actualiseren van het convenant Veilig Uitgaan voor het vergroten van de veiligheid van het centrum.
- Het intensiveren van het voorlichtingsprogramma dat zich specifiek richt op het weerbaar maken van jongeren tegen ondermijning.
- Intensiveren van en uitvoering geven aan de persoonsgerichte aanpak voor personen met onbegrepen gedrag in samenwerking binnen het zorg- en veiligheidsdomein.
- Ontwikkelen van een Veiligheids Informatie Knooppunt.
- Opstellen van een Handhavings- en uitvoeringsprogramma om richting te geven aan de prioriteiten.
- Opstellen van en uitvoering geven aan het Actieplan Ondermijning 2023.
- Opstellen van en uitvoering geven aan het nieuwe Integrale veiligheidsplan 2023 – 2026.
- Uitvoering geven aan het lachgasverbod via de Algemene Plaatselijke Verordening en de Opiumwet.

Toelichting

In 2023 lag de nadruk op het vaststellen en uitvoeren van het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026. In dit plan zijn vier prioriteiten vastgesteld voor de komende jaren: ondermijning, digitale veiligheid, maatschappelijke onrust en drugshandel op straat. Samenwerking met buurgemeenten speelt daarbij een belangrijke rol omdat de eerste drie gemeentelijke prioriteiten ook op regionaal en districtelijk niveau zijn vastgesteld. De activiteiten rondom de prioriteiten hangen nauw samen met handhaving. Voor een geprioriteerde inzet van de gemeentelijke handhavingscapaciteit is in 2023 een handhavingsuitvoeringsplan vastgesteld voor 2024.

Vrijwel alle opgestelde activiteiten lopen op koers. Zo is vanuit ondermijning een aanpak tegen mensenhandel opgesteld en is de voorlichting voor het vergroten van (digitale) weerbaarheid onder jongeren geïntensiveerd. Dit geldt ook voor de verbinding van zorg- en veiligheid waarbij ingezet is op de persoonsgerichte aanpak voor personen met onbegrepen gedrag. Daarbij ligt de focus op de samenwerking met partners van het zorg- en veiligheidsdomein. Deze samenwerking is ook opgezocht voor de (preventieve) aanpak van overlast gevende groepen, woonoverlast en jeugdproblematiek. Voor de prioriteit drugshandel op straat ligt de nadruk op de uitvoering van het coffeeshopbeleid en het keurmerk wat afgelopen jaar is ondertekend door alle acht coffeeshops in Hilversum. Als laatste is op regionaal en districtelijk niveau samenwerkt om digitale veiligheid onder zowel inwoners als ondernemers te vergroten.

Twee van de opgestelde activiteiten zijn vertraagd. Het gaat om het ontwikkelen van een Veiligheidsinformatie Knooppunt. De eerste stappen zijn in 2023 gezet zoals het opzetten van een informatiestructuur en het uitvoeren van een DPIA, maar voor een verdere uitrol is noodzakelijke data nog niet beschikbaar. Daarnaast is de actualisatie van het convenant Veilig Uitgaan vertraagd. In februari 2024 wordt hiermee gestart. Het invoeren van een lachgasverbod via de APV is niet langer actueel omdat dit verbod op landelijk niveau is opgesteld.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	4.903	-242	4.662
Realisatie	4.379	-279	4.100
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-524**	**-37**	**-562**

Binnen het domein van openbare orde en veiligheid valt op dat er aan de lasten lager uit zijn gevallen dan begroot. Dit is voornamelijk toe te schrijven aan lagere personeelskosten (€ 579.000), omdat niet alle beschikbare fte's ingevuld zijn geweest in 2023. Een gevolg van de onderbezetting is inhuur. Deze kosten zijn niet doorberekend in dit bedrag. Een nadere toelichting hierop is terug te vinden in de paragraaf Bedrijfsvoering van deze jaarstukken. Tevens is er sprake van extra inkomsten ten opzichte van de begroting (€ 37.000). Het totale voordelige saldo komt daarmee op € 562.000 in 2023.

Dienstverlening aan de stad

De dienstverlening is het visitekaartje van de gemeente. In onze informatievoorziening, processen taalgebruik en producten stellen wij de inwoners centraal. We richten ons op: innovatie, het verder digitaliseren en door ontwikkelen van de (persoonlijke) dienstverlening en het verbeteren van de efficiëntie. Om dit te realiseren ligt de focus op een drietal aspecten. Ten eerste het gemak voor de gebruiker: wij houden rekening met de digitaliserende samenleving, de gemeentelijke producten zijn vindbaar en toegankelijk en wij zijn voor iedereen bereikbaar. Ten tweede richten wij ons op betrokkenheid: onze medewerkers zijn klantgericht, gaan op zoek naar de vraag achter de vraag en durven af te wijken van de gebaande paden wanneer nodig. Ten derde werken we open en transparant.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streefwaarde	2021	2022	2023	Bron
	Niet wettelijk	Waardering van bezoekers over de dienstverlening van het Sociaal Plein	7,5	7,0	7,0	7,3	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Waardering van inwoners over de dienstverlening van de gemeente	7,5	7,2	6,9	7,0	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Waardering van inwoners over de digitale dienstverlening van de gemeente	7,5	7,0	6,9	7,0	Hilversum Monitor
	Niet wettelijk	Aantal vergunningen dat van rechtswege verleend wordt	0	14	1	7	Gemeente Hilversum

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Burgerzaken

Naast het uitvoeren van de wettelijke taken op het gebied van Burgerzaken, verbeteren wij de dienstverlening van de hele gemeente, waarbij inclusiviteit een vanzelfsprekendheid is. Een verbetering die noodzakelijk is door een veranderende en meer complexere dienstverlening, onder meer door culturele mengelingen en inwoners met een niet-Nederlandse geboorteakte wat problemen geeft bij de inschrijving in de Basis Registratie Personen. De dienstverlening op het gebied van Burgerzaken bieden we op verschillende kanalen aan: fysiek, digitaal en telefonisch. Hierbij worden de landelijke ontwikkelingen nauwlettend gevolgd. We hebben daarbij aandacht voor de wensen en verwachtingen van inwoners en ondernemers.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Aansluiten bij de Wet open overheid (Woo) om overheidsinformatie meer openbaar toegankelijk te maken.
- Organiseren van de verkiezingen van Provinciale Staten en de Waterschappen op 15 maart 2023.
- Toevoegen van een digitaal geboorteloket, oftewel een ‘e-dienst Geboorte’ in verband met de verplaatsing van de kraamafdeling van Tergooi Blaricum naar Hilversum.
- Verbeteren van de gemeentelijke dienstverlening

Toelichting

Burgerzaken

Open Burgerzaken streeft ernaar om de dienstverlening te verbeteren door stakeholders sneller en veiliger te informeren met behulp van gegevens uit de Basisregistratie Personen (BRP), waarbij een tweezijdige uitwisseling plaatsvindt. Na de eerste fase kan dit worden uitgebreid naar de inwoners.

Er is een verandering in de aard van de werkzaamheden opgetreden, met name wat betreft de complexiteit. We zien een toename van individuele complexe gevallen, voornamelijk als gevolg van de internationalisering van de samenleving. In Hilversum zijn er diverse grote internationale bedrijven en opvanglocaties voor vluchtelingen, waarvan een aanzienlijk deel afkomstig is uit Oekraïne (statushouders). We hebben verbeteringen doorgevoerd in de volledigheid en nauwkeurigheid van onze beoordelingen bij de regiehouder.

Verkiezingen 2023

In het jaar 2023 zijn twee verkiezingen georganiseerd: de Provinciale Statenverkiezingen, die regulier gepland stonden voor dat jaar en plaatsvonden op 15 maart 2023, en onverwachts de Tweede Kamerverkiezingen, vanwege het plotselinge aftreden van het kabinet, gehouden in november 2023. Het organiseren van twee verkiezingsronden in één jaar vereiste aanzienlijke inzet van de afdeling, maar we zijn tevreden over het verloop van beide verkiezingen.

Programma Dienstverlening
Het afgelopen jaar is extra aandacht besteedt aan het continu monitoren en verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening. Zo is er naast het uitvoeren van de reguliere activiteiten ook ingezet op:

- het implementeren van een doorlopend klanttevredenheidsonderzoek voor alle domeinen en kanalen, gericht op inzicht in de tevredenheid van inwoners en mogelijkheden tot verbetering;
- het gebruik van forecast gestuurde bereikbaarheid;
- het versturen van de herinneringsbrieven voor het verlopen van reisdocumenten via de MijnOverheid Berichtenbox.
- het toevoegen van een digitaal geboorteloket in verband met de verplaatsing van de kraamafdeling van Tergooi van Blaricum naar Hilversum. Dit loket, bekend als "e-dienst geboorte" stelt ouders in staat om de geboorte van hun kind via een digitaal platform aan te geven bij de gemeente. Ruim 90% van de aanvragen wordt ook via het e-dienst geboorte loket verricht. Hierdoor wordt de dienstverlening van de gemeente efficiënter en wordt de tevredenheid van burgers verhoogd.
- projecten zoals het versturen van herinneringsbrieven via MijnOverheid Berichtenbox en aansluiting op de Wet open overheid (Woo) voor meer transparantie en toegankelijkheid van overheidsinformatie. Voor meer informatie omtrent de Wet Open Overheid verwijzen wij u naar de paragraaf Openbaarheid in deze jaarstukken.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	2.610	-1.263	1.346
Realisatie	2.951	-1.417	1.534
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**342**	**-154**	**188**

Het resultaat van € 188.000 ten aanzien van burgerzaken kenmerkt zich voornamelijk door hogere baten (€ 154.000) en lasten (€ 342.000) als gevolg van de een toename van het aantal verzoeken voor het verkrijgen van het Nederlanderschap, paspoorten en NID-kaarten.

Daarnaast is er in 2023 een incidenteel budget beschikbaar gesteld ten behoeve van de rubricering van de akten burgerlijke stand en de implementatie van een chatbot als onderdeel van het programma Dienstverlening. De voorbereidingen voor beide projecten zijn getroffen, maar de daadwerkelijke afronding vindt plaats in 2024. Hetgeen leidt tot een incidenteel voordeel in 2023.

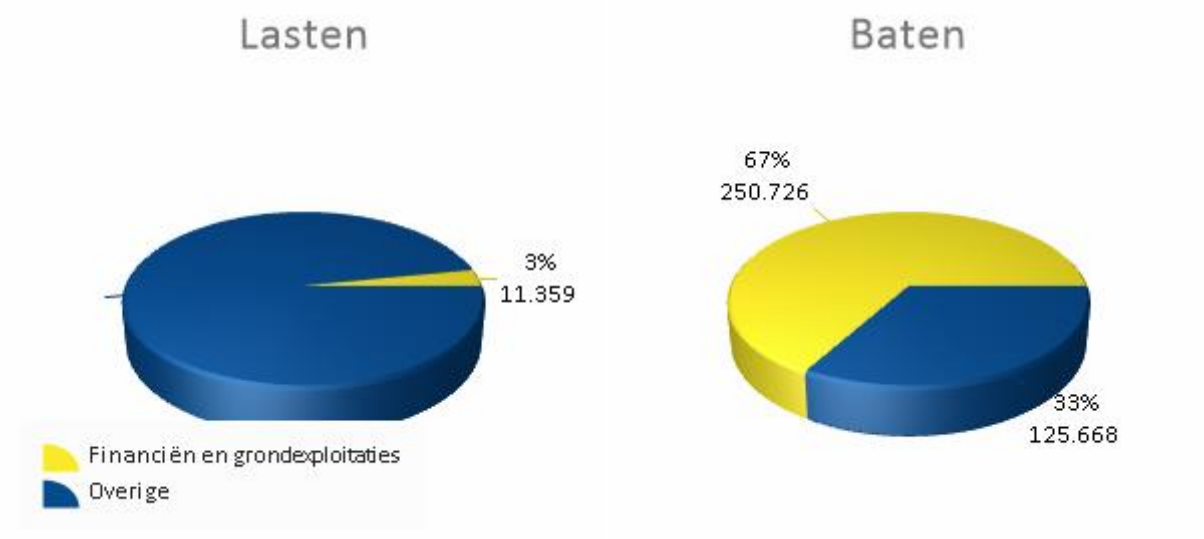
- Om de rubricering van de akten burgerlijke stand verder vorm te geven stellen wij voor het resterende budget a € 84.000 bij de jaarrekening 2023 over te hevelen naar 2024.
- Om de implementatie van de chatbot af te kunnen ronden wordt voorgesteld € 25.000 bij de jaarrekening 2023 over te hevelen naar 2024.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma .		Primitieve begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Actuele begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	9.041	668	9.709	9.471	-237
1.2	Openbare orde en veiligheid	4.640	263	4.903	4.379	-524
Lasten thema Veilige stad		**13.681**	**931**	**14.612**	**13.850**	**-762**
0.2	Burgerzaken	2.180	430	2.610	2.951	342
Lasten thema Dienstverlening aan de stad		**2.180**	**430**	**2.610**	**2.951**	**342**
0.1	Bestuur	3.815	382	4.197	4.442	245
0.4	Overhead	35.083	5.227	40.309	39.680	-629
Lasten thema Effectief en efficiënt bestuurde stad		**38.898**	**5.609**	**44.506**	**44.122**	**-384**
Totaal Lasten		**54.758**	**6.970**	**61.728**	**60.924**	**-804**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-14	0	-14	-2	12
1.2	Openbare orde en veiligheid	-242	0	-242	-279	-37
Baten thema Veilige stad		**-256**	**0**	**-256**	**-281**	**-25**
0.2	Burgerzaken	-1.280	17	-1.263	-1.417	-154
Baten thema Dienstverlening aan de stad		**-1.280**	**17**	**-1.263**	**-1.417**	**-154**
0.1	Bestuur	-3	0	-3	-27	-25
0.4	Overhead	-497	-350	-847	-1.126	-278
Baten thema Effectief en efficiënt bestuurde stad		**-500**	**-350**	**-850**	**-1.153**	**-303**
Totaal Baten		**-2.036**	**-333**	**-2.369**	**-2.851**	**-482**
Saldo van baten en lasten		**52.722**	**6.637**	**59.358**	**58.072**	**-1.286**
Mutatie reserve		38	0	38	38	0
Resultaat		**52.760**	**6.637**	**59.396**	**58.110**	**-1.286**

Programma 5: Financiën en grondexploitaties

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.
De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Financiën en grondexploitaties zijn:

- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (verbonden partij)
- Vitens (verbonden partij)
- GEM Crailo

Kaderstellende nota's

- Financiële verordening gemeente Hilversum 2022 (2021)
- Nota grond- en vastgoedbeleid (2019)
- Uitvoeringsnota grondprijzen (2021)
- Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkelingen (2023)
- Meerjarige onderhoudsplanning 2020-2034 (2020)
- Verordening onroerendezaakbelasting 2023 (2022)
- Verordening precariobelasting 2023 (2022)
- Legesverordening 2023 (2022)

Grondexploitatie en vastgoed

Ons grond- en vastgoedbezit is een instrument om onze maatschappelijke doelen te realiseren. Wij beheren en verduurzamen het vastgoed in eigendom. Wij toetsen onze vastgoedportefeuille aan het grond- en vastgoedbeleid. Het meerjarenperspectief gebiedsontwikkeling (MPG) geeft inzicht in het cumulatieve effect van alle grote gebiedsontwikkelingen op de gemeentelijke begroting. Het MPG is hiermee een instrument dat de discussie over de sturing van de individuele gebiedsontwikkelingen faciliteert.

Voor een nadere toelichting op de financiële kengetallen verwijzen wij u naar paragraaf 2.2.6 Financiële kengetallen.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streefwaarde	2021	2022	2023	Bron

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Beheer overige gebouwen en gronden

Eigendom van vastgoed is geen kerntaak van de gemeente. Vastgoed kan echter een belangrijke bijdrage leveren aan het verwezenlijken van de gemeentelijke ambities.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Actualiseren van de meerjaren onderhoudsplanning met betrekking tot al het gemeentelijk vastgoed

- In kaart brengen van de mogelijkheden voor het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed dat in eigendom blijft en onderzoeken van mogelijkheden van externe (co)financiering of subsidie.

- Uitvoeren van de plannen voor de verduurzaming van het Raadhuis.

Toelichting

Naar aanleiding van de op 21 juni 2023 door de raad aangenomen motie M23-88 "geef een goed en duurzaam voorbeeld", bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2023 is ervoor gekozen om de actualisatie van de Meerjaren Onderhoudsplanning (MJOP) te combineren met de verduurzamingsopgave en met de actualisatie van het grond- en vastgoedbeleid teneinde de synergie tussen deze onderdelen optimaal te benutten. Hierdoor is de procesplanning gewijzigd. Het streven is nu om in het derde kwartaal van 2024 alle stukken in de raad te behandelen.

Ten aanzien van de verduurzamingsmogelijkheden van het raadhuis is er een specifieke problematiek met betrekking tot de vloer. De aangereikte alternatieven worden nader onderzocht en de uitkomsten worden in maart 2024 verwacht. Deze uitkomsten worden verder uitgewerkt in een voorstel dat in de vierde kwartaal ter besluitvorming naar de raad gaat. Dit kan variëren in een relatief eenvoudige aanpassing of dat de vloeren eerst moet worden verwijderd.

De verkoop van vastgoed en gronden die niet binnen de strategische portefeuille passen kent altijd een bepaalde dynamiek. In 2023 het financiële doel niet behaald, onder andere als gevolg van het doorschuiven van een transactie (Badhuislaan) naar 2024.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	2.063	-5.945	-3.882
Realisatie	2.302	-3.446	-1.144
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**240**	**2.499**	**2.738**

De baten vallen € 2,5 miljoen lager uit dan oorspronkelijk begroot. Deze inkomstenderving is direct het gevolg van de uitgestelde verkoop van de panden aan de Badhuislaan. De verkoop zal echter alsnog plaatsvinden begin 2024.

De stijging van de lasten komt voort uit toenemende advieskosten met betrekking tot het dossier van zwembad Crailo, stijgende kosten met betrekking tot bebouwing met opstalrecht en het verwijderen van asbest op bungalowpark Egelshoek. Bovendien is er een voordeel van € 71.000 op de rentelasten, waarvan het corresponderende nadeel wordt gepresenteerd in programma 5, Financieel Gezonde Stad, en nader wordt toegelicht in de financieringsparagraaf.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Grond exploitatie (niet bedrijventerreinen)

We zetten strategische gronden actief in om de stad te versterken.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Actualiseren en verder ontwikkelen van het Meerjarenperspectief gebiedsontwikkelingen als kader voor lopende en toekomstige projecten.
- Arenapark: Vaststellen stedenbouwkundig plan en voorbereiden van het openen van een grondexploitatie.
- Circusterrein: Inzetten op tijdelijke en flexibele woonconcepten in aanvulling op reguliere woningbouw.
- Postcodegebied 1221: Opstellen stedenbouwkundig plan Bruisend Hart. Verwerven van panden aan de Larenseweg, Kleine Drift en Zuiderweg.
- Stationsgebied: Voortzetten van het verwerven van panden en gronden aan de Koninginneweg. Voorbereiding van uitgifte van het eerste bouwblok.

Toelichting

De raad heeft op 19 juli 2023 ingestemd met het voorstel voor het Stedenbouwkundig Plan Sportpark (Arenapark). Onderdeel van het voorstel was een business case die inzicht gaf op de financiële haalbaarheid van het plan. Het voorbereiden van een concept grondexploitatie is een vervolgstap die in 2024 wordt opgepakt als onderdeel van een bredere financiële strategie voor de gebiedsontwikkeling.

Het haalbaarheidsonderzoek ten behoeve van circa 400 flexwoningen op het Circusterrein is afgerond. De conclusie is dat de haalbaarheid (onder voorwaarden) positief is. Om tot realisatie te kunnen komen is een samenwerkingsovereenkomst (SOK) tussen gemeente en de drie Hilversumse woning corporaties opgesteld. Onder de herplaatsingsgarantie van het Ministerie van BZK is een raadsvoorstel ten behoeve van investeringen in het bouw- en woonrijp maken van de locatie voor flexwoningen. De SOK wordt door het college aangegaan na een positief raadsbesluit op het investeringsvoorstel (raadsbehandeling gepland 6 maart 2024). De oplevering van de flexwoningen is gepland voor medio 2025.

Verwerving van Postcodegebied 1221 loopt voorspoedig. Het stedenbouwkundig plan zal half maart 2024 worden aangeboden aan het college en half mei ter behandeling in de gemeenteraad.

De verwerving Koninginneweg loopt, voor de laatste eigendommen is in het najaar een verzoeksbesluit tot onteigening genomen. Intussen wordt de eerste gronduitgifte voorbereid. Het doel is om in 2024 de markt op te gaan met het vastgoed op Stationsplein (Blok 2, 3 en de fietsenstalling).

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	5.337	-5.943	-606
Realisatie	3.437	-3.906	-469
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**-1.901**	**2.038**	**137**

Het positieve saldo aan de uitgavenkant van ongeveer € 1,9 miljoen is voornamelijk te danken aan een afname van lasten in de grondexploitaties van Anna's Hoeve en het Stationsplein (€ 2,1 miljoen). Een uitgebreider overzicht is beschikbaar in de grondexploitatieparagraaf. Daarnaast is er een negatief effect op de personeels- en organisatiekosten van ongeveer € 355.000, wat uitgebreider wordt toegelicht in de bedrijfsvoeringsparagraaf van deze jaarstukken.

Het negatieve saldo aan de inkomstenkant is rechtstreeks het gevolg van een negatieve onderhanden werkpositie. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf grondexploitatie.

Financieel gezonde stad

De komende jaren blijven we werken aan investeringen in de stad die Hilversum en haar inwoners ten goede komen. Gezonde gemeentefinanciën blijven het uitgangspunt. Gezonde gemeentefinanciën zijn noodzakelijk om ook in de toekomst in de stad te kunnen blijven investeren en de begroting structureel in evenwicht te houden.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Streefwaarde	2021	2022	2023	Bron
037	Wettelijk	Demografische druk (Verhouding tussen de productieve leeftijdsgroep (20-64) en de niet-productieve leeftijdsgroepen (-20 en 65+))	n.v.t.	71%	71%	71%	CBS
038	Wettelijk	Gemeentelijke woonlasten 1-persoons-huishoudens, in euro's	€ 690	€ 690	€ 770	€ 793	COELO
039	Wettelijk	Gemeentelijke woonlasten meer-persoons-huishoudens, in euro's	€ 841	€ 827	€ 920	€ 945	COELO

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Financiële huishouding

Wij hebben als uitgangspunt dat inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn en dat er een gezonde verhouding is tussen inkomsten, uitgaven, vermogen en schulden. Structurele uitgaven worden in de regel niet gedekt met incidentele inkomsten. Om te kunnen blijven investeren in de stad is een financiële strategie van groot belang. Als gemeente streven we ernaar om financiële reserves te behouden en te versterken, zodat we deze kunnen aanspreken in moeilijke tijden. Op deze manier kunnen we onze financiële gezondheid handhaven.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Inzetten op het verkrijgen van subsidies vanuit Europa, het Rijk, provincie en overige partijen.
- Opstarten van het aanbestedingstraject voor de accountant.
- Uitbreiden van het in-control statement met de onderdelen informatieveiligheid en privacy.
- Voorbereiden en implementeren van de rechtmatigheidsverantwoording

Toelichting

In de jaarstukken wordt de raad in staat gesteld om op dat moment de houdbaarheid van de gemeentefinanciën te beoordelen. We hebben dit gedaan aan de hand van de bekende wettelijke financiële kengetallen en aan de hand van de houdbaarheidstest gemeentefinanciën. Hilversum blijft zich, via onder meer de VNG, G40, inzetten voor de lobby richting het rijk om de onzekere en kwetsbare financiële situatie onder de aandacht te houden. We ondersteunen moties van andere gemeenten tijdens de Algemene Ledenvergadering van de VNG om zo richting het Rijk een signaal af te geven over houdbare financiën voor gemeenten. Net als veel gemeenten krijgt ook Hilversum, als gevolg van de herziene financieringssystematiek vanuit het Rijk, te maken met financiële onzekerheid in de toekomst en wordt een sluitende begroting minder vanzelfsprekend.
In 2023 hebben wij voor ruim € 81 miljoen aan subsidiegelden aangevraagd. Hiervan is ruim € 60 miljoen toegekend, € 11 miljoen is niet gehonoreerd en € 10 miljoen is nog in behandeling. Voor zowel de opvang van de ontheemden uit Oekraïne, als ook voor de huisvesting voor leerlingen uit de Oekraïne hebben we vanuit het rijk in 2023 meer dan € 37 miljoen aan middelen gekregen. Andere voorbeelden van aangevraagde subsidies in 2023 zijn: subsidie voor de woningbouwimpuls stationsomgeving, flexwoningen circusterrein, Integrale zorg en Nationaal Isolatie Plan.

In 2023 zijn we verder gegaan met de voorbereidingen op het implementeren van de rechtmatigheidsverantwoording. Formeel is er evenwel op dit moment (eind februari 2024) nog een tegenstrijdigheid tussen de gemeentewet en de Besluit begroting en verantwoording (BBV). Nu de BBV niet tijdig genoeg is aangepast, heeft de accountant ten aanzien van de jaarstukken 2023 daarom opnieuw zowel de getrouwheid als ook de rechtmatigheid getoetst.
Het verschuiven van de verantwoording naar het college, zal definitief plaatsvinden als de regelgeving is aangepast. In de paragraaf bedrijfsvoering is (vooruitlopend op de aanpassing van de BBV) aangegeven dat in 2023 rechtmatig is gewerkt.
Een ander speerpunt in 2023 was het uitbreiden van het in-control statement met de onderdelen informatiebeveiliging en privacy. De ambitie van de wettelijke variant heeft de raad in 2023 vastgesteld. Een expliciete verantwoording in een bestuursverslag over de adequate opzet en effectieve werking van de risicomanagementsystemen, waarbij nadrukkelijk over de beheersing van de strategische, operationele, compliance-, financiële en niet-financiële verslaggevingsrisico's wordt ingegaan, zal pas in 2024 nader vorm krijgen.

De voorbereidingen voor het aanbestedingstraject van de accountantscontrole zijn in 2023 gedaan. De raad is, via de Audit – en Rekeningcommissie, betrokken geweest bij het bepalen van de uitgangspunten en criteria . De aanbesteding wordt in 2024 afgerond.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	-4	-210.099	-210.103
Realisatie	1.800	-209.097	-207.298
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**1.804**	**1.001**	**2.805**

Het nadeel aan de lastenzijde van circa € 1,8 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere dan verwachte toerekening van rente, die meer dan 30% onder de begroting uitvalt. Conform de richtlijnen van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) dient de rentetoerekening te worden aangepast bij afwijkingen groter dan 25%. Dit resulteert in een nadeel van circa € 1,6 miljoen in programma 5, met een tegenhanger van een voordeel in programma's 1 tot en met 4. Per saldo een voor de jaarrekening neutrale verrekening. Voor gedetailleerde informatie verwijzen wij naar de financieringsparagraaf.
Het nadeel aan de inkomstenkant van afgerond € 1,0 miljoen kan grotendeels worden toegeschreven aan de verminderde middelen die de gemeente heeft ontvangen via de Decembercirculaire van het Rijk in 2023 (€ 1,6 miljoen). De volledige impact van deze circulaire is beschreven in RIB 2024-02. De oorzaak van het nadeel van afgerond € 1,6 is voornamelijk te wijten aan de actualisatie van de maatstaf voor huishoudens met een laag inkomen, zowel op landelijk niveau als voor de gemeente Hilversum. Daarnaast heeft de gemeente, vanwege een overschot aan liquiditeit, meer rente ontvangen dan begroot. Dit leidt tot een incidenteel extra bate van € 615.000.

Ambitie met activiteiten

Onderstaand volgt een toelichting op de voortgang van de specifieke activiteiten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in de programmabegroting voor 2023. We willen benadrukken dat we niet specifiek rapporteren over de reguliere activiteiten die we uiteraard ook hebben uitgevoerd in 2023, tenzij deze niet conform begroting zijn uitgevoerd.

Lokale belastingen

Vanuit het beginsel ‘de gebruiker betaalt’ is het uitgangspunt dat gemeentelijke belastingen en heffingen niet meer stijgen dan de inflatie en zoveel als mogelijk kostendekkend zijn.

Activiteiten - behaalde resultaten

- Afschaffen van de hondenbelasting.

- Onderzoeken van de huidige leges- en belastingtarieven en toekomstige ontwikkelingen daarin.

- Uitvoeren van de afspraken uit het plan van aanpak van de waarderingskamer.

Toelichting

De uitvoering van het plan van de waarderingskamer is afgerond. Middels collegebrief van 28 februari 2024 is de raad geïnformeerd over de eindrapportage. De kostendekking van de gemeentelijke heffingen (onder andere afval en riool) en de legesverordening is een jaarlijks terugkerend proces. Uitgangspunt uit het coalitieakkoord is kostendekkende tarieven, met de kanttekening dat de tarieven voor de woonlasten als geheel niet meer stijgen dan de inflatie. Jaarlijks volgt in de Programmabegroting per belasting een tabel met de kostendekking. Met ingang van 2023 wordt in Hilversum geen belasting meer geïnd op het bezit van honden.
Verder is in 2023 de verordening precariobelasting geactualiseerd en is het aantal verschillende tarieven waarvoor precariobelasting wordt geheven teruggebracht. De heeft daartoe besloten met ingang 2024 en het financieel effect is in de begroting 2024 verwerkt.

Financiële analyse

Bedragen x € 1.000

	Lasten	Baten	Saldo
Begroting na wijziging	3.240	-25.031	-21.791
Realisatie	3.566	-25.328	-21.762
Verschil (realisatie t.o.v. gewijzigde begroting)	**326**	**-298**	**28**

Het saldo van € 28.000 is het resultaat van een toename van de lasten met € 326.000 en een toename van de baten met € 298.000.

De stijging van de lasten kan worden toegeschreven aan toenemende proceskosten voor de afhandeling van bezwaarschriften en groeiende personeelskosten. Bovendien is er aan de lastenzijde een voordeel van ongeveer € 240.000 ontstaan door een lagere dan begrote bijdrage aan de voorziening voor dubieuze belastingdebiteuren. Dit komt doordat het totale bedrag aan onbetaalde belastingdebiteuren is gedaald van € 5,6 miljoen (eind 2022) naar € 3,7 miljoen (eind 2023). Omdat het bedrag aan onbetaalde belastingdebiteuren aan het einde van 2023 lager ligt dan verwacht is de toevoeging aan de voorziening minder hoog dan vooraf begroot. Dit resulteert in een incidenteel voordeel. De positieve afwijking van afgerond € 298.000 in de baten enerzijds te verklaren door een voordeel op de loon -en afdelingskosten van afgerond € 531.000. Daarnaast is er sprake van een vermindering van de OZB-opbrengsten niet-woningen (€ 121.000), OZB- opbrengsten eigenaren woningen (€ 48.000) en een nadeel op de dwang invorderingskosten
(€ 59.000).

De afwijking op de loon- en organisatiekosten wordt centraal toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Programma .		Primitieve begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Actuele begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023
0.5	Treasury	0	-323	-323	1.260	1.582
0.61	OZB woningen	1.084	0	1.084	977	-107
0.62	OZB niet-woningen	823	0	823	1.061	238
0.64	Belastingen overig	1.353	-20	1.333	1.528	195
0.8	Overige baten en lasten	947	-1.753	-806	-701	105
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	25	1.099	1.124	1.241	116
Lasten thema Financieel gezonde stad		**4.232**	**-996**	**3.236**	**5.366**	**2.130**
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.886	177	2.063	2.302	240
8.2	Grond exploitatie (niet bedrijventerrein)	2.629	2.709	5.337	3.437	-1.901
Lasten thema Grondexploitatie en vastgoed		**4.515**	**2.885**	**7.400**	**5.739**	**-1.661**
Totaal Lasten		**8.747**	**1.889**	**10.636**	**11.105**	**469**
0.5	Treasury	-340	-392	-732	-1.346	-614
0.61	OZB woningen	-12.469	0	-12.469	-12.654	-185
0.62	OZB niet-woningen	-11.617	-200	-11.817	-11.832	-15
0.64	Belastingen overig	-745	0	-745	-843	-98
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-196.897	-12.470	-209.367	-207.749	1.618
0.8	Overige baten en lasten	0	0	0	-2	-2
Baten thema Financieel gezonde stad		**-222.068**	**-13.062**	**-235.129**	**-234.426**	**703**
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-7.575	1.631	-5.945	-3.446	2.499
8.2	Grond exploitatie (niet bedrijventerrein)	-982	-4.961	-5.943	-3.906	2.038
Baten thema Grondexploitatie en vastgoed		**-8.558**	**-3.330**	**-11.888**	**-7.352**	**4.536**
Totaal Baten		**-230.625**	**-16.392**	**-247.017**	**-241.778**	**5.240**
Saldo van baten en lasten		**-221.878**	**-14.503**	**-236.381**	**-230.673**	**5.708**
Mutatie reserve		4.648	-13.433	-8.785	-8.694	91
Resultaat		**-217.230**	**-27.936**	**-245.166**	**-239.367**	**5.799**

3. De paragrafen

3.1 Lokale heffingen

3.1.1 Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de belastingen en rechten die de gemeente in 2023 heeft opgelegd aan inwoners, ondernemingen en organisaties. Gemeentelijke heffingen bestaan uit ongebonden heffingen en heffingen die gebonden zijn aan bepaalde leveringen en diensten van de gemeente.

Ongebonden heffingen behoren tot de algemene dekkingsmiddelen van de gemeente. In Hilversum zijn dit onroerendezaakbelastingen en precariobelasting. Bij de gebonden heffingen mogen de geraamde opbrengsten niet hoger zijn dan de geraamde lasten van de leveringen en diensten. In Hilversum zijn dit afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges en havengelden.

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op:
- het gevoerde tarievenbeleid ten aanzien van de belangrijkste lokale heffingen;
- een overzicht van de totale baten uit belastingen, tarieven en leges;
- een overzicht van de lokale lastendruk in de periode 2021 tot en met 2023;
- het kwijtscheldingsbeleid;
- waardebepaling WOZ;
- bezwaar en beroep WOZ-waarde;
- de landelijke en regionale woonlastenvergelijking.

3.1.2 Beleid ten aanzien van lokale heffingen

De woonlastentarieven 2023 zijn in november 2022 door de raad vastgesteld. De tarieven zijn ten opzichte van begroting 2022 als volgt gewijzigd:

Heffing	**Tariefwijziging 2023**
Onroerendezaakbelasting woningen	- 0,2%
Onroerendezaakbelasting niet-woningen	+ 1,5%
Rioolheffing	+ 4,0%
Afvalstoffenheffing	+ 1,5%

Uitgangspunten tarieven 2023
Uitgangspunt is dat de totale woonlasten (onroerendezaakbelasting, afvalstoffen- en rioolheffing) stijgen met maximaal de inflatie. Voor 2023 betrof de inflatie 2,9% (Centraal Planbureau (CPB)-publicatie). We streven naar een volledige kostendekking (99%) bij afval en riool.

Vanwege de sterk gestegen kosten voor energie en boodschappen is door de raad besloten om de totale woonlasten in 2023 maar beperkt te laten stijgen, met 1,5%. Om aan dit uitgangspunt te kunnen voldoen zijn bij afval niet alle lasten meegenomen in het tarief. De kostendekking voor afval is verlaagd naar 89%. Voor riool betrof de kostendekking 99%.

De onroerendezaakbelastingen
Om aan het uitgangspunt van een maximale stijging van de woonlasten van 1,5% te voldoen, is door de raad het tarief onroerendezaakbelasting voor woningen in 2023 ten opzichte van 2022 met 0,2% verlaagd. Voor de niet-woningen is het tarief onroerendezaakbelastingen met 1,5% verhoogd.

De rioolheffing
De rioolheffing wordt in Hilversum van de eigenaar geheven. Belangrijkste voordeel hiervan is dat de heffing over een grotere groep verdeeld kan worden. Bij een eigenarenheffing wordt ook bij leegstand rioolheffing geheven.
Voor de rioolheffing geldt dat de tarieven maximaal 100% kostendekkend mogen zijn. Het uitgangspunt is dat 99% van de begrote kosten worden doorbelast via de heffing of door een onttrekking aan de egalisatievoorziening. Hiermee beperken we het risico op het onverbindend verklaren van de verordening wegens het overschrijden van de kostendekking. De resterende 1% van de begrote kosten komt ten laste van de algemene middelen. Als bij de jaarrekening de lasten lager of hoger uitvallen dan begroot is het uitgangspunt dat dit terugvloeit naar de burger door een lagere of hogere onttrekking aan de egalisatievoorziening.

Bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid rioolheffing	Oorspronkelijk begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie 2023
Kosten op taakveld 7.2 Riolering			
- kosten exploitatie	1.424	1.524	1.833
- dubieuze debiteuren	150	150	0
- kapitaallasten	944	990	897
- mutatie spaarvoorziening	3.806	4.458	4.458
- kosten personeel- en organisatiekosten	1.167	1.098	1.028
- opslag doorbelaste directe uren	-491	-491	-347
Netto kosten taakveld	**7.000**	**7.729**	**7.870**
Toe te rekenen kosten andere taakvelden			
- kwijtscheldingen	0	0	0
- heffing en inning	113	91	87
- straatreiniging	426	437	434
- zwerfvuil, was onderdeel van straatreiniging	89	106	106
- waterwegen	267	346	298
- overhead	990	990	1.003
- BTW	404	456	524
Totale kosten	**9.289**	**10.155**	**10.323**
Kostendekkendheid	99%	91%	92%
Dekking algemene middelen	93	914	872
Benodigde opbrengst	**9.196**	**9.241**	**9.451**
Mutatie egalisatievoorziening	-425	-470	-695
Opbrengst heffingen	**8.771**	**8.771**	**8.756**
Stand voorziening			0

Kosten exploitatie (€ 309.000 nadeel)
De extra exploitatielasten van € 309.000 hebben hoofdzakelijk betrekking op:
- Persleiding Van Linschotenlaan: Bij een gestuurde boring heeft een aannemer van Vitens een persleiding van ons riool geraakt. Deze persleiding was daarna niet meer bruikbaar waardoor de gemeente een tijdelijke noodvoorziening heeft getroffen. De Raad is hierover geïnformeerd via RIB 2023-3. Het herstel van de persleiding is inmiddels afgerond. De kosten van de noodvoorziening hebben tot een overschrijding van € 158.000 geleid. In 2024 wordt gestart met een civiele procedure om de schade te verhalen.
- Voor het onderhoudsbestek riolering (ledigen van de kolken) zijn de tarieven geïndexeerd (€ 50.000);
- Er zijn extra rioolinspecties nodig geweest voor het verhelpen en voorkomen van calamiteiten (€ 43.000);
- De energiekosten voor de gemalen zijn door de prijsontwikkeling op de energiemarkt gestegen (€ 58.000).

Dubieuze debiteuren (€ 150.000 voordeel)
De openstaande post belastingdebiteuren is in 2023 afgenomen van € 5,6 mln. (ultimo 2022) naar € 3,7 mln. (ultimo 2023). Dit komt mede doordat in 2022 door de systeemwijziging in het berekenen van de OZB (van m^3 naar m^2) de woonlastennota's later dan gebruikelijk waren verzonden, waardoor er bij de jaarrekening 2022 meer posten openstonden. In 2023 is de tijdigheid van de oplegging verbeterd. Alleen in sommige gevallen, met name bij niet-woningen, worden de aanslagen meer verspreid over het jaar opgelegd. Door de lagere stand van de openstaande post belastingdebiteuren hoeft de voorziening dubieuze belastingdebiteuren ultimo 2023 minder hoog te zijn, waardoor een lagere dotatie aan die voorziening heeft kunnen plaatsvinden.

Kapitaallasten (€ 93.000 voordeel)
Het voordeel van € 93.000 is met name een gevolg van de lagere toegerekende rente lager dan begroot. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf financiering.

Personeelskosten (€ 70.000 nadeel)
De personeelskosten zijn € 70.000 hoger doordat dit jaar minder uren van het personeel zijn doorberekend aan de investeringen voor de riolering, waardoor de kosten in de exploitatie hoger zijn.

BTW (€ 68.000 nadeel)
Door de hogere lasten in de exploitatie van de riolering is ook de toe te rekenen BTW verhoogd en is de BTW € 68.000 hoger dan begroot.

Egalisatievoorziening (€ 225.000 voordeel)
Door de hogere kosten voor de riolering is bij de resultaatbepaling een extra onttrekking van de egalisatievoorziening voorzien, waardoor er een voordeel van € 225.000 ontstaat. Met deze onttrekking is het saldo van de voorziening nihil.

De afvalstoffenheffing
Ook voor de afvalstoffenheffing geldt het uitgangspunt van 99% kostendekking. Bij het vaststellen van de begroting 2023 is besloten 89% van de begrote kosten te dekken door het innen van afvalstoffenheffing. De resterende 11% (€ 1.6 miljoen) van de begrote kosten wordt gedragen door de gemeente zelf en komt ten laste van de algemene middelen. Op deze wijze wil de gemeente de woonlastenstijging zoveel als mogelijk beperken.

Bedragen x 1.000

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing	Oorspronkelijke begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie 2023
-	-		
Kosten op taakveld 7.3 Afval			
- bijdrage GAD (Regio G&V)	10.210	10.235	10.203
- teruggaaf resultaat 2020 (GAD)	0	0	0
- dubieuze debiteuren	200	200	0
Netto kosten taakveld	**10.410**	**10.435**	**10.203**
Toe te rekenen kosten andere taakvelden			
- kwijtscheldingen	835	835	745
- heffing en inning	168	168	135
- straatreiniging	426	437	434
- personeel- en organisatiekosten	144	144	140
- BTW	2.269	2.276	2.262
Totale kosten	**14.252**	**14.295**	**13.919**
Dekkingspercentage	89%	89%	89%
Toe te rekenen kosten aan burgers/reserve	12.684	12.684	12.625
Totale opbrengst	12.684	12.684	12.625
Mutatie egalisatievoorziening	0	0	317

Dubieuze debiteuren (€ 200.000 voordeel)
De openstaande post belastingdebiteuren is in 2023 afgenomen van € 5,6 miljoen (ultimo 2022) naar € 3,7 miljoen (ultimo 2023). Dit komt mede doordat in 2022 door de systeemwijziging in het berekenen van de OZB (van m^3 naar m^2) de woonlastennota's later dan gebruikelijk waren verzonden, waardoor er bij de jaarrekening 2022 meer posten openstonden. Door de lagere stand van de openstaande post belastingdebiteuren hoeft de voorziening dubieuze belastingdebiteuren ultimo 2023 minder hoog te zijn, waardoor een lagere dotatie aan die voorziening heeft kunnen plaatsvinden.

Kwijtschelding (€ 90.000 voordeel)
Nog niet alle kwijtscheldingsverzoeken zijn afgehandeld, waardoor de kwijtscheldingen lager zijn dan begroot.

Opbrengst (59.000 nadeel)
In de berekening van het woonlastentarief is uitgegaan van 350 nieuwbouwwoningen. Het werkelijke aantal nieuwbouwwoningen (gereed voor bewoning) voor 2023 was 157. Dit zorgt voor een verschil van ongeveer € 60.000.

Mutatie egalisatievoorziening
Per saldo wijkt de realisatie € 317.000 voordelig af ten opzichte van de begroting. Bij het behandelen van deze jaarstukken, wordt een aanvullende toevoeging van € 317.000 aan de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing voorgesteld volgens de werkwijze die is geïntroduceerd bij de jaarrekening 2022.

Marktgelden
Marktgelden is een gebonden belasting die moet worden betaald voor een standplaats op de markt in Hilversum. De heffing van marktgelden mag maximaal 100% kostendekkend zijn. Voor 2023 is een

dekkingspercentage van 92% gehanteerd. Dit houdt in dat niet alle aan de markt gerelateerde lasten doorbelast worden aan de vergunninghouder of degene die een standwerkersplaats inneemt op de markt.

Bedragen x 1.000

Berekening kostendekkendheid marktgelden	Oorspronkelijke begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie 2023
Toe te rekenen kosten			
- kapitaallasten	**15**	**15**	**15**
- gewijzigde bouwfasering Marktplein	**0**	**0**	**0**
- personeels- en organisatiekosten	**165**	**165**	**188**
- schoonmaakkosten na afloop markt	**104**	**104**	**121**
- schoonspuiten Marktplein	**6**	**6**	**5**
- beheerkosten	**3**	**3**	**6**
Totale kosten	**293**	**293**	**335**
Dekkingspercentage	92%	75%	61%
Toe te rekenen kosten	**270**	**220**	**204**
- promotie (apart tarief o.b.v. verbruik)	**17**	**17**	**13**
Totaalopbrengsten	**270**	**220**	**204**

De marktopbrengsten laten een nadelig resultaat van ongeveer € 16.000 zien. De kosten met betrekking tot de markt bedragen in 2023 afgerond € 335.000 en zijn daarmee ongeveer € 42.000 hoger dan was begroot. De kostenstijging is een direct gevolg van hogere schoonmaak- en beheerkosten, personeel -en organisatiekosten en stijgende energielasten.

Havengelden

Havengeld is een gebonden belasting die wordt betaald voor het gebruik van de Hilversumse haven. De havengelden bestaan uit liggelden van woonboten en kadegelden voor vracht- en recreatievaart. Het grootste deel van de belastinginkomsten is afkomstig van woonschepen. De havengelden mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. In Hilversum is in 2023 besloten de kosten niet volledig door te berekenen aan de gebruiker, maar maximaal ongeveer 30% van de kosten door te berekenen in het tarief. De in Hilversum gehanteerde tarieven liggen op dit moment in lijn met of hoger dan de commerciële tarieven die de particuliere havens in de omgeving rekenen.

Bedragen x 1.000

Berekening kostendekkendheid havengelden	Oorspronkelijke begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie 2023
Kosten op taakveld 2.4 Havens en waterwegen			
Kosten taakveld, inclusief omslagrente	56	56	47
Inkomsten taakveld, exclusief heffingen	-10	-10	-9
Netto kosten taakveld	**46**	**46**	**38**
Kosten buiten taakveld			
- overige toe te rekenen kosten	0	0	1
- overhead incl. (omslag)rente	13	13	8
- BTW	6	6	7
Totale kosten	**65**	**65**	**54**
Opbrengst heffingen	19	19	21
Dekkingspercentage	**29,4%**	**29,4%**	**39,2%**

De toegerekende rente is lager dan begroot omdat de werkelijke aan taakvelden toe te rekenen rente op het taakveld Treasury ruim 30% lager is dan begroot. Bij een afwijking groter dan 25% moet de rente doorberekening in overeenstemming met de BBV-voorschriften worden aangepast. Dit resulteert in een voordeel op de programma's. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf financiering.

3.1.3 Totale baten uit belastingen, leges en rechten

Bedragen x 1.000

Overlopende passiva	Oorspronkelijke begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Ongebonden heffingen			
Onroerendezaakbelastingen woningen	12.458	12.458	12.410
Onroerendezaakbelastingen niet woningen	11.610	11.810	11.690
Precariobelasting	321	321	136
Totaal niet gebonden heffingen	**24.389**	**24.589**	**24.236**
Gebonden Heffingen			
Rioolheffing	8.771	8.771	8.756
Afvalstoffenheffing	12.684	12.684	12.625
Marktgelden	270	220	204
Havengelden	19	19	20
Opbrengsten parkeermeters en vergunningen	3.650	4.090	4.141
Opbrengsten fiscale parkeerheffingen	1.000	1.000	635
Leges omgevingsvergunningen	3.180	3.180	2.331
Leges burgerlijke stand	203	203	354
Leges rijbewijzen/paspoorten/identiteitskaart	897	897	866
Leges gemeentelijke basisregistratie	57	57	111
Overige leges en heffingen	253	181	179
Totaal gebonden heffingen	**30.984**	**31.302**	**30.222**
Totaal	**55.373**	**55.891**	**54.458**

Onroerende Zaak Belastingen (OZB)
De voornaamste reden voor de nadelige afwijking van € 169.000 is een landelijke toename van bezwaar en beroepschriften als gevolg van agressieve no cure bedrijven. In de berekening voor het tarief OZB wordt rekening gehouden met correcties n.a.v. bezwaar/beroep. In 2023 was het werkelijke aantal correcties n.a.v. bezwaar/beroep hoger dan begroot, door het feit dat het aantal bezwaarschriften is gestegen en de verlaging van de WOZ-waarde van een tweetal panden met een hoge waarde.

Opbrengst fiscale parkeerheffingen
Er zijn minder naheffingsaanslagen opgelegd. Dit resulteert in 2023 in een nadeel van afgerond € 365.000.

Leges omgevingsvergunningen (bouwleges)
In de begroting 2023 was rekening gehouden met de te ontvangen bouwleges van een groot bouwproject. De vergunningverlening heeft uiteindelijk niet plaatsgevonden in 2023. Hetgeen leidt tot een incidenteel nadeel in 2023.

Leges burgerlijke stand
Het voordeel van afgerond € 151.000 kenmerkt zich voornamelijk door hogere baten als gevolg van een toename van het aantal verzoeken voor het verkrijgen van het Nederlanderschap.

3.1.4 Overzicht van de lokale lastendruk

Onderstaand is weergegeven hoe de lokale lastendruk zich van 2021 tot en met 2023 heeft ontwikkeld.

Omschrijving	2021	2022	2023
Gemiddelde woningwaarde*	359.000,00	399.000,00	455.000,00
Onroerendezaakbelasting eigenaren	295,82	287,67	286,65
Rioolheffing	182,52	182,52	189,85
Afvalstoffenheffing (meerpersoonshuishouden)	345,60	375,60	381,36
Totaal	**823,94**	**845,79**	**857,86**

*gemiddelde woningwaarde van zowel koop- als huurwoningen.

Procentuele wijziging woonlasten	2021 ten opzichte van 2020	2022 ten opzichte van 2021	2023 ten opzichte van 2022
Stijging voor eigenaar én gebruiker van woningen	5,48%	2,65%	1,43%
Stijging lastendruk voor huurders van woningen	4,34%	-28,88%	1,53%

De WOZ-waarde van woningen wordt bepaald op de waardepeildatum 1 januari van het voorgaande jaar. Voor het belastingjaar 2023 is de WOZ-waarde bepaald naar de waardepeildatum 1 januari 2022. Dit betekent het volgende voor de in de tabel opgenomen jaren:

Belastingjaar	Waardepeildatum	Gemiddelde waardeontwikkeling ten opzichte van voorgaand jaar
2021	1 januari 2020	6,29% hoger (werkelijk 6,48%)
2022	1 januari 2021	9,65% hoger (werkelijk 11,66%)
2023	1 januari 2022	14,00% hoger (werkelijk 14,10%)

De gemiddelde waardestijging van een woning voor het belastingjaar 2023 is 14,1%. Bij het vaststellen van de tarieven is uitgegaan van een verwachte stijging van 14,0%. De werkelijke waardeontwikkeling ligt daarmee in lijn met de gemaakte inschatting.

3.1.5 Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente Hilversum kent een aantal huishoudens dat moet rondkomen van een minimuminkomen. Daarom biedt de gemeente inwoners en ondernemers (alleen privé-belastingschulden) die niet, of met moeite in staat zijn om de lokale belastingen te betalen de gelegenheid gebruik te maken van kwijtschelding. Hiervoor moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Hoofdregel is dat gemeenten de kwijtscheldingsregels van de Rijksoverheid volgen. De gemeenteraad kan op een aantal punten van de rijksregels afwijken:

- Bepalen dat geen of slechts gedeeltelijke kwijtschelding wordt verleend;
- Uitgaan van hogere kosten van bestaan dan de rijksregels voorschrijven, 100% in plaats van 90%;
- Een verruimde PGL-norm (pensioengerechtigde leeftijd);
- Bepalen dat kleine zelfstandigen in aanmerking komen voor kwijtschelding van hun privé-belastingschulden;
- Kosten kinderopvang als uitgave meerekenen.

In Hilversum wordt binnen de mogelijke verruiming het maximale toegepast. Dit is vastgelegd in de ‘’Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen Hilversum 2023’’. Het is mogelijk om kwijtschelding aan te vragen voor onderstaande heffingen:

- Rioolheffing; alleen lasten eigendom woning.
- Afvalstoffenheffing;
- Onroerendezaakbelasting; alleen lasten eigendom woning.
- Zuiverings-/verontreinigingsheffing en watersysteemheffing ingezetenen van Waternet (*wordt opgelegd door Waternet*).

In een convenant met Waternet is vastgelegd dat de gemeente Hilversum de kwijtscheldingsverzoeken voor aanslagen behandelt die Waternet oplegt aan inwoners van de gemeente Hilversum. Dit betreft de zuivering-, verontreiniging- en de watersysteemheffing. Hiermee hoeven inwoners alleen bij de gemeente Hilversum een verzoek in te dienen. Ook de kwijtscheldingsverzoeken van inwoners uit Wijdemeren worden door Hilversum behandeld.

Bij het beoordelen van kwijtscheldingsverzoeken wordt gebruik gemaakt van het Inlichtingenbureau. Zij toetsen geautomatiseerd of inwoners in aanmerking komen voor kwijtschelding. De inwoners die op basis van deze automatische toets in aanmerking komen voor kwijtschelding hoeven geen aanvraag meer te doen.

Gedurende het hele jaar kunnen kwijtscheldingsverzoeken binnenkomen. Dit komt omdat we elke maand aanslagen opleggen. Ook als in het invorderingstraject blijkt dat een inwoner een aanslag niet kan betalen wordt de mogelijkheid om kwijtschelding aan te vragen aangeboden. Het aantal kwijtscheldingsverzoeken 2023 (3.436) is lager dan begroot (3.700). We handelen kwijtscheldingsverzoeken binnen zes maanden na ontvangst af. Op 31 december 2023 waren er nog 181 openstaande kwijtscheldingsverzoeken. Voor het afhandelen van deze verzoeken wordt gewacht op een beoordeling van het inlichtingenbureau. Naar verwachting zijn de nog af te handelen verzoeken in het tweede kwartaal 2024 afgehandeld. Daarnaast is het afgelopen jaar 376 keer kwijtschelding verleend met betrekking tot oudere belastingenjaren (eerder dan 2023). Ter referentie, in 2022 zijn er 557 kwijtscheldingsverzoeken verleend met betrekking tot oudere belastingjaren (eerder dan 2022).

Omschrijving	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Aantal kwijtscheldingsverzoeken (inclusief Waternet) waarvan:	3.813	3.700	3.436
Geheel toegekend	2.760	2.550	2.429
Gedeeltelijk toegekend	14	50	6
Afgewezen	720	1.100	739
Ingetrokken	31		81
In behandeling	288		181
Totaalbedrag kwijtschelding	863.783	835.000	807.000
Aantal beroepschriften	2	25	2
% ongegronde beroepschriften	100%	95%	100%
% afgehandelde beroepschriften binnen wettelijke termijn van 8 weken	100%	100%	100%
Aantal herzieningen	209	175	198
% ongegrond herzieningen	24%	30%	46%

3.1.6 Waardebepaling WOZ

Jaarlijks wordt van alle panden binnen de gemeente een WOZ-waarde bepaald. Het gaat om ongeveer 50.000 panden. De gemeente Hilversum voert ook de belastingtaken uit voor de gemeente Wijdemeren. Voor de gemeente Wijdemeren worden ongeveer 13.000 panden getaxeerd. De WOZ-waarde is de waarde in het economische verkeer. Deze waarde wordt bepaald naar de waarde peildatum die altijd 1 jaar vóór het belastingjaar ligt. Voor het belastingjaar 2023 zijn de WOZ-waarden bepaald naar het waarde niveau op 1 januari 2022.
De Waarderingskamer is het toezichtorgaan dat gemeenten controleert op een juiste uitvoering van de Wet WOZ. Jaarlijks beoordeelt de Waarderingskamer de kwaliteit van de WOZ-taxaties van gemeenten. De gemeente mag pas aanslagen opleggen als de Waarderingskamer hiervoor toestemming heeft gegeven. In 2022 heeft de Waarderingskamer geoordeeld dat de uitvoering van de Wet WOZ verbeterd moest worden (Plan van aanpak waardering WOZ, RIB 2022 – 61). In 2023 zijn verbeteringen doorgevoerd waaronder een verbetering van de kwaliteit in objectkenmerken en het wegwerken van achterstanden in de aanslagoplegging. Het uitvoeren van het verbeterplan heeft geresulteerd dat het oordeel in 2023 voor zowel Hilversum als Wijdemeren is gestegen naar drie sterren, dit is een voldoende (maximaal aantal is vijf sterren).

3.1.7 Bezwaar en Beroep WOZ-waarde

De afhandeling van bezwaarschriften vormt een groot onderdeel van de werkzaamheden. Het aantal bezwaarschriften is in 2023 (3.578) fors gestegen ten opzichte van 2022 (1.311). Dit is in lijn met het landelijk beeld. De belangrijkste oorzaken zijn de sterke WOZ-waardestijging van woningen per 1 januari 2022 en de actieve reclamecampagnes van No Cure No Pay bureaus (NCNP).

Een NCNP-bureau ontvangt een proceskostenvergoeding voor elk bezwaar of beroep dat wordt toegekend. Voor de hoogte van de proceskostenvergoeding maakt het niet uit met welke bedrag de WOZ-waarde wordt verlaagd. In de bezwaarfase is deze wettelijke vergoeding ongeveer € 700, bij een beroepsprocedure loopt dit op tot € 2.000. Met ingang van 1 januari 2024 is nieuwe wetgeving van kracht waardoor nog maar een kwart van de oorspronkelijk kostenvergoeding per fase betaald hoeft te worden.

Aantal panden waar bezwaar tegen is gemaakt												
	Particuliere bezwaren				No Cure No Pay				Totaaloverzicht			
Jaar	Gegrond	Ongegrond	Open	Totaal	Gegrond	Ongegrond	Open	Totaal	Gegrond	Ongegrond	Open	Totaal
2023	1.057*	979	5	2.041	291	1.206	40	1537	1.348	2.185	45	3.578
2022	319	395	38	752	77	477	5	559	396	872	43	1.311
2021	501	482		983	91	780		871	592	1.262		1.854

**510 verlagingen na informeel contact met inwoner. Aantal verlagingen relatief hoog omdat alleen informeel contact met een verlaging is aangemerkt als een bezwaar.*

Het aantal toegekende bezwaren ingediend door particulieren is hoger dan vooraf begroot. Dit heeft met name te maken met de mogelijkheid om informeel bezwaar te maken. Na het verzenden van de aanslagen is een telefonisch spreekuur met de taxateurs opengesteld. In een persoonlijk gesprek kan een inwoner een bezwaar toelichten en krijgt de taxateur meer informatie over een woning. Blijkt hieruit dat de WOZ-waarde te hoog is, dan wordt de waarde direct verlaagd.

Ook bij beroepsprocedures zien we een verschuiving van procedures die worden ingediend door een NCNP-bureau. Ook het aantal procedures bij het Gerechtshof is toegenomen. Voor 2023 zijn deze cijfers nog niet bekend omdat eerst de procedure bij de rechtbank gevolgd moet worden. De algemene doorlooptijd van procedures bij de rechtbank en het Gerechtshof bedragen minimaal 1 jaar. Daarom is pas na afloop van een belastingjaar zichtbaar hoeveel procedures over een bepaald belastingjaar zijn gevoerd.

	Particulieren beroepen						
Belastingjaar	Rechtbank	Gerechtshof	Hoge Raad	Ongegrond	Gegrond	In behandeling	Totaal
2023	21	0	0	1	0	20	21
2022	10	1	0	7	1	3	11
2021	13	1	0	13	1	0	14

	No Cure No Pay						
Belastingjaar	Rechtbank	Gerechtshof	Hoge Raad	Ongegrond	gegrond	In behandeling	Totaal
2023	109	0	0	2	0	107	109
2022	59	2	0	13	1	47	61
2021	72	65	0	32	6	99	137

Het streven is om bezwaar- en beroepsprocedures te voorkomen. Informeel contact in de bezwaarfase helpt bij het verminderen van procedures. Slechts een klein deel van de procedures ingediend door NCNP-bureaus wordt gegrond verklaard.

Proceskostenvergoeding	
Jaar	Bedrag
2023	236.000
2022	87.000
2021	104.000

Het uitbetaalde bedrag aan proceskostenvergoeding is met 139.000 overschreden. De belangrijkste oorzaak is het toegenomen aantal bezwaar- en beroepsprocedures. Het aantal bezwaarschriften lag in 2023 (3.578) bijna drie keer zo hoog dan in 2022 (1.311). Het aantal bezwaren ingediend door no cure no pay bureau's (NCNP) is gestegen van 559 naar 1.658. Door de wijziging in wetgeving en de aanpassing van de hoogte van de proceskostenvergoeding met ingang van 1 januari 2024 is de verwachting dat het te betalen bedrag aan kostenvergoeding in 2024 aanzienlijk zal dalen.

3.1.8 Landelijke woonlastenvergelijking

Het COELO (*C*entrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) van de Rijksuniversiteit van Groningen vergelijkt de lokale lasten. Het COELO brengt hierover jaarlijks de 'Atlas van lokale lasten' uit met daarin informatie over alle gemeenten in Nederland.

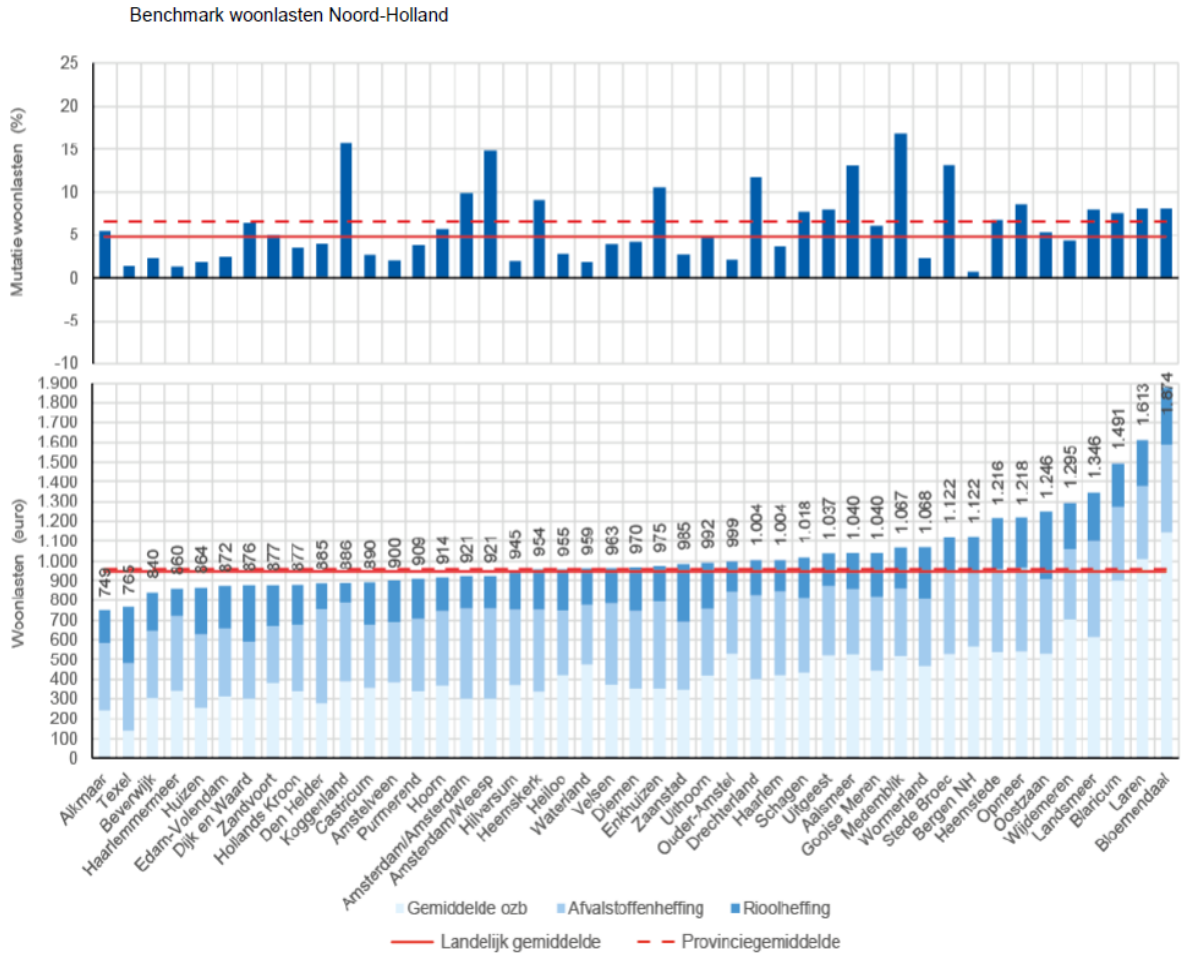
Het overzicht van de gemeenten met de laagste, gemiddelde en hoogste lasten voor een meerpersoonshuishouden met daarin opgenomen de gemeente Hilversum, ziet er als volgt uit.

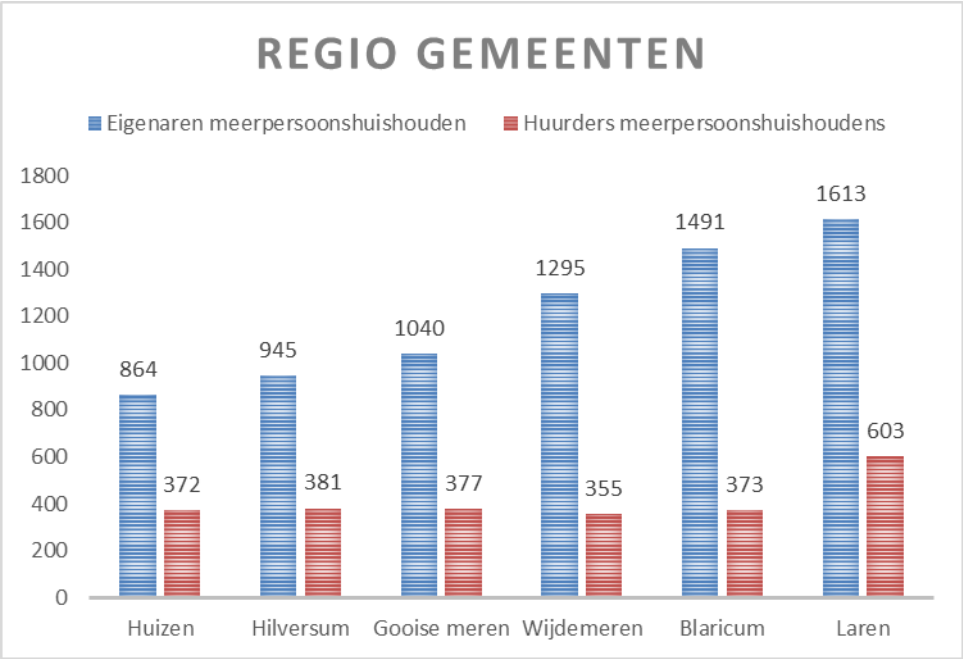
Omschrijving	2021		2022		2023	
	Eigenaar	Huurder	Eigenaar	Huurder	Eigenaar	Huurder
COELO Atlas overzichten woonlasten:						
Gemeente met de laagste lasten	598	38	667	39	652	35
Gemiddelde van alle gemeenten	811	411	904	424	944	436
Gemeente met de hoogste lasten	1.517	666	1.736	706	1.874	750
Gemeente Hilversum	**827**	**528**	**920***	**376**	**945***	**381**

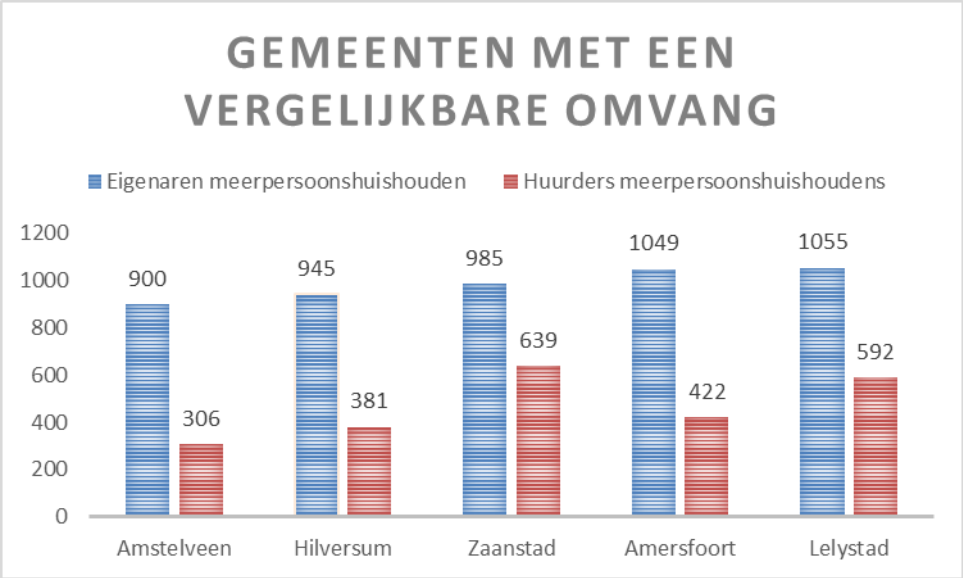
**In 2021 hanteerde het COELO de gemiddelde WOZ-waarde van koop- en huurwoningen samen omdat de waarde van alleen koopwoningen niet bekend was. Sinds 2022 publiceert het CBS de woningwaarden ook uitgesplitst. Sinds 2022 gaat het COELO in de vergelijking uit van de gemiddelde WOZ-waarde van alleen koopwoningen.*

In onderstaande tabellen wordt een overzicht gegeven van de woonlasten binnen de provincie Noord-Holland, van regiogemeenten en gemeenten met een vergelijkbare omvang. Hilversum is terug te vinden rond het gemiddelde.

REGIO GEMEENTEN
Eigenaren meerpersoonshuishouden
Huurders meerpersoonshuishoudens
1800
1600
1400
1200
1000
800
600
400
200
0
864
372
945
381
1040
377
1295
355
1491
373
1613
603
Huizen
Hilversum
Gooise meren
Wijdemeren
Blaricum
Laren

GEMEENTEN MET EEN VERGELIJKBARE OMVANG
Eigenaren meerpersoonshuishouden
Huurders meerpersoonshuishoudens
1200
1000
800
600
400
200
0
900
306
945
381
985
639
1049
422
1055
592
Amstelveen
Hilversum
Zaanstad
Amersfoort
Lelystad

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.2.1 Inleiding

Deze paragraaf bestaat uit een toets van het huidige weerstandsvermogen van de gemeente en een beschrijving van de wettelijk verplichte financiële kengetallen. Het weerstandsvermogen van de gemeente geeft aan in hoeverre de gemeente in staat is om de financiële gevolgen van eventuele optredende risico's op te vangen zonder dat het vastgestelde beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen geeft de verhouding aan tussen de beschikbare weerstandscapaciteit (de beschikbare middelen) en de benodigde weerstandscapaciteit (het risicoprofiel).

Door het weerstandsvermogen te toetsen kan worden geborgd dat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de gemeente. De focus hierin ligt op hoevéél er opgevangen kan worden, niet hoofdzakelijk op wát er mogelijk opgevangen moet worden (de individuele risico's). Inzicht in het weerstandsvermogen draagt bij aan de overwegingen in het kader van mogelijke toekomstige plannen en ontwikkelingen. Het dient de discussie over risicobereidheid, de afweging in hoeverre mogelijk toekomstige risico's als aanvaardbaar worden beoordeeld. In die afweging wordt de financiële- en vermogenspositie van de gemeente bezien in het licht van de maatschappelijke opgave van de stad.

Doorontwikkeling
Het inventariseren en beheersen van risico's is een continue opgave, welke wordt vormgegeven door de inrichting van het risicomanagement binnen de organisatie. Het doel is om risicomanagement als integraal onderdeel in de gemeente in te bedden. Zo wordt het mogelijk om bij besluitvorming eventuele risico's tijdig te signaleren en op een juiste wijze te wegen.

Actualiteit
De berekening van het weerstandsvermogen is een momentopname gebaseerd op én afhankelijk van de omstandigheden en feiten zoals bekend op het moment van berekenen. Om een weerstandsvermogen toets te kunnen doen, moet er een concreet meetmoment worden geprikt. De inhoud van de paragraaf kan daarin achterlopen op eventuele nieuwe feiten die zich tussen de peildatum (10 april 2024) en publicatie van deze stukken hebben voorgedaan.

3.2.2 Weerstandsvermogen en risicomanagement

Risicomanagement omvat het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met én het beheersen van risico's. Een risico is een onzekere gebeurtenis met mogelijke (positieve of negatieve) gevolgen voor de gemeente. De gevolgen kunnen van diverse aard zijn, bijvoorbeeld: beleidsmatig, imago-gerelateerd of financieel. Met betrekking tot het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico's. Het weerstandsvermogen is een indicator voor de mate waarin de gemeente in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt.

Beleidskader
Het beleidskader bestaat uit de door de Raad vastgestelde Financiële verordening gemeente Hilversum 2022. Deze is verder uitgewerkt in de Nota financieel beleid 2022. De vastgestelde norm is dat het weerstandsvermogen minimaal 1,0 moet zijn.

Doel van de gemeente Hilversum op het gebied van risico's is om te voorkomen dat elke tegenvaller invloed heeft op de voortzetting van vastgesteld beleid. Omdat tegenvallers leiden tot hogere lasten of lagere baten dan waarmee vooraf rekening is gehouden, rust het beleid op twee pijlers:

1. Uitgaven die onvermijdelijk op de gemeente afkomen worden in de begroting opgenomen. In dit kader worden jaarlijks gemeentebreed autonome ontwikkelingen geïnventariseerd en beoordeeld op 'vermijdelijkheid'. Met algemene kostenontwikkelingen zoals loon- en prijsstijgingen wordt in de meerjarenraming rekening gehouden via stelposten. Zo wordt voorkomen dat voorspelbare ontwikkelingen leiden tot overschrijdingen van de begroting.
2. Risico's – onzekere gebeurtenissen met gevolgen voor de gemeente – worden in beeld gebracht en gekwantificeerd. Het risicoprofiel wordt opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen & risicobeheersing van de begroting of de jaarrekening. Risico's die worden opgenomen in het gemeente brede risicoprofiel (weerstandsvermogen risico's) voldoen aan de volgende criteria (conform Nota financieel beleid 2022):

    a. Risico's met een kans percentage van tussen de 20% en 80% in combinatie met een onzekere maar mogelijke financiële impact van € 100.000 en hoger;
    b. Risico's met een kans percentage van 80% en hoger worden als zekerheden beschouwd en moeten, mits de financiële impact redelijkerwijs en onderbouwd te schatten is, niet als risico worden opgenomen maar worden verwerkt in de begroting. Als het echter een onzekere en sterk uiteenlopende of variabele financiële impact heeft, die mogelijk € 100.000 en hoger uit kan vallen, wordt het opgenomen als weerstandsvermogen risico.

Voor de weerstandsvermogenstoets worden alleen de risico's met substantiële financiële gevolgen opgenomen in het risicoprofiel. Dit betekent dat alleen de risico's die een grote impact kunnen hebben op de financiële positie van de gemeente Hilversum, worden meegenomen in de beoordeling van het weerstandsvermogen (gespecificeerd in de Nota financieel beleid 2022 artikel 39). Dit zijn bijvoorbeeld risico's op het gebied van ICT, grondexploitatie, financiering etc. Door deze risico's op een gestructureerde manier in kaart te brengen en te evalueren, kan de gemeente Hilversum zich beter voorbereiden op mogelijke tegenvallers en haar weerstandsvermogen versterken.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen bestaat uit twee componenten:

- de beschikbare weerstandscapaciteit – hoeveel middelen zijn er beschikbaar om risico's op te vangen én
- de benodigde weerstandscapaciteit – hoeveel middelen zijn er nodig om de geïdentificeerde risico's op te kunnen vangen

De weerstandsfactor zoals berekend bij de jaarrekening 2023 is als volgt:

Weerstandsvermogen is	Beschikbare weerstandscapaciteit / Benodigde weerstandscapaciteit	is	72.873 / 5.088	is	14,3

Zoals verwoord in de Nota financieel beleid moet het weerstandsvermogen minimaal 1,0 zijn. Op het moment van opstellen van deze paragraaf is de weerstandsfactor 14,3 en krijgt daarmee de classificatie "uitstekend". De weerstandsfactor is, door een afname van de benodigde weerstandscapaciteit, gestegen ten opzichte van de weerstandsfactor die is gepresenteerd in de begroting 2024 (13,1).

De beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit worden hierna individueel toegelicht.

3.2.3 Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel middelen er beschikbaar zijn om eventuele risico's op te kunnen vangen. De huidige beschikbare weerstandscapaciteit, inclusief het verloop vanaf de jaarstukken 2021 ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

Beschikbare weerstandscapaciteit	Jaarstukken 2022	Begroting 2024	Jaarstukken 2023
Algemene reserve	56.887	69.810	68.720
Onvoorzien	100	100	-
Jaarrekeningresultaat voor resultaatbestemming	18.592	-	4.153
Prognose saldo lopend begrotingsjaar (ten tijde van begroting)	-	1.000	-
Totaal	**75.579**	**70.910**	**72.873**

Ten opzichte van het vorige meetmoment (de begroting 2024) is de totale beschikbare weerstandscapaciteit afgerond € 2,0 miljoen toegenomen. In deze berekening is rekening gehouden met het geprognosticeerde jaarrekeningresultaat vóór resultaatbestemming.

Potentiële weerstandscapaciteit
De potentiële weerstandscapaciteit is niet direct beschikbaar maar geeft aan welke ruimte er is om de beschikbare weerstandscapaciteit te verhogen. Het verhogen van de beschikbare weerstandscapaciteit is 'één van de knoppen' waar, onder andere voor grote opgaven, aan gedraaid zou kunnen worden om het weerstandsvermogen te verhogen.

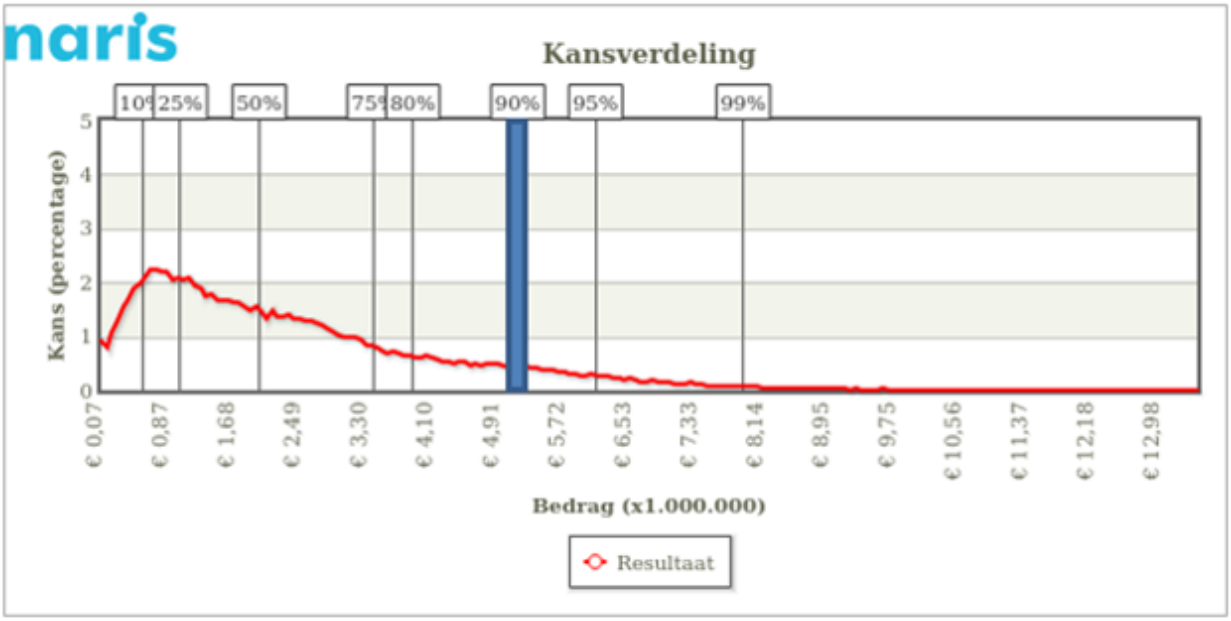
Bedragen x € 1.000

Potentiële weerstandscapaciteit	Jaarstukken 2022	Begroting 2024	Jaarstukken 2023
Beschikbare weerstandscapaciteit	75.579	70.910	72.873
Onbenutte belastingcapaciteit	18.428	16.423	16.423
Totaal	**94.007**	**87.333**	**89.296**

3.2.4 Benodigde weerstandscapaciteit – risicoprofiel

De benodigde weerstandscapaciteit heeft betrekking op het bedrag dat nodig is om de geïdentificeerde risico's financieel af te dekken. Aan de hand van de individuele kwantificering van de risico's die uit de risicogesprekken zijn voortgekomen, zijn de risico's gesimuleerd. De simulatie is gebaseerd op de Monte-Carlomethode en wordt softwarematig uitgevoerd. Om het bedrag voor de benodigde weerstandscapaciteit op basis van het risicoprofiel vast te stellen, houden we de in Nederland gebruikelijke norm aan van het in 90% van de scenario's kunnen afdekken van de risico's. In het huidige risicoprofiel komt dat neer op afgerond € 5,1 miljoen:

Zekerheidspercentage	Bedrag
10%	€ 498.845
25%	€ 969.485
50%	€ 1.931.619
75%	€ 3.334.556
80%	€ 3.805.369
90%	€ 5.088.307
95%	€ 6.038.388
99%	€ 7.845.702

Bedragen x 1.000

Benodigde weerstandscapaciteit	Jaarstukken 2022	Begroting 2024	Jaarstukken 2023
Totaal	5.778	5.407	5.088

In bovenstaande tabel wordt het verloop van de benodigde weerstandscapaciteit geschetst.
Ten opzichte van het vorige risicoprofiel (begroting 2024) is de benodigde weerstandscapaciteit met ongeveer € 0,4 miljoen afgenomen tot een saldo van afgerond € 5,1 miljoen. Deze afname van de benodigde weerstandscapaciteit wordt veroorzaakt door verschillende factoren. Enkele risico's zijn in de periode tussen de begroting 2024 en het opstellen van deze paragraaf komen te vervallen en bestaande risico's zijn in qua impact naar beneden bijgesteld. De belangrijkste mutaties ten opzichte van de vorige weerstandsfactor berekening zijn:

- De risico bedragen van R206 Ontwikkelingen in de Grex zijn aangesloten op de meest actuele GREX. De financiële bandbreedte ligt tussen de € 0 en € 5,0 miljoen euro.
- Het risico met betrekking tot de invoering van de omgevingswet (197) is komen te vervallen. De omgevingswet is per 1 januari 2024 van kracht.
- Het risico op minder inkomsten uit lokale belastingen (R257) is verlaagd ten opzichte van het vorige meetmoment naar een maximale financiële impact van €300.000 en een kans van optreden van 20%.

Een volledig overzicht van de risico's die betrokken zijn bij het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit is terug te vinden in bijlage 6.2 "Toelichting weerstandsvermogen en risicobeheersing".

3.2.5 Top 10 risico's

De afzonderlijke risico's maken ieder een specifiek deel uit van de totaal benodigde weerstandscapaciteit: het ene risico heeft een grotere invloed dan het andere. Het onderstaande overzicht toont de tien grootste risico's van het huidige risicoprofiel met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit (van grootste naar kleinste invloed). Veranderingen in de top 10 ten opzichte van het vorige risicoprofiel kunnen zowel het gevolg zijn van een gewijzigde individuele risico kwantificering, als van de veranderde totaal samenstelling van het risicoprofiel.

Top	Risico nummer	Invloed (%)	Minimaal	Maximaal	Risico
1.	R209	26,3%	€ 80.000	€ 5.000.000	Datalekken en informatieveiligheid (analoog en digitaal)
2.	R100	19,3%	€ 0	€ 2.300.000	BUIG – Negatief saldo inkomsten-uitgaven bijstand
3.	R206	14,0%	€ 0	€ 5.000.000	Ontwikkelingen in de Grex (geconsolideerd risico)
4.	R103	9,1%	€ 0	€ 1.745.000	Tegenvallende uitkering gemeentefonds (AU)
5.	R98	8,3%	€ 0	€ 1.000.000	Meer gebruik van voorzieningen jeugdzorg
6.	R99	5,5%	€ 250.000	€ 500.000	Meer gebruik van voorzieningen WMO
7.	R265	4,7%	€ 0	€ 447.299	Achterstallige huur Frans Halslaan 57A
8.	R218	3,0%	€ 0	€ 350.000	Projectenkalender informatiemanagement staat onder druk
9.	R266	2,5%	€ 0	€ 400.000	Tijdelijke onderbreking van het primaire proces
10.	R205	2,1%	€ 0	€ 500.000	Verbonden partijen (geconsolideerd risico)
Subtotaal		94,8%			
Overige		5,1%			

Kanttekening
Risicomanagement is geen exacte wetenschap maar draait om beredenering en inschatting. Een risicoprofiel is altijd een momentopname en aan verandering onderhevig.
Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening en het voorliggende risicoprofiel, is er sprake van diverse economische en maatschappelijke onzekerheden die op termijn mogelijk van invloed kunnen zijn op de uitvoering van het gemeentelijk beleid. Deze onzekerheden zijn op dit moment nog niet als concrete risico's te vatten en zijn om deze reden niet betrokken bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Het huidige weerstandsvermogen biedt echter een ruime buffer waardoor eventuele aanvullende tegenvallers naar verwachting grotendeels binnen de huidige beschikbare weerstandscapaciteit kunnen worden opgevangen.

Onderstaand een korte toelichting op de belangrijkste economische en maatschappelijke ontwikkelingen op dit moment die op termijn mogelijk een direct of indirect van invloed kunnen zijn op de uitvoering van ons beleid.

- **Opvangcapaciteit vluchtelingen** - Naast de opvangcapaciteit voor vluchtelingen uit Oekraïne, staat ook de reguliere asielopvang flink onder druk. De huidige opvangcapaciteit die het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA) biedt om deze mensen te kunnen blijven opvangen is niet altijd voldoende. Zoals verwacht heeft de Eerste Kamer daarom ook de spreidingswet aangenomen, waardoor de gemeente Hilversum verantwoordelijk is voor het realiseren van een asielopgave. De (personele) lasten worden in de eerste instantie gedekt uit de inkomsten Oekraïne. Mocht er uiteindelijk aan het eind van het jaar een tekort zijn, wordt dat betaald uit de reserve Oekraïne (wordt reserve vluchtelingen).
- **Inflatieontwikkeling** – De inflatieontwikkeling is een onzekere factor. De mogelijke (financiële) risico's zijn daarom slechts ten dele opgenomen in deze risicoparagraaf.
- **Oorlog in Oekraïne** - Het aantal vluchtelingen uit Oekraïne in Nederland stijgt al meerdere maanden en ook Hilversum vangt vluchtelingen uit Oekraïne op. Tot op heden is het uitgangspunt dat het kabinet de kosten die gemaakt worden door gemeenten integraal vergoedt. Om deze reden is de opvang van Oekraïense vluchtelingen nu niet als financieel risico gedefinieerd in de risicoparagraaf.

3.2.6 Financiële Kengetallen

Het BBV schrijft sinds 2015 voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen zes kengetallen worden opgenomen. De kengetallen zullen in samenhang worden beoordeeld, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een beeld geven van de financiële positie van de gemeente. De financiële positie is geen doel op zich maar moet altijd worden bekeken in samenhang met de totale maatschappelijke opgave van de stad. Het te bereiken maatschappelijke rendement en de bijdrage aan de inhoudelijke beleidsdoelstellingen zijn hierbij van evident belang. De financiële positie is ondersteunend aan het afwegingsproces en moet het bestuur helpen verantwoorde keuzes te maken voor de (middel)lange termijn.

Van de Provincie Noord-Holland is een handreiking ontvangen om de kengetallen te kwalificeren aan de hand van signaleringswaarden die afkomstig zijn van de stresstest voor 100.000+ gemeenten. De signaleringswaarden hebben de volgende indeling:

Ref.	Kengetal	Categorieën		
		A	B	C
1.	Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
2.	Netto schuldquote gecorrigeerde voor verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%
3.	Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
4.	Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
5.	Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
6.	Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Omdat normering in eerste instantie door de gemeente zelf dient plaats te vinden, wordt aan de categorieën door de provincie geen normering gegeven. Wel meldt de provincie dat over het algemeen kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Voor de gemeente Hilversum zien de kengetallen er als volgt uit:

Ref.	Kengetal	Verloop van de kengetallen				
		Jaarstukken 2022	Begroting 2023	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Beoordeling Jaarstukken 2023
1.	Netto schuldquote	59%	73%	54%	64%	Categorie A
2.	Netto schuldquote gecorrigeerde voor verstrekte leningen	53%	66%	49%	59%	Categorie A
3.	Solvabiliteitsratio	25%	23%	24%	24%	Categorie B
4.	Grondexploitatie	1%	1%	0%	0%	Categorie A
5.	Structurele exploitatieruimte	3,7%	3,4%	5,3%	2,5%	Categorie A
6.	Belastingcapaciteit	102%	93%	100%	97%	Categorie B

1. Netto schuldquote
Betekenis. De netto schuldquote geeft inzicht in de mate waarin de schuldenlast drukt op de exploitatie. De netto schuldquote is het percentage van de netto schuld ten opzichte van de jaarlijkse inkomsten van de gemeente. Het percentage dat hieruit voortkomt, geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Voor dit kengetal geldt: hoe lager, hoe beter.

Beoordeling: het percentage bedraagt 54% in de jaarrekening 2023 en valt daarmee in de categorie A 'minst risicovol'. Dit kengetal valt in deze jaarstukken lager (en dus beter) uit dan in de begroting 2023.

2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Betekenis. Dit kengetal verschilt maar op één punt van het vorige: in dit kengetal worden uitgeleende gelden buiten beschouwing gelaten. Die komen immers normaal gesproken weer terug naar de gemeente. Bij een groot bedrag aan uitgeleende gelden zal het percentage lager (lees: gunstiger) uitvallen dan het percentage onder 1 hierboven. Hilversum heeft een bedrag van € 20,8 miljoen aan leningen uitstaan, waarvan de uitstaande vordering op GEM Crailo B.V. van € 16,1 miljoen de grootste is. Daarnaast heeft de gemeente leningen verstrekt aan onder andere Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (€ 3,6 miljoen voor diverse fondsen), en het restauratiefonds (€ 1,0 miljoen). Ook voor dit kengetal geldt: hoe lager, hoe beter.

Beoordeling: dit kengetal valt met 49% logischerwijs lager uit dan het vorige en bevindt zich in dezelfde 'minst risicovol' categorie. De ontwikkeling van dit kengetal laat hetzelfde verloop zien als de netto schuldquote en valt eveneens in categorie A.

3. Solvabiliteitsratio
Betekenis. De solvabiliteitsratio geeft aan in welke mate het bezit van de gemeente is gefinancierd met eigen vermogen, of, anders gezegd, in welke mate het bezit is afbetaald. Het kengetal geeft aan of de gemeente, als de nood aan de man komt, met de opbrengst van de bezittingen haar schulden kan aflossen. Voor dit kengetal geldt: hoe hoger, hoe beter.

Solvabiliteit is in de private sector van groter belang dan in de publieke sector. Dit komt omdat het voor de private sector een basis is waarop o.a. de leencapaciteit wordt bepaald. Bij publieke organisaties is dat niet het geval. Het college hecht daarom meer waarde aan het kengetal netto schuldquote. Dat kengetal geeft aan in hoeverre de rentelasten en aflossingen binnen de exploitatie kunnen worden opgevangen.

Beoordeling: het percentage in deze jaarrekening is 24% en het kengetal valt daarmee binnen de midden-categorie B. Het college blijft aandacht hebben voor de solvabiliteitsratio.

Aangezien momenteel de weerstandsratio (12,9) als “uitstekend” te kwalificeren valt, beoordeelt het college de uitkomst van de solvabiliteitsratio in samenhang met de weerstandsratio als goed.

3. Kengetal grondexploitatie

Betekenis. Dit percentage is de uitkomst van de vergelijking van de waarde van onze grondexploitaties met de jaarlijkse inkomsten van de gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico’s met zich mee. Hoe lager dit percentage is, hoe minder risico de gemeente loopt. Een negatief kengetal betekent dat er op dat moment geen boekwaarde is die moet worden terugverdiend door verkoop van grond en dat de gemeente volgens de actuele kaders geen risico loopt op de voorraden grond.

Beoordeling. De hoogte van dit kengetal voor Hilversum bedraagt afgerond 0% en ligt ruim onder het percentage van 20%, die in de handreiking van de provincie als meest gunstige wordt beoordeeld en valt daarmee in categorie A.

3. Structurele exploitatieruimte

Betekenis. De structurele exploitatieruimte geeft aan in hoeverre de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van leningen) te dekken. Anders gezegd, een percentage van 0% of hoger geeft aan dat Hilversum geen structurele kosten dekt met incidentele inkomsten. Een negatief kengetal betekent immers dat structurele lasten ten dele met incidentele baten worden gedekt. Het gevaar daarvan is dat, als die incidentele inkomsten wegvallen, er een gat in de begroting en jaarrekening kan ontstaan.

Beoordeling: het kengetal bedraagt ten tijde van de jaarrekening 2023 5,3%, is positief en valt daarmee in categorie A.

3. Belastingcapaciteit

Betekenis. Dit kengetal geeft aan hoe de gemiddelde woonlasten in Hilversum zich verhouden tot de landelijk gemiddelde woonlasten. Tot de woonlasten worden gerekend de onroerendezaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Beoordeling: Het percentage bedraagt ten tijde van de jaarrekening 2023 100% en valt daarmee in categorie B.

Algeheel oordeel

Het BBV schrijft voor: “een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie”. Op basis van de in deze jaarstukken opgenomen cijfers beoordeelt het college de “onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie” als goed.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.3.1 Inleiding

In deze paragraaf beschrijven we het beheer en onderhoud van onze gemeentelijke kapitaalgoederen. We geven informatie over het onderhoud en investeringen van wegen, riolering, (oppervlakte)water, groen, kantoorgebouwen, onderwijshuisvesting en overig maatschappelijk vastgoed. Deze paragraaf “onderhoud kapitaalgoederen” dient conform het Besluit Begroting en Verantwoording, artikel 12, lid 2 informatie te geven over het actuele beleidskader, het kwaliteitsniveau en de maatregelen waarmee een kapitaalgoed gedurende de levensduur op een bepaald kwaliteitsniveau wordt gehouden. De lasten voor onderhoud worden in de begroting opgenomen en/of er wordt voor onderhoud via de begroting een onderhoudsvoorziening opgebouwd. Om te zorgen voor een compleet beeld over de stand van zaken rondom kapitaalgoederen, gaan wij in deze paragraaf ook in op de maatregelen die gaan over het investeren in kapitaalgoederen.

Met het beheer en onderhoud van – en de investeringen in – de kapitaalgoederen is een groot bedrag gemoeid. De kapitaalgoederen zijn een kostbaar bezit. Ooit nieuw aangelegd, verdienen kapitaalgoederen goed onderhoud en goed beheer. Op deze wijze kunnen we de in het verleden gedane investeringen optimaal laten renderen.
Onze kapitaalgoederen zijn meer dan statische objecten. Met bruggen, tunnels, wegen en fietspaden leveren we onder meer een bijdrage aan het thema bereikbaarheid. Met parken en speeltoestellen leveren we een bijdrage aan thema’s als recreatie, biodiversiteit, sport en ontspanning. Met riolering en oppervlaktewater voldoen we niet alleen aan onze zorgplicht om te zorgen voor droge voeten, maar leveren we ook een bijdrage aan volksgezondheid. En met het gemeentelijk vastgoed faciliteren we onze dienstverlening, maar faciliteren we ook onderwijs en de ontmoetingen in de stad.

Uiteindelijk zorgt het totaal aan kapitaalgoederen voor een leefbare stad en, wanneer goed uitgevoerd, een prettig en uitnodigend verblijfsklimaat.

Beleid algemeen

Bepalend voor de omvang van de budgetten is het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau. Deze is geborgd in de vastgestelde beheerplannen en de beleidsnota’s Visie Hilversum Buiten (2004) en Hilversum Buiten handboek (2009). Deze beleidsnota’s zijn momenteel herzien in de Visie openbare ruimte die 31 januari 2024 door de gemeenteraad is vastgesteld. Hierop volgt nog een technische vertaling in een handboek openbare ruimte.

In 2023 heeft de gemeenteraad de beheerplannen openbare ruimte vastgesteld. Dit zijn de beheerplannen voor:

- Bebording en bewegwijzering
- Civiele kunstwerken
- Groen
- Openbare verlichting
- Spelen
- Wegen

In deze beheerplannen hebben we onderbouwd inzichtelijk gemaakt wat de staat is van het areaal. Ook maakt het beheerplan inzichtelijk wat er de komende periode nodig is aan beheer- en onderhoudsmaatregelen. Dit is inclusief het wegwerken van een aantal onderhoudsachterstanden. De beheerplannen kennen een looptijd van vier jaar (2024 tot en met 2027). Om het werkbaar te houden en de stad leefbaar en begaanbaar, is voor het wegwerken van deze achterstanden een tijdsperiode aangehouden van soms vijf en soms acht jaar. In dit jaarverslag over 2023 zijn de effecten van de beheerplannen nog niet merkbaar. De financiële effecten van de beheerplannen zijn per 2024 verwerkt.
Met het vaststellen van de beheerplannen is het beheer en onderhoud van de openbare ruimte de komende periode bestendigd.

Per kapitaalgoed hebben we het kwaliteitsniveau naar passende onderhoudsmaatregelen vertaald en vastgelegd in een meerjarig onderhoudsprogramma (MOP). Op basis van die onderhoudsprogramma's zijn de benodigde middelen in deze paragraaf begroot. In het begrotingsjaar zelf beoordelen we of de geplande werkzaamheden uit het MOP ook echt noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld aan de hand van uitgevoerde inspecties. Omgekeerd kan het voorkomen dat in een later jaar gepland onderhoud eerder moet plaatsvinden.

De vervanging en optimalisatie van afgeschreven riolering is geborgd in het Gemeentelijk Watermanagementplan 2021-2026 (GWP). Naast de vervangingsopgave zijn hier maatregelen voor klimaatadaptatie en een duurzame omgang met water in opgenomen. De regenwateroverlast (niet grondwateroverlast) is groot in Hilversum-oost en een deel van het centrum. Om dit te beperken zijn waterbergende maatregelen uit het GWP nader uitgewerkt.

In 2024 zal door het team Vastgoed aan de raad een gecombineerd voorstel met betrekking tot de actualisatie grond- en vastgoedbeleid, actualisatie van de MOP en de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed worden voorgelegd.

3.3.2 Wegen

Beleid
Tot de kapitaalgoederen van de wegen behoren de openbare voorzieningen voor wegverharding, trottoirs, fietspaden, civiele kunstwerken (bruggen, viaducten, dam- en keerwanden), straatmeubilair (zoals bebording) en openbare verlichting.

In Hilversum zijn de volgende voorzieningen aanwezig:
- Wegen: 350 kilometer
- Fietspaden (vrijliggend): 150 kilometer
- Voetpaden (vrijliggend): 25 kilometer
- Openbare verlichting: 16.000 armaturen
- Kunstwerken: 44 stuks (tunnels, bruggen en viaducten)

(In orde van grootte. Per jaar kan de omvang wat verschillen door ontwikkelingen in de stad.)

Het ambitieniveau van het programma onderhoud wegen van Hilversum is gebaseerd op een landelijk gehanteerd normenstelsel voor rationeel wegonderhoud. Voor de investeringen in wegen houden wij rekening met een goede balans tussen het investeringsniveau en het kwaliteitsbeheer van de openbare ruimte. Het is van belang dat in het kader van veiligheid en leefbaarheid de kwaliteit van de openbare ruimte voor de korte en lange termijn gewaarborgd blijft.

Uitvoering onderhoud

De reguliere weginspectie liet zien dat de achterstand in het onderhoud van elementen verharde wegen elk jaar met 1% toenam. Op dit moment is deze achterstand opgelopen tot ongeveer 20%. In de voorjaarsnota 2023 zijn structureel middelen beschikbaar gesteld waarmee de toename in de achterstand moest worden gestopt. Uit de laatste inspectiegegevens blijkt dat de toename in achterstand inderdaad niet verder is opgelopen.
In het door de gemeenteraad vastgestelde beheerplan Wegen is een strategie opgenomen om de achterstand in ongeveer 8 jaar terug te brengen. Hierbij zijn ook beheermiddelen beschikbaar gesteld, waardoor we in 2024 een start gaan maken met deze inhaalslag.

De meldingen van klachten over het actuele onderhoudsniveau van wegen binnen de gemeente Hilversum lopen via de Meldingen Openbare Ruimte.

Voor 2023 is naast het lopende klein onderhoud op een aantal locaties ook groot onderhoud uitgevoerd.

Groot onderhoud elementen (klinker-/tegelbestrating):

- Swammerdamstraat
- Noorderweg
- Vreelandseweg
- Zevenbergen
- Mauritslaan
- Goudwespmeent
- Huygensstraat
- Asterstraat
- 1e Nieuwstraat
- Hoogstraat
- Heidestraat
- 2e Nieuwstraat
- Hoge Larenseweg
- Johannes Geradtsweg, fietspad
- Jan van der Heijdenstraat, fietspad
- Geuzenweg
- Dotterstraat
- Salviastraat
- Floralaan
- Gasthuisstraat

Groot onderhoud asfalt:

- Diependaalselaan (afronding onderhoudsronde Geluidsreducerend onderhoud)
- Achterom
- Utrechtseweg, fietspad
- Willibrorduslaan
- Mies Bouwmanboulevard
- Fransicusweg
- Rotonde Raaweg/Rading/Loosdrechtseweg (in samenwerking met Wijdemeren)
- Den Uylplein, kruispunt

Uitvoering investeringen

In 2023 zijn op diverse locaties in Hilversum de wegen vernieuwd. Hierbij is zoveel mogelijk gekozen voor een integrale aanpak, door verhardingswerkzaamheden te combineren met rioleringswerken en investeringen in openbaar groen.

De volgende wegen zijn in 2023 vernieuwd:

- Outshoornlaan
- Lieven de Keylaan, tussen Jacob van Campenlaan en Simon Stevinweg
- Simon Stevinweg, tussen Johannes Geradtsweg en Lieven de Keylaan
- Witte Kruislaan, tussen Kroonlaan en Doodweg
- Gnoelaan
- Zonnelaan
- Van Linschotenlaan, tussen Van Riebeeckweg en Oostereind
- Jacob van Heemskerckstraat, tussen Oosterengweg en Van Linschotenlaan
- Graaf Wichmanstraat, tussen Berlagelaan en Lopes Diaslaan
- Buisweg
- Bergweg, tussen Jan van Ravenswaaypad en Schuttersweg
- Van Yssumlaan

Sinds 2013 werkt de gemeente Hilversum met een vervangingsprogramma voor de openbare verlichting in de vorm van duurzame LED-verlichting voor de armaturen. Dit programma loopt tot en met 2027. Daarna is het volledige areaal uitgerust met LED verlichting. De verwachting is, dat binnen de genoemde periode, dit ook gerealiseerd gaat worden.
In 2023 lag de nadruk op het vervangen van de armaturen in de Hilversumse Meent.

Voor de uitvoering van de investering van de infrastructurele maatregelen (maatregelen ten behoeve van de verkeersveiligheid; bijvoorbeeld een wegversmalling of een drempel) is in 2023 een start gemaakt met de planvorming rondom de Kloosterlaan. De planvorming voor de Lorentzweg en de Koningsstraat is doorgeschoven naar 2024.

Bedragen x € 1.000

Programma	Wegen	Jaarstukken 2022	Gewijzigde begroting 2023	Jaarstukken 2023
1.	Onderhoudslasten	3.862	4.824	5.213
1.	Investeringen wegen	2.814	4.159	3.991
1.	Investeringen infrastructurele maatregelen		750	158
1.	Investeringen verlichting	402	506	659
1.	Investeringen bebording en bewegwijzering	-	-	
1.	Investeringen bruggen			54
1.	Investeringen verkeersregelinstallaties		553	-
Totaal		**7.078**	**10.792**	**10.075**

Relevante beleidsnota's

1. Visie Hilversum Buiten, (2004), vanaf 2024 vervangen door Visie openbare ruimte
2. Hilversum Buiten handboek Beheer (2009)
3. Duurzaam Hilversum 2016-2020 (2016)
4. Beheerplan Wegen (2023)
5. Beheerplan Civiele kunstwerken (2023)
6. Beheerplan bebording en bewegwijzering Hilversum (2023)
7. Beheerplan Openbare verlichting (2023)

3.3.3 Riolering

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de riolering behoren alle openbare voorzieningen die aanwezig zijn voor de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het gaat om riolen, rioolgemalen, bufferbassins en bijkomende voorzieningen.

Het Gemeentelijk Watermanagementplan (GWP) 2021-2026 bevat de beleidsuitgangspunten voor de exploitatie van het riool en de financiële consequenties daarvan.

In Hilversum zijn hiervoor de volgende voorzieningen aanwezig:

- 491 kilometer rioolleiding, waaronder:
  - 208 kilometer vuilwater (inclusief klein deel verbeterd gescheiden);
  - 206 kilometer regenwater (inclusief klein deel verbeterd gescheiden);
  - zes kilometer infiltratieriool;
  - 60 kilometer gemengd riool;
  - elf kilometer persleiding en daarnaast drainageleidingen (bij de Loswal).
- 13.370 inspectieputten;
- 623 infiltratieputten;
- 91 uitlaten van (verbeterd) gescheiden hemelwaterstelsels;
- 60 gemalen voor vuilwater, hemelwater, sportparken, tunnels, randvoorzieningen en opvoergemalen, en;
- één externe overstort van gemengd rioolstelsel.

Uitvoering onderhoud

Het onderhoud van het gemeentelijke rioolstelsel omvat onder meer het reinigen, ontstoppen en repareren van riolen en kolken, dagelijks beheer van rioolgemalen en het vegen van straten. Per jaar reinigen wij ongeveer 15% van het totale areaal aan riolen. Alle kolken worden twee keer per jaar geleegd. Jaarlijks vinden inspecties plaats in het riool ten behoeve van prioritering van de vervanging.

Uitvoering investeringen

Jaarlijks wordt aan de raad een uitvoeringsprogramma voorgelegd waarin de vervangingsinvesteringen zijn opgenomen. Gemiddeld wordt, conform beleid, vervanging van 6,5 kilometer riool opgenomen. Vervanging van riool vindt zoveel mogelijk plaats samen met vervanging van de weg. Integraal vervangen levert de hoogste kwaliteit tegen de laagste maatschappelijke kosten.

In het in 2020 vastgestelde watermanagementplan zijn voor de uitvoeringsperiode 2021-2031 extra investeringen opgenomen voor klimaatadaptatie en duurzaamheid. Met afkoppelen van hemelwater, zowel in de openbare ruimte als op particuliere terreinen, en het creëren van extra waterberging wordt regenwateroverlast teruggedrongen en duurzaam omgegaan met hemelwater.

Voor de voorgenomen maatregel 5.000 m^3 waterberging in postcodegebied 1221 is voor de nadere uitwerking eerst in het rioolstelsel gemeten, om het functioneren in de praktijk goed te begrijpen en er voor te zorgen dat we ‘het goede doen’. Uit de metingen blijkt dat vernauwingen en drempels in het hoofdriool leiden tot een beperkte waterafvoer. Zolang deze flessenhals niet wordt opgelost is het niet mogelijk om de wateroverlast in postcodegebied 1221 en het centrum te beperken.
De maatregel waterberging 1221 is zodanig aangepast dat én de flessenhals in het hoofdriool wordt opgelost én de berging wordt vergroot. Voor deze aangepaste maatregel is eind 2023 voorbereiding voor bestuurlijke besluitvorming voorjaar 2024 gestart.

Uitvoering 2023 opgaven GWP:

- Optimalisatie hemelwaterafvoer:
  Voor het beperken van wateroverlast in het centrum, onder andere onderaan het Melkpad bij de kruising bij restaurant Mout, zijn twee optimalisaties uitgewerkt: in 2023 zijn kolken vervangen langs de rijbaan van het Melkpad, zodat afstromend regenwater beter in het riool stroomt. Daarnaast is de voorbereiding gestart voor het plaatsen van een infiltratiekelder voor hemelwater van de Hoge Naarderweg om het riool van het Melkpad te ontlasten.
- Plan Huydecoper: De aanbesteding voor de aanleg van de waterberging is afgerond en de werkzaamheden zijn gestart.
- Afkoppelen dakoppervlakken: dit project is in voorbereiding, onder andere in combinatie met projecten voor vergroening van speelplekken in 1221. Hiervoor is in 2023 extra subsidie vanuit het Rijk (Impulsregeling Klimaatadaptatie) toegekend van € 750.000. Deze subsidie kan worden ingezet om projecten te versnellen of extra klimaatadaptieve maatregelen uit te voeren binnen de bestaande projecten.
- Waterberging postcodegebied 1221: In 2023 is de maatregel verder technisch uitgewerkt aan de hand van verschillende scenario's. Slechts één scenario voldoet aan ontwerpeisen voor klimaatadapatie in de openbare ruimte.
- Data en monitoring: De monitoring in de riolering is in 2023 uitgebreid naar Hilversum West. Samen met programma Datagedreven Sturen zijn verschillende meetgegevens van riolering samengebracht op een dataplatform om eenvoudig te kunnen analyseren en visualiseren hoe het rioolstelsel werkt. Ook is de data inventarisatie uitgevoerd van rioleringsgegevens, die als basis dient voor het opstellen van het Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW), de opvolger van het basisrioleringsplan (BRP), in 2024.
- Inbreng vanuit water en riolering voor klimaatbestendig ontwerpen bij grote projecten zoals Stationsgebied, waarbij voor het eerst gebruik is gemaakt van een maaiveld-afstromingsmodel. Met dit model wordt gecontroleerd of het regenwater dat bij een intensieve bui (bui van 70 millimeter per uur) tijdelijk op straat (op maaiveld) staat, ook daadwerkelijk naar de daarvoor ontworpen bergingen in de openbare ruimte stroomt en of deze bergingen groot genoeg zijn.
- Voor het Circusterrein is gerekend aan het rioolstelsel en samen met het waterschap gekeken naar optimalisatie hiervan.
- De overdracht stedelijk water van gemeente naar waterschap Amstel, Gooi en Vecht is op 2 februari bestuurlijk ondertekend. In 2023 zijn voorbereidingen getroffen voor de formele overdracht per 1 januari 2024. In het kader van de overdracht is de gemeente ook gestart met onderzoek naar emissiereductie uit de hemelwaterriolering naar de Oude Haven.

In 2023 zijn de volgende riool renovatieprojecten uitgevoerd en is 4,6 kilometer vervangen:

- Outshoornlaan
- Lieven de Keylaan, tussen Jacob van Campenlaan en Simon Stevinweg
- Zonnelaan
- Van Linschotenlaan, tussen Van Riebeeckweg en Oostereind
- Jacob van Heemskerckstraat, tussen Oosterengweg en Van Linschotenlaan
- Graaf Wichmanstraat, tussen Berlagelaan en Lopes Diaslaan
- Buisweg
- Bergweg, tussen Jan van Ravenswaaypad en Schuttersweg
- Van Yssumlaan

Dit jaar zijn minder uitgaven gedaan voor de investeringen voor de riolering. Dit wordt veroorzaakt doordat een aantal vacatures voor de voorbereiding niet, of later, waren in te vullen. Verder is de participatie bij een aantal herinrichtingen complexer gebleken waardoor uitvoering later in het jaar is opgestart waardoor niet alle kosten in 2023 zijn gemaakt. Daarnaast was meer capaciteit nodig voor

grote projecten (zoals Gijsbrecht van Amstelstraat, HOV, Kerkbrink en Stationsgebied), waardoor er minder capaciteit beschikbaar was voor de rioleringskredieten.

Op de post “grondaankoop waterbergingskelder Centrum/Oost” zijn geen uitgaven gedaan. Deze grondaankoop was nodig voor de aanleg van een waterberging in postcodegebied 1221. In 2024 wordt voor deze waterberging een alternatief voorstel gedaan aan de Raad.

Bedragen x € 1.000

Programma	Riolering	Jaarstukken 2022	Gewijzigde begroting 2023	Jaarstukken 2023
1.	Onderhoudslasten	1.151	1.145	1.332
1.	Toevoeging spaarvoorziening riolering (afboeken investeringen)	3.316	4.458	4.458
1.	Investeringen GWP	3.348	3.667	1.843
1.	Splitsen hemelwater van vuilwater			16
1.	Optimalisatie hemelwaterafvoer openbare ruimte	4		219
1.	Afkoppelen en infiltreren grote daken postcode 1221	18		14
1.	Hemelwaterriool Oude Loosdrechtseweg	2		50
1.	Grondaankoop waterbergingskelder Centrum/oost		3.500	
Totaal		**7.839**	**12.770**	**7.932**

Relevante beleidsnota’s

1. Gemeentelijk Watermanagementplan 2021-2026 (GWP 2021-2026)

3.3.4 Water

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van water behoren de oeverbeschermingen van alle openbare oppervlaktewateren en vijvers in de stad. Het beheer van de waterbodems is in 2023 overgedragen aan het waterschap Amstel Gooi en Vecht. De gemeente en het waterschap hebben hiervoor een samenwerkingsovereenkomst ondertekend welke per 1 januari 2024 is ingegaan. De oppervlaktewateren zullen worden opgenomen in de Legger van het waterschap met een onderhoudsnorm (een minimaal doorstroomprofiel). Het Hilversums Kanaal heeft een vaarwegfunctie, de gemeente is verantwoordelijk voor het op diepte houden van het water voor deze functie.

Uitvoering onderhoud (waterbodems en beschoeiingen)

Onderhoud van beschoeiingen bestaat vooral uit het opheffen van calamiteiten. Baggeren vindt plaats daar waar vuil zich ophoopt en de doorstroming wordt belemmerd.

Uitvoering investeringen (beschoeiingen en sluizen)

Het vervangen van beschoeiingen en onderhoud van sluizen verloopt via het investeringsprogramma. In 2023 zijn delen van de oeverbeschoeiing van de Kerkelanden vijver en de Oude Haven vervangen. De vervanging van beschoeiing van de Laapersvijver is aanbesteed en de werkvoorbereiding voor de Hilversumse Meent is afgerond.

Vervangen oevers:

- Turfstraat, 100 meter onderwaterbeschoeiing
- De Waaier, 100 meter onderwaterbeschoeiing
- Voorbereiding vervangingen Laapersveld, Groengordel en Sportpark Loosdrecht

Bedragen x € 1.000

Programma	Water	Jaarstukken 2022	Gewijzigde begroting 2023	Jaarstukken 2023
1.	Onderhoudslasten	50	115	117
1.	Investeringen sluizen			105
1.	Investeringen vervangen beschoeiing	42	303	146
Totaal		**92**	**418**	**368**

Ondersteunende documenten

1. Meerjarenprogramma onderhoud beschoeiingen/oevers (2019)

3.3.5 Groen

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van groen behoren de plantsoenen, bomen, muren, hekken, bankjes en speeltoestellen in de openbare ruimte.

In Hilversum beheren we:

- Groen (gras, plantvakken en bospercelen): ruim 200 hectare
- Bomen: 35.000
- Prullenbakken: 1.000
- Bankjes: 650
- Speelplekken: 175
- Speeltoestellen: 750

(In orde van grootte. De precieze aantallen variëren op basis van ontwikkelingen in de stad.)

In het Handboek Beheer Hilversum Buiten (vastgesteld in 2009) en in het Groenbeleidsplan 2030 (vastgesteld in 2013) is het beleid voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen en de bomen vastgesteld. In 2010 is in het kader van de bezuinigingen het kwaliteitsniveau van de plus-gebieden in het handboek Beheer Hilversum Buiten teruggebracht naar het basisniveau, met uitzondering van het groen rondom het Raadhuis. De programma's omvatten zowel het beleid over het onderhoud als de investeringen voor (het inrichten) van het openbaar groen. De gemeente zoekt aansluiting bij de zonering-niveaus van het Handboek Beheer Hilversum Buiten.

De ambitie van de gemeente Hilversum is een structureel gezond, divers bomenbestand. Om dit te bereiken, voert de gemeente jaarlijks een VTA (Visual Tree Assessment) inspectie uit. De resultaten neemt zij mee in het programma Boomverzorging. De afgelopen jaren kenmerken een behoorlijke toename van de Eiken Processie Rupsplaag en de Kastanjebloedingsziekte.
Dit jaar is het beheerplan Groen door u vastgesteld. In het algemeen laat het beheerplan zien dat een verhoogde inzet benodigd is vanwege veranderende weersomstandigheden/klimaatverandering. Tevens zien we een toename in ziekten en plagen. Stormen hebben meer invloed op een ouder bomenbestand, zeker in een zomerperiode wanneer de bomen vol in het blad staan.

Uitvoering onderhoud

Tot juli 2023 voert SBS, net zoals in de voorgaande jaren vanaf 2007, de onderhoudswerkzaamheden aan groen en bomen uit conform het onderhoudsbestek groen. Voor sommige werkzaamheden is een bepaalde frequentie voor het onderhoud vastgesteld. Andere werkzaamheden worden getoetst op een vooraf overeengekomen beeldkwaliteit. Het bestek SBS is met een half jaar verlengd tot en met 31 december 2023. De bestekken zijn eind 2023 opnieuw aanbesteed.

Uitvoering investeringen

Bij het uitvoeren van investeringen wordt zoveel mogelijk gekozen voor een integrale benadering. Waar mogelijk stemt de gemeente de werkzaamheden aan het groen af met gelijktijdige werkzaamheden aan infrastructurele werken zoals het vervangen afgeschreven wegen, rioleringswerkzaamheden en andere projecten. Het kan ook voorkomen dat grotere renovatiewerkzaamheden aan groen apart worden uitgevoerd, omdat de levensduur van het groen niet altijd dezelfde is als die van riolen en andere infrastructurele voorzieningen.

De kastanjebomen binnen het gemeentelijk bomenbestand kampen al enige tijd met de kastanjebloedingsziekte. Uit inventarisatie is gebleken dat ruim 300 bomen zijn aangetast. In 2023 zijn we gestart om in een periode van vijf jaar de aangetaste bomen te vervangen.

In 2023 hebben we onder meer de volgende locaties het openbaar groen gerenoveerd:

- Nimrodpark fase II (gedeeltelijk uitgevoerd. Loopt door in 2024)
- Lange Heul
- Linschotenlaan (Oostereng- Amersfoortseweg)
- Groen voor Dubbeldekker (Oostereng - Amersfoortseweg)
- Kloosterlaan / Gomarushof (is vertraagd door participatie gaat naar 2024)
- Kloosterlaan / Spinozahof (is vertraagd door participatie gaat naar 2024)

Speelvoorzieningen:

De gemeente kiest voor goede en veilige speeltoestellen volgens het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen en zorgt dat de speelvoorzieningen voldoen aan de Europese normen. De speelvoorzieningen worden periodiek gekeurd en gerepareerd zodat op geen enkele wijze risico's worden genomen met de veiligheid van de gebruikers van de speelvoorzieningen.

In 2023 heeft u het beheerplan Spelen vastgesteld. Uit dit beheerplan kwam naar voren dat we momenteel te maken hebben met een vervangingspiek. De afschrijvingstermijn is ongeveer vijftien jaar op sport- en speeltoestellen. In een ideale situatie jaarlijks $^{1}/_{15^{e}}$ deel van het areaal. Dat is momenteel niet het geval. In deze beheerplanperiode willen we deze vervangingspiek meer gaan spreiden, zodat we toewerken naar een ideale jaarlijkse situatie en op termijn een meer gelijkmatig verloop van het investeringskrediet.

In 2023 zijn op de volgende locaties speelvoorzieningen gerenoveerd dan wel vervangen:
Reguliere vervangingen:

- Mossenmeent
- Seinstraat (drie keer)
- Bijenmeent

Momenteel in voorbereiding in combinatie met een project of programma Groen:

- Goudwespmeent
- Klavermeent
- Ruitersweg
- Zevenbergen
- Hoviusstraat
- Lutherhof
- Oude Haven

Bedragen x € 1.000

Programma	Groen	Jaarstukken 2022	Gewijzigde begroting 2023	Jaarstukken 2023
1.	Onderhoudslasten	4.593	4.212	4.371
1.	Investeringen speelvoorzieningen	146	351	168
1.	Investeringen groenvoorzieningen	237	230	255
1.	Instandhouding bomen	19	209	27
1.	Vervanging kastanjebomen	31		
1.	Investeringen aanpak kastanjebloedingsziekte		218	-
Totaal		**5.026**	**5.220**	**4.821**

Relevante beleidsnota's

1. Visie Hilversum Buiten (2004)
2. Hilversum Buiten handboek Beheer (2009)
3. Beheerplan Groen (2023)
4. Beheerplan Spelen (2023)
5. Programma Groen Hilversum 2040 (2023)

3.3.6 Kantoorgebouwen

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de kantoorgebouwen behoren de panden voor de huisvesting van de gemeente zelf. Het betreft de kantoorgebouwen: Het raadhuis aan het Dudokpark, de kantoorvilla en het stadskantoor aan de Oude Enghweg 21 en 23 en de gemeentewerf op de 1e Loswal. Het kantoor aan de Wilhelminastraat 1 wordt voor het Sociaal plein gehuurd.

Voor de gebouwen in eigendom zijn meerjarige onderhoudsplannen opgesteld, de zogenoemde MOP´s. De gemeente actualiseert de MOP's tenminste eens in de vier jaar. Jaarlijks wordt voor de MOP´s een vast bedrag aan een voorziening gedoteerd waaruit alle toekomstige onderhoudslasten kunnen worden betaald.
In het najaar van 2020 heeft de raad de meerjarige onderhoudsplannen (MOP) 2020-2034 en bijbehorende onderhoudsvoorzieningen vastgesteld. De onderhoudsplannen worden jaarlijks geactualiseerd op basis van de laatst vastgestelde jaarstukken. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud. Bij de jaarrekening 2023 zijn de benodigde dotaties aan de voorzieningen MOP geactualiseerd voor de werkelijke prijsstijgingen van 2023 en met de verwachte prijsstijgingen voor de komende planperiode 2024 tot en met 2033.
Het verduurzamen van het eigen vastgoed waar de kantoorgebouwen deel van uitmaken, is een belangrijke opgave in ons duurzaamheidsbeleid. De raad heeft begin 2020 besloten om het Raadhuis en de Gemeentewerf te verduurzamen (CO_2 neutraal maken en het binnenklimaat verbeteren van het gemeentelijk vastgoed voor eigen gebruik). Verdere verduurzaming van het overige vastgoed nemen we mee bij het actualiseren van het MOP. Eind 2022 zijn er stukjes beton uit het plafond van de tuinkamer gevallen. Dit was het gevolg van roestvorming in de wapening. Uit vervolgonderzoeken is gebleken dat de roestvorming in de wapening op meerdere plekken in de vloeren van het raadhuis voorkomen. In het onderzoek naar oplossingen voor de vloerenproblematiek nemen wij de potentiële andere duurzaamheidsmogelijkheden mee. De uitwerking voor het oplossen van de problemen aan de vloeren en het verduurzamen van het raadhuis zal in 2024 aan de raad worden voorgelegd.

Uitvoering eigenaarsonderhoud/gebruikersonderhoud (dagelijks onderhoud)

Gebruikersonderhoud:
Uit het exploitatiebudget van het gebruikersonderhoud wordt het volgende dagelijkse onderhoud voor de kantoorgebouwen betaald:

- Elektrotechnische installaties (lichtinstallatie en gebouwbeheersysteem)
- Werktuigbouwkundige installaties (verwarmingsinstallaties, luchtbehandeling- en ventilatie, koelinstallaties
- Sanitaire installaties (hemelwaterafvoer, riolering, waterinstallaties en sanitair)
- Overige installaties (lift-, de beveiligings- en de brandmeldinstallaties van de gebouwen)
- Binnen schilderwerk

Voor het dagelijkse-/gebruikersonderhoud is voor de kantoorgebouwen een budget in de exploitatie beschikbaar van € 362.000 en voor de locaties 1e Loswal en Wilhelminastraat is respectievelijk € 49.000 en € 27.000 opgenomen voor het gebruikersonderhoud.
Voor de kantoorgebouwen komt de realisatie uit op € 355.000. De werkzaamheden bestaan uit het dagelijks en preventief onderhoud die voortvloeien uit onderhoudscontracten en -klachten. Daarnaast is een slagboom bij het raadhuis geplaatst en is onderhoud uitgevoerd aan de plinten.
Voor de 1e Loswal komt de realisatie uit op € 42.000. De server voor het camerasysteem is vervangen en er zijn onder andere reparaties aan de vloer gedaan.

Voor de Wilhelminastraat zijn geen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Eigenaarsonderhoud:
Het eigenaarsonderhoud wordt bekostigd uit de voorziening onderhoud ambtenarenhuisvesting. In 2023 wordt daarvoor € 509.000 aan de voorziening voor het onderhoud aan de kantoorgebouwen toegevoegd.

<u>Raadhuis Dudokpark 1</u>
In het voorjaar van 2020 is het MOP Raadhuis geactualiseerd. Het geactualiseerde MOP heeft een looptijd van veertig jaar (periode 2020-2059). Het MOP is een dynamisch document. Jaarlijks wordt aan de hand van een schouw bepaald wat wij dat jaar gaan uitvoeren en wat wij eventueel door kunnen schuiven naar latere jaren. Ook het naar voren halen van later geplande werkzaamheden komt voor, bijvoorbeeld vanuit het oogpunt van efficiëntie. In 2023 zijn de vloer en het plafond van de koffie- en tuinkamer vervangen. Daarbij is het natuursteen verwijderd en is de audio installatie tijdelijk verwijderd. Daarnaast zijn er onderhoudswerkzaamheden aan het dag uitgevoerd en is de noodverlichting en de vluchtweg vervangen.
Voor het verduurzamen van het raadhuis is 29 januari 2020 een krediet beschikbaar gesteld van € 2,5 miljoen In 2023 is daarvan € 33.000 gerealiseerd door aanleg van vloerverwarming in de koffiekamer en een kantoorruimte van het raadhuis. Door de problematiek met de vloeren en herstel daarvan zijn er ook andere inzichten ontstaan in de verduurzaming van het raadhuis, namelijk het aanleggen van vloerverwarming. Het herstel van de vloeren in combinatie met de verduurzaming van het raadhuis wordt in apart voorstel aan de raad voorgelegd.

<u>Stadskantoor Oude Enghweg 23</u>
Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP zijn in 2023 de regelkasten vervangen. De appendages zijn geïsoleerd en verder is de koeling in de serverruimte geplaatst.
Om (de verplichte) energiebesparende maatregelen te kunnen uitvoeren is op 17 mei 2023 een krediet beschikbaar gesteld van € 300.000 voor de vervanging van de oude lichtbronnen door energiezuinige LED bronnen in het stadskantoor. In 2023 is voor een bedrag van € 257.000 de verlichting vervangen voor LED verlichting.

Kantoorvilla Oude Enghweg 21
Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP is in 2023 onderhoud gepleegd aan de luiken van de villa en zijn bovendien geschilderd.

Huisvesting 1e Loswal
Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP is in 2023 dak onderhoud uitgevoerd en is onderzoek en onderhoud uitgevoerd aan de groepenkast.
Voor het verduurzamen van de werktuigbouwkundige en technische installaties is 29 januari 2020 een krediet van € 617.000 beschikbaar gesteld. In 2023 zijn werkzaamheden in dit kader uitgevoerd voor een bedrag van € 61.000.

Huisvesting afdeling Werk, Inkomen en Zorg
Voor de huisvesting van de afdeling Sociaal Plein wordt een pand gehuurd aan de Wilhelminastraat. Het geplande dagelijkse onderhoud bestaat uit diverse kleine onderhoudswerkzaamheden en wordt gedekt uit het beschikbare budget voor de huisvestingslasten (inclusief huur) van € 358.000.
De realisatie in 2023 komt (met name door prijsverhogingen) uit op € 443.000.

Bedragen x € 1.000

Programma	Kantoorgebouwen	Jaarstukken 2022	Gewijzigde begroting 2023	Jaarstukken 2023
4.	Onderhoudslasten (raadhuis, stadskantoor, kantoorvilla)	456	362	355
4.	Onderhoudslasten (locatie Loswal, Wilhelminastraat)	41	76	42
4.	Investeringen		840	73
4.	Investeringen duurzaamheid		2.290	356
4.	Toevoeging voorziening onderhoud	451	307	509
Totaal		**948**	**3.875**	**1.335**

Relevante beleidsnota's
1. Meerjarenonderhoudsplan 2020-2029 kantoorpanden

3.3.7 Onderwijshuisvesting

Beleid
Tot de kapitaalgoederen van de onderwijshuisvesting behoren de schoolgebouwen en gymzalen. Het dagelijks onderhoud van de schoolgebouwen valt niet onder de gemeente, maar onder de schoolbesturen. De gemeente onderhoudt 28 onderwijsgebouwen: 27 gymnastieklokalen en 1 schoolgebouw in eigendom.

Onderwijshuisvesting is een wettelijke taak voor de gemeente. Voor (ver)nieuwbouw en het uitbreiden van de onderwijshuisvesting stelt de gemeente investeringsbudgetten beschikbaar. Via het investeringsprogramma legt de gemeente vast welke investeringsbudgetten er in de komende vier jaar voor onderwijshuisvesting beschikbaar zijn. In mei 2020 heeft de raad ingestemd met het Integraal Huisvestingsplan (IHP 2020) voor onderwijshuisvesting. Daarin zijn de investeringen gepland voor de onderwijshuisvesting voor de komende zestien jaar. Alle plannen in deze periode voor (ver)nieuwbouw en uitbreiding van reguliere schoolgebouwen en gymzalen en renovatie van monumentale schoolgebouwen zijn daarin opgenomen. Het plan is tot stand gekomen in samenwerking met alle Hilversumse schoolbesturen

Om onderwijshuisvesting toekomstbestendig te maken is het noodzakelijk om het IHP te actualiseren. Op moment van schrijven wordt het IHP geactualiseerd. Het geactualiseerde IHP2024-2039 zal in 2024 worden voorgelegd aan de raad ter besluitvorming.
De gehanteerde werkwijze om IHP2020 uit te voeren bleek te ingewikkeld en is aan herziening toe. IHP2024-2039 doet daar voorstellen voor. Daarnaast hebben we oog voor de ambities uit het onderwijsveld op het gebied van doorlopende leerlijnen voor kinderen. Verder is het Kwaliteitskader van de VNG vertaald naar de opgave voor Hilversum.

Het dagelijkse onderhoud en het levensduur verlengend onderhoud van de schoolgebouwen zijn taken van de schoolbesturen. In het IHP is afgesproken dat de schoolbesturen een duurzaam meerjarig onderhoudsplan (MOP) voor hun schoolgebouwen zullen opstellen. De schoolbesturen hebben de mogelijkheid om te investeren in het verduurzamen van de schoolgebouwen mits de terugverdientijd redelijk is. De kosten voor het verduurzamen van de schoolgebouwen zijn voor het schoolbestuur. Incidenteel kan daarvoor aanspraak worden gedaan op rijks- en provinciale subsidies.

Voor het onderhoud van de gymlokalen in het primair onderwijs (gemeentelijke taak) is een onderhoudsvoorziening ingesteld om de kosten van het geplande levensduur verlengende onderhoud gelijkmatig over tien jaren te spreiden. Aan deze voorziening wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd om de gymzalen op het vereiste niveau te houden/krijgen. Het beschikbare budget voor onderhoud is gebaseerd op het MOP 2020-2034 dat in het najaar 2020 door de raad is goedgekeurd. De financiële effecten daarvan zijn verwerkt in de begroting 2021 en verder. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud. Bij de jaarrekening 2023 zijn de benodigde dotaties aan de voorzieningen MOP geactualiseerd voor de werkelijke prijsstijgingen 2020 tot en met 2023 en met de verwachte prijsstijgingen voor de komende planperiode 2024 tot en met 2033.

Uitvoering onderhoud

Vanuit het meerjarig onderhoudsplan zijn in 2023 onder andere voor de volgende gymzalen werkzaamheden uitgevoerd:

- Hoflaan 10, gymzaal de Klimop: vervangen houten kozijnen, ramen en deuren
- Lopes Diaslaan 2, Donnerschool: werkzaamheden aan de vluchtdeur
- Jan Blankenlaan 8, De Taalschool, onderhoud daken

Uitvoering investeringen

In 2023 zijn investeringen gedaan voor:

- Uitbreiding Villa Vrolik
- Gymzaal Klimop
- Nieuwbouw Montessorischool Centrum (voorbereiding)

In 2023 is de ingebruikname en afrekening van schoolgebouwen achtergebleven bij de planning in het IHP 2020 en de begroting. Dat heeft verschillende oorzaken:

1. Schoolbesturen hebben meer tijd nodig om hun plannen uit te voeren.
    - De (financiële) voorwaarden die van toepassing zijn op de (ver-)bouw van schoolgebouwen zijn niet eenvoudig. De middelen zijn beperkt en regelmatig is extra besluitvorming over aanvullende middelen nodig (bijvoorbeeld de Paulusschool).
    - De stedenbouwkundige randvoorwaarden voor projecten zijn niet eenvoudig. De ontwikkelsnelheid van, met name, het Arenapark, is te optimistisch ingeschat in het IHP 2020. Extra projecten met tijdelijke maatregelen zijn daarom noodzakelijke gebleken (tijdelijke gymzaal AT College).

2. Alternatieve locaties en tijdelijke huisvesting zijn nauwelijks voorhanden in Hilversum. Het tijdelijk verplaatsen van een school zodat het gebouw gerenoveerd kan worden is een tijdrovend proces.

In 2023 heeft er een uitgebreide actualisatie van het IHP 2020 plaatsgevonden. Doel was om een stabiele en realistische projectenlijst te krijgen voor de komende twintig jaar en de regels rond onderwijshuisvesting transparanter en eenvoudiger te maken zodat de doorlooptijd van projecten beperkt kan worden. De gemeenteraad zal dit voorjaar besluiten over het geactualiseerde IHP.

Bedragen x € 1.000

Programma	Onderwijshuisvesting	Jaarstukken 2022	Gewijzigde begroting 2023	Jaarstukken 2023
2.	Investeringen	0	12.231	2.870
2.	Toevoeging voorziening onderhoud	358	167	270
Totaal		**358**	**12.398**	**3.140**

Relevante beleidsnota's

1. Onderwijshuisvestingsbeleid (OHVB) en –meerjarenplanning 2017-2024
2. Integraal Huisvesting Plan (IHP) 2020-2035
3. Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Hilversum 2022
4. Onderwijs huisvestingsprogramma 2023
5. Meerjarige onderhoudsplanning 2020-2034
6. Duurzaam Hilversum 2016-2020
7. Hilversumse Educatieve Agenda

3.3.8 Overig maatschappelijk vastgoed

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van het maatschappelijk vastgoed behoren de buitensportaccommodaties, de panden voor sociale, culturele en welzijnsdoeleinden, kinderopvang, sporthallen, het zwembad, begraafplaatsen, parkeergarages en overige panden.

Aantal objecten/gebouwdelen met voorzieningen groot onderhoud:

- vijf parkeergarages
- zes objecten/gebouwdelen op de drie gemeentelijke begraafplaatsen
- vier gebouwen cultureel vastgoed
- 43 sportaccommodaties/sportvelden
- 31 overig vastgoed
- elf buurt- en clubhuizen/kinderopvang

Het bezit van maatschappelijk vastgoed is een kerntaak van de gemeente. Op basis van strategische, juridische en financiële overwegingen heeft het college bepaald welke objecten de komende jaren verkocht kunnen worden (zie alinea Verkoop vastgoed).

Voor de gebouwen in eigendom zijn meerjarige onderhoudsplannen opgesteld, de zogenoemde MOP´s. De gemeente laat de MOP's tenminste eens in de vier jaar actualiseren. Jaarlijks wordt voor uitvoering van de MOP´s een vast bedrag aan een voorziening gedoteerd waaruit alle toekomstige onderhoudslasten kunnen worden betaald.

In het najaar van 2020 heeft de raad de meerjarige onderhoudsplannen (MOP) 2020-2034 en bijbehorende onderhoudsvoorzieningen vastgesteld. De onderhoudsplannen worden jaarlijks geactualiseerd op basis van de laatst vastgestelde jaarstukken. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud. Bij de jaarrekening 2023 zijn de benodigde dotaties aan de voorzieningen MOP geactualiseerd voor de werkelijke prijsstijgingen van 2023 en met de verwachte prijsstijgingen voor de komende planperiode 2024 tot en met 2033. In 2024 zal aan de raad een gecombineerd voorstel met betrekking tot de actualisatie grond- en vastgoedbeleid, actualiseren van de MOP en de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed worden voorgelegd.

Mutaties vastgoed
Bij het vaststellen van de MOP 2020-2034 is ook een lijst met 47 te verkopen objecten vastgesteld. De lijst met mutaties in het vastgoed wordt jaarlijks bij de jaarrekening geleverd en geeft inzicht in alle aan- en verkopen van vastgoed in het boekjaar. In het overzicht wordt ook inzicht gegeven in het beleidsdoel waarop de mutatie zich heeft voorgedaan zodat er inzicht is in de reden van verkoop dan wel aankoop. De lijst richt zich op het vastgoed dat relevant is voor het door de raad gevraagde inzicht, verkopen van snippergroen en ander kleine verkopen aan bijvoorbeeld nutsbedrijven zijn hierin niet opgenomen.

<u>Verkopen 2023</u>

Gebouwen:	*Doel:*
Larenseweg 277A	Niet-strategisch
Rigelstraat 53	Niet-strategisch
Vaartweg 43A t/m 43D	Niet-strategisch
Vaartweg 61A	Niet-strategisch
Zuiderweg 15	Niet-strategisch

Gronden:	*Doel:*
Neuweg 377 (nabij)	Niet-strategisch

Standplaatsen:	*Doel:*
Egelshoek 8-20	Niet-strategisch

<u>Aankopen 2023</u>

Gebouwen:	*Doel:*
Koninginneweg 135	WVG i.h.k.v. gebiedsontwikkeling Stationsgebied
Koninginneweg 137	WVG i.h.k.v. gebiedsontwikkeling Stationsgebied
Koninginneweg 139	WVG i.h.k.v. gebiedsontwikkeling Stationsgebied
Koninginneweg 145	WVG i.h.k.v. gebiedsontwikkeling Stationsgebied
Koninginneweg 157	WVG i.h.k.v. gebiedsontwikkeling Stationsgebied
Laapersveld 70	Onderwijs
Larenseweg 2/2A	WVG i.h.k.v. gebiedsontwikkeling Entree Oost
Larenseweg 8	WVG i.h.k.v. gebiedsontwikkeling Entree Oost

Leegstand
Binnen het gemeentelijk vastgoed is er nauwelijks sprake van leegstand. De oorzaak van leegstand in gemeentelijk vastgoed ligt er in het algemeen aan dat vastgoed het niet verhuurbaar is of niet in gebruik te geven is of dat er leegstand is in afwachting van ontwikkeling van gemeentelijke plannen.

Uitvoering onderhoud
Met de meerjarige onderhoudsplannen richt de gemeente zich op het sober en doelmatig in stand houden van het maatschappelijk vastgoed. Om de onderhoudslasten gelijkmatig over de jaren te verdelen zijn onderhoudsvoorzieningen ingesteld. Hieraan zijn in 2023 bedragen toegevoegd van in totaal € 1,7 miljoen.

In de meerjarige onderhoudsplannen zijn voor 2023 onder andere voor de volgende panden werkzaamheden uitgevoerd:

Parkeergarages
Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening onderhoud parkeergarages. In 2023 is € 396.000 aan deze voorziening toegevoegd. In 2023 zijn onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Gooiland, Koningshof 1, vervangen van aluminium platen en aanpassingen aan het toegangssysteem
- Gooische Brink, Brinkweg 1, onderhoud CO/LPG detectie en aan de airco

Begraafplaatsen
Met ingang van 1 augustus 2016 is de exploitatie en het beheer van de begraafplaatsen/crematorium overgedragen aan de Stichting Begraafplaatsen en Crematorium Hilversum. De gemeente blijft echter eigenaar van de panden en daarmee verantwoordelijk voor het eigenaarsonderhoud. De panden worden verhuurd aan de Uitvaartstichting.

Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening onderhoud gebouwen begraafplaatsen. In 2023 is € 56.000 aan deze voorziening toegevoegd. In 2023 zijn onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Bosdrift 12, herstellen gemetselde kolommen toegangspoort en onderhoud dakbedekking
- Kolhornseweg 15, herstel van de bliksembeveiliging aula

Cultureel vastgoed en Museum
Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening onderhoud cultureel vastgoed. In 2023 is € 290.000 aan deze voorziening toegevoegd. In 2023 zijn onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Koninginneweg 44, De Vorstin, groot onderhoud aan de lift
- Kerkbrink 6, Museum, onderhoud lift, vervangen van de centrale verwarming en schilderwerk
- Noorderweg 96b, vervangen van de verdelers

Sporthallen en sportparken
Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening onderhoud sportaccommodaties. In 2023 is € 556.000 aan deze voorziening toegevoegd. In 2023 zijn onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Franciscusweg 6, Sporthal Kerkelanden, herstel van de luchtbehandelingskasten
- Arena 303, Sporthal Dudok Arena, renovatie van de sportzaal en onderhoud aan de centrale verwarming
- Arena 101, Dudoktribune, schilderwerk
- Sportpark Loosdrecht, vervangen velden, renovatie van het honkbalveld

Overige panden
Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening onderhoud overig vastgoed. In 2023 is € 154.000 aan deze voorziening toegevoegd. In 2023 zijn onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Noorderweg 96a/c werkzaamheden aan de lift en dak onderhoud (in verband met lekkage)
- Orchideestraat 8, vervangen zinken goten

Buurt- en clubhuizen en kinderopvang (jeugd)
Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening onderhoud jeugd. In 2023 is € 168.000 aan deze voorziening toegevoegd. In 2023 zijn onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Geuzenweg 84, vervangen circulatiepomp en boiler
- Goudenregenlaan 3, vervangen dak ventilator
- Meent 5, reparatie riolering

Sluizen, gemalen en openbaar groen
Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening onderhoud sluizen, gemalen en openbaar groen. In 2023 is € 47.000 aan deze voorzieningen toegevoegd. In 2023 zijn onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Hoge Naarderweg 205 (Dierenweide), reparatie hekwerk
- Diependaalselaan 341 achter (gemaal), onderhoudswerkzaamheden overstortbassin

Uitvoering investeringen
Buitensportaccommodaties staan opgenomen in het investeringsprogramma. Vanaf 2020 zijn de vervangingen van (kunst)grasvelden opgenomen in het MOP. In 2023 zijn investeringen uitgevoerd aan de kantplanken en de renovatie van de atletiekbaan. Beide kredieten zijn afgerond.
Zie daarvoor de staat van investeringskredieten.

Bedragen x € 1.000

Programma	Overig maatschappelijk vastgoed	Jaarstukken 2022	Gewijzigde begroting 2023	Jaarstukken 2023
1.	Investeringen ov maatschappelijk vastgoed (sport)	1.855		259
1.	Toevoeging groot onderhoud parkeergarages	341	331	396
2.	Toevoeging onderhoud kinderdagopvang/wijkcentra (jeugd)	171	187	168
1.	Toevoeging voorziening onderhoud sportaccommodaties	573	457	556
1.	Toevoeging voorziening cultureel vastgoed	274	262	290
1.	Toevoeging voorziening sluizen, gemalen en recreatie	50	28	47
5.	Toevoeging voorziening overig vastgoed	168	139	154
1.	Toevoeging voorz groot onderhoud begraafplaatsen	48	33	56
Totaal		**3.480**	**1.437**	**1.926**

Relevante beleidsnota's

1. Meerjarenonderhoudsplan maatschappelijk gemeentelijke gebouwen 2020-2034 (panden sociaal, cultureel, welzijn, sporthallen (incl. zwembad), kinderopvang, begraafplaatsen, parkeergarages en panden van de voormalige afdeling grondzaken)
2. Meerjarenonderhoudsplan buitensportaccommodaties 2020-2029
3. Nota grond- en vastgoedbeleid 2020-2023

3.4 Financiering

3.4.1 Inleiding

De gemeente Hilversum heeft verschillende financiële voorschriften en verordeningen die het beheer en de verantwoording van de financiën reguleren. Naast het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO), vereist artikel 212 van de gemeentewet dat de gemeenteraad een financiële verordening vaststelt. In de "Financiële verordening gemeente Hilversum 2022" zijn regels opgenomen met betrekking tot de doelstellingen en richtlijnen van de financieringsfunctie. Aanvullend daarop is in 2023 het "Treasurystatuut Hilversum 2023" vastgesteld. Dit statuut dient als kader voor het beheer, toezicht en verantwoording van financiële geldstromen, posities en de daaraan verbonden risico's.

Onze belangrijkste principes zijn het minimaliseren van risico's en het beperken van kosten. In deze financieringsparagraaf wordt informatie gegeven over de dekking van de financieringsbehoefte van het jaar 2023.

3.4.2 Beleid

Om investeringen, grondexploitaties en aflossingen op leningen te kunnen financieren, sluit de gemeente leningen af.
De gemeente hanteert daarbij het systeem van totaalfinanciering. Dit houdt in dat voor de gemeente als geheel de financieringsbehoefte bepaald wordt. Er wordt niet voor iedere investering of grondexploitatie apart geleend.

Voor de dekking van het financieringstekort zijn de volgende financieringsmiddelen beschikbaar:

- Kortlopende financieringsmiddelen (rente typische looptijd kleiner dan één jaar).
  Om het renterisico te beperken is de omvang van de korte schuld wettelijk gelimiteerd tot 8,5% van het begrotingstotaal van een gemeente (lees: kasgeldlimiet). Deze grens is gesteld om te voorkomen dat een te groot gedeelte van het financieringstekort met (vaak goedkope) kortlopende middelen wordt gedekt.
- Langlopende financieringsmiddelen (rente typische looptijd groter dan één jaar). Deze worden aangetrokken als het hierboven wettelijke maximum voor de kortlopende schuld is bereikt.
  Om het renterisico op langlopende schuld te beperken (het risico dat de rente hoger is op het moment dat een lening moet worden vervangen of de rente van een bestaande lening moet worden herzien), is wettelijk bepaald dat de omvang van de jaarlijks te herfinancieren bedragen niet boven 20% van het begrotingstotaal van de gemeente mag uitkomen (lees: renterisiconorm).

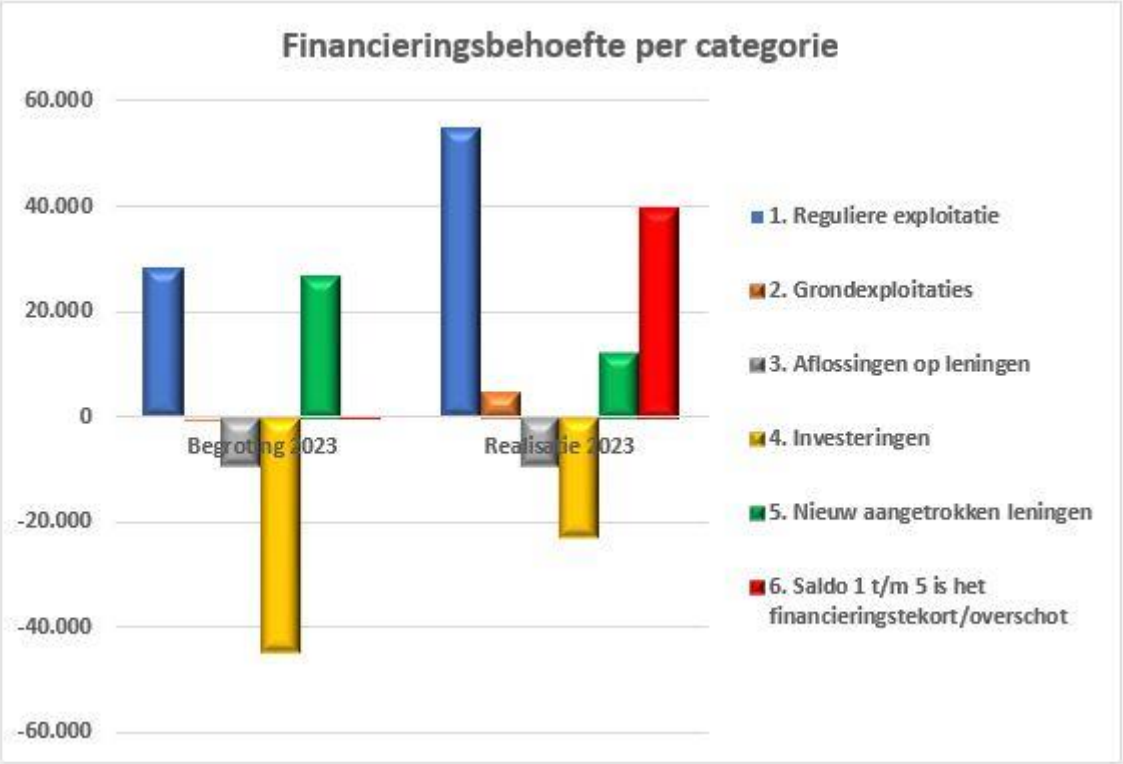
Hilversum heeft in 2023 de kasgeldlimiet niet overschreden en heeft tevens voldaan aan de wettelijke renterisiconorm met betrekking tot de langlopende schulden. Zie paragraaf 3.4.4 voor een nadere toelichting.

3.4.3 Dekking financieringstekort

De gemeentelijke liquiditeitspositie wordt constant gevolgd en de liquiditeitsprognose wordt bijgesteld op basis van de actualiteiten en voortschrijdend inzicht. Op deze manier wordt de liquiditeitsprognose gebruikt om op het juiste moment de omvang van de benodigde financiering te bepalen en aan te trekken. Financiering kan in de vorm van een langlopende lening maar ook in de vorm van een kortlopende kasgeldlening.

De omvang van het financieringstekort is afhankelijk van de omvang en het tempo van uitvoering van de exploitatie, het investeringsprogramma, de grondexploitaties en de kasstromen met betrekking tot de leningen (aflossing op oude leningen en het aantrekken van nieuwe leningen).

Onderstaande grafiek geeft inzicht in het totale financieringssaldo van het jaar 2023.

Figuur 3.1 Liquiditeitsbehoefte per categorie 2023 (Bedragen x € 1.000) (+ontvangsten, -uitgaven)

1. Het saldo van de reguliere inkomsten en uitgaven is ruimschoots hoger dan geraamd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:
    a. extra inkomsten uit het gemeentefonds die € 10,8 miljoen hoger zijn dan in de primaire begroting is geraamd. Het gaat hierbij ook om een bedrag van € 4,3 miljoen aan energietoeslag. Tegenover deze € 4,3 miljoen ontvangen energietoeslag staat een bedrag van € 6,9 miljoen aan uitgekeerde toeslagen in 2023. Een deel van niet uitgekeerde gelden in 2022 is overgeheveld naar 2023 en in 2023 uitgekeerd; en,
    b. de bijdrage van het Rijk in de kosten van de opvang van Oekraïners ad € 31,4 miljoen. Tegenover de € 31,4 miljoen voor de kosten van opvang van Oekraïners staan € 27,4 miljoen aan uitgaven. (de begrippen uitgaven en ontvangsten zijn niet gelijk aan de begrippen lasten en baten)
2. Financiering; De aflossingen op langlopende leningen is gelijk aan het bedrag zoals begroot, € 9,3 miljoen.

3. Het investeringssaldo valt € 21,0 miljoen lager uit dan begroot. Met name de investeringen in onderwijshuisvesting blijven achter.
4. De grondexploitaties leverden in 2023 per saldo een voordelige (meer inkomsten dan uitgaven) kasstroom op. Deze voordelige kasstroom van ongeveer € 4,9 miljoen is ongeveer € 5,4 miljoen hoger dan waarbij in de begroting 2023 rekening was gehouden. Dit wordt veroorzaakt door de overdracht van bouwkavels 4.1. en 4.2 van Anna's Hoeve die niet in 2022 zijn gerealiseerd maar in 2023.
5. Het in 2023 aangetrokken bedrag aan langlopende leningen is € 14,5 miljoen lager dan begroot.
6. Uitgangspunt bij de begroting is dat het berekende financieringstekort wordt gedekt met het aantrekken van langlopende leningen en het saldo € 0 wordt. In 2023 is er een financieringsoverschot, met inachtneming van bovenstaande, ontstaan voor een bedrag van bijna € 40,0 miljoen.

Naast het gebruiken van de kredietfaciliteiten van de BNG Bank, met een limiet van € 20,0 miljoen, is er in 2023 gebruik gemaakt van één kasgeldlening.

Kasgeldlening	Geldgever	Stortingsdatum	Rentetarief	Bedrag Lening	Rentelasten
3 maanden	Stichting Pensioenfonds Rail & Openbaar Vervoer	8 maart 2023	3,020%	5.000.000	38.717

De opgenomen kasgeldlening had een looptijd van 3 maanden en is in maart 2023 aangetrokken om, de op dat moment verwachtte tijdelijke overschrijding van de kredietlimiet van de BNG Bank, ad € 20 miljoen, en de daarbij horende extra rente, ad 2%, te vermijden. In juni 2023 is de kasgeldlening afgelost.

In 2023 is de volgende langlopende lening aangetrokken;

Langlopende lening	Geldgever	Stortingsdatum	Rentetarief	Bedrag Lening	Rentelasten
50 jaar Fixe	BNG Bank	9 februari 2023	2,499%	12.500.000	278.142

In februari 2023 werd de langlopende lening aangetrokken om, de op dat moment verwachtte overschrijding van de kredietlimiet van de BNG Bank, ad € 20,0 miljoen, en de daarbij horende extra rente, ad 2%, te vermijden. Bovendien werd op dat moment voorzien dat de wettelijke kasgeldlimiet voor een langere periode zou worden overschreden. Beide verwachtingen samen geven het signaal om langlopende financiering aan te trekken.

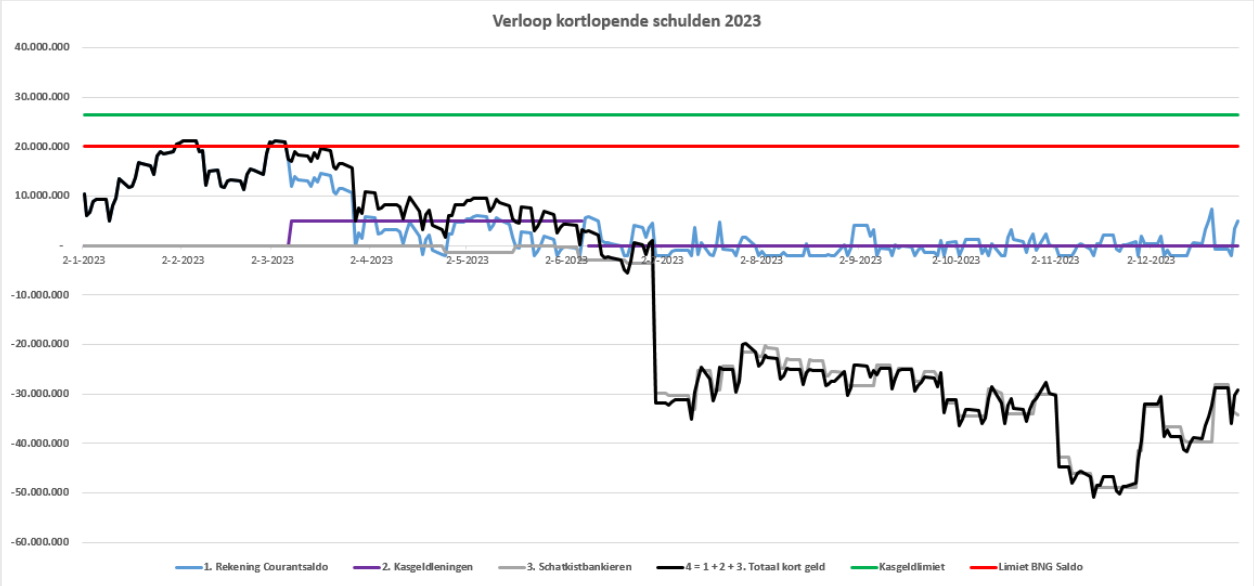
In de begroting 2023 is uitgegaan van een langlopende schuld per ultimo 2023 van € 212,7 miljoen, gebaseerd op € 27,0 miljoen aan nieuw aan te trekken langlopende leningen in 2023 en een bedrag van € 9,3 miljoen aan aflossingen in 2023.
Eind 2023 bedraagt de werkelijke langlopende schuld een bedrag van afgerond € 192,2 miljoen.
De eindstand van de langlopende leningen per 31 december 2023 is daarmee € 20,5 miljoen lager dan in de begroting 2023 is opgenomen.

3.4.4 Renterisico's, kasgeldlimiet en renterisiconorm

Bij het risicobeheer op de gemeentelijke financiering wordt onderscheid gemaakt tussen kortlopende financiering (rente typische looptijd kleiner dan één jaar) en langlopende financiering (rente typische looptijd groter dan één jaar).

Renterisico's op korte financiering (kasgeldlimiet)
De kasgeldlimiet is gelimiteerd tot 8,5% van het begrotingstotaal van de gemeente. Deze grens is om te voorkomen dat een te groot gedeelte van het financieringstekort met kortlopende schulden wordt gedekt. Voor het jaar 2023 bedroeg de kasgeldlimiet 8,5% maal € 310 miljoen is € 26,3 miljoen.

Op basis van de exploitatie, de uitgevoerde investeringen, de uitvoering van de grondexploitaties en de kasstromen met betrekking tot de leningen (rente en aflossing op oude leningen en de opname van een nieuwe lening) heeft de korte schuldpositie in 2023 het volgende beeld laten zien.

Figuur 4.1 Verloop kortlopende schulden 2023 waarbij een -/- bedrag een tegoed is.

Het totaal aan kortlopende schulden (4) bestaat uit de optelling van:
1. de schuld in Rekening Courant bij de BNG Bank;
2. aangetrokken kasgeldleningen;
3. middelen aangehouden bij 's-rijks schatkist.

In de loop van het jaar toont de stand van de kortlopende schulden een wisselend beeld. Dit beeld wordt vooral veroorzaakt door de ontvangsten van de woonlasten die zich voornamelijk concentreren in de maanden maart tot en met juni, en de uitkering van het btw-compensatiefonds in juli. De uitgaven zijn redelijk evenredig verdeeld over het jaar waarbij er een piek in de uitgaven is waar te nemen in de maanden januari en december.

Vanaf de maand juni 2023 is er sprake geweest van een liquiditeitsoverschot in rekening courant bij de BNG Bank. Op het moment dat ons tegoed in rekening courant groter is dan € 2,0 miljoen wordt het bedrag dat deze € 2,0 miljoen overstijgt automatisch afgestort naar de Schatkist op basis van de regeling Schatkistbankieren. De middelen gestald bij de schatkist van het Rijk kunnen op ieder gewenst moment door Hilversum weer worden opgenomen.

De in 2023 ontstane een situatie van overliquiditeit is voornamelijk ontstaan als gevolg van de toekenning van extra middelen ten behoeve van de opvang van Oekraïners. Daarnaast blijven onze uitgaven op investeringsprojecten achter bij de ramingen zoals opgenomen in de begroting 2023. Zie ook paragraaf 3.4.3.

Op 31 december 2023 is het totaal aan kortlopende schulden een bedrag van € 4,9 miljoen en dit totaal bestaat volledig uit een schuld in de Rekening Courant bij de BNG Bank.
Op 31 december 2023 is het totaalbedrag aan schatkistbankieren een tegoed bedrag van € 34,1 miljoen. Per saldo is er op 31 december een tegoed van € 29,2 miljoen.
Het tegoed van € 29,2 miljoen wordt niet gebruikt voor het aflossen van langlopende leningen omdat dit contractueel niet is toegestaan. Het openbreken van een contract is wel mogelijk maar gaat gepaard met het betalen van een boeterente dat extra lasten met zich mee brengt.

Om te toetsen of we binnen de wettelijke normen van de kasgeldlimiet blijven wordt gebruik gemaakt van de gemiddelde kwartaalschuld.
De gemiddelde kwartaalschuld wordt als volgt berekend: eindsaldi van de korte schulden per laatste dag van de maanden van het kwartaal gedeeld door drie.
In de tabel hieronder wordt de gemiddelde kwartaalschuld vergeleken met de wettelijke kasgeldlimiet. Hilversum heeft in 2023 de kasgeldlimiet niet overschreden.

Vergelijking kortlopende schulden met de kasgeldlimiet

Bedragen x € 1.000

Financieringsgemiddelde kleiner dan één jaar ten opzichte van Kasgeldlimiet		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Gemiddelde schuld kleiner dan één jaar.
Begrotingstotaal 1 januari 2023		310.040	310.040	310.040	310.040	
Kasgeldlimiet 2023 (= 8,5% begrotingstotaal)	a	26.353	26.353	26.353	26.353	
Gemiddelde kwartaalschuld kleiner dan één jaar	b	16.616	-6.587	-25.629	-30.331	**-11.483**
Overschrijding limiet (is +) Onderschrijding (is -)	c = b-a	-9.738	-32.941	-51.982	-56.684	

Tabel 4.1 Berekening renterisico korte schuld waarbij een - bedrag een tegoed is.

In 2023 was er sprake van een gemiddeld kwartaaltegoed van € 11,5 miljoen.

Langlopende financiering
Langlopende financiering wordt aangetrokken als wordt voorzien dat de kasgeldlimiet, het wettelijk maximum voor de kortlopende schuld, langdurig wordt overschreden.

Renterisico is het risico dat herfinanciering van leningen tegen een hoger rentepercentage plaatsvindt dan het in de begroting geraamde rentepercentage waardoor de rentelasten omhoog zullen gaan.
Het renterisico heeft betrekking op de contractuele renteherzieningen en de aflossingen op de langlopende schulden. Het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Het renterisico van de langlopende schuld is, evenals dat van de korte schuld, wettelijk begrensd. Het renterisico wordt getoetst aan de renterisiconorm. De renterisiconorm wordt berekend door een vastgesteld percentage van 20% van het begrotingstotaal. Met een renterisico van 3% in 2023 is het werkelijke renterisico als laag te kwantificeren.

Bedragen x € 1.000

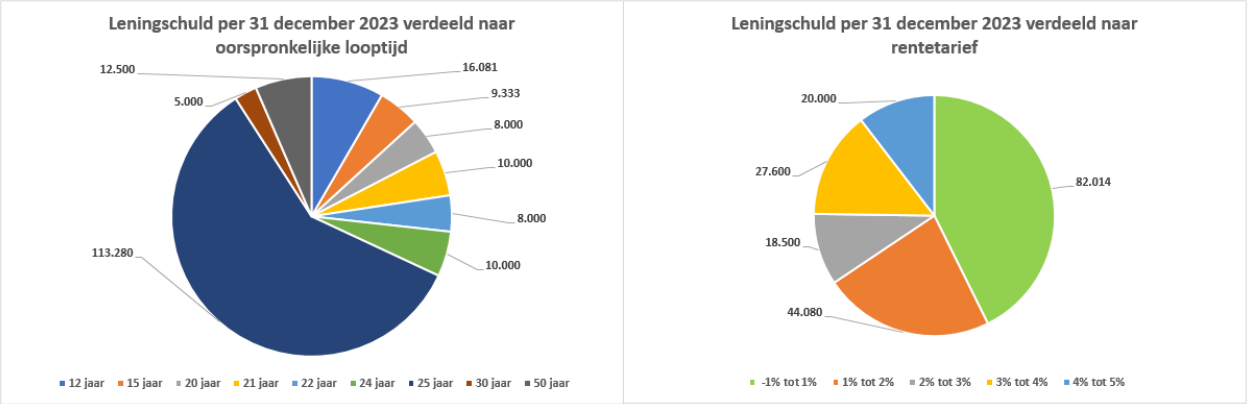
	Renterisiconorm en renterisico's van de langlopende schuld 2023 tot en met 2026 op basis van de werkelijke lening portefeuille per 31 december 2023		2023	2024	2025	2026
1.	Begrotingstotaal 1 januari 2023		310.040	310.040	310.040	310.040
2.	Vastgesteld percentage (Wet Fido)		20%	20%	20%	20%
3.	Renterisiconorm	3. = 1. x 2.	62.008	62.008	62.008	62.008
4.	Risico vaste schuld herfinanciering		9.303	8.503	8.503	8.503
5.	Ruimte onder risiconorm	5. = 3. - 4.	52.705	53.505	53.505	53.505
6.	Risico als percentage	6. = 4. / 1.	3,0%	2,7%	2,7%	2,7%

Tabel 4.2 Berekening renterisico lange schulden

De bedragen genoemd op regel 4 zijn bedragen die in de jaren 2023 tot en met 2026 aan langlopende leningen zullen moeten worden afgelost met betrekking tot de lening portefeuille zoals die bestaat per 31 december 2023.

3.4.5 Profiel huidige leningenportefeuille

Het totaalbedrag aan langlopende leningen per 31 december 2023 bedraagt € 192,2 miljoen verdeeld over 24 leningen. De rentepercentages variëren tussen de -/-0,24 % en 4,295 %. In onderstaande figuren wordt de samenstelling van onze leningenportefeuille samengevat voor wat betreft de verdeling naar oorspronkelijke looptijd en rentepercentages.

Figuur 5.1 Samenstelling leningenportefeuille eind 2023 (Bedragen x € 1.000)

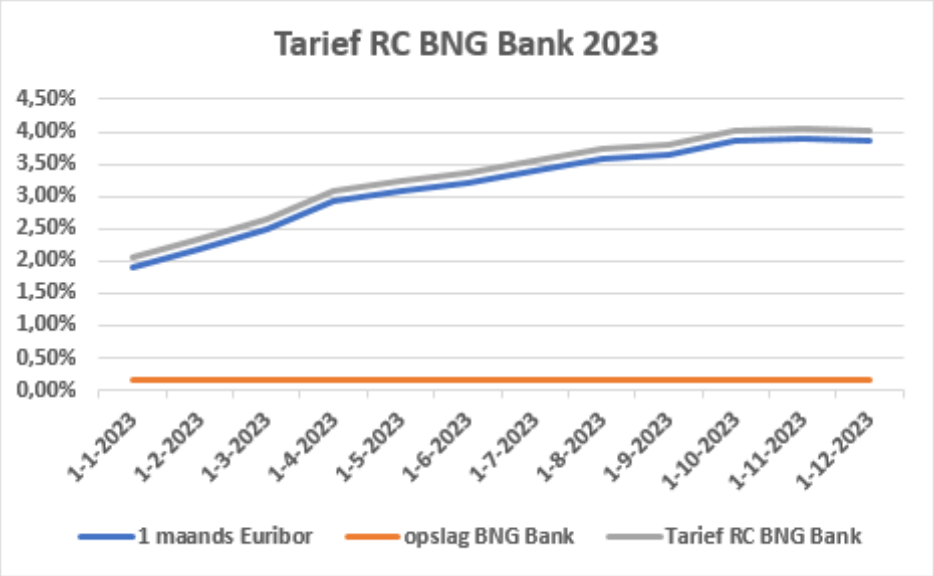
Uit figuur 5.1 blijkt dat het grootste deel van onze leningenportefeuille een oorspronkelijke looptijd heeft van 25 jaar en dat het grootste deel van onze leningen een rentetarief heeft tussen de -1% en 1%. Het aandeel van de lening schuld met een rentetarief tussen de 4% en 5% neemt geleidelijk af. Dit heeft te maken met het feit dat oude, "relatief" dure, leningen aflopen en worden vervangen door nieuwe "relatief" goedkope leningen.

Het gewogen gemiddelde rentepercentage over de leningenportefeuille per 31 december 2023 komt uit op 1,76%. (rentelasten 2023/gemiddelde renteschuld 2023).

3.4.6 Rentelasten

De rentelasten worden bepaald door de omvang van de schuld en de rentetarieven.
Het jaar 2023 kenmerkt zich door de stijgende rentetarieven, zowel voor de korte als voor de lange schulden.

Rekening Courant
Het rentetarief van de rekening Courant bij de BNG bestaat uit het 1 maands Euribor tarief plus een opslag van 0,15%.

Figuur 6.1: Tarief rekening courant BNG

Gedurende het jaar is het 1 maands Euribortarief gestegen van een percentage van ongeveer 1,9% naar een percentage van ongeveer 3,9%. Over het nadelige saldo in rekening courant in rekening Courant bij de BNG Bank zijn we rente verschuldigd.

Schatkistbankieren
Vanaf april 2023 is er sprake geweest van overliquiditeit (ons banktegoed bij de BNG Bank was te hoog) waarbij de overliquiditeit, conform de wet Schatkistbankieren, is afgestort naar 's-Rijks schatkist. Het saldo bij 's-Rijks schatkist leverde renteopbrengsten op. De rentevergoeding gedurende het jaar 2023 varieerde tussen de 2,9% en 3,9%. In de eindejaarsrapportage 2023 is al deels rekening gehouden met de ontvangen rentevergoeding over 2023.

Kasgeldleningen
Het rentetarief voor de kasgeldlening met een looptijd van drie maanden die is afgesloten in maart 2023 bedraagt 3,02%.

Langlopende leningen
In 2023 is één langlopende lening aangetrokken voor een bedrag van € 12,5 miljoen.
In de begroting was rekening gehouden met het aantrekken van langlopende leningen voor een bedrag van € 27,0 miljoen tegen een rentetarief van 2,15%.
Het werkelijke rentetarief van de aangetrokken langlopende lening is 2,499%.
Onderstaande tabel geeft een overzicht van de rentelasten van externe financiering. Een totaal van € 3,6 miljoen.

Bedragen x € 1.000

Rentelasten	Begroting 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil
Rente gespecificeerd naar:				
- Rente van bestaande langlopende leningen	3.290	3.077	3.073	-4
- Rente van nieuw aan te trekken leningen	581	278	278	-
- Rente van kortlopende financieringsmiddelen	24	225	232	7
Totaal	3.895	3.580	3.583	3

Tabel 6.1 Overzicht rentelasten externe financiering 2023 waarbij een - bedrag een voordeel is.

De realisatie is conform de bij de najaarsrapportage gewijzigde begroting.
Het saldo van rentelasten en rentebaten wordt via een omslagpercentage doorberekend naar de programma's. Het doorberekenen van de rentelasten aan de programma's is budget neutraal en heeft geen effect op het rekeningsaldo.

Bedragen x € 1.000

Rentetoerekening 2023		Begroting 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Realisatie 2023	Verschillen
Externe rentelasten over korte en lange financiering	a	3.895	3.580	3.583	3
Externe rentebaten	b	-100	-430	-1.044	-614
Totaal door te rekenen externe rente	c = a + b	3.795	3.150	2.539	-611
Rente die toegerekend moet worden aan grondexploitaties	d1	8	-94	-94	0
Rente projectfinanciering die aan betreffend taakveld moet worden toegerekend	d2	0	0	0	0
Saldo, door te rekenen externe rente	e = c + d1 + d2	3.803	3.056	2.445	-611
Rente eigen vermogen	f1	0	0	0	0
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	f2	0	0	0	0
De aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toe te rekenen rente	g = e + f1 + f2	3.803	3.056	2.445	-611
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	h	-4.260	-4.157	-2.445	1.712
Renteresultaat op het taakveld treasury	i = g + h	-457	-1.101	0	1.101

Tabel 6.2 Doorbelasting rente aan Taakvelden 2023 waarbij een - bedrag een voordeel is en een + bedrag een nadeel.

In overeenstemming met de aanbeveling van het BBV is er geen rente over het eigen vermogen en de voorzieningen berekend.

Omslagrente begroting 2023
De verdeelsleutel voor de rentelasten is het totaal aan activa dat betrekking heeft op de betreffende programma's. Omdat het berekende omslagpercentage in de begroting 2023 naar boven is afgerond naar 1,4% werden er in de begroting 2023 meer rentelasten doorberekend naar de programma's dan het begrootte saldo van externe rentelasten en externe rentebaten. Zo ontstond er een voordelig renteresultaat in de begroting 2023 zoals genoemd op regel 'i' in de tabel 6.2. van € 457.000.

Omslagrente jaarrekening 2023
De notitie rente van de Commissie BBV stelt dat: Indien de werkelijke rentelasten die aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast afwijken van de begroting, dan kan de gemeente besluiten tot een correctie van de doorberekening. Een correctie van de doorberekening is verplicht bij een afwijking groter dan 25%.
Het werkelijke saldo van aan taakvelden toe te rekenen rente ad € 2,4 miljoen wijkt af van het begrootte bedrag ad € 4,2 miljoen zoals genoemd op regel 'h' van tabel 6.2.
Omdat deze afwijking van 33% groter is dan 25%, is de rentetoerekening aan de programma's aangepast conform de notitie rente van de Commissie BBV.

Door de verplichte aanpassing van de rentetoerekening aan de programma's resteert er op het taakveld Treasury een saldo van € 0 en is daarmee € 1,1 miljoen nadelig ten opzichte van de bij de eindejaarsrapportage 2023 gewijzigde begroting. Dit nadeel betreft echter een puur boekhoudkundige correctie die geen invloed heeft op het rekeningresultaat. De afwijking op regel 'c', een voordeel op de externe rentelasten en rentebaten, maakt wel deel uit van het rekeningresultaat en is € 611.000 voordelig ten opzichte van de, bij de najaarsrapportage gewijzigde, begroting.

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Realisatie 2023	Verschillen
1. Wonen en Leven	1.772	2.020	1.178	-842
2. Zorg	1.290	1.312	764	-548
3. Werken	6	6	4	-2
4. Bestuur	182	232	136	-96
5. Financiën en grondexploitaties	1.002	681	456	-224
Totaal	4.252	4.251	2.539	-1.712

Tabel 6.3 De gewijzigde doorbelasting van rente aan de programma's waarbij een - een voordeel is.

In totaal is er een bedrag van € 1,7 miljoen minder doorberekend aan de programma's ten opzichte van de, bij de eindejaarsrapportage 2023 gewijzigde, begroting. Dit totaal is een voordeel voor de programma's en is een nadeel op het taakveld Treasury zoals vermeld in tabel 6.2 regel 'h'.

3.4.7 Rentebaten

De gemeente Hilversum heeft ook middelen uitgezet. In 2023 gaat het om overtollige liquide middelen die, conform de regeling Schatkistbankieren, zijn uitgezet bij 's Rijks schatkist en middelen die via SVN (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland) ter beschikking zijn gesteld ten behoeve van; starters op de woningmarkt, particuliere woningverbetering, en duurzaamheid.
Ook zijn er middelen via het Restauratiefonds ten behoeve van de financiering van het restaureren van monumenten uitgezet. Deze uitgezette middelen leveren rentebaten op conform onderstaande tabel.

Bedragen x € 1.000

Rentebaten	Begroting 2023	Gewijzigde Begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil
Rentebaten Schatkistbankieren	-	-350	-637	-287
Rentebaten in uittreedsom GNR	-	-	-274	-274
Rentebaten via SVN Leningen	-20	-10	-53	-43
Rentebaten via Restauratiefonds	-20	-10	-19	-9
Rentebaten Borgstelling	-60	-60	-60	-
Totaal	-100	-430	-1.044	-614

Tabel 7.1 Rentebaten 2023 waarbij een - bedrag een voordeel is

De overliquiditeit in 2023 die, in het kader van de wet schatkistbankieren, is uitgezet bij 's Rijks schatkist leverde renteopbrengsten op. De overliquiditeit duurde langer dan was voorzien bij de eindejaarsrapportage waardoor er in de jaarrekening 2023 extra renteopbrengsten zijn ten opzichte van de bij de eindejaarsrapportage gewijzigde begroting 2023.

In de uittreedsom, ontvangen van het GNR, is een bedrag aan rentevergoeding opgenomen. Hier was bij de eindejaarsrapportage 2023 geen rekening mee gehouden. De ontvangen rentevergoeding vormt daarmee een voordeel ten opzichte van de bij de eindejaarsrapportage gewijzigde begroting 2023.

SVn en het Nationaal Restauratiefonds beheren een leningenportefeuille voor Hilversum.
In 2023 is er een bedrag van € 1,0 miljoen ter beschikking gesteld aan SVn. SVn zet deze middelen vervolgens via leningen uit bij inwoners van Hilversum die hiervoor een rentevergoeding betalen. Door de verhoging van het bedrag aan uitstaande leningen via SVn zijn ook de renteopbrengsten hoger uitgekomen dan begroot.

Via een borgstellingsovereenkomst met Stichting Tergooi is overeengekomen dat een vergoeding van 0,6% over het restant van de hoofdsom van de borgstelling wordt vergoed.
De borgstellingsovereenkomst is per 1 januari 2020 van kracht.

Bij de overige borgstellingen wordt geen vergoeding in rekening gebracht.

3.4.8 Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn vanaf december 2013 verplicht om hun overtollige middelen boven een bepaald drempelbedrag aan te houden bij het Rijk. Dit heet schatkistbankieren (SKB).

Doel schatkistbankieren; Door het verplichte schatkistbankieren hoeft de Nederlandse staat minder geld te lenen op de financiële markten en daalt de staatsschuld en de EMU-schuld. Een neveneffect is dat de risico’s die decentrale overheden lopen met hun tegoeden worden geminimaliseerd.

Per kwartaal mag het gemiddelde van de tegoeden die dagelijks buiten de schatkist gehouden worden niet boven het drempelbedrag uitkomen. Wanneer een decentrale overheid slechts enkele dagen geld over heeft, kan de decentrale overheid ervoor kiezen de middelen niet in de schatkist aan te houden wanneer het daarmee het drempelbedrag niet overschrijdt.
Het drempelbedrag voor Hilversum is 2,0% van het begrotingstotaal 2023 ad € 310,0 miljoen is € 6,2 miljoen.

Bedragen x € 1.000

(1) Berekening drempelbedrag	Omschrijving	2023
(1a)	Begrotingstotaal verslagjaar	310.040
(2b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	310.040
(1c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-
(1) = (2b)*0,02 + (1c)*0,002 met een minimum van €1.000.000	Drempelbedrag	6.201

Tabel 8.1 Drempelbedrag schatkistbankieren 2023

Bedragen x € 1.000

(2) Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren					
					2023
(1)	Drempelbedrag	6.201	6.201	6.201	6.201
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	0	338	1.305	600
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	6.201	5.862	4.896	5.601
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Tabel 8.2 Berekening overtollige middelen 2023

Hilversum heeft voldaan aan de regeling Schatkistbankieren zoals deze geldt voor decentrale overheden.

3.4.9 Verloop langlopende schuld

Bedragen x € 1.000

Langlopende leningen	Stand per 1 januari	Aflossingen in 2023	Nieuwe leningen in 2023	Stand per 31 december 2023	Rentelasten in 2023
Bank Nederlandse gemeenten	105.197	6.223	12.500	111.473	2.112
Nederlandse Waterschapsbank	16.960	1.160	-	15.800	409
Aegon	18.880	1.040	-	17.840	372
Nationale Nederlanden	6.800	400	-	6.400	200
Provincie Noord-Holland	16.081	-	-	16.081	-
Provincie Noord-Brabant	25.080	480	-	24.600	260
Totaal	188.997	9.303	12.500	192.194	3.353

Tabel 9.1 Verloop langlopende leningen

Gedurende het jaar is er voor een bedrag van € 9,3 miljoen afgelost op langlopende leningen.
In het jaar 2023 is er één langlopende lening aangetrokken.

- Het betreft een lening van € 12,5 miljoen met een looptijd van 50 jaar tegen een rentetarief van 2,499% en een aflossing ineens aan het einde van de looptijd in 2073 (fixe lening) De lening is aangegaan bij de BNG Bank.

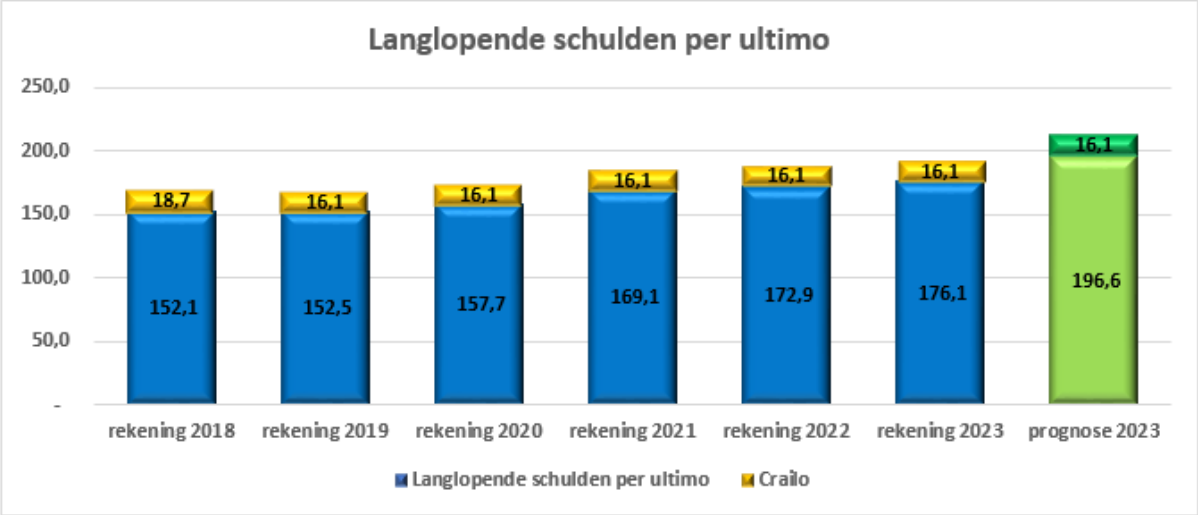
In de begroting 2023 werd uitgegaan van een langlopende financieringsbehoefte van € 27,0 miljoen tegen een rentetarief van 2,15%.

Bedragen x € 1.000

	Berekening gemiddeld rentetarief langlopende schulden 2023	Bedrag
1.	Schuld per 1 januari	188.997
2.	Schuld per 31 december	192.194
3.	Gemiddelde schuld (1+2)/2	190.596
4.	Rentelasten	3.353
5.	Gemiddeld rentetarief	1,76%

Tabel 9.2 Berekening gemiddeld rentetarief

Het gemiddelde rentetarief komt over 2023, uit op 1,76%.
Door nieuwe leningen af te sluiten die een lager rentetarief hebben dan de rentetarieven van leningen waarop afgelost wordt daalt het gemiddelde tarief over onze leningenportefeuille ten opzichte van het gemiddelde rentetarief over 2022.

Figuur 9.1 langlopende schulden (Bedragen x € 1 miljoen)

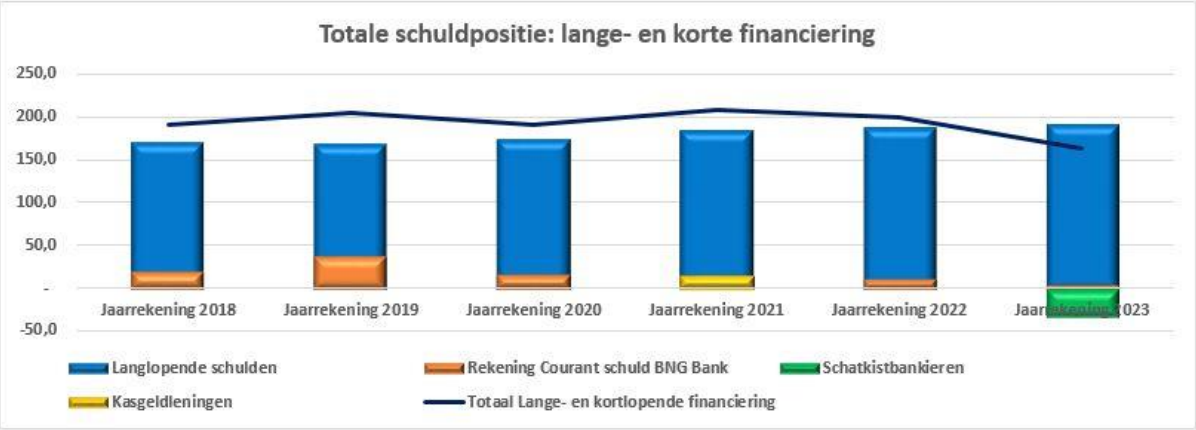
De werkelijke langlopende schuld is eind 2023 € 192,4 miljoen en is € 20,5 miljoen lager dan de prognose zoals deze was opgenomen in de begroting 2023.

Ten tijde van de opstelling van de begroting 2023 werd een beginstand van langlopende leningen geraamd van € 194,9 miljoen. De werkelijke beginstand van de langlopende leningen per 1 januari 2023 was € 188,9 miljoen en daarmee € 6 miljoen lager.
In de begroting 2023 was het bedrag voor het aantrekken van langlopende leningen geraamd op € 27,0 miljoen. In 2023 is er één lening van € 12,5 miljoen aangetrokken.
In 2023 was het vanwege overliquiditeit op onze rekening courantpositie bij de BNG Bank en onze uitzettingen in s' Rijks schatkist niet nodig om aanvullende langlopende leningen aan te trekken.
De € 6 miljoen lagere beginstand per 1 januari 2023 en het € 14,5 miljoen minder aantrekken van langlopende leningen in 2023 telt op tot € 20,5 miljoen.

Crailo
In december 2020 zijn de gronden van het plangebied Crailo verkocht aan GEM Crailo B.V.
Met GEM Crailo B.V. is overeengekomen dat de koopsom, exclusief BTW, uiterlijk in december 2029 wordt voldaan.
Deze nog te ontvangen koopsom is verantwoord als verstrekte langlopende lening.
In december 2029 wordt van GEM Crailo B.V. een bedrag van € 16,1 miljoen ontvangen.

Dit bedrag wordt vervolgens door de gemeente overgemaakt naar de Provincie Noord-Holland ter aflossing van onze langlopende schuld van € 16,1 miljoen.
Volledigheidshalve verwijzen we hier naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing waar kengetallen zijn opgenomen die een beeld geven van de financiële positie van de gemeente Hilversum.

Totale schuldpositie
De totale schuldpositie, bestaande uit kortlopende en langlopende financiering, laat door de jaren heen het volgende beeld zien.

Figuur 9.2 Totale schuldpositie (Bedragen x € 1 miljoen)

Wat opvalt is dat de totale schuldpositie redelijk stabiel blijft rond de € 200,0 miljoen met een daling naar ongeveer € 163,0 miljoen eind 2023.

3.4.10 Dividend

De gemeente Hilversum is aandeelhouder van de BNG Bank N.V. en Vitens N.V.
Als aandeelhouder ontvangt de gemeente jaarlijks dividend.

Bedragen x € 1.000

Dividend	Begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Realisatie 2023
BNG Bank	-250	-302	-302
Vitens	-	-	-
Totaal	-250	-302	-302

Tabel 10.1 Ontvangen dividend 2023 waarbij een - bedrag een opbrengst is

De werkelijke dividendontvangsten in 2023 betreft het dividend dat de BNG Bank heeft uitgekeerd aan zijn aandeelhouders over verslagjaar 2022. Het ontvangen dividend is € 72.000 hoger dan begroot.

3.4.11 Verstrekte leningen en aandelenkapitaal

Verstrekte leningen:

Per 31 december 2023 heeft de gemeente de volgende leningen verstrekt;

Bedragen x € 1.000

Verstrekte leningen	Bedrag per 1 januari 2023	Bij	Af	Bedrag per 31 december 2023
GEM Crailo	16.081			16.081
Uitzettingen via SVn	3.583	1.053	18	4.617
Uitzettingen via het Restauratiefonds	1.020	19	4	1.035
Stichting Steunfonds Pinetum Blijdenstein	136			136
Totaal	20.820	1.072	22	21.870

Tabel 11.1 Overzicht verstrekte leningen

GEM Crailo
De gemeente Hilversum heeft GEM Crailo uitstel van betaling verleend voor de aankoop van de gronden van Crailo. Het aankoopbedrag zal uiterlijk 31 december 2029 aan Hilversum worden betaald.

SVn
De gemeente Hilversum verstrekt via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVn) leningen aan inwoners en instellingen in Hilversum voor de verduurzaming van vastgoed. Hilversum stelt de middelen ter beschikking aan SVn, die deze middelen vervolgens uitzet bij inwoners en instellingen in Hilversum. Op 14 februari 2023 heeft het college besloten een extra bedrag van € 1,0 miljoen ter beschikking te stellen aan SVn die deze middelen kan uitlenen aan inwoners en instellingen in Hilversum voor de financiering van energiebesparende maatregelen.

Restauratiefonds
Hetzelfde geldt voor het Restauratiefonds. Het fonds is bedoeld om restauraties van gemeentelijke monumenten, die in het bezit zijn van inwoners en instellingen in Hilversum, te stimuleren door het verstrekken van leningen tegen lage rentetarieven.

SVn en het Restauratiefonds brengen beheerskosten in rekening bij de gemeente Hilversum. Daarnaast ontvangen zij rente en aflossingen die opnieuw uitgeleend worden. Op deze manier kan de omvang van de fondsen groeien. Het gaat hierbij om zogenaamde revolverende fondsen. Revolverdende fondsen zijn financieringsinstrumenten waarbij door aflossing terugkomende middelen weer terug in het revolverende fonds komen en deze opnieuw en dus meerdere keren (revolverend) kunnen worden ingezet.

Stichting Steunfonds Pinetum Blijdenstein
De raad heeft op 9 februari 2000 het besluit genomen een renteloze lening voor onbepaalde tijd en vrij van aflossingsverplichtingen te verstrekken aan de Stichting Steunfonds Pinetum Blijdenstein.

Deelnemingen via aandelenkapitaal

Per 31 december 2023 heeft de gemeente de volgende deelnamen in aandelenkapitaal;

Bedragen x € 1.000

Deelname in aandelenkapitaal	Bedrag per 1 januari 2023	Bij	Af	Bedrag per 31 december 2023
BNG Bank	274	-	-	274
Vitens. N.V.	90	-	-	90
ROM Utrecht	2.000	-	-	2.000
GEM Crailo	1	-	-	1
Totaal	2.365	-	-	2.365

Tabel 11.2 Deelname in aandelenkapitaal

Ten opzichte van 2022 hebben er geen wijzigingen plaatsgevonden.

BNG Bank

De gemeente Hilversum heeft 120.939 aandelen, 0,2% van het totaal, en daarmee stemrecht op de AVA (Algemene Vergadering van Aandeelhouders).

Vitens, waterbedrijf

De gemeente Hilversum heeft 89.569 aandelen, 1,55% van het totaal, en daarmee stemrecht op de AVA (Algemene Vergadering van Aandeelhouders).

ROM Utrecht

Op 25 februari 2020 heeft het college besloten deel te nemen in de Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht (ROM). Het doel van de ontwikkelingsmaatschappij is erop gericht om grote projecten en nieuwe bedrijven of producten financierbaar te maken en zo een economische impuls aan de regio te geven.

GEM Crailo

GEM Crailo BV is opgericht op 1 mei 2018. De aandeelhouders zijn de gemeenten Hilversum (45%), Gooise Meren (45%) en Laren (10%). De Vennootschap heeft ten doel het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van plangebied Crailo voor woningbouw en bedrijvigheid en het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

3.4.12 Verleende garanties

Om externe partijen te ondersteunen bij het realiseren van hun doelstellingen kan de gemeente garant staan voor leningen. Deze garantstelling kan gebeuren op basis van de 'publieke taak' van de gemeente. Of in een concreet geval sprake is van een publieke taak, bepaalt de gemeenteraad. Daarom moet iedere lening of garantstelling die het college overweegt, eerst aan de raad kenbaar gemaakt worden en neemt het college pas een besluit nadat zij notie heeft genomen van de wensen en bedenkingen van de raad.

Openbare Bibliotheek
De verhuizing naar de Gooische Brink geeft de bibliotheek de mogelijkheid om zich te vernieuwen tot een toekomstbestendige bibliotheek zoals benoemd in de hoofdlijnenbrief cultuur 2022; herstel, vernieuwing en groei van de minister van Cultuur, Onderwijs en Wetenschap en conform de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen.
Met een breder aanbod van diensten en activiteiten draagt de bibliotheek bij aan persoonlijke ontwikkeling, aan verbetering van maatschappelijke kansen en aan sociale cohesie.
Om deze stap te kunnen maken heeft de bibliotheek een lening nodig als onderdeel van de financiering voor de aankoop van het pand in de Gooische Brink en de benodigde verbouwing. De benodigde lening van € 12,7 miljoen had de bibliotheek niet zonder een gemeentelijke borgstelling kunnen verkrijgen.

Via collegebesluit van 16 mei 2023 is door de gemeente Hilversum een borgstelling verleend aan de openbare bibliotheek voor een bedrag van € 12,7 miljoen om de aankoop en verbouwing van de vernieuwde bibliotheek mogelijk te maken.

Stichting Sport Investeringsfonds Hilversum
Het Sportinvesteringsfonds Hilversum (SIF) is op 7 juni 2018 opgericht om het sportverenigingen in Hilversum mogelijk te maken om tegen een lager rentetarief te lenen bij het SIF dan bij de reguliere marktpartijen/banken met als doel om verduurzaming, verbouwingen of verbetering van de sportaccommodaties te kunnen realiseren.

Via het collegebesluit van 27 juni 2023 is door de gemeente Hilversum een borgstelling verleend aan de Stichting Sport Investeringsfonds Hilversum voor een bedrag van € 600.000.
De borgstelling blijft, inclusief deze nieuwe aanvraag, binnen de kaders van het besluit van de raad van 14 november 2018, waarbij de raad heeft ingestemd met het voorgenomen besluit om tot een maximum van € 2,2 miljoen borgstelling te verlenen.

Voor een volledig overzicht van de verleende garanties wordt verwezen naar de Staat van gewaarborgde geldleningen in hoofdstuk 5.

3.5 Bedrijfsvoering

3.5.1 Inleiding

De vraagstukken in de samenleving hebben ook in 2023 een groot effect gehad op de ambtelijke organisatie. Hilversum heeft er extra werkzaamheden bij gekregen. Denk hierbij aan het uitkeren van energietoeslagen en de opvang van ontheemden uit de Oekraïne.

1. Aantrekkelijk werkgeverschap
2. Vergroten data gedreven werken
3. Verbeteren informatiehuishouding
4. Vergroten focus op privacy en informatiebeveiliging
5. Verbeteren informatietechnologie
6. Optimaliseren van het belastingproces
7. Doorontwikkelen Interne beheersing
8. Toelichting rechtmatigheid
9. Effectindicatoren

Uiteraard is ook de financiële kant vertegenwoordigd waarbij aandacht wordt besteed aan de personeelskosten, de huisvestingskosten en ICT-kosten en de budgetten ten behoeve van de raad.

3.5.2 Aantrekkelijk werkgeverschap

Werkbeleving en verzuim
In 2023 is er een medewerkers onderzoek gehouden (collegebrief 6 december 2023 met toelichting op de resultaten, casenummer 1386171). De top vier van de trotspunten zoals de medewerkers deze ervaren, hebben te maken met het waarderen van de collegialiteit, de onderlinge samenwerking, de kansen om te ontwikkelen in het werk en de organisatie en de klantgerichtheid naar onze inwoners en bedrijven. Ook kan op basis van de resultaten gesteld worden dat medewerkers een sociaal veilige basis ervaren, waar weinig ongewenste omgangsvormen voor komen. Een ander thema wat positief naar voren komt is de bevlogenheid van medewerkers. Medewerkers ervaren het werk als inhoudelijk leuk en uitdagend, zien kansen zich te ontwikkelen en ervaren de gemeente in het algemeen positief als werkgever. Het biedt een bodem voor medewerkers om zich een periode aan Hilversum te verbinden. Zeker in tijden van krapte op de arbeidsmarkt zijn dat resultaten waar het college content mee is. Verbeterpunten richten zich op behoefte aan meer communicatie over de toekomstvisie en de daaraan gekoppelde doelstellingen vanuit de top van de organisatie. Daarnaast is er een wens naar betere samenwerking tussen de teams en over de afdelingen heen. Ook wordt op verschillende plekken in de organisatie een hoge werkdruk ervaren.

Om aan de wens om meer richting en communicatie gericht op visie en doelen gestand te doen is eind 2023 de concernagenda vastgesteld. De vertaling van deze agenda naar de praktijk van medewerkers zal in 2024 gaan plaatsvinden. Ook de mogelijkheden van het nieuwe intranet (december 2023) draagt, naar we hopen, bij aan meer duidelijkheid over visie en doelen van de organisatie. Het verzuim is per 31 december 2023 is 5,7 %. Het verzuim per 31 december 2022 was 7,3%. De daling is onder meer te verklaren door het wegebben van het corona effect.
Ook is in 2023 gestart met de pilot verzuimadviseur, waardoor er op meer maatwerkgerichte oplossingen is gestuurd.

Daarnaast zijn er acties uitgezet aan de preventieve kant op het gebied van Vitaliteit, de vitaliteitsweken zijn uitgebreid in 2023 en ook tussentijds zijn hier korte interventies op ingezet.

In-, door- en uitstroom
De bewegingen op de arbeidsmarkt zijn niet afgenomen. In de media lezen we over krapte op het gebied van o.a. zorg en onderwijs. Binnen de gemeentelijke organisatie is de krapte voelbaar op specifieke gebieden zoals IT, juristen en planologen. Echter over de hele linie wordt er veel inzet gepleegd door een versterkt recruitment team en wordt het overgrote deel van de vacatures vervuld. Lukt dat niet direct dan wordt dit met inhuur opgelost. De zichtbaarheid en persoonlijke benadering van recruitment op social media is gegroeid en werpt zijn vruchten af.

Boeien, binden en behouden
Een positieve werkbeleving, collegiale samenwerking en ontwikkelmogelijkheden zijn belangrijke aspecten in het kunnen boeien, binden en behouden van medewerkers. De resultaten uit het medewerkersonderzoek laten zien dat veel medewerkers dit ook ervaren in de gemeentelijke organisatie. Dit zijn geen vaststaande feiten, hier wordt iedere dag weer op een positieve manier aan gewerkt door medewerkers en management. Het opleidingsbudget is overschreden in 2023, naast individuele vakgerichte opleidingen zijn er ook verschillende groepstrainingen geweest op onder andere het gebied van de Omgevingswet, Energietransitie, omgaan met afwijkend gedrag, ICT en morele oordeelsvorming.

3.5.3 Vergroten data gedreven werken

Datagedreven werken omvat het proces van het verzamelen, analyseren en benutten van gegevensom beslissingen te baseren op feitelijke informatie. Dit betekent het omzetten van ruwe data naar bruikbare kennis, wat helpt bij het verkrijgen van inzichten, goede participatie en datagedreven beleid- en besluitvorming. Het creëren van een datagedreven organisatie is een geleidelijk proces dat tijd vergt en afhankelijk is van een cultuur die openstaat voor verandering (wendbaarheid) en de ontwikkeling van datakennis en dataproducten.
In 2023 hebben wij verdere vooruitgang geboekt in het integreren van datagedreven besluitvorming in de dagelijkse gang van zaken. Er zijn diverse dataproducten ontwikkeld, waaronder de Woningbouwmonitor en de Omgevingsfoto. Datagedreven werken leidt tot een betere informatiepositie. Zo hebben we 3 maanden na de introductie van de Wijkmonitor een subsidie van € 1,5 miljoen (Gezond en Actief Leven Akkoord subsidies) binnengehaald. Dankzij de Wijkmonitor konden we onderbouwen waarom investeringen in bepaalde wijken noodzakelijk was. Bovendien is er gewerkt aan het moderniseren van het dashboarding-systeem. De introductie van Power BI heeft ons in staat gesteld om op een efficiëntere manier informatie te verzamelen en hoogwaardige dashboards te genereren. Hiermee zijn de noodzakelijke fundamenten gelegd voor datagedreven besluitvorming, inclusief het vastleggen en standaardiseren van werkwijzen, architectuur en toegangsregelingen. Daarnaast zijn er in de organisatie inspiratiesessies over datagedreven besluitvorming georganiseerd om successen te delen en verdere stimulans te geven aan deze aanpak.

3.5.4 Verbeteren informatiehuishouding

In een tijd waarin technologische vooruitgang zich in een rap tempo voltrekt, speelt onze visie op informatievoorziening een belangrijke rol.

Als gemeente bundelen we onze krachten met onze medewerkers, partners en burgers om een moderne, flexibele, betrouwbare en breed toegankelijke informatievoorziening te realiseren. In 2023 is er gewerkt aan het herzien van onze i-visie, waarbij de focus ligt op het centraal stellen van de mens, burger en inwoner. Deze herziene visie zal naar verwachting in het najaar van 2024 aan de Raad worden voorgelegd. Daarnaast zijn er in 2023 verschillende aanbestedingen uitgezet voor de vervanging van software voor backoffice-systemen in het sociaal domein, financiën en hardware, die vervolgens operationeel zijn geworden. Helaas zijn, door diverse omstandigheden niet alle trajecten in 2023 naar wens afgerond, omdat de leveranciers niet voldoen aan het programma van eisen. Zo is er een in gebreke stelling verzonden aan de leverancier van het nieuwe financiële systeem, aan de leverancier van een systeem voor het sociaal domein en daarnaast zijn wij verwikkeld in een juridisch traject met de leverancier voor onze hardware.

3.5.5 Vergroten focus op privacy en informatiebeveiliging

De beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatiesystemen en de betrouwbaarheid van informatie (volledigheid, privacy en controleerbaarheid) zijn van groot belang; informatiebeheer, informatiebeveiliging en privacy staan hierbij centraal. Aandacht voor informatiebeveiliging, privacy en informatiebeheer vereist voortdurend aandacht omdat de gebruikte systemen steeds veranderen, waarbij het noodzakelijk is om die veranderingen zorgvuldig te borgen. Voorbeelden hiervan zijn het hybride werken (deels op kantoor en deels elders) en de opkomst van Software-as-a-Service (SaaS) waarbij data en applicaties op externe locaties bij dienstverleners staan. Hilversum verwerkt veel privacygevoelige persoonsgegevens. Om de veiligheid van deze gegevens te borgen moet worden voldaan aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De Functionaris Gegevensbescherming (FG) rapporteert jaarlijks over de toepassing en naleving van de AVG door de gemeente Hilversum. De aanbevelingen van het FG-jaarverslag 2022 zijn verwerkt in de werkagenda privacy 2024-2025 waarbij specifiek aandacht wordt gegeven aan het uitvoeren van Data Protection Impact Assessments (DPIA’s).

Om te voldoen aan de Archiefwet zijn we aan de slag gegaan met de aanbevelingen van het interbestuurlijk toezicht van de provincie Noord-Holland en de archiefinspecteur Gooi en Vechtstreek. Er werd een verbeterplan opgesteld voor de periode 2023-2024 en er is gewerkt om aan de gestelde KPI's te voldoen. De provincie Noord-Holland heeft de positieve ontwikkeling erkend en het oordeel over 2023 was beter dan voorheen. De publicatie hiervan zal binnenkort op hun website verschijnen.

3.5.6 Verbeteren informatietechnologie

IT is essentieel voor bedrijfsvoering, vooral in het tijdperk van hybride werken. In Hilversum zijn de laatste jaren belangrijke stappen gezet, zoals het leveren van telefoons en laptops, en het introduceren van samenwerken in Teams en het gebruik van SharePoint voor informatie-uitwisseling. Gezien de voortdurende innovatie in IT, zal Hilversum de komende jaren blijven investeren in vernieuwing van het systeemlandschap en het verbeteren van de digitale vaardigheden van medewerkers.

3.5.7 Optimaliseren van het belastingproces

Ieder jaar ontvangen alle huishoudens en bedrijven in Hilversum een aanslagbiljet voor de gemeentelijke belastingen, wat een belangrijke bron van inkomsten is voor de gemeente. Het belastingproces omvat diverse wettelijke taken, zoals de Basis Adresgegevens (BAG), Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) en de Waardering Onroerende Zaken (WOZ). Deze gegevens vormen de basis voor de belastingaanslagen en moeten te allen tijde nauwkeurig en volledig zijn. Hilversum is verantwoordelijk voor het correct opleggen en innen van de aanslagen, evenals een tijdige en juiste afhandeling van vragen, bezwaren en beroepen.

Het afgelopen jaar zijn openstaande vacatures ingevuld en is geïnvesteerd in medewerkerskennis om de kwaliteit van het werk te verbeteren en de kwetsbaarheid te verminderen. De processen voor de WOZ en BAG zijn beschreven, wat de kwaliteit van gegevens en uitvoering verder verbetert. Verder is uitvoering gegeven aan het plan van aanpak voor WOZ-waardering, resulterend in een positieve beoordeling van de Waarderingskamer, zijnde drie sterren. Hilversum voldoet hiermee aan geldende wet- en regelgeving.

Met de aanschaf van een rapportagetool is verdere invulling gegeven aan interne controle en het verkrijgen van maandelijkse managementinformatie, wat het toezicht op volledige belastingheffing verbetert.

Gastheerschap Wijdemeren
Voor gemeente Wijdemeren voeren wij sinds 2019 de belasting en geo taken uit. Uit de evaluatie van de Dienstverleningsovereenkomst, welke heeft plaatsgevonden in het najaar van 2023, is gebleken dat beide Colleges tevreden zijn. Hilversum krijgt voor de uitvoering van dit gastheerschap ook een positieve beoordeling van de Waarderingskamer, zijnde drie sterren.

3.5.8 Doorontwikkelen Interne beheersing

In 2023 zal het college voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording afgeven. Hoewel Hilversum reeds een in-control verklaring heeft, zal de rechtmatigheidsverantwoording niet geheel hetzelfde zijn. Op basis van de kaders die de raad gesteld heeft, is in 2023 de basis gelegd voor de opstelling van deze verantwoording over 2023.

Het jaar 2023 heeft in het teken gestaan van de doorontwikkeling van het *three lines of defense* model, ofwel het 3LOD. Dit is een veel beschreven methode om aan te tonen dat de organisatie in control is en dat de belangrijkste risico's goed beheerst worden. In 2023 is de rolverdeling tussen de lijn-, de control- en auditorganisatie aangescherpt op basis van het principe van de 3LOD. Om te komen tot een effectief beheersingsmodel is in 2023 een visiedocument integrale interne beheersing opgesteld. Deze visie is de basis om in ieder geval het beleid voor rechtmatigheid, privacybescherming, informatiebeveiliging (en informatiemanagement) verder vorm en inhoud te geven en daarmee te kunnen operationaliseren in de organisatie. De benodigde kaderstelling is aangepast en verankerd in de financiële verordening, het aangepaste controleprotocol en overkoepelende nota's.

3.5.9 Toelichting rechtmatigheid

Begrotingscriterium

Ad 1a – Overschrijding lasten programma's
De raad van Hilversum autoriseert jaarlijks met het vaststellen van de programmabegroting de lasten en baten op programma niveau. De afwijkingen in de realisatie zijn als volgt:

Overzicht lasten, baten programma`s en investeringen *(bedragen x € 1.000)*

	Actuele begroting 2023			Realisatie 2023			Afwijking 2023		
Omschrijving	Lasten	Baten	mutatie reserve	Lasten	Baten	mutatie reserve	Lasten	Baten	mutatie reserve
Programma									
1 Wonen en leven	85.952	-50.174	11.863	81.572	-49.005	9.207	-4.380	1.169	-2.656
2 Zorg	137.359	-41.192	279	130.939	-36.550	279	-6.420	4.642	0
3 Werken	75.991	-34.703	-350	76.593	-35.797	-134	602	-1.094	216
4 Bestuur	21.418	-1.522	38	21.243	-1.726	38	-175	-204	0
4 Overhead	40.309	-847		39.680	-1.126		-629	-279	0
5 Financiën en grondexploitaties	10.637	-247.017	-8.785	11.105	-241.777	-8.694	468	5.240	91
Totaal	371.666	-375.455	3.045	361.132	-365.981	696	-10.534	9.474	-2.349

Alleen de gerealiseerde uitgaven op de programma's Werken en Financiën en grondexploitaties overstijgen de actuele raming 2023.

Programma 3 – arbeidsparticipatie en inkomensregelingen
In 2023 zijn op beide thema's meerdere (kleine) afwijkingen. Een belangrijke oorzaak van de hogere uitgaven betreft uitvoering van energiearmoede van €597.000. Hiertegenover staat een specifieke uitkering van het rijk.

Programma 5 – financiële huishouding
Het nadeel aan de lastenzijde wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere dan verwachte toerekening van rente. Conform de richtlijnen van het BBV was een herrekening noodzakelijk. Het betreft een voor de jaarrekening neutrale herrekening, omdat tegenover deze hogere lasten de lagere en voordelige toerekening in de programma's 1 tot en met 4 staat.

De kostenoverschrijdingen op beide programma's worden geheel of grotendeels gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten. Overeenkomstig artikel 4 (addendum) Financiële verordening wordt deze afwijking als acceptabel aangemerkt.

Ad 1b – Overschrijding uitgaven investeringen
Kredieten worden, al dan niet tezamen in het investeringsplan vastgesteld, maar de bedragen worden altijd afzonderlijk per investering door de raad gevoteerd. De afwijkingen van de kredieten per programma die per 31.12.2023 zijn afgesloten is als volgt:

Overzicht per 31.12.2023 afgesloten investeringen *(bedragen x € 1.000)*

	Verleende kredieten			Realisatie			Afwijking
Omschrijving	Oorspronkelijk	Wijziging	Totaal	tm 2022	2023	Totaal	2023
Investeringen							
1 Wonen en leven	11.802	0	85.642	4.617	2.094	7	591
2 Zorg	5.150	0	49.413	0	3.211	3	1.939
3 Werken	0	0	0	0	0	0	0
4 Bestuur	1.373	0	9.653	501	589	1	282
5 Financiën en grondexploitaties	0	0	38.586	0	0	0	0
Totaal	18.325	0	183.294	5.118	5.894	11	2.813

Op de onderstaande kredieten hiervan is per 31.12.2023 een overschrijding van het beschikbaar en afzonderlijk gevoteerde krediet.

Overzicht investeringen die per 31-12-2023 zijn afgesloten *(bedragen x € 1.000)*

Algemene informatie		aangevraagd		uitgaven		
Thema	Omschrijving investering	bedrag verleend krediet	datum besluit	uitgaven t/m 2022	uitgaven 2023	restant uitg.budget 31.12.'23
01.03	Vervanging openbare verlichting armaturen 2021	499.434	15-02-2021	140.289	390.429	-31.285
01.03	Vervanging openbare verlichting armaturen 2022	506.000	15-12-2021	401.757	122.321	-18.078
01.03	Parkeermaatregelen Het Rode Dorp	100.000	08-09-2020	108.848	0	-8.848
01.02	Renovatie atletiekbaan Arena	1.919.000	02-02-2022	1.851.538	187.444	-119.982
01.04	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2018	203.063	08-11-2017	126.983	86.524	-10.444
01.04	Extra impuls in groen Spoor 2 + Spoor 2 tot en met 7	1.000.000	27-01-2016	998.903	2.835	-1.738
01.04	vervangen Volvo Hoge Druk (BL-LD-75)	335.000	15-02-2021	337.257	850	-3.107
04.02	Paspomaat - Docudistri	150.000	21-02-2022	92.569	119.841	-62.410
04.02	Paspomaat - Docudistri	60.000	09-11-2022	0	0	60.000
04.03	duurzaamheid en circulariteit	305.000	10-02-2020	137.507	188.445	-20.952
04.03	Totaal Pantry's en signing	50.000		25.131	34.936	-10.067
04.03	Totaal 2022-09/10 Audio visuele middelen	108.000		4.825	103.630	-455
	Totaal investeringen Gemeente Hilversum	***5.235.497***		***4.225.608***	***1.237.255***	***-227.366***
					afwijking	*-227.366*

Overeenkomstig art. 8 van de FV 212 vindt slechts tussentijdse informatievoorziening aan de raad wanneer het college een financiële overschrijding van € 0,25 miljoen of meer van het investeringskrediet verwacht. Dat is bij geen van kredieten die per 31.12.2023 zijn afgesloten het geval. Het totaal aan overschrijdingen van afgerond € 227.000 wordt als acceptabel aangemerkt.

Ad 2 – Ongeautoriseerde mutaties reserves

Het overzicht van de mutaties reserves in 2023 is als volgt:

Overzicht mutaties reserves *(bedragen x € 1.000)*

	Actuele begroting 2023		Realisatie 2023		Afwijking 2023	
Omschrijving	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Reservemutaties						
Algemene reserve	254	-8.549	254	-8.549		
Reserve Corona Herstelagenda		-490		-399		-91
Reserve decentrale loonruimte	38		38			
Reserve GNR	7.600		7.600			
Reserve herplantfonds	20	-74	19	-70	1	-3
Reserve mobiliteitsfonds		-62		-62		
Reserve opvang Oekraïners	279		279			
Reserve Stedelijke ontwikkeling	5.576	-1.198	2.918	-1.198	2.658	
Reserve Tozo		-350		-134		-216
Totaal	13.767	-10.723	11.108	-10.412	2.659	-310

Bij vier reserves wijkt de werkelijke onttrekking en/of toevoeging in 2023 af van de raming die in de begroting 2023 was voorzien. De raad heeft het college voor deze vier reserves evenwel gemachtigd om binnen het doel en het saldo van de bestemmingsreserve de onttrekkingen en toevoegingen te doen op basis van werkelijke lasten en baten. Er is derhalve geen sprake van ongeautoriseerde mutaties.

Ad 3a – Onderbesteding lasten programma's
Voor het overzicht, zie de tabel onder 1a.

Programma 1 – Wonen en leven
De onderschrijding in het programma Wonen en leven telt op tot € 4,3 miljoen en wordt onder andere verklaard door het voorstel budgetoverhevelingen op dit programma van tezamen € 4,1 miljoen. De raad is, zoals gebruikelijk in Hilversum vooruitlopend op de behandeling van de jaarstukken, hierover via RIB (raadsinformatiebrief 13) op 5 maart 2024 geïnformeerd. Dit bedrag blijft daarom buiten de telling van de afwijking.

Programma 2 – Zorg
De onderbesteding op lasten in programma 2 bedraagt € 6,4 miljoen en wordt vooral bepaald doordat:

- In de begroting was verondersteld dat de verbouwingskosten van de opvanglocatie Oekraïners via de exploitatie zouden lopen. In de realisatie zijn deze verbouwingskosten echter geactiveerd (voortschrijdend inzicht). Dit resulteert in een lagere lasten (en Baat, zie overschrijding baten) van € 4,2 miljoen;
- Opvanglocaties later in gebruik zijn genomen dan verwacht, waardoor de exploitatielasten € 1,5 miljoen lager zijn uitgevallen;
- Wmo maatwerkdienstverlening: De zorglasten 2023 vallen € 543.000 lager uit dan begroot. Dit zit met name bij de huishoudelijke hulp en begeleiding. Waarbij de interventies resultaten hebben opgeleverd.
- Overeenkomstig de voorwaarden van de OAB zullen de middelen van € 509.000 volgend jaar beschikbaar zijn voor de uitvoering van de nieuwe HEA.
- In 2023 zijn minder trajecten WEB volwassenen educatie doorlopen dan het budget toeliet. De lagere lasten hiervan zijn € 305.000.

De kostenonderschrijdingen houden allen verband met direct gerelateerde opbrengsten van het rijk, behalve de onderschrijding op Wmo maatwerkdienstverlening. Dit betreft een open-einde regeling. Aangezien hierover geen nieuwe en gewijzigde afspraken zijn vastgelegd in de financiële verordening, tellen deze bedragen volgens de nieuwe definitie in de BBV op bij de afwijking.

Programma 4 – Bestuur
De onderbesteding op lasten in programma 4 bedraagt tezamen (incl. overhead) € 804.000 en wordt met name verklaard door het voorstel budgetoverhevelingen op dit programma van € 951.000. De raad is, zoals gebruikelijk in Hilversum vooruitlopend op de behandeling van de jaarstukken, hierover via RIB (raadsinformatiebrief 13) op 5 maart 2024 geïnformeerd. Dit bedrag blijft daarom buiten de telling van de afwijking.

Ad 3b – Overschrijding (voordeel) baten programma's

Programma 3 – Werken
In 2023 is op het programma Werken € 1,1 miljoen meer aan inkomsten gerealiseerd. Bijna € 600.000 betreft de vergoeding van het rijk voor de uitvoering van energiearmoede via de specifieke uitkering Energiearmoede. Daarnaast wordt een voordeel van € 233.000 veroorzaakt door de van waardering debiteuren minima.
Verder zijn overeenkomstig de voorwaarden van het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT), de baten (Rijksbijdrage) in lijn gebracht met de lasten van het RMT. De uitvoering van Regionale Mobiliteitsteam ligt bij de Regio Gooi en Vechtstreek en heeft in 2023 geleid tot € 291.000 hogere lasten dan begroot.
De batenoverschrijdingen houden verband met direct gerelateerde opbrengsten van het rijk en/of uitvoering van een open-einde regeling. Aangezien hierover geen nieuwe en gewijzigde afspraken zijn vastgelegd in de financiële verordening, tellen deze bedragen volgens de nieuwe definitie in de BBV op bij de afwijking.

Programma 4 – Bestuur
In 2023 is € 483.000 meer aan opbrengsten gerealiseerd dan geraamd. Het betreft voor € 200.000 hogere doorbelaste loon- en afdelingskosten en voor € 224.000 aan hogere leges burgerzaken, zoals reisdocumenten.
Beide batenoverschrijdingen blijven beneden de grenswaarde van € 250.000, zoals die staat vermeld in de financiële verordening. Deze bedragen blijven daarom buiten de telling van de afwijking.

Ad 3c – Onderschrijding (nadeel) baten programma's

Programma 1 – Wonen en leven
In 2023 blijven de inkomsten op het programma Wonen en leven achter met € 1,2 miljoen ten opzichte van de raming. Dit komt oa. doordat rekening was gehouden met bouwleges van een groot bouwproject. De aanvraag voor een vergunning heeft uiteindelijk niet plaatsgevonden in 2023. Het incidenteel nadeel hiervan bedraagt € 849.000.
Verder is de daadwerkelijke tegemoetkoming SPUK MEOZ € 328.000 lager uitgevallen dan het voorschot dat eerder door het rijk is ontvangen.
Het was gedurende het opstellen van de eindejaarsrapportage niet bekend dat de vergunningaanvraag van het bouwproject zou vertragen. De batenonderschrijding SPUK MEOZ houdt verband met direct gerelateerde opbrengsten van het rijk. Voor beide onderwerpen geldt evenwel dat deze niet eerder als nadeel aan de raad zijn gemeld. De beide bedragen tellen daarom mee als afwijking.

Programma 2 – Zorg
Het nadeel als gevolg van een lager gerealiseerde opbrengst op dit programma bedraagt € 4,6 miljoen en komt doordat een rijksbijdrage van € 4,2 miljoen was voorzien voor de verbouwingskosten van opvanglocaties. Nu de kosten zijn geactiveerd (zie onderschrijding lasten), worden ook de inkomsten buiten de exploitatie verantwoord.
Overeenkomstig de voorwaarden van zowel het OAB en het WEB volwassenen educatie zijn de rijksbijdrage in lijn gebracht met de respectievelijk lagere lasten van € 509.000 en € 305.000.

Alle batenonderschrijdingen houden verband met direct gerelateerde opbrengsten van het rijk. Maar aangezien hierover geen nieuwe en gewijzigde afspraken zijn vastgelegd in de financiële verordening, tellen deze bedragen, volgens de nieuwe definitie in de BBV, op bij de afwijking.

Programma 5 – financiële huishouding
In 2023 is € 5,2 miljoen minder aan inkomsten gerealiseerd. Ruim € 1,6 miljoen komt vooral door een lagere algemene uitkering via de Decembercirculaire als gevolg van actualisatie van de maatstaf voor huishoudens met een laag inkomen. Daarnaast is er een inkomstenderving van € 2,5 miljoen vanwege de uitgestelde verkoop van de panden naar 2024 aan de Badhuislaan. Verder is op twee grondexploitaties een afname van lasten. De nadelige afwijking hiervan op de positie onderhanden werk bedraagt € 2,2 miljoen.
Over de uitkomst van de Decembercirculaire is de raad eerder bij RIB (raadsinformatiebrief 2) geïnformeerd en het effect van de grondexploitaties is in de raadsvergadering van 16 mei jl. behandeld. Beide bedragen blijven daarom buiten de telling van de afwijking.
De verkoop van panden aan de Badhuislaan is vertraagd door een juridisch onderzoek naar het verkoopproces en is uiteindelijk begin 2024 gerealiseerd. Aangezien er geen nieuwe en gewijzigde afspraken zijn vastgelegd in de financiële verordening over hoe dit nadeel tijdig aan de raad moet worden gemeld, tellen deze bedragen vooralsnog op bij de afwijking.

Ad 3d – Onderbesteding investeringen
Op de onderstaande kredieten is per 31.12.2023 een onderschrijding van het beschikbaar en gevoteerde krediet.

Overzicht investeringen die per 31-12-2023 zijn afgesloten *(bedragen x € 1.000)*

Algemene informatie		aangevraagd		uitgaven		
Thema	Omschrijving investering	bedrag verleend krediet	datum besluit	uitgaven t/m 2022	uitgaven 2023	restant uitg.budget 31.12.`23
01.03	Vervanging lichtmasten sportpark Loosdrecht 2019	293.303	04-02-2019	209.615	27.995	55.693
01.03	Deklagen geluidsreducerend asfalt	482.000	15-12-2021	218.930	0	263.070
01.03	Wegwerkzaamheden in combinatie met rioleringen 2020	376.000	16-03-2020	0	345.920	30.080
01.03	Totaal Bergweg en L Hortensiuslaan (priowegen 2023)	27.000		0	0	27.000
01.03	Uitbreiding parkeerapparatuur	100.000	15-12-2021	25.602	68.724	5.674
01.03	Uitbreiding parkeerapparatuur	100.000	09-11-2022	0	22.918	77.082
01.02	Kantplanken	80.000	06-07-2022	0	71.783	8.217
01.04	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2017	255.163	09-11-2016	197.128	46.493	11.542
01.04	Calamiteit vervangen persleiding van Linschotenlaan	650.000	17-01-2023	0	343.794	306.206
02.01	Anton Philipsweg 1	1.900.000	07-12-2022	0	0	1.900.000
02.01	Laapersveld 70 (STER-gebouw)	3.250.000	13-09-2022	0	3.210.706	39.294
04.03	applicaties vergunningen, toezicht en handhaving	100.000	16-08-2021	0	0	100.000
04.03	Belasting applicatie	200.000	31-01-2022	0	0	200.000
04.03	2021 Werkplekinrichting	220.000	11-11-2020	182.971	27.578	9.451
04.03	2022 Werkplekinrichting	120.000	07-03-2022	0	115.006	4.994
04.03	2021 Audio Visuele middelen	60.000	11-11-2020	58.388	0	1.612
	Totaal investeringen Gemeente Hilversum	***8.213.466***		***892.634***	***4.280.917***	***3.039.915***
					afwijking	*3.039.915*

Er zijn drie kredieten waarvan de onderbestedingen per 31.12.2023 groter zijn dan € 0,25 miljoen. Dit zijn:

- Deklagen geluidsreducerend asfalt
- Persleiding van Linschotenlaan
- Anton Philipsweg 1

In de jaarrekening worden deze in hoofdstuk 5.3.1 Overzicht investeringskredieten als volgt toegelicht:

Deklagen geluidsreducerend asfalt
Tot medio 2023 werden de deklagen verantwoord als investering. Met de vaststelling van de beheerplannen openbare ruimte (raadsvergadering 14 juni 2023) zijn de investeringen voor de deklagen in lijn met de wet- en regelgeving van het BBV gewijzigd naar verantwoording in de exploitatie. Dit leidt tot een voordeel bij investeringskredieten van € 263.000 en een nadeel in de exploitatie.

Persleiding van Linschotenlaan
Na de calamiteit is onder druk een inschatting gemaakt van de kosten voor de vervanging van de persleiding. Voor deze aanvraag zijn andere uitgangspunten gehanteerd dan bij de daadwerkelijke uitvoering. Door de uitvoering te combineren met het vertraagde vervangingsproject de 'Van Linschotenlaan' is veel voordeel behaald in financiën en in tijd. Hierdoor kunnen we dit krediet met een voordeel van € 306.000 afsluiten.

Anton Philipsweg 1
Dit krediet is voor de investering van de verbouwing van de opvanglocatie Oekraïners op de Anton Philipsweg 1. Het Rijk heeft in 2022 aangegeven de verbouwingskosten van € 1,9 miljoen (transitiekosten) van opvanglocaties per jaar op basis van gebruiksduur te financieren. Aan de hand hiervan is een raadsvoorstel ingediend om de transitiekosten te activeren en af te schrijven (raadsvergadering: 7 december 2022). Later gaf het Rijk aan de verbouwingskosten volledig te financieren in plaats van financieren per gebruikersjaar om administratieve lasten te verminderen. De verbouwingskosten van de Philipsweg voor 2023 zijn volledig vergoed door het Rijk. De kosten zijn geactiveerd en de opbrengsten ontvangen van het Rijk zijn ook geboekt ten gunste van het krediet. Per saldo zijn er geen kosten meer voor gemeente Hilversum waarop afgeschreven hoeft te worden, daarom wordt het krediet van € 1,9 miljoen afgesloten.

Aangezien er geen nieuwe en gewijzigde afspraken zijn vastgelegd in de financiële verordening over hoe deze verschillen tijdig aan de raad moeten worden gemeld, tellen deze bedragen vooralsnog op bij de afwijking.

Geïnitieerde acties
De bestendige gedragslijn van onze gemeente is dat verschillen die ontstaan zijn ná de eindejaarsrapportage worden gemeld in de jaarrekening en daar ook worden toegelicht. Omdat deze bestendige gedragslijn niet is vastgelegd in de Financiële verordening, is hier toch sprake van een formele begrotingsonrechtmatigheid. Deze uitleg van het begrip begrotingsrechtmatigheid is pas eind 2023 gegeven, waardoor dit niet meer meegenomen kon worden in de actualisatie van de Financiële verordening eind 2023. Bij de eerstvolgende actualisatie van de Financiële verordening zullen we een voorstel doen voor een extra bepaling ter voorkoming van deze formele begrotingsonrechtmatigheid in de toekomst.
Aanvullend dient de analyse van de eindejaarsrapportage aangescherpt te worden op ook onderbestedingen en afwijkingen in de baten. In de aanloop naar de eindejaarsrapportage 2024 wordt hiermee in de planning rekening gehouden.

Voorwaardencriterium

Opvang ontheemden uit Oekraïne
De opvang van de ontheemden uit Oekraïne vond ook in 2023 deels plaats in hotels waarmee in 2022 overeenkomsten zijn afgesloten voor het boekjaar 2023. Naast de hotelopvang zijn ook kosten noodzakelijk voor het regelen van ondersteuning en beveiliging. De uitgaven voor de hotelopvang, ondersteuning en beveiliging is na afloop periode dwingende spoed te kwalificeren als onrechtmatig, gezien deze dienstverlening om moverende redenen niet is aanbesteed. De totale onrechtmatigheid voor 2023 bedraagt € 2,4 miljoen. Om een continuïteit in de opvang te blijven garanderen zijn diverse contracten voor hotelopvang, beveiliging en begeleiding in 2023 gecontinueerd.

Geïnitieerde acties
Het uiteindelijke doel is om alle ontheemden uit Oekraïne passend en zorgvuldig op te vangen en tevens te voldoen aan de taakstelling voor de te realiseren opvangplekken. In de tussentijd willen wij zo min mogelijk ‘schuiven’ met mensen. Wij maken hierbij permanent een afweging tussen humanitaire gronden en de naleving van vigerende wet- en regelgeving. Voor de ‘onrechtmatig aanbestede’ contracten zijn in de afgelopen periode afdoende maatregelen genomen om deze onrechtmatigheid niet meer te laten bestaan dan wel het principe te hanteren van ‘pas toe of leg uit’.

Software
De huidige omvang wordt voornamelijk veroorzaakt door de nog doorlopende fout van in het verleden onjuist aanbestede diensten op het gebied van software contracten. Er is hierbij sprake van veelal een bewuste keuze om deze geconstateerde en doorlopende fout te accepteren omwille van het bekende spanningsveld tussen rechtmatigheid en doelmatigheid. Vanuit het oogpunt van rechtmatigheid moesten de afgelopen jaren in een korte periode diverse contracten (veelal ICT applicaties) opnieuw worden aanbesteed.

Geïnitieerde acties
Het uiteindelijke doel is om alle software contracten rechtmatig aan te besteden. Het college voert (Europese) aanbestedingen bij voorkeur uit op momenten die logisch samenhangen met de verdere ontwikkeling van de organisatie als geheel en de bedrijfsvoering in het bijzonder. Op deze wijze leveren aanbestedingen een strategische bijdrage aan de lange termijn continuïteit en stabiliteit van onze dienstverlening én voorkomen we kapitaalvernietiging en capaciteitsverspilling door migraties die louter zijn ingegeven door aflopende contracten.

3.5.10 Effectindicatoren

Het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen en de opgaven in de stad brengt kosten met zich mee. Om een eenduidig beeld te vormen van de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling te kunnen vergelijken zijn er een aantal beleidsindicatoren verplicht gesteld door het Rijk. Onderstaande indicatoren hebben betrekking op de bedrijfsvoering.

Bedragen x € 1.000

Indicatoren	Rekening 2021	Rekening 2022	Gewijzigde begroting 2023	Rekening 2023	Toelichting
Formatie (exclusief College, Raad, Griffie en Rekenkamer)	678	722	743	758	Door extra toegekende formatiegelden in de begroting 2023 en in de voorjaarsnota 2023 is de formatie toegenomen met fte.
Bezetting (exclusief College, Raad, Griffie en Rekenkamer)	652	667	663	703	De vacatureruimte van 55 fte (758 - 703) wordt veroorzaakt door onder andere regulier verloop en het niet in alle gevallen snel een vacature kunnen vervullen door krapte op de arbeidsmarkt. Langer openstaande vacatures worden ingevuld met externe inhuur.
Formatie kosten ambtelijke organisatie[1)]	56.952	61.303	68.074	67.684	In 2023 is een incidentele onderschrijding van € 391.000.
Formatie College	7	6	6	6	Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 is het aantal wethouders terug gegaan van zes naar vijf full-time wethouders. In het aantal van zes collegeleden zit ook de burgemeester.
Kosten college*	1.340	1.110	1.330	1.498	Kosten, inclusief pensioenopbouw en wachtgelden voormalige wethouders.
Inhuur: totale kosten[2)]	12.173	15.091	6.602	20.384	Betreft inhuurkosten ten behoeve van de taakvelden inclusief (grote) projecten en de reguliere bedrijfsvoering/overhead. De gerealiseerde inhuurkosten zijn gedekt in de begroting 2023 middels inhuurbudget, salarisbudget of materieel budget. De inhoudelijke verantwoording ten aanzien van het materiële budget vindt plaats in de afzonderlijke programma's.
Saldo automatisering (saldering baten en lasten)	3.942	9.445	8.832	9.883	Betreft de totale automatiseringskosten inclusief de personele lasten van het personeel. In 2021 waren de personele kosten nog niet opgenomen in het bedrag van € 3,9 miljoen.
Saldo huisvesting (saldering baten en lasten)	4.421	3.052	2.829	3.165	Betreft de totale huisvestingslast van de gemeente.
Middelen ten behoeve van de Raad/Griffie	1.900	1.970	1.917	1.921	De kosten van de griffie betreffen zowel de personeelslasten van de griffie als het materiële budget van de griffie. De kosten van de Rekenkamer betreffen zowel de personeelslasten als het onderzoeksbudget.

1) Toelichting formatiekosten ambtelijke organisatie

Door de krapte op de arbeidsmarkt blijven vacatures langer openstaan. De beweging op de arbeidsmarkt is over de hele linie toegenomen. In de media is dit dagelijks te lezen en ook in onze eigen organisatie is voelbaar dat de arbeidsmarkt aan het veranderen is. Voor de moeilijk vervulbare functies is noodzakelijkerwijs een beroep gedaan op tijdelijke inhuur en/of detacheringsbureaus om de continuïteit van de bedrijfsvoering te borgen. Ook wordt er met werving en selectiebureaus gewerkt als dit nodig is en hebben we de recruitment activiteiten versterkt. Daarbij wordt de werving en selectie afgestemd op de specifieke functies.

2) Toelichting inhuur ambtelijke organisatie

In 2023 is er voor afgerond € 20,0 miljoen aan externe inhuur gepleegd. Dit betreft zowel de inhuur op de taakvelden inclusief (grote) projecten als de reguliere bedrijfsvoering/overhead. De gerealiseerde inhuurkosten zijn gedekt in de begroting 2023 middels inhuurbudget, salarisbudget of materieel budget. De totale inhuurkosten afgezet tegen de totale loonkosten (eigen personeel plus inhuur) bedraagt 23%. Ter vergelijking, het landelijk gemiddelde voor gemeenten in de categorie 50.000 – 100.000 inwoners bedroeg in 2022 18,5 % (bron: Personeelsmonitor 2022).

De redenen van inhuur lopen uiteen van inhuur in verband met een moeizame werving als gevolg van de krappe arbeidsmarkt tot inhuur in verband met (langdurige) ziekte. Daarnaast is ook een deel van het formatiebudget tijdelijk van aard, waardoor het niet prudent is om vaste medewerkers te werven voor de betreffende functies. Dit speelt bijvoorbeeld bij de (grote) projecten, zoals:

- Busstation
- MFA (Paulusschool/Lelie)
- Arenapark
- Omgevingsvisie
- Duurzaamheid
- Verstedelijkingsopgave/Stationsgebied
- Sociaal Domein

Aanvullend daarop is in 2023 ook inhuur gepleegd voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen.

3.6 Verbonden partijen

3.6.1 Inleiding

In de regelgeving wordt met een verbonden partij bedoeld: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft.

Deze paragraaf verbonden partijen bevat de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen alsmede een lijst van de verbonden partijen. Deze lijst is als volgt onderverdeeld:

1. gemeenschappelijke regelingen;
2. vennootschappen en coöperaties;
3. stichtingen en verenigingen.

Per verbonden partij wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:

- de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
- het gemeentelijk belang in de verbonden partij in het jaar en het jaar ervóór;
- het financiële resultaat van de verbonden partij in het jaar en het jaar ervóór;
- de omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het einde van het jaar en het jaar ervóór;
- de risico’s van de verbonden partij voor de financiële positie van de gemeente.

De prestaties van de verbonden partijen zijn niet in deze paragraaf beschreven, maar in de programma's. In de programma's is de informatie opgenomen over de doelstellingen, de beoogde maatschappelijke effecten, de wijze waarop gestreefd wordt deze effecten te bereiken, en de betrokkenheid hierbij van de verbonden partijen.

3.6.2 Visie op verbonden partijen

Afgelopen jaren is een visie op samenwerking en de verschillende rollen van gemeente en organisaties in samenwerkingen ontwikkeld, waarbij werd aangegeven welke vormen van governance mogelijk en gebruikelijk zijn en welke risico’s daarbij horen. Gezien de bestuurlijke prioriteiten en de veelheid van onderwerpen is de visie op samenwerking en een afwegingskader samenwerking (waaronder Verbonden Partijen) in het tweede kwartaal van 2022 uitgewerkt. De raad heeft op 8 maart 2023 de “Visie op Samenwerking en Governance Verbonden Partijen” vastgesteld.

De gemeente Hilversum werkt in veel vormen samen met andere partijen. In de afgelopen jaren is de noodzaak tot samenwerken met andere publieke en private instellingen steeds groter geworden, omdat de wereld om ons heen complexer en meer verweven wordt. De uitdagingen waar wij als lokale overheid voor staan, op bijvoorbeeld het gebied van de omgang met het milieu, mobiliteit, woningbouwopgave en jeugdzorg, overstijgen meer dan ooit de grenzen van de gemeente. De extra aandacht die de raad de afgelopen jaren heeft voor regionale samenwerking is hiermee goed te begrijpen. Daarbij is de raad op zoek naar manieren om samenwerkingsverbanden van de gemeente te kunnen sturen en beïnvloeden. Dit betreft vooral de strategische samenwerkingen.

Het visiedocument gaat in op de algemene beleidskaders voor samenwerking. Het visiedocument biedt een leidraad voor zowel de ambtelijke organisatie als het gemeentebestuur bij het opzetten en monitoren van een samenwerkingsverband. De nota bevat kaders en richtlijnen voor het beleid ten aanzien van samenwerking. Het gaat hierbij ook om de zogenaamde governance: hoe vinden we dat moet worden gestuurd, beheerst, toezicht gehouden en verantwoord? Welk instrumentarium hebben we daarvoor beschikbaar en wat vraagt dat van ons?

3.6.3 Beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Onderdeel van het visiedocument is een afwegingskader, waaraan getoetst wordt of nieuwe samenwerkingsverbanden wenselijk zijn en in welke vorm dat zou moeten gebeuren. Het afwegingskader helpt een integrale besluitvorming voor het aangaan en/of het toetsen van samenwerkingsverbanden. Met de afspraken die we maken in dit visiedocument denken we het inzicht in samenwerking voor alle betrokkenen te kunnen vergroten.

De werkwijze van de gemeente Hilversum bij samenwerking kent de volgende pijlers:

1. het afwegingskader dat wordt gehanteerd bij (het aangaan van) samenwerking;
2. de goede ‘governance’ bij samenwerking;
3. procesafspraken en rolverdeling tussen college en raad;
4. periodieke evaluatie van de samenwerking.

Het afwegingskader heeft als doel om af te wegen hoe een taak het beste kan worden uitgevoerd. Als sprake is van een publiek belang (stap 1 uit het afwegingskader) kan in de volgende stap nagedacht worden over uitvoering (stap 2) en opdrachtgeverschap (stap 3). Bijvoorbeeld wil de gemeente veel sturing geven en toezicht houden op de uitvoering van de taak? Stelt de wet eisen aan de uitvoering?
Op basis hiervan kiest de gemeente de wijze van uitvoering (stap 4) en juridische vorm (stap 5).
Voor een goede ‘governance’ zijn in de nota vier deelprocessen beschreven die onderling samenhangen. De vier deelprocessen zijn als volgt: sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden. Ook zijn procesafspraken en rolverdeling binnen de gemeente beschreven. Door daarnaast periodiek te evalueren of de samenwerking met de verbonden partij conform gemaakte afspraken verloopt, houden we grip op onze samenwerking met verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regeling

Regio Gooi en Vechtstreek		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	In 2022 behandelden de gemeenteraden een geactualiseerde gemeenschappelijke regeling (Hilversum 2 februari 2022). Deze is per 1 maart 2022 in werking getreden. Behalve de uittreding van Weesp zijn er ook enkele technische wijzigingen doorgevoerd. Op basis van die regeling heeft ieder lid een gelijke stem. Dit betekent dat Hilversum dan 17% van de stemmen (1 van de 6) heeft. Een andere bepaling in de gemeenschappelijke regeling is de positie van de voorzitter. Aan het algemeen bestuur wordt een onafhankelijk voorzitter toegevoegd: de burgemeester van de grootste gemeente. Dat betekent dat burgemeester Van den Top voorzitter is. Als lid namens Hilversum is wethouder Van Hunnik lid van het algemeen bestuur. Verder wordt het algemeen bestuur uitgebreid met een lid namens de gemeente Eemnes wanneer het onderwerpen betreft die Eemnes aangaat. In dat geval heeft Eemnes ook een gelijke stem, en is het aandeel van Hilversum 14%.	
Partners	Gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Laren, Wijdemeren en op specifieke taken ook gemeente Eemnes.	
Doel en openbaar belang	In de gemeenschappelijke regeling is het doel als volgt: Doel is de wenselijk geachte samenwerking tussen de gemeenten in Gooi en Vechtstreek en Eemnes zodanig vorm te geven dat de aan de Regio GV opgedragen taken doelmatig en doeltreffend worden uitgevoerd met behoud van de regie van de gemeenten onder waarborging van de betrokkenheid van gemeenteraden bij de regionale samenwerking.	
	2022	**2023**
Financiële belang van de gemeente	€ 40,2 miljoen	€ 43,9 miljoen
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 6,9 miljoen	€ 3,6 miljoen

Toelichting	De financiële gegevens zijn gebaseerd op de concept-jaarstukken 2023. Het jaar 2023 heeft de Regio in financieel opzicht afgesloten met een positief resultaat van ongeveer € 3,6 miljoen. Dit is meer dan bij de bestuursrapportage 2023 werd verwacht. Aan de gemeenten zal dan ook in een zienwijze worden gevraagd om een groot gedeelte van dit bedrag te retourneren aan de gemeenten. Aan de gemeenten zal tevens worden gevraagd om, voor het overige gedeelte, twee bestemmingsreserves in stellen. De eerste bestemmingsreserve zal worden ingezet voor het versterken van de GGD in onze regio. Deze bestemmingsreserve maakt het tevens mogelijk voor de gemeente om te kiezen voor een financieel ingroei model. De uitwerking hiervan is terug te vinden in de programma begroting 2025-2028 die tegelijkertijd aan de raden ter besluitvorming wordt voorgelegd. De tweede bestemmingsreserve zal worden ingezet ter dekking van de exploitatielasten GAD 2024. Uit de werkbegroting 2024 blijkt dat de GAD verwacht knelpunt heeft van circa € 1,3 miljoen. Met deze bestemmingsreserve resteert er een knelpunt van circa € 0,4 miljoen. In de bestuursrapportage 2024 worden de gemeenten hier nader over geïnformeerd met de actuele cijfers. In de programmabegroting 2025-2028 wordt voorgesteld om het knelpunt structureel op te lossen. Op regionaal niveau zijn er meerdere redenen voor dit positieve financiële resultaat. Zo zijn er minder lasten voor de GAD op de afvalstoffenmarkt (verwerkingskosten), de krapte op de arbeidsmarkt (lagere personeelslasten en vertraging in uitvoering van taken), meer (incidenteel) geld vanuit Rijk en subsidieverstrekkers. Door slim werkzaamheden te combineren (denk aan koppelen vaccinatieprogramma's) is een kleiner beroep gedaan op de middelen in de reguliere exploitatie zoals deze in de programmabegroting 2023 door de gemeenten ter beschikking zijn gesteld. In andere gevallen zijn taken en/of projecten vertraagd. Dit zien we ook in de planning van het onttrekken van de bestemmingsreserves. Door de financiële meevallers en doorgeschoven planningen is minder onttrokken uit de bestemmingsreserve(s) van de Regio.	
	Stand per 31-12-2022	**Stand per 31-12-2023**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 21,8 miljoen	€ 22,0 miljoen
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 51,6 miljoen	€ 52,3 miljoen
Toelichting	De financiële gegevens zijn gebaseerd op de concept-jaarstukken 2023.	

Ontwikkelingen	Er zal in de komende jaren stevig worden geïnvesteerd in de publieke gezondheidszorg. De staat van de Nederlandse publieke gezondheidszorg is kwetsbaar en vraagt om aandacht. Dit terwijl juist de publieke gezondheidszorg een grote bijdrage levert aan het betaalbaar en beschikbaar houden van de zorg. Het huidige zorgstelsel in Nederland staat stevig onder druk. De vergrijzing, stijging van het aandeel inwoners met chronische ziekten en de toename van de sociaaleconomische verschillen vragen onze aandacht. De focus verschuift van ziekte en zorg naar preventie, gezondheid en gedrag. Overheden en zorgpartijen werken daarom samen binnen het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) aan deze beweging. Deze ontwikkelingen vragen om versterking van de publieke gezondheidszorg in onze regio. Het versterken van de regionale GGD is een belangrijk instrument van gemeenten binnen deze opgave. Er is aandacht voor de werkgroep van raadsleden die stappen zet om de samenwerking tussen de raden weer verder te verbeteren. Dit alles zal plaats vinden binnen de nieuwe gemeenschappelijke regeling zoals die in 2024 door de gemeenteraden is vastgesteld. We werken met startnotities en het ophalen van zienswijzen op de grotere politieke thema's voor de gemeenteraden. In 2024 zal er meer helderheid over het accommodatiebeleid van de Regio zijn. Op een aantal onderdelen moeten stappen worden gezet rond de huisvesting van de GAD. Het overslagstation uit 1968 op Crailoo in Hilversum is toe aan vervanging.
Risico's	De financiële risico's van de Regio GV zijn opgenomen in de Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de Jaarrekening van de Regio. Op basis van deze risico's is de eigen ratio weerstandsvermogen met 1,09 voldoende.
Programma	4. Bestuur
Website	http://www.regiogv.nl

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Statutaire vestigingsplaats is Hilversum. Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. De burgemeester van Hilversum maakt deel uit van en is voorzitter van het dagelijks en het algemeen bestuur. Het bestuur beslist bij meerderheid van stemmen. Hilversum heeft 1 van de 6 stemmen in het algemeen bestuur.	
Partners	De gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Laren, Wijdemeren.	
Doel en openbaar belang	De taken en verantwoordelijkheden van de veiligheidsregio zijn vastgelegd in de Wet veiligheidsregio's (Wvr). In hoofdlijnen zijn dat conform artikel 10 Wvr: a. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; b. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; c. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak, bedoeld in artikel 3, eerste lid; d. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing. Deze taken worden gezamenlijk uitgevoerd door de brandweer, politie, GHOR en Bevolkingszorg; e. het instellen en in stand houden van een brandweer; f. het instellen en in stand houden van een Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR). De GHOR coördineert de inzet van geneeskundige diensten tijdens rampen en grote ongevallen; g. het voorzien in de meldkamerfunctie; h. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; i. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken.	
	2022	**2023**
Financiële belang van de gemeente	€ 8,3 miljoen	€ 9,3 miljoen
Financieel resultaat van de verbonden partij	- € 125.000	- € 853.000

Toelichting	Het financieel aandeel 2022 en 2023 is gebaseerd op de in 2022 en 2023 betaalde of nog te betalen bedragen aan de Veiligheidsregio. Het financieel resultaat 2022 is gebaseerd op de jaarstukken 2022 van de Veiligheidsregio. Het financieel resultaat 2023 is gebaseerd op de concept-jaarstukken 2023. Van de totale gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio draagt gemeente Hilversum in 2023 circa 42% van de kosten. Voor 2023 bestaat dit uit de volgende bedragen: Algemene bijdrage voor de Veiligheidsregio € 8,7 miljoen, Bijdrage Bevolkingszorg € 140.000, Bijdrage huisvesting € 369.000).	
	Stand per 31-12-2022	**Stand per 31-12-2023**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 4,8 miljoen	€ 3,9 miljoen
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 30,2 miljoen	€ 30,0 miljoen
Toelichting	De cijfers zijn gebaseerd op de concept-jaarstukken 2023 van de Veiligheidsregio.	

Ontwikkelingen	Nadat de Veiligheidsregio is geconfronteerd met achtereenvolgens de COVID-19-crisis en de Russische invasie in Oekraïne is een nieuwe grootschalige crisis dit jaar uitgebleven. Wel ging de oorlog tussen Rusland en Oekraïne onverminderd door, waardoor er ook in 2023 grote aantallen ontheemden op de been zijn gebracht. De samenwerkende veiligheidsregio's Gooi en Vechtstreek en Flevoland hebben daarom ook in 2023 de besturen op dit dossier geadviseerd en daarbij de coördinatie voor de regionale spreiding van ontheemden en de voorbereiding van crisisnoodopvang op zich genomen. De organisatie heeft voor het uitvoeren van deze taken gebruik gemaakt van de in 2022 opgezette ondersteuningsorganisatie die de beide algemeen besturen ondersteunt. Hierdoor was de organisatie in staat om de hoge aantallen ontheemden adequaat op te vangen en haar taak zorgvuldig uit te voeren. Vanaf 2024 verschuift de coördinerende verantwoordelijkheid voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne van het bestuur van Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek naar Regio Gooi en Vechtstreek. Tegelijkertijd heeft de organisatie haar reguliere werkzaamheden uitgevoerd en is er in 2023 aan grote onderwerpen gewerkt zoals: de bestuurlijke opdracht ten aanzien van de governance, de Versterking crisisbeheersing en informatievoorziening, de doorontwikkeling naar Meldkamer Midden-Nederland, en het opstellen van een nieuw gezamenlijk Regionaal Beleidsplan 2025-2028. *Doorontwikkeling organisatie:* In 2023 is de bestuurlijke opdracht gegeven om de governance(-structuur) van de organisatie in kaart te brengen, met als doel om bestuurlijk over de doorontwikkeling van de organisatie na te kunnen denken. Het adviesbureau Lysias Advies heeft deze opdracht uitgevoerd. Dit bureau heeft de huidige governance van de organisaties in beeld gebracht en een eerste audit uitgevoerd op het huidige kwaliteitssysteem van de samenwerkende veiligheidsregio's. De resultaten van het onderzoek zijn eind 2023 aan het bestuur geschetst. Een geconstateerd aandachtspunt is het verschil in regelingen tussen de beide veiligheidsregio's. Voor het verder ontwikkelen van de organisatie is het van belang dat er harmonisering en uniformering van regelingen plaatsvindt, omdat dit in toenemende mate kan leiden tot knelpunten in de organisatie. In 2024 vindt een eerste uitwerking hiervan plaats, waarbij de harmonisatie en uniformering van regelingen ook aandacht krijgen. *Versterking crisisbeheersing:* De Oekraïne-, asielopvang- en COVID-19-crisis laten zien dat de aard van crises in complexiteit toeneemt. Dit maakt de bestrijding van crises ook complexer. Het Rijk heeft daarom structureel geld vrijgemaakt om de crisisbeheersing en informatievoorziening te versterken. De samenwerkende veiligheidsregio's hebben in 2023 het project 'Versterking crisisbeheersing en veiligheidsregio's' opgestart om aan de landelijke doelstellingen te kunnen voldoen. In 2023 zijn de eerste versterkingsmaatregelen bestuurlijk vastgesteld. In 2024 wordt de versterking van de crisisbeheersing programmatisch verder vormgegeven.

Versterken informatiepositie:
Naast het versterken van de crisisbeheersing, hebben veiligheidsregio's Gooi en Vechtstreek en Flevoland in 2023 ook gewerkt aan de versterking van de informatiepositie. Op het gebied van Knooppunt Coördinatie Regio's en Rijk (KCR2) volgt de organisatie de landelijke ontwikkelingen en neemt zij actief deel aan initiatieven. Er zijn eveneens stappen gezet in de realisatie van het Veiligheidsinformatiecentrum (VIC). In 2024 wordt het onderwerp informatievoorziening als programma opgepakt.

Meldkamer Midden-Nederland:
De meldkamers van Veiligheidsregio's Gooi en Vechtstreek, Utrecht en Flevoland moeten per 1 april 2025 zijn samengevoegd en operationeel zijn op één locatie: de Groest in Hilversum. Meldkamer Midden-Nederland is de laatste meldkamer die binnen het landelijk netwerk van meldkamers wordt samengevoegd en daarmee ook de modernste. Er is bij de samenvoeging namelijk rekening gehouden met de laatste ontwikkelingen en vernieuwingen. In 2023 is hard gewerkt om deze samenvoeging voor de meldkamerfunctie brandweer en multidisciplinaire opschaling vorm te geven.

Risico's

De verdeelsleutel van de gemeentelijke bijdragen is geregeld in artikel 29 van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek 2024. Vervolgens bepaalt artikel 31 van deze regeling dat bij (gedeeltelijke) opheffing het algemeen bestuur een verdeling opstelt. Als verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdragen wordt dezelfde verhouding toegepast als bij de algemene uitkering uit het gemeentefonds aan de individuele gemeenten voor openbare orde en veiligheid voor brandweer en rampenbestrijding opgenomen bedragen. Dezelfde verdeling van financiële verantwoordelijkheid geldt ook bij een nadelig jaarresultaat, dat niet opgevangen kan worden met de eigen reserves. De deelnemende gemeenten dragen in een eventueel tekort bij op basis van het aantal inwoners. In geval van tekorten bij de jaarrekening is de gemeente Hilversum vanaf 2025 voor zo'n 40% aansprakelijk. Dat is 2% minder dan eerdere jaren, vanwege een landelijke herijking van het gemeentefonds. Opheffing van dit wettelijk verplichte openbaar lichaam kan alleen door de rijkswetgever geïnitieerd worden, maar de kans op een negatief rekeningresultaat is mogelijk.

In de programmabegroting 2025 noemt de VRGV als grootste twee risico's:

Verplichtend karakter brandweerpersoneel (voorheen: Taakdifferentiatie brandweerpersoneel): In december 2019 is een voorlopig besluit genomen in het Veiligheidsberaad om taakdifferentiatie tussen beroepsmedewerkers en vrijwilligers nader uit te werken.

	Daarbij gaat het er om dat objectief vastgesteld kan worden dat er verschil is tussen een vrijwilliger en een beroepsbrandweer. Te denken valt aan differentiatie in de zwaarte van de opleiding, het uitvoeren van specialismen en belasting in tijd en beschikbaarheid. Besluitvorming hierover is al diverse keren uitgesteld. Het financiële risico is voor het gehele land fors, maar met name voor de veiligheidsregio's die voor een groot deel drijven op vrijwilligheid. Gelet op de eerste aannames blijkt dat er bij VRGV een minimaal risico is van € 2 miljoen per jaar. Het standpunt van de veiligheidsregio's is dat de extra kosten door het verplichtend karakter volledig door het ministerie van Justitie en Veiligheid gecompenseerd moeten worden. Doordat de verdeling van de rijksmiddelen op dit moment ongewis is loopt VRGV een financieel risico. We gaan ervan uit dat in 2024 meer duidelijk wordt hoe de financiële dekking inzake het verplichtend karakter vorm zal krijgen. Het financieel risico schatten we in op 30% van de extra kosten. Over twee jaar gerekend is het financieel risico € 1,2 miljoen. Meldplicht Datalekken: Vanuit de Wet bescherming persoonsgegevens zijn organisaties waar een datalek zich voordoet verplicht dit binnen 72 uur te melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Daarbij gaat het om een datalek waarbij gevoelige informatie op straat kan komen te liggen. Doet men dit niet, dan kan de Autoriteit Persoonsgegevens een boete opleggen van maximaal € 900.000.
Programma	4. Bestuur
Website	www.vrgooienvechtstreek.nl

Werkvoorzieningsschap Tomingroep		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Namens Hilversum zit portefeuillehouder Heller in het Algemeen Bestuur (AB). Op grond van de Gemeenschappelijke Regeling Tomingroep worden op basis van het voortschrijdend tienjaars-gemiddelde aandeel van de deelnemende gemeenten in het aantal SW-medewerkers bij Tomingroep de onderstaande zaken bepaald: -het aandeel in het eigen vermogen; -een eventuele dividenduitkering of verliescompensatie; -de stemverhouding in bestuursvergaderingen van het Schap. Voor Hilversum is het voor 2022 vastgestelde aandeel 32,4 % (vastgesteld door AB Tomin op 28 maart 2024).	
Partners	De gemeenten Almere, Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Huizen, Laren, Wijdemeren.	
Doel en openbaar belang	Het Werkvoorzieningsschap voert namens de deelnemende gemeenten taken uit in het kader van de 'oude' Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) die gericht zijn op het aanbieden van aangepast werk aan mensen met een arbeidsbeperking.	
	2022	**2023**
Financiële belang van de gemeente	€ 6,5 miljoen	€ 7,2 miljoen
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 1,7 miljoen	€ 3,2 miljoen
Toelichting	De jaarlijkse bijdrage is de rijksbijdrage WSW die Hilversum via de algemene uitkering ontvangt en doorzet naar het werkvoorzieningsschap. Het Schap heeft een 100% deelneming in Tomingroep BV. Het Schap en de BV hebben een meerjarige samenwerkingsovereenkomst afgesloten. In deze overeenkomst garandeert de BV aan het Schap een nulresultaat, en verklaart het Schap dat de Wsw-medewerkers bij de BV worden gedetacheerd. Het nulresultaat houdt in dat een negatief resultaat bij het Schap wordt gecompenseerd door een garantietoekenning door de BV. Het uiteindelijke resultaat van het Schap is daarmee in elk rekeningjaar minimaal € 0. In 2022: positief resultaat € 1,7 miljoen, geen garantietoekenning BV In 2023: positief resultaat € 3,2 miljoen, geen garantietoekenning BV Het financieel belang van Hilversum in 2023 is 32,4% (2022: 32,3%) is gebaseerd op het tienjaars voortschrijdende gemiddelde SW-aandeel, zoals dat door Algemeen Bestuur van Werkvoorzieningsschap Tomingroep is vastgesteld. Het financieel belang in 2022 en 2023 is gebaseerd op de in de Hilversumse jaarstukken 2022 en 2023 verwerkte boekingen.	

	Het resultaat van de verbonden partij 2022 is gebaseerd op de jaarstukken 2022 van werkvoorzieningsschap Tomingroep. Het resultaat van de verbonden partij 2023 is gebaseerd op de concept-jaarstukken 2023. Dividend over 2021 te ontvangen in 2022 bedraagt € 0. Dividend over 2022 ontvangen in 2023 bedraagt € 0.	
	Stand per 31-12-2022	**Stand per 31-12-2023**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 7,3 miljoen	€ 10,4 miljoen
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 4,5 miljoen	€ 2,7 miljoen
Toelichting	De cijfers 2022 zijn gebaseerd op de jaarstukken 2022 van Werkvoorzieningsschap Tomingroep. De cijfers 2023 zijn gebaseerd op de concept-jaarstukken 2023 van Werkvoorzieningsschap Tomingroep.	
Ontwikkelingen	De primaire taak van het Werkvoorzieningsschap is om zo goed mogelijk uitvoering te geven aan de sociale werkvoorziening (SW). In 2015 (invoering Participatiewet) werd de toegang tot de Wsw afgesloten. Sindsdien neemt het zittend Wsw-bestand en dus ook de rijkssubsidie Wsw jaarlijks af. Uitvoering van de Wsw voor het zittend bestand is sindsdien duurder (door het ontbreken van schaalvoordelen) en inefficiënter (door het verlies van expertise in afbouwende SW-bedrijven). In 2015 besloten de gemeenten in het Werkvoorzieningsschap daarom om Tomingroep ook in te zetten als arbeidsontwikkelinstrument, naast haar primaire taak als uitvoerder van de SW. Dit bleek door uiteenlopend beleid van de deelnemende gemeenten niet eenvoudig en is daarom sinds 2017 teruggedraaid naar vrijwillige inkoop. In juni 2019 werd besloten om eventueel dividend niet meer uit te keren aan de deelnemende gemeenten maar in te zetten voor nieuwe werkgelegenheidsprojecten (het Werkvoorzieningsschap is volgens de statuten daartoe bevoegd). Vanaf 2019 is er geen dividend gerealiseerd. In de loop van de zomer van 2019 bleek dat Tomingroep BV (100% dochter van het Werkvoorzieningsschap) voor het eerst in tenminste 25 jaar, het jaar zou gaan afsluiten met een tekort van rond de € 2,3 mln. De oorzaak lag in een combinatie van incidentele en meer structurele zaken zoals vervanging van langdurig zieken, tegenvallers in de omzet, en veel extra inhuur van uitzendkrachten. Naar aanleiding van de verliezen over 2019 is het Algemeen Bestuur van het Werkvoorzieningschap Tomin in 2020 een verkenning gestart naar mogelijkheden om Tomin door te ontwikkelen tot arbeidsontwikkelbedrijf, dat toegerust is op de toekomst en waarbij de huidige bestuursopdracht (waarbij verliezen BV worden gecompenseerd door plaatsing P-wetters) wordt herzien. Medio 2021 zijn de uitkomsten van de verkenning met de raad gedeeld. Daarin staat dat de koersbepaling Tomin in de periode 2022-2025 een doorontwikkeling tot een werkleerbedrijf wordt. De tweede helft van 2021 is benut om een bedrijfsplan op te stellen voor de periode 2022-2025. Dit bedrijfsplan is intussen afgerond en wordt vanaf 2022, fasegewijs, geïmplementeerd. Medio 2024 is de ontwikkeling van dit bedrijfsplan geëvalueerd en worden resultaten gedeeld met de raad.	

Risico's	De gemeenten zetten de in de Algemene Uitkering ontvangen Wsw-bijdrage (rijkssubsidie Wsw) door naar het Schap. Doordat het Wsw-bestand afneemt, stijgen de kosten relatief door het ontbreken van schaalvoordelen. De strategienota ging uit van plaatsing P-wetters en groei van de onderneming. Dit is niet rendabel gebleken omdat P-wetters relatief duur zijn (zonder marktconforme begeleidingsvergoeding) en omdat voor het extra werk relatief dure inhuur ingezet moest worden. De nadelen konden worden opgevangen omdat de Tomingroep (in relatie tot andere SW-bedrijven in het land) een uitzonderlijk grote buffer had, namelijk het gezamenlijk eigen vermogen van het Schap en de BV. Het eigen vermogen loopt nu echter snel terug en is in de afgelopen jaren tijd fors gedaald. De gemeente is 100% risicodrager voor haar aandeel (= het aantal werkdagen van de in de gemeente Hilversum wonende werknemers).
Programma	3. Werken
Website	www.tomingroep.nl

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De wethouder met vergunningverlening en handhaving in portefeuille heeft zitting in het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). De verdeling van de stemmen wordt bepaald aan de hand van de jaarcijfers van het voorafgaande jaar. Het stempercentage is in 2023 4,20% (2022: 4,02%).	
Partners	De provincies Flevoland en Noord-Holland, en de gemeenten Almere, Blaricum, Dronten, Gooise Meren, Huizen, Laren, Lelystad, Noordoostpolder, Urk, Wijdemeren, Zeewolde.	
Doel en openbaar belang	De OFGV verricht voor de gemeente uitvoeringstaken op het gebied van milieu. Het gaat dan om taken die zien op vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). De OFGV verricht door het Rijk verplichte basistaken en niet-verplichte plustaken. De taken die de OFGV uitvoert zijn bijvoorbeeld het verlenen van omgevingsvergunningen milieu, het afhandelen van meldingen en klachten, toezicht houden en handhaven. Verder kan de OFGV adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden verrichten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Ook verzorgt de OFGV de uitvoering van programma's en projecten voor de deelnemers, waaronder het leveren van milieutechnische kennis en het uitvoeren van onderzoek en metingen. Tot slot helpt de OFGV mee bij de voorbereiding op de Omgevingswet.	
	2022	**2023**
Financiële belang van de gemeente	€ 605.000	€ 634.000
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 924.000	€ 1,4 mln
Toelichting	Financieel resultaat is voorlopig rekeningresultaat 2023. Dit zijn tevens de laatst gepubliceerde cijfers. Definitieve resultaatbestemming in AB verwacht op 20 november 2024. Het financieel resultaat is positief en komt deels uit hogere baten (hogere omzet opleidingscentrum en hogere overige inkomsten) en uit lagere lasten (met name uit lagere salarissen, lagere flexibele schil personeel en lagere opleidingskosten).	
	Stand per 31-12-2022	**Stand per 31-12-2023**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 2,6 miljoen	€ 3,4 miljoen
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 5,5 miljoen	€ 4,4 miljoen

Toelichting	Eigen vermogen is met name toegenomen door toename van € 1 miljoen in resultaat reguliere budgetten. Vreemd vermogen is met name gedaald door een afname van € 2,5 miljoen aan overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen. Daar staat een toename van € 0,5 miljoen tegenover aan de van Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.
Ontwikkelingen	In de kadernota 2025 worden de ontwikkelingen uitgebreid beschreven. OFGV zal zich de komende jaren sterk gaan ontwikkelen. Deze ontwikkelopgave komt voort uit het Interbestuurlijk programma Versterking VTH- stelsel en het opvolgen van de in 2022 uitgevoerde visitaties. Ook heeft het bestuur aan de nieuwe directeur van de OFGV de opdracht meegegeven om te komen tot een toekomstbestendige dienst. Extra basistaken zullen verplicht worden belegt bij de OFGV, waarvan een deel nog door deelnemers ingebracht moeten worden. Daarnaast geldt voor de collectieve basistaken dat OFGV deze nog niet of nog niet op het juiste kwaliteitsniveau uitvoert. Het doel van deze ontwikkelingen is een nabije, hoogwaardige en robuuste omgevingsdienst te creëren.
Risico's	De OFGV onderscheidt operationele, tactische en strategische risico's. Risico's met een ingeschatte waarde van €50.000 en hoger worden benoemd en opgenomen in een risicoregister. De top drie risico's hierin zijn indexering, ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en taakverandering n.a.v. omgevingswet.
Programma	1. Wonen en leven
Website	www.ofgv.nl

Vennootschap of Coöperatie

GEM Crailo BV		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	GEM Crailo BV is opgericht op 1 mei 2018. De aandeelhouders zijn de gemeenten Hilversum (45%), Gooise Meren (45%) en Laren (10%). De wethouders Financiën vertegenwoordigen hun gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouder). De wethouders Ruimtelijke Ordening (in Hilversum de projectwethouder Crailo) vertegenwoordigen hun gemeente in het Bestuurlijk Overleg.	
Partners	Gemeenten Gooise Meren en Laren.	
Doel en openbaar belang	GEM Crailo BV heeft ten doel het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van plangebied Crailo voor woningbouw en bedrijvigheid en het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.	
	2022	**2023**
Financiële belang van de gemeente	Zie toelichting	Zie toelichting
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 0,4 miljoen	€ 1,1 miljoen
Toelichting	Het financieel resultaat van de verbonden partij vloeit voort uit de intergemeentelijke grondexploitatie, die jaarlijks geactualiseerd wordt. Begin 2024 is een financieel verslag over de periode 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023 beschikbaar gekomen: het resultaat na belastingen bedraagt € 1,1 miljoen in 2023. De kosten zijn in 2023 op totaalniveau binnen de begroting gebleven. Het resultaat is te verklaren door enkele mee- en tegenvallers zoals: de onderbesteding op post Sanering, Sloop en herstelwerkzaamheden en Bouwrijpmakenkosten zijn enerzijds lager uitgevallen door voordeliger aan te besteden. Maar ook, door het niet tijdig kunnen slopen van loods 11, zal een deel van de werkzaamheden (met relatief hoge kosten) worden doorgeschoven naar 2024. In de Jaarstukken 2023 is de meest actuele informatie over de GEM Crailo BV opgenomen. Op 27 maart 2024 heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van GEM Crailo BV de geactualiseerde intergemeentelijke grondexploitatie als onderdeel van het jaarverslag 2023 van GEM Crailo BV vastgesteld. De verwachte looptijd van het project is tot en met 2031.	
	Stand per 31-12-2022	**Stand per 31-12-2023**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 1,8 miljoen	€ 2,9 miljoen
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 44,6 miljoen	€ 50,7 miljoen

Toelichting	In de Jaarstukken 2023 is de meest actuele informatie over de GEM Crailo BV opgenomen. Deze is hieronder opgenomen. Het volgestorte aandelenkapitaal van Gem Crailo BV bedraagt (oprichting 1 mei 2018) € 1.000 per 31 december 2023. Het aandeel van Hilversum daarin is 45%. GEM Crailo BV heeft een kredietfaciliteit bij de BNG Bank van € 20 miljoen. Op 7 december 2022 is besloten om over te gaan tot een aanvullende kredietruimte van € 10 miljoen, teneinde vertraging in de uitvoering van de gebiedsontwikkeling (met name de gronduitgifte) tot een minimum te beperken. In 2023 is de gehele te verwachten koopsom voor het jaar 2023 ontvangen, hierdoor doen de grondopbrengsten zich volledig voor in dit jaar. De verwachting is dat de extra kredietfaciliteit ad € 10 miljoen hierdoor niet hoeft te worden uitgebreid, terwijl dit vanwege de onzekere voorzienbaarheid wel was voorbereid. De gemeente Hilversum staat voor 45% borg (gemeente Gooise Meren voor 45% en gemeente Laren voor 10%). Het vreemd vermogen per 31 december 2023 bedroeg € 44,6 miljoen. Het resultaat 2023 van € 1,1 miljoen positief is opgenomen in het Eigen Vermogen 2023.
Ontwikkelingen	In 2023 was de uitvoeringsfase in volle gang. In 2023 zijn veel activiteiten opgepakt omtrent sloop, saneringswerkzaamheden en het bouwrijp maken. Dit ter voorbereiding op de gronduitgifte. Saneringswerkzaamheden zijn o.a. verricht ten behoeve van het bereiken van de juiste kwaliteit op de uitgeefbare kavels. Het bouwrijp maken van fase 1 van het Kazernekwartier is, met uitzondering van de aanleg van de nutsvoorzieningen, afgerond. Daarnaast zijn de eerste percelen uitgegeven ter ontwikkeling. Verder zijn de stedenbouwkundige uitwerking van het Entreegebied en bedrijvenpark De groene poort in 2023 afgerond. Deze vormen de basis voor de vervolgstap, het op de markt brengen van deze ontwikkelopgaven. Verder zal GEM Crailo BV actief participeren in de ontwikkeling van de mobiliteitsvisie van de verkeersknoop A1. Vooral de verbetering van de bereikbaarheid van het OV-knooppunt van voetgangers en fietsers is een belangrijk onderwerp. Over de financiële effecten en/of de omvang daarvan voor GEM Crailo BV bestaat op dit moment nog geen inzicht.
Risico's	Op 27 maart 2024 heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van GEM Crailo BV de geactualiseerde intergemeentelijke grondexploitatie als onderdeel van het jaarverslag 2023 vastgesteld inclusief een risico- en gevoeligheidsanalyse. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden de risico’s beschreven.
Programma	5. Financiën en grondexploitaties
Website	www.crailo.nl

BNG Bank N.V.		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De gemeente Hilversum heeft 120.939 van de 55.690.720 aandelen en daarmee 0,2% van het stemrecht op de AVA (Algemene Vergadering van Aandeelhouders). De gemeente wordt op de AVA vertegenwoordigd door de wethouder Financiën.	
Partners	De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.	
Doel en openbaar belang	De BNG bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De BNG Bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger en is het voor de gemeente mogelijk om op eenvoudige wijze toegang te krijgen tot de geldmarkt. Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de BNG Bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.	
	2022	**2023**
Financiële belang van de gemeente	€ 274.000	€ 274.000
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 300 miljoen	€ 254 miljoen
Toelichting	Hilversum bezit 120.939 aandelen, op de balans gewaardeerd tegen € 274.000. In 2023 is een bedrag van € 302.348 aan dividend over 2022 ontvangen (begroot € 250.000). Over 2023 verwachten we in 2024 een dividend van € 261.228 te ontvangen. Daarnaast emitteert de BNG Bank leningen die beursgenoteerd zijn. Om die reden is de BNG Bank gehouden aan regels die de Autoriteit Financiële Markten (AFM) stelt aan het verstrekken van mogelijk koersgevoelige informatie. Het verstrekken van cijfers en verwachtingen over eigen vermogen en netto resultaat valt daar uitdrukkelijk onder. De BNG Bank gaat pas tot publicatie van de gerealiseerde resultaten over na behandeling van de door de externe accountant goedgekeurde jaarrekening en het voorstel tot winstuitkering door de Raad van Commissarissen (RvC). De gegevens 2022 zijn afkomstig uit de jaarrekening 2022 van de BNG Bank. De gegevens 2023 zijn afkomstig uit de jaarrekening 2023 van de BNG Bank die op 25 april 2024 door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders zal worden vastgesteld.	
	Stand per 31-12-2022	**Stand per 31-12-2023**

Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 4,6 miljard	€ 4,7 miljard
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 107 miljard	€ 111 miljard
Toelichting	De gegevens 2022 zijn afkomstig uit de jaarrekening 2022 van de BNG Bank. De gegevens 2023 zijn afkomstig uit de jaarrekening 2023 van de BNG Bank.	
Ontwikkelingen	Gezien de onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten vindt de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2024.	
Risico's	Gering. De ratings van de BNG zijn respectievelijk Aaa bij Moody's, AAA bij Fitch en AA+ bij Standards & Poor's, en zijn daarmee gelijk aan de ratings van de Nederlandse Staat. Daarmee behoort BNG Bank tot de veiligste banken ter wereld.	
Programma	5. Financiën en grondexploitaties	
Website	www.bngbank.nl	

Vitens N.V.		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA). De gemeente Hilversum heeft 89.569 van de 5.777.247 aandelen en daarmee 1,55 % van het stemrecht in de AVA.	
Partners	De aandelen van de N.V. zijn in handen van provinciale en gemeentelijke overheden.	
Doel en openbaar belang	Het statutaire doel van Vitens is de uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, waaronder de winning, de productie, het transport, de verkoop en de distributie van water (statuten art 3 lid 1). Het doel van de deelname van Hilversum is het beïnvloeden van het beleid van Vitens, teneinde de prijs van water voor de Hilversumse burgers en bedrijven zo laag mogelijk te houden.	
	2022	**2023**
Financiële belang van de gemeente	€ 89.569	€ 89.569
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 8,2 miljoen	€ 27,2 miljoen
Toelichting	Hilversum bezit 89.569 aandelen Vitens, op de balans gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van € 89.569 (€ 1 per aandeel). In 2023 is een bedrag van € 0 aan dividend over 2022 ontvangen. In 2024 verwachten we € 0 aan dividend over 2023 te ontvangen. Vitens heeft de verwachting uitgesproken de komende jaren geen dividend uit te keren aan de aandeelhouders. De cijfers zijn gebaseerd op het jaarverslag 2023 van Vitens.	
	Stand per 31-12-2022	**Stand per 31-12-2023**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 649,5 miljoen	€ 677,7 miljoen
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 1,4 miljard	€ 1,6 miljard
Toelichting	De cijfers zijn gebaseerd op het jaarverslag 2023 van Vitens. De AVA stelt de jaarrekening 2023 vast op 19 april 2024.	
Ontwikkelingen	Door de toenemende vraag naar drinkwater staat Vitens voor een 'enorme investeringsopgave'. Daarnaast mag Vitens conform de drinkwaterwet maar een beperkt rendement behalen hetgeen de winstgevendheid beperkt. Vitens zal daarom de komende jaren geen dividend uitkeren aan aandeelhouders.	
Risico's	Geringe risico’s. Het betreft een bedrijf met een monopolie op het gebied van drinkwater.	
Programma	5. Financiën en grondexploitaties	
Website	www.vitens.nl	

Coöperatie Parkeerservice U.A.		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Hilversum is 1 van de 14 leden in de Algemene Leden Vergadering (ALV) en heeft daar 1 stem. Portefeuillehouder Bereikbaarheid en Parkeren neemt deel aan de ALV.	
Partners	Gemeenten Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Barneveld, Bergen (NH), Gouda, Hoogeveen, Lelystad, Nieuwegein, Nijkerk, Woerden, Zandvoort en Zeist, en Parkeren Amersfoort B.V.	
Doel en openbaar belang	1. De Coöperatie heeft ten doel het bewerkstelligen van samenwerking tussen de Coöperatie en haar Leden op het werkgebied van de Coöperatie en het voorzien in de stoffelijke behoeften van de Leden van de Coöperatie door het sluiten van overeenkomsten van opdracht met de Leden ter zake van het bedrijf dat door de Coöperatie wordt uitgeoefend ten behoeve van de Leden op het gebied van het adviseren en leveren van diensten ter zake van garagebeheer, straatparkeerbeheer en straatparkeerhandhaving in het geografisch werkgebied van de Leden. 2. Als nevendoel kan de Coöperatie andere belangen op het gebied van parkeren van haar Leden behartigen.	
	2022	**2023**
Financiële belang van de gemeente	€ 1,4 miljoen	€ 1,5 miljoen
Financieel resultaat van de verbonden partij	- € 191.000	NNB
Toelichting	De jaarlijkse bijdrage is op basis van afgenomen producten en diensten door Hilversum aan de Coöperatie en de jaarlijkse begroting van de Coöperatie. De cijfers van 2022 zijn gebaseerd op de jaarstukken 2022, gepubliceerd in mei 2023. Dit zijn tevens de laatst gepubliceerde cijfers. Het tekort in 2022 is in grote lijnen toe te rekenen aan het niet binnenhalen van een nieuw lid en de hogere inflatiecijfers. De Coöperatie geeft aan dat zonder de sterke inflatiecijfers het gemis aan een extra lid meer dan volledig hebben opgevangen. Het negatieve resultaat is onttrokken aan de algemene reserve.	
	Stand per 31-12-2022	**Stand per 31-12-2023**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 2,0 miljoen	NNB
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 5,5 miljoen	NNB
Toelichting	De cijfers van 2022 zijn gebaseerd op de jaarstukken 2022, dit zijn tevens de laatst beschikbare cijfers. De jaarstukken 2023 worden verwacht in mei 2024.	

Ontwikkelingen	In 2022 zijn de leden Alkmaar en IJsselstein uitgetreden, verantwoordelijk voor 33% van de totale omzet. Vertrek was bekend bij de begroting 2022. Door vervangende werkzaamheden binnen te halen, nieuwe leden te werven en efficiency maatregelen te nemen is afgesproken dat de Coöperatie de gevolgen structureel zelf gaat opvangen. In de visie 2025 is uitgesproken een jaarlijkse groei na te streven van 1 lid per jaar. Deze ambitie staat nog steeds en de verwachting is dat de inspanningen tot resultaat gaan leiden.
Risico's	Door de gekozen rechtsvorm van Coöperatie met Uitgesloten Aansprakelijkheid is er geen verhaalsrecht op de leden voor de schulden en tekorten van de coöperatie. Hilversum betaalt de jaarlijkse bijdrage in vier termijnen, dus bij een eventueel faillissement is Hilversum maximaal een kwart van de jaarlijkse bijdrage kwijt. De Coöperatie werkt aan de financiële continuïteit. Mede door de in 2018 ingezette transitie zijn risico's beter afgedekt en worden kosten beter doorbelast aan de leden. Het financiële risico is daardoor beperkt.
Programma	3. Werken
Website	www.parkeerservice.nl

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht BV	
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De gemeente heeft als aandeelhouder, in de persoon van de wethouder Economie, in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AVA), de mogelijkheid om richting te geven aan de werking van de ROM. De bevoegdheden van de AVA zijn onder andere het benoemen van de Raad van Commissarissen (RVC), het benoemen van directie en investeringscomité op voordracht van de RvC, het vaststellen van het investeringsreglement, en het besluiten over statuten, uitgifte van aandelen en tussentijdse uitkeringen. De governance is zo ingericht dat er geen belangenverstrengeling kan ontstaan. De sturingsmogelijkheid van de Raad is dan ook op afstand.
Partners	De gemeenten Utrecht en Amersfoort, de provincie Utrecht, de Universiteit van Utrecht en het Universitair Medisch Centrum Utrecht, en het Ministerie van EZK.
Doel en openbaar belang	De ROM Regio Utrecht BV versterkt de economische structuur van de Regio Utrecht en richt zich hierbij op de thema's uit de Regionaal Economische Agenda; toekomstbestendige leefomgeving, gezonde mensen en digitalisering. Door ondersteuning van het bedrijfsleven en het ecosysteem wordt het innovatieve vermogen van de regio versterkt en via deze weg de welvaart en het welzijn blijvend vergroot. Zij sluit aan op de activiteiten van de Economic Board Utrecht waar bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden elkaar vinden in het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken. Haar activiteiten passen in de in 2022 vastgestelde meerjarenstrategie. De ROM Regio Utrecht BV is het antwoord op een aantal uitdagingen: 1. Het creëren van een aanspreekpunt in de regio om cofinanciering te krijgen vanuit Invest-NL in het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Oplossingen die vaak een moeilijk financierbare top kennen; 2. De Regio Utrecht beschikt over een zeer bescheiden omvang aan stimuleringsinstrumenten voor het MKB. Er is weinig effectieve business development capaciteit om innovatie bij het bedrijfsleven en daarmee steun bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken tot stand te brengen. De ROM beschikt over business development capaciteit waardoor bedrijven sneller in staat zijn om hun product door te ontwikkelen en op te schalen; 3. De ROM gaat via diverse fondsen voorzien in een op dit moment niet in te vullen behoefte naar kapitaal bij het innovatieve bedrijfsleven; 4. De versterking van de inzet op internationalisering van het bedrijfsleven door bundeling van capaciteit binnen de tak trade en invest; 5. Het zorgen voor een helder en eenduidig aanspreekpunt in de regio voor bedrijven met een business development en of investeringsvraag.

	2022	2023
Financiële belang van de gemeente	€ 2 miljoen kapitaaloverdracht / € 135.000 jaarlijkse exploitatiebijdrage	€ 2 miljoen kapitaaloverdracht / € 141.000 jaarlijkse exploitatiebijdrage
Financieel resultaat van de verbonden partij	- € 1,0 miljoen	N.n.b.
Toelichting	Dit negatieve resultaat is het gevolg van de beheerskosten van het participatiefonds en wordt in mindering gebracht van de overige reserves.	
	Stand per 31-12-2022	**Stand per 31-12-2023**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 50,6 miljoen	N.n.b.
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 9,5 miljoen	N.n.b.
Toelichting	Naar verwachting verschijnt de jaarrekening 2023 van de ROM Regio Utrecht BV in juni 2024.	
Ontwikkelingen	Het financieel belang van de gemeente Hilversum in totaal € 2 miljoen. De gemeente Hilversum heeft als aandeelhouder een belang van 3,88% in de ROM Regio Utrecht BV.	
Risico's	In lijn met gelijksoortige risico's wordt de maximum bandbreedte ingeschat op de totale hoogte van de deelneming: € 2 miljoen. De kans van optreden van dit risico wordt met 1% zeer klein ingeschat. Dit individuele ROM risico wordt opgenomen in het overkoepelende risico dat het portfolio van onze gemeentelijke borgstellingen, garanties, rechtstreekse geldleningen en deelnemingen beslaat.	
Programma	3. Werken	
Website	www.romutrechtregion.nl	

Stichtingen of verenigingen

Stichting Goois Natuurreservaat		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Het bestuur wordt gevormd door een afvaardiging van de participanten van het GNR plus een onafhankelijk voorzitter en twee onafhankelijke deskundigen. Samen hebben zij 14 stemmen te verdelen, waarvan Hilversum er 4 heeft. Hilversum wordt vertegenwoordigd door de wethouder Natuur & Groen.	
Partners	De andere participanten van het GNR zijn de gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Huizen en Laren.	
Doel en openbaar belang	1. De instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van de aldaar gelegen terreinen, ten einde deze ten eeuwigen dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden, en 2. aan het publiek, door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon te verzekeren.	
	2022	**2023**
Financiële belang van de gemeente	€ 722.000	€ 689.000
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 57.000	- € 5.800
Toelichting	Het financieel resultaat 2022 en 2023 is gebaseerd op de concept-jaarstukken 2023 GNR. In 2023 betreft dit € 5.800 nadeel na mutaties reserves (€ 983.000 voordeel voor mutaties reserves). In 2022 betreft dit € 57.000 voordeel na mutatie reserves (€ 161.000 voordeel voor mutatie reserves). Het financieel aandeel 2023 is gebaseerd op de concept-jaarstukken 2023 GNR. Het financieel aandeel 2022 is gebaseerd op de jaarstukken 2022 GNR. De netto bijdrage bedraagt in 2023 € 689.000 (2022: € 722.000). De bruto bijdrage van Hilversum bedraagt in 2023: € 911.000 (2022: € 896.000). Het GNR betaalt jaarlijks op basis van de transparantieregeling BTW terug aan de deelnemers. Hilversum ontving over 2023 € 222.000 (2022: € 174.000) uit exploitatie en projecten.	
	Stand per 31-12-2022	**Stand per 31-12-2023**
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 2,0 miljoen	€ 3,0 miljoen
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 1,2 miljoen	€ 0,9 miljoen
Toelichting	De cijfers 2022 en 2023 zijn gebaseerd op de jaarstukken 2022 en de concept-jaarstukken 2023 GNR.	

Ontwikkelingen	Het GNR heeft op 22 juni 2023 een besluit genomen over de uittreedsommen zoals ontvangen vanuit de gemeente Amsterdam (uittreding in 2021) en de provincie Noord-Holland (uittreding in 2022) als gevolg van hun uittreden als participanten van het Goois Natuurreservaat. De sommen zijn naar rato van inwonersaantallen verdeeld over de participanten. Hilversum heeft een bestemmingsreserve ingesteld (tot uiterlijk 2037) voor de dekking voor de verhoogde participantenbijdrage. De verhoogde bijdrage is verwerkt in de Voorjaarsnota 2024. De uittreding heeft ook geleid tot een vernieuwde participantenovereenkomst, waarin de voorwaarden rond samenwerking zijn vastgesteld. Deze zijn op hoofdlijn dezelfde gebleven, enkele kleine verbeteringen zijn toegevoegd. In 2024 is het Beleidsplan GNR 2024-2027 naar de raad gegaan met de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. Belangrijkste punten hierin zijn de realisatie van een plan voor fondswerving van € 900.000 en transparantie over de governance omtrent Stichting Steun.
Risico's	De eigen bijdrage voor de uitvoering van de projecten en een deel van de werkzaamheden van het projectenbureau verkrijgt de stichting Goois Natuurreservaat onder meer via de stichting Steun Goois Natuurreservaat. Deze stichting krijgt haar inkomsten uit begunstigersbijdragen, nalatenschappen en een jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij (NPL). Vooral de laatste bijdrage is een substantieel bedrag. In 2021 heeft een evaluatie van de bijdrage aan GNR plaatsgevonden. Over de uitkomst is GNR begin 2022 geïnformeerd. De strekking is dat er een bijdrage van € 900.000 per jaar met een looptijd van 2022 tot en met 2024 wordt verstrekt. Er zijn een aantal aandachtspunten geformuleerd waaraan in de tussen liggende periode moet worden gewerkt om ook na 2024 in aanmerking te komen voor een bijdrage vanuit de NPL. Wanneer het Goois Natuurreservaat niet meer als beneficiant van de NPL wordt aangemerkt en de participanten geen vervangende financiële middelen beschikbaar stellen, zullen de ambities voor het realiseren van projecten in overeenstemming met de dan beschikbare middelen moeten worden bijgesteld. Jaarlijks wordt er door het GNR een opstelling gemaakt waarin de ‘door te schuiven BTW’ aan de participanten is opgenomen. De gemeente vraagt dit bedrag terug middels het landelijke BTW-compensatiefonds. Hilversum dekt hiermee een deel van haar bijdrage aan het GNR. Voor 2023 is dit een fors bedrag van € 222.000. Er bestaat een mogelijkheid dat als gevolg van gewijzigde inzichten in de toekomst, de BTW niet meer kan worden door geschoven. Dit zou kunnen leiden tot een hogere bijdrage voor de participanten bij een gelijkblijvende projecten-ambitie. Op dit moment zijn er geen indicaties dat deze “transparantiemethode” landelijk wordt gewijzigd.
Programma	1. Wonen en leven
Website	www.gnr.nl

Uitvaartstichting Hilversum		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Het college geeft goedkeuring over de jaarstukken, begroting en tarievenlijst. De verantwoordelijke portefeuillehouder (beheer, vastgoed, grondexploitaties) is tot en met 2023 voorzitter van de Raad van Toezicht van Uitvaartstichting Hilversum. Dit lid heeft een vetorecht ten aanzien van alle besluiten die in de Raad van Toezicht worden genomen.	
Partners	Geen.	
Doel en openbaar belang	De gemeente heeft op grond van de Wet op de Lijkbezorging de plicht een gemeentelijke begraafplaats te hebben. De Uitvaartstichting Hilversum (USH) heeft tot doel om de begraafplaatsen én het crematorium van de gemeente Hilversum op een professionele, efficiënte en effectieve wijze te exploiteren.	
	2022	**2023**
Financiële belang van de gemeente	N.v.t.	N.v.t.
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 15.000	€ 130.767
Toelichting	Financiële gegevens 2023 zijn op basis van de meerjarenbegroting 2024-2027	
	Stand per 31-12-2022	**Stand per 31-12-2023**
Eigen vermogen van de verbonden partij	- € 262.000	- € 130.751
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 2,8 miljoen	Nog niet beschikbaar
Toelichting	De stand per 31-12 2023 is een prognose op basis van de Meerjarenbegroting 2024-2027. Het eigen vermogen per 31-12-2022 bedroeg - € 261.518. Het vreemd vermogen per 31 december 2022 bedroeg € 2,8 miljoen en bestond uit de onderhoudsvoorziening (ruim € 2,7 miljoen) en kortlopende schulden van € 0,1 miljoen. Er zijn geen langlopende schulden.	
Ontwikkelingen	Privaatrechtelijke afspraken tussen gemeente en de USH zijn vastgelegd in een hoofdovereenkomst die betrekking heeft op het onderhoud aan en vervanging van gemeentelijke eigendommen. De USH benut deze eigendommen om invulling te geven aan de wettelijke taken die de gemeente op gebied van begraven en cremeren heeft. De USH is volledig verantwoordelijk voor de exploitatie van de gemeentelijke begraafplaatsen en het crematorium en voert dit uit voor eigen rekening en risico.	
Risico's	Het risico voor de gemeente betreft primair het versterken van het eigen vermogen en of de liquiditeitspositie van de stichting. Gezien de resultaten van het afgelopen jaar en de huidige liquiditeitspositie is dit risico beperkt.	
Programma	1. Wonen en leven	
Website	www.uitvaartstichtinghilversum.nl	

3.7 Grondbeleid

3.7.1 Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten om in de begroting en jaarrekening een paragraaf over het grondbeleid op te nemen. De paragraaf grondbeleid in de jaarrekening en begroting is in samenhang met de nota Grondbeleid, een belangrijk instrument voor het sturen, beheersen en controleren van het grondbeleid. In artikel 16 van het BBV is bepaald waaruit de verplichte paragraaf grondbeleid ten minste dient te bestaan. Kort gezegd geeft de gemeenteraad in de paragraaf grondbeleid van de programmabegroting aan, wat het te voeren grondbeleid het komende jaar is om de ruimtelijke doelstellingen/opgaven van de gemeente Hilversum te realiseren. In de paragraaf grondbeleid van de eerstvolgende jaarrekening wordt vervolgens gerapporteerd wat er is gerealiseerd en hoe dit zich verhoudt tot de aanvankelijke voornemens uit de begroting.

3.7.2 Grondbeleid in Hilversum

De raad heeft op 12 december 2019 de nota Grond- en Vastgoedbeleid vastgesteld. Vastgoed- en grondtransacties zijn belangrijke instrumenten om de gemeentelijke doelstellingen te helpen realiseren. Gekozen is voor situationeel grond- en vastgoedbeleid: per situatie wordt voor de best passende strategie gekozen. Daarbij kan de rol van de gemeente variëren in een actieve, een regisserende of een faciliterende rol. De verbeteringen in de stad en voor de bewoners vormen het maatschappelijke rendement dat we nastreven. Op basis van dat uitgangspunt worden zorgvuldige afwegingen gemaakt voor financieel rendement en risicobeheersing.
Via deze nota maakt de gemeente Hilversum transparant op welke manier zij gebruikmaakt van het grondbeleid en de bijbehorende instrumenten.
Daarbij is aangegeven welke afwegingen de gemeente maakt bij haar rol in gebiedsontwikkeling. Er is een beslisboom opgenomen aan de hand waarvan de gemeente besluit om vastgoed te behouden, af te stoten of te verwerven.

Vastgoed
De gemeente Hilversum wil tot een vastgoedportefeuille komen die weliswaar kleiner van omvang zal zijn, maar maatschappelijk van grote betekenis kan zijn omdat bewust is gekozen voor het behouden of verwerven van objecten.
Op basis van onderstaande stellingen wordt bepaald welke objecten behoren tot de voorraad kernvastgoed en ondersteunend vastgoed:

- Panden en grond die niet bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen worden afgestoten.
- Panden en grond met maatschappelijk nut worden behouden en daarbij wordt gekozen voor een actieve aanpak.
- Panden en grond die een strategische positie innemen voor het realiseren van gemeentelijke doelstellingen worden verworven (koop of huur).

3.7.3 Uitvoering grondbeleid

Rapportages
De gemeente Hilversum actualiseert jaarlijks de grondprijzen in overeenstemming met het geldende grondbeleid. In de raad van 7 september 2021 is de Uitwerkingsnota Grondprijzen vastgesteld. In de uitwerkingsnota kiest Hilversum voor een andere grondprijsmethodiek bij de bepaling van de grondprijzen voor de segmenten snippergroen, sociale huurwoningen en maatschappelijk vastgoed. Door de grondprijzen vast te stellen op basis van de residuele grondprijsmethodiek wordt het grondbeleid van Hilversum binnen de drie segmenten reëler en transparanter.

Grondexploitaties
Per 1 januari 2023 zijn er twee lopende grondexploitaties, Anna's Hoeve Bouwplan en Stationsplein. Op de grondexploitatie Anna's Hoeve is in 2023 een bedrag van € 2,3 miljoen aan tussentijdse winst gerealiseerd. Hierdoor ontstaat een nadelige resultaat van € 85.079 ten opzichte van de begrote tussentijdse winstname over 2023.

Het verlies van de grondexploitatie Stationsplein bedraagt per 31 december 2023 € 2,9 miljoen tegen contante waarde. De voorziening planexploitaties bedroeg op 1 januari 2023 € 3,0 miljoen.
Als gevolg hiervan is ten gunste van het rekeningresultaat 2023 een bedrag van € 75.765 uit de voorziening planexploitaties vrijgevallen. Per saldo is het effect van de grondexploitaties negatief € 9.300 op het rekeningresultaat 2023.

De gemeente Hilversum verwacht dat de nog lopende grondexploitatie, Anna's Hoeve, in 2025 met een positief resultaat van € 632.000 wordt afgesloten. De verwachting is dat de in 2021 geopende grondexploitatie Stationsplein in 2029 met een negatief resultaat van € 3,2 miljoen wordt afgesloten. Over het jaar 2023 is een fiscale winst berekend van € 4,3 miljoen. Deze winst leidt tot een te betalen vennootschapsbelasting van € 1,1 miljoen.

Conform de stellige uitspraak in het BBV (Besluit Begroten en Verantwoording) zijn in de onderstaande tabel de te verwachten resultaten van de grondexploitaties zowel tegen nominale als contante waarde gepresenteerd waarbij negatieve bedragen opbrengsten zijn. Het verschil tussen de nominale waarde en de contante waarde bedraagt € 338.227.

Bedragen x € 1.000

Prognose lopende grondexploitaties	(A) Nominale waarde	(B) Contante waarde	(B - A)	Jaar afsluiting
Anna's Hoeve bouwplan	-632	-608	25	2025
Stationsplein	3.238	2.875	-363	2029
Totaal	**2.606**	**2.267**	**-338**	

Winsten
Er zijn in 2023 geen grondexploitaties afgesloten met een voordelig resultaat. Conform het BBV is op basis van Percentage of Completion (POC) op de grondexploitatie Anna's Hoeve bouwplan jaarlijks winst genomen.

Bedragen x € 1.000

Winstneming uit grondexploitaties in 2023	(A) POC kosten	(B) POC opbrengsten	(A x B) POC	Eindwaarde exclusief eerdere winstneming	Totaal winstneming
Anna's Hoeve bouwplan	96,4%	100%	96,4%	19.680	18.980
Totaal eerdere winstnemingen					16.737
Winstneming 2023					**2.243**

Verliezen
In 2023 zijn er geen verlieslatende grondexploitaties afgesloten of geopend.

Gronduitgifte: verkoop/ erfpacht
In 2023 is geen grond in erfpacht uitgegeven. Verkoop van gronden heeft plaatsgevonden via de grondexploitatie Anna's Hoeve Bouwplan.

Exploitatieplannen / anterieure overeenkomsten
De gemeente is in beginsel verplicht om bij het vaststellen van een bestemmingsplan een exploitatieplan vast te stellen. Hiervan kan een gemeente afzien als zij de door haar te maken kosten op een andere manier kan verhalen. In 2023 heeft de raad van Hilversum geen exploitatieplan vastgesteld. Bij alle betreffende bestemmingswijzigingen zijn of worden afspraken gemaakt met de betrokkenen over dit kostenverhaal.

In 2023 zijn twee anterieure overeenkomsten met ontwikkelaars gesloten.

Verkoop panden en gronden
De verkopen aan panden en gronden bedroegen in 2023 € 1,9 miljoen. In de gewijzigde programmabegroting was een winst van € 4,3 miljoen op de verkoop van niet-strategisch bezit opgenomen. De winst in 2023 is minder dan begroot doordat het verkooptraject van twee panden aan de 'Badhuislaan' is vertraagd. Deze inkomsten worden pas begin in 2024 gerealiseerd. Daarnaast is de schadevergoeding met betrekking tot de ontbinding van de koopovereenkomst van het voormalige zwembad 'Crailoo' nog niet ontvangen. Naar verwachting zal hierover een juridische procedure worden gestart in 2024.

Op de verkopen 2023 rustte een boekwaarde en overige kosten van € 141.129 zodat de gerealiseerde winst € 1,7 miljoen bedraagt. Zie onderstaande berekening.

Verkoop panden	€	1.597.843
Verkoop gronden	€	100.231
Totaal:	€	1.698.074

3.8 Openbaarheidsparagraaf

De Woo vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en heeft als beoogd effect om de overheid transparanter en toegankelijker te maken door overheidsinformatie beter vindbaar en uitwisselbaar te maken. De wet heeft een passief en actief gedeelte. Vanaf 1 mei 2022 geldt de passieve informatieplicht; verwerken van Woo-verzoeken en het aanstellen van een Woo-contactpersoon. Daarnaast is er een actieve informatieplicht; het proactief beschikbaar stellen van informatie. De actieve informatieplicht treedt gefaseerd in werking. Dat wil zeggen dat de door de wetgever bepaalde informatiecategorieën in tranches verplicht openbaar gemaakt moeten worden. De datum waarop de eerste tranche verplicht openbaar gemaakt dient te worden is nog niet bekend en volgt na koninklijk besluit. Om als Hilversum ook te voldoen aan de lange termijn verplichtingen van de Woo is het noodzakelijk om de geïnventariseerde processen stap voor stap Woo-proof te maken. De eerste helft van 2023 stond in het teken van het realiseren van de randvoorwaarden om de Woo effectief te laten landen in de organisatie d.m.v. het lanceren van een eigen publicatieplatform; woo.hilversum.nl. De Woo-index (voorheen PLOOI) in het Register van Overheidsorganisaties (ROO) verwijst naar het publicatieplatform van de gemeente. Daarnaast is er veel aandacht besteed aan kennissessies over de huidige en aanstaande verplichtingen van de Woo en de impact op de organisatie. In de tweede helft van 2023 hebben we een start gemaakt met het Woo-proof maken van de eerste processen en het openbaar maken van eerste informatiecategorieën:

- **Anonimiseren**: Hilversum anonimiseert (lakt) informatie die niet openbaar gemaakt mag worden. Dit doet de gemeente met behulp van software (Octobox). Om de risico's van te veel of te weinig anonimiseren zo goed mogelijk te ondervangen is de gemeente bezig met borgen van het beheer van de applicatie. Daarnaast is er met betrokkenen een standaardproces voor anonimiseren ontwikkeld, zodat anonimiseren een vast onderdeel kan worden van verschillende processen in de gemeente.
- **Publiceren**: De actieve openbaarmakingsplicht brengt met zich mee dat er meer (geanonimiseerde) informatie gepubliceerd wordt op het daarvoor bestemde publicatieplatform. Om dit publicatieproces makkelijk en goed te laten verlopen, wordt er in samenwerking met betrokkenen ook een standaardproces voor publiceren ontwikkeld.
- **Aansluiten Woo-index**: De gemeente heeft zich inmiddels aangesloten op de Woo-index (https://organisaties.overheid.nl/woo/28797/Gemeente_Hilversum). Op de pagina van de gemeente zijn de organisatiegegevens, woo-contactpersoon en adresgegevens te vinden. Daarnaast zijn linkjes te vinden naar waar de gemeente haar informatiecategorieën publiceert (woo.hilversum.nl).
- **Eerste informatiecategorieën**: Ondanks dat het nog niet bekend is wanneer de eerste tranche openbaar gemaakt dient te worden, geeft de gemeente Hilversum wel al invulling aan de inspanningsverplichting om informatie actief openbaar te maken. De informatie uit de volgende informatiecategorieën zijn reeds openbaar gemaakt op het publicatieplatform: 'Bereikbaarheidsgegevens', 'Organisatie & Werkwijze', 'Vergaderstukken decentrale overheden' en 'Woo-verzoeken en -besluiten'.

De actieve informatieplicht treedt gefaseerd in werking. Daarvoor is het noodzakelijk dat de gemeentelijke informatie vindbaar en consequent beschikbaar wordt gesteld. Dit vereist dat er de komende jaren aanpassingen gedaan worden in een aantal werkprocessen.

Jaarrekening

4. Het overzicht van lasten en baten

4.1 Het overzicht van lasten en baten 'in één oogopslag'

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2023			Gewijzigde begroting 2023			Realisatie 2023		
Omschrijving	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Programma's									
01 Wonen en leven	70.768	-36.275	34.493	85.952	-50.174	35.778	81.572	-49.005	32.567
02 Zorg	100.863	-6.614	94.249	137.359	-41.192	96.167	130.939	-36.550	94.389
03 Werken	62.303	-33.780	28.523	75.991	-34.703	41.289	76.593	-35.797	40.796
04 Bestuur	19.675	-1.539	18.136	21.418	-1.522	19.897	21.243	-1.726	19.518
04 Overhead	35.083	-497	34.585	40.309	-847	39.462	39.680	-1.126	38.554
05 Financiën en grondexploitaties	8.622	-8.855	-233	9.734	-12.186	-2.451	8.604	-7.743	861
Financieringsfunctie	0	-90	-90	-323	-430	-753	1.260	-1.044	216
Lokale heffingen	0	-24.533	-24.533	0	-24.733	-24.733	0	-24.939	-24.939
Gemeentefonds	0	-196.897	-196.897	0	-209.367	-209.367	0	-207.749	-207.749
Dividend	0	-250	-250	0	-302	-302	0	-302	-302
Onvoorzien	100	0	100	100	0	100	0	0	0
VPB	25	0	25	1.124	0	1.124	1.241	0	1.241
Saldo baten en lasten voor bestemming	**297.439**	**-309.330**	**-11.891**	**371.666**	**-375.455**	**-3.790**	**361.133**	**-365.981**	**-4.848**
Mutaties reserves									
Financiën en grondexploitaties	5.286	-638	4.648	254	-9.039	-8.785	254	-8.948	-8.694
Wonen en leven	7.292	-722	6.570	13.196	-1.334	11.863	10.537	-1.330	9.207
Bestuur	38	0	38	38	0	38	38	0	38
Werken	0	-350	-350	0	-350	-350	0	-134	-134
Zorg	0	0	0	279	0	279	279	0	279
Totaal mutaties reserves	**12.616**	**-1.710**	**10.906**	**13.767**	**-10.723**	**3.044**	**11.108**	**-10.413**	**695**
Saldo na bestemming	310.055	-311.040	-985	385.433	-386.178	-745	372.241	-376.394	-4.153

4.2 Toelichting op de verschillen

4.2.1 Financieel resultaat op hoofdlijnen

De gemeente heeft over het jaar 2022 een voordelig financieel resultaat gerealiseerd van € 4,1 miljoen. Ten opzichte van de stand van de gewijzigde begroting per 31 december van € 745.000 voordelig, is het resultaat afgerond € 3,4 miljoen gunstiger dan begroot.

Verloop begrotingssaldo
In onderstaande tabel staat het verloop van het resultaat gedurende het jaar. Na de vaststelling van de begroting 2023 is de begroting verschillende malen aangepast door middel van een raadsbesluit. Per saldo bedroegen deze begrotingswijzigingen € 240.000 negatief.

Het rekeningresultaat 2023 wordt mede beïnvloed door in 2024 genomen raadsbesluiten. Deze hebben betrekking op het jaar 2023 en zijn daarom overeenkomstig de genomen besluiten in deze jaarstukken verwerkt. Het is echter niet meer toegestaan om de begroting hierop aan te passen. In het jaar 2024 is een raadsbesluit genomen over de actualisatie van de grondexploitaties die doorwerkt op het begrote resultaat 2023.

De in de onderstaande tabel genoemde raadsvoorstellen kunt u inzien via iBabs.

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

Verloop begroting en resultaat	Raad	Lasten	Baten	Totalen
Saldo oorspronkelijke begroting	9-nov-22	**310.055**	**-311.040**	**-985**
Raadsbesluiten 2023 met begrotingswijzigingen				
Budgetoverhevelingen 2022		7.911	-7.911	0
Voorjaarsnota 2023	21-jun-23	7.108	-6.098	1.011
Eindejaarsrapportage 2023	20-dec-23	60.359	-61.129	-771
Begrotingssaldo op 31 december 2023		**385.433**	**-386.178**	**-745**
Raadsbesluiten in 2024 (zonder begrotingswijziging 2023)				
Actualisatie/herziening grondexploitaties	15-mei-24	0	9	9
Saldo na raadsbesluiten		**385.433**	**-386.169**	**-736**
Wijzigingen in deze jaarstukken		-13.192	-9.775	-3.417
Rekeningresultaat		**372.241**	**-376.394**	**-4.153**

Toelichting op de in de jaarstukken verwerkte wijzigingen
In de regel zullen begrotingswijzigingen vooraf door het college aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd. Hiermee wordt dan toestemming gevraagd voor het realiseren van het beleid en voor besteding van het benodigde bedrag. Soms is een autorisatie vooraf niet mogelijk en wordt de raad achteraf geïnformeerd over de wijziging. In de paragraaf 1.3.2 - Financieel resultaat op hoofdlijnen
wordt de raad geïnformeerd over de (nog) niet geautoriseerde afwijkingen boven de € 250.000.

Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves
Conform onze financiële verordening zijn in begroting en rekening geen reserves opgenomen ter dekking van kapitaallasten. Alle stortingen en onttrekkingen in begroting en jaarrekening zijn zodoende incidenteel van aard. Dit is ook te zien in de staat van incidentele baten en lasten

4.2.2 Toelichting per programma

In het jaarverslag is op de programma's per thema een analyse gegeven van de verschillen tussen de rekening en de bijgestelde begroting. Zoals in hoofdstuk 1 'Inleiding en leeswijzer' is opgemerkt, bestaat de formele jaarrekening, waarop de accountantsverklaring is gebaseerd, uit dit hoofdstuk 4 en de hierna volgende hoofdstukken 5 en 6.

Nu maakt de genoemde analyse van de afwijkingen tussen de begroting en het overzicht baten en lasten formeel deel uit van de jaarrekening, maar mag van de commissie BBV ook worden opgenomen in het jaarverslag, mits beide onderdelen in één boekwerk zijn opgenomen en in de jaarrekening wordt verwezen naar het relevante onderdeel van het jaarverslag.

Om de leesbaarheid van de jaarstukken te vergroten willen we zoveel mogelijk herhaling in de jaarstukken vermijden. Daarom geven we in dit hoofdstuk inzicht op de afwijkingen per programma op hoofdlijnen, waarbij voor de verklaring van de verschillen wordt verwezen naar de verantwoording op de betreffende programma's (hoofdstuk 2 Programmaverantwoording, onderdeel Financiële analyse). Het onderstaande overzicht geeft de programmasaldi weer.

Bedragen x € 1.000 (- = voordeel, zonder teken = nadeel)

Programma - thema		Primitieve begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Actuele begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023
01.01	Mooie stad	4.069	2.388	6.457	7.253	796
01.02	Levendige stad	10.509	1.774	12.283	10.418	-1.865
01.03	Bereikbare stad	14.085	2.332	16.417	15.610	-807
01.04	Duurzame stad	5.831	-5.209	622	-714	-1.336
01	**Wonen en leven**	**34.493**	**1.285**	**35.778**	**32.567**	**-3.211**
02.01	Verbindende stad	14.929	-3.566	11.363	10.813	-550
02.02	Kansrijke stad	11.991	1.925	13.915	13.856	-59
02.03	Ondersteunende stad	67.329	3.559	70.888	69.720	-1.168
02	**Zorg**	**94.249**	**1.918**	**96.167**	**94.389**	**-1.777**
03.01	Ondernemende stad	3.594	525	4.119	3.817	-302
03.02	Werkende stad	11.096	2.254	13.350	13.447	97
03.03	Sociale stad	13.833	9.987	23.820	23.533	-287
03	**Werken**	**28.523**	**12.766**	**41.289**	**40.796**	**-492**
04.01	Veilige stad	13.425	931	14.356	13.569	-787
04.02	Dienstverlening aan de stad	899	447	1.346	1.534	188
04.03	Effectief en efficiënt bestuurde stad	38.397	5.259	43.656	42.969	-687
04	**Bestuur**	**52.722**	**6.637**	**59.358**	**58.072**	**-1.286**
05.01	Financieel gezonde stad	-217.836	-14.058	-231.893	-229.060	2.833
05.02	Grondexploitatie en vastgoed	-4.043	-445	-4.488	-1.613	2.875

Programma - thema	Primitieve begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Actuele begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023
05 Financiën en grondexploitaties	**-221.878**	**-14.503**	**-236.381**	**-230.673**	**5.708**
Totaal voor bestemming	**-11.891**	**8.102**	**-3.790**	**-4.848**	**-1.058**
Mutaties reserves					
01 Wonen en leven	6.570	5.292	11.863	9.207	-2.656
02 Zorg	0	279	279	279	0
03 Werken	-350	0	-350	-134	216
04 Bestuur	38	0	38	38	0
05 Financiën en grondexploitaties	4.648	-13.433	-8.785	-8.694	91
Totaal mutaties reserves	**10.906**	**-7.862**	**3.044**	**695**	**-2.349**
Saldo na bestemming	**-985**	**240**	**-745**	**-4.153**	**-3.407**

4.2.3 Toelichting op de algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Primitieve begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Actuele begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023
Lokale heffingen	-24.533	-200	-24.733	-24.939	-206
Financieringsfunctie	-90	-663	-753	216	968
Dividend	-250	-52	-302	-302	0
Gemeentefonds	-196.897	-12.470	-209.367	-207.749	1.618
Totaal	**-221.770**	**-13.384**	**-235.154**	**-232.775**	**2.380**

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten van een gemeente waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. Dat betekent dat de gemeente deze vrij kan besteden (in tegenstelling tot de specifieke dekkingsmiddelen).

Onder de algemene dekkingsmiddelen wordt verstaan:

- Lokale heffingen, waarvan de besteding van de opbrengst niet gebonden is. Denk bijvoorbeeld aan OZB, toeristenbelasting, precario en hondenbelasting
- Gemeentefonds. Een van de uitkeringen die gemeenten van het Rijk krijgen is de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Gemeenten hoeven zich niet te verantwoorden over de besteding van de algemene uitkering richting het Rijk en kunnen deze, met inachtneming van wet- en regelgeving, vrij besteden aan taken die het Rijk heeft opgedragen of aan eigen beleid.
- Dividend, een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders.
- Saldo van de financieringsfunctie, dit is het verschil tussen de toegerekende rekenrente aan de programma's en de werkelijk betaalde rente over de lang- en kortlopende leningen. Ook wel het renteresultaat genoemd.

Dit overzicht, is conform het BBV, een verplicht onderdeel van de jaarrekening. Om de leesbaarheid van de jaarstukken te vergroten willen we zoveel mogelijk herhaling in de jaarstukken vermijden. Daarom geven we in dit hoofdstuk inzicht in de afwijkingen op de verschillende onderwerpen op hoofdlijnen. Voor de verklaring van de verschillen wordt verwezen naar de verantwoording van de algemene dekkingsmiddelen in programma 5.

4.2.4 Toelichting op de overhead

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Primitieve begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Actuele begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023
1. Personeel	23.868	2.532	26.401	26.657	256
2. Huisvesting & facilitair	4.955	533	5.488	5.367	-122
3. ICT	3.382	732	4.114	4.230	116
4. Overig	2.380	1.079	3.459	2.301	-1.158
Totaal	**34.585**	**4.877**	**39.462**	**38.554**	**-907**

Het BBV schrijft voor dat de kosten van **ondersteuning** van de primaire processen (overheadkosten) centraal worden gepresenteerd in een apart overzicht en in een apart taakveld (taakveld 0.4). Dat taakveld is ondergebracht in programma 4 Bestuur. In de programma's Wonen en Leven, Zorg, Werken en Financiën en grondexploitaties zijn dan ook geen overheadkosten meer verantwoord.

Onder de overhead vallen onder meer de kosten van leidinggevenden, planning & control, personeel & organisatie etc. De bedragen in het overzicht hierboven zijn het **saldo** van overheadkosten en overheadopbrengsten, gesplitst naar onderwerp.

Dit overzicht, is conform het BBV, een verplicht onderdeel van de jaarrekening. Om de leesbaarheid van de jaarstukken te vergroten willen we zoveel mogelijk herhaling in de jaarstukken vermijden. Daarom geven we in dit hoofdstuk inzicht in de afwijkingen op de verschillende onderwerpen op hoofdlijnen. Voor de verklaring van de verschillen wordt verwezen naar de verantwoording van de overhead in programma 4.

4.2.5 Toelichting op het gebruik van onvoorzien

Jaarlijks wordt in de begroting een post voor onvoorziene lasten opgenomen (begroting 2023: € 100.000). Dit maakt het mogelijk om in het begrotingsjaar onvoorziene (dus niet begrote) uitgaven, die onontkoombaar en onuitstelbaar zijn (de 3 o's), op te vangen. Uitgaven ten laste van de post onvoorzien moeten aan elk van deze 3 criteria voldoen. De post Onvoorzien maakt onderdeel uit van de weerstandscapaciteit. In hoofdstuk 3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing kunt u meer lezen over de relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit.

In 2023 is geen gebruik gemaakt van de post Onvoorzien. Er resteert een budget van € 100.000 dat niet is benut en als voordeel in deze rekening tot uitdrukking komt.

4.3 Overzicht van incidentele lasten en baten

Bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving	Jaarrekening 2023		
		Lasten	Baten	Saldo
1	Specifieke uitkering stimulering Sport (SPUK)		-164	-164
2	Afvalbakkenfonds		-69	-69
3	Persleiding Van Linschotenlaan	158		158
4	Beëindiging gladheidsbestrijding	179		179
5	SPUK MEOZ	539	-539	-
6	Prestatieafspraken met woningbouwcooperaties	7		7
7	Uitvoeringsmiddelen klimaatakkoord	144		144
8	Huisvestingsplan Beeld en Geluid	100		100
9	Gebiedsagenda's Centrum, Zuidwest en Mediapark	72		72
10	Arenapark	398	-75	323
11	Bruisend hart	115		115
12	Herinrichting Gijsbrecht	106		106
13	Herinrichting Kerkbrink	48		48
14	HOV	2.707	-2.707	-
15	Ondergrondse fietsenstalling station	499		499
16	Projectportfolio en formatie	5.000		5.000
17	Sanering (Projecten)	-		-
18	Sanering Circusterrein	13		13
19	Sportcomplex Arenapark	56		56
20	Stationsgebied	794	-250	544
21	Verbetering doorstroming buitenring Noord	29		29
22	Circusterrein	165	-7	158
23	Omgevingswet	570		570
	Reservemutaties:			
24	Reserve Stedelijke ontwikkeling	2.918	-1.198	1.720
25	Reserve Mobiliteitfonds		-62	-62
26	Reserve Herplantfonds	19	-70	-51
27	Reserve Gooise Natuurreservaat (GNR)	7.600		7.600
	Totaal programma 1: Wonen en leven	**22.237**	**-5.141**	**17.095**
28	Hoog Onderwijs Stimuleren	54		54
29	Onderwijshuisvesting	1.786		1.786
30	Laaggeletterdheid	136		136
31	Opvang Oekraïners	22.852	-27.344	-4.492
32	Nationaal Actieplan Dakloosheid	318		318
33	Corona herstelagenda	174		174

	Reservemutaties:			
34	Reserve Opvang Oekraïners	279		279
	Totaal programma 2: Zorg	**25.599**	**-27.344**	**-1.745**
35	Minimabeleid doelgroepen TONK en TOZO	350		350
36	Personeel inkomensregelingen	288		288
37	Coalitieakkoord	50		50
38	Afhandeling TOZO	134		134
39	Schuldhulp en minimabeleid	1.000		1.000
40	Energietoeslag	7.186		7.186
	Reservemutaties:			
41	Reserve TOZO		-134	-134
	Totaal programma 3: Werken	**9.008**	**-134**	**8.874**
42	Programma Dienstverlening: Wet modernisering	22		22
43	Hilversum 600	432		432
44	Saas oplossingen organisatie breed	977		977
45	Verkiezingen	497		497
46	Coalitieakkoord	20		20
47	Stimulerend toezicht		-65	-65
	Reservemutaties:			
48	Reserve Decentrale loonruimte	38		38
	Totaal programma 4: Bestuur	**1.987**	**-65**	**1.922**
49	Verkoop panden en gronden		-1.839	-1.839
50	Verwijderen asbest op Egelshoek	40		40
51	Meicirculaire 2023 storting		-279	-279
52	Resultaat grondexploitaties			-
53	Mutaties grondexploitaties (onderhanden werk)			-
	Reservemutaties:			
54	Algemene reserve	254	-8.549	-8.295
55	Reserve Corona herstelagenda		-399	-399
	Totaal programma 5: Financiën & grondexploitaties	**294**	**-11.066**	**-10.772**
	Totaal incidentele lasten en baten	**59.125**	**-43.751**	**15.374**
	Totaal lasten en baten	372.545	-377.040	-4.495
	Totaal structurele lasten en baten	**313.420**	**-333.289**	**-19.869**

Programma 1: Wonen en leven

1. **Specifieke uitkering stimulering Sport (SPUK)**: Sinds 1 januari 2019 kunnen gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die hen in rekening wordt gebracht voor investeringen in sport niet meer in aftrek brengen. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen te stimuleren, kunnen gemeenten sinds die datum gebruikmaken van de regeling Specifieke uitkering stimulering sport. Op basis van de uitgaven en investeringen voor sportaccommodaties is de teruggaaf SPUK sport voor 2023: € 164.022.
2. **Afvalbakkenfonds**: Dit is een incidentele ontvangst van € 70.000 van Nedvang als vergoeding voor het aandeel verpakkingen in de openbare prullenbakken.
3. **Persleiding Van Linschotenlaan**: Bij een gestuurde boring heeft een aannemer van Vitens een persleiding van ons riool geraakt. Deze persleiding was daarna niet meer bruikbaar waardoor de gemeente een tijdelijke noodvoorziening heeft getroffen. De Raad is herover geïnformeerd via RIB 2023-3.
4. **Beëindiging gladheidbestrijding**: Het contract met SBS/Tomingroep voor de gladheidsbestrijding is beëindigd. De gemeente heeft een andere partij gevonden die deze taak gaat uitvoeren. Als gevolg hiervan heeft de gemeente extra kosten moeten maken voor de overname van materieel van SBS, de opslag voor het overgenomen materieel op het MOB-terrein en het geschikt maken van het materieel van de nieuwe opdrachtnemer.
5. **SPUK MEOZ**: Deze SPUK MEOZ is bedoeld voor de compensatie van de meerkosten die zijn gemaakt voor gas en elektra verbruik in het zwembad De Lieberg in 2022 en 2023. Tot en met juli 2022 was Optisport de exploitant en vanaf augustus 2022 t/m heden is Sportfondsen de exploitant.
6. **Prestatieafspraken met woningbouwcorporaties**: De prestatieafspraken met woningcorporaties voor de periode 2023 tot en met 2027 zijn op 4 juli 2023 ondertekend. Het hiervoor vanuit het Coalitieakkoord beschikbaar gestelde budget wordt grotendeels in 2024 gebruikt voor de uitvoering van deze prestatieafspraken. De per eind 2022 beschikbare middelen ad € 57.000 zijn eerder al overgeheveld naar 2023. Van de naar 2023 overgehevelde middelen ad € 57.000 is in 2023 € 7.000 besteed.
7. **Uitvoeringsmiddelen klimaatakkoord**: Via de meicirculaire 2022 van het Rijk heeft Hilversum een incidenteel bedrag van € 530.000 ontvangen voor uitvoering van het klimaatakkoord in het jaar 2022. Deze middelen zijn bij de eindejaarsrapportage 2022, die door de raad december 2022 is vastgesteld, aan de begroting 2022 toegevoegd. De betreffende middelen zijn vervolgens bij de jaarrekening 2022 overgeheveld naar de begroting 2023. Deze middelen zijn in 2023 deels uitgegeven. De van het Rijk ontvangen middelen worden ingezet als input voor uitvoering van het jaarplan Energietransitie 2024.
8. **Huisvestingsplan Beeld en Geluid**: In 2023 is een startsubsidie vrijgegeven zodat Beeld en Geluid kan starten met het uitwerken van een huisvestingsplan voor een extra depot. Daarbij wordt specifiek gezocht naar een plek in het centrum die ook opengesteld wordt voor publiek. Er wordt in dat verband een incidentele subsidie verleend aan Beeld en Geluid van € 200.000. De helft van dit subsidiebedrag heeft betrekking op 2023, de andere helft op 2024.
9. **Gebiedsagenda's Centrum, Zuidwest en Mediapark**: Er is in 2023 in totaal € 215.000 beschikbaar gesteld vanuit het coalitieakkoord voor het opstellen van de gebiedsagenda's Centrum, Zuid West en Media Park. Dit bedrag is in 2023 deels besteed (er resteert € 143.000). De gebiedsagenda Centrum is net voor de zomer in 2023 vastgesteld en daarna zijn de werkzaamheden opgestart. Voor een goede uitvoering van de agenda wordt gewerkt met een taskforce centrum om zo de komende jaren in gezamenlijkheid en met draagvlak uitvoering te kunnen geven aan de gestelde ambities. Ook wordt een transformatiemanager aangesteld. Zowel het opstarten van de taskforce (en verhogen organisatiegraad centrum) als het vinden van een transformatiemanager heeft tijd gekost, waardoor beoogde uitgaven zoals afgesproken in de agenda niet reeds in 2023, maar vooral in 2024 zullen plaatsvinden.

De basis is gelegd, nu verder met de uitvoering in 2024. Voor de gebiedsagenda Zuid West geldt ook dat het opstarten in 2023 wat meer tijd vroeg om goed samen op te kunnen trekken met de ondernemersvereniging Zuid West. Het opstellen van de agenda is direct in 2023 gestart, maar hiervoor is in het proces meer tijd genomen in het opstarten om zo vanuit een goede samenwerkingsbasis in 2024 tot een gedragen agenda te komen. Daardoor vallen een deel van de kosten die beoogd waren in 2023 nu in 2024.
Tot slot is in 2023 hard gewerkt aan het oprichten van een campusorganisatie op het Media Park. Voor het draagvlak, robuustheid en uitvoerbaarheid van de agenda is het belangrijk dat dit vehikel er is. De eerste aanzetten tot een agenda zijn verkend met de campusgroep in oprichting. Nu er ook een projectleider gevonden is kan verder gewerkt worden aan het opstellen van de agenda zelf in 2024.

10. **Arenapark**: Betreft de voorbereidingskosten en verder uitwerking van onder andere de verbetering van 'last mile' tussen station Hilversum Sportpark en het hart van het Arenapark en een integrale visie op inpassing op het Laapersveld.
11. **Bruisend Hart**: Betreft de voorbereidingskosten voor onder andere opstellen van plan van eisen, de benodigde onderzoeken, externe adviezen, en participatie traject.
12. **Herinrichting Gijsbrecht**: Betreft de voorbereidingskosten voor onder andere externe adviezen, omgevingsmanagement en participatie traject.
13. **Herinrichting Kerkbrink**: Betreft de voorbereidingskosten voor onder andere externe adviezen, en voorlichtingen.
14. **HOV**: Dit betreft de uitvoering van HOV contracten. Deze contracten worden in opdracht en voor rekening van de provincie Noord Holland uitgevoerd door de gemeente Hilversum.
15. **Ondergrondse fietsenstalling station**: Betreft de kosten voor de planvorming van de nieuwe fietsenstalling.
16. **Projectportfolio en formatie**: De tijdelijke extra kosten voor uitvoering van het projectportfolio worden -net als in 2021 en 2022- gedekt via de reserve stedelijke ontwikkeling.
17. **Sanering (Projecten)**: Het aanbestedingstraject is in het vierde kwartaal gestart. Hierdoor schuift de uitvoering naar 2024. Naar verwachting zijn de groene pleinen Galvanistraat en Liebergerweg voor speelseizoen 2024 (1 april 2024) gereed.
18. **Sanering Circusterrein**: De bodemonderzoeken zijn inmiddels afgerond, en het blijkt dat de grond minder vervuild is dan oorspronkelijk verwacht. Vanwege de tijdsduur van het onderzoek is het niet mogelijk gebleken om in 2023 te starten met de saneringswerkzaamheden.
19. **Sportcomplex Arenapark**: Betreft onderzoekskosten en kosten voor het Programma van Eisen (ruimtelijk, functioneel en technisch).
20. **Stationsgebied**: Betreft de voorbereidingskosten van het Stationsgebied.
21. **Verbetering doorstroming buitenring Noord**: Voorbereidingsbudget voor de maatregelen voor de doorstroming buitenring Noord (onder andere Johannes Geradtsweg) zoals technische onderzoeken en het uitwerken van maatregelen tot het niveau van het definitief ontwerp.
22. **Circusterrein**: De kosten van het onderzoek naar een duurzame herontwikkeling van het gebied. Daarnaast wordt onderzocht of het MOB-Terrein en geschikte plek is voor het verplaatsen van de gemeentelijke depot.
23. **Omgevingswet**: Budget ten behoeve van de invoering van de Omgevingswet: Aansluiting op DSO, Opstellen vragenbomen, Plan van Aanpak en Omgevingsplan.
24. **Reserve Stedelijke ontwikkeling**: Conform besluitvorming wordt in 2023 € 1,2 miljoen onttrokken ter dekking van de uitgaven voor de projectportfolio (€ 500.000), de voorbereiding van het gebiedsontwikkeling bij het Arenapark (€ 322.000), en het stationsgebied (€ 376.000). In 2023 is conform kadernota 2019 € 1,3 miljoen aan deze reserve toegevoegd vanuit de algemene middelen. Daarnaast zijn de netto-opbrengsten van de verkopen vastgoed ad € 1,6 miljoen toegevoegd.

25. **Reserve Mobiliteitsfonds**: Deze reserve wordt ingezet voor het in brede zin accommoderen van de parkeersituatie en het vergroten van de bereikbaarheid van de gemeente Hilversum. Ter compensatie van de kapitaallasten van de investeringen voor parkeerverbeteringen in het Rode Dorp wordt gedurende 10 jaren (2021-2030) een bedrag van € 12.000 aan de reserve onttrokken. In 2023 is er verder € 50.000 onttrokken voor een extra parkeertelling.
26. **Reserve Herplantfonds**: In 2023 is er een bedrag van €73.500 onttrokken aan de reserve herplantfonds t.b.v. nieuw te planten bomen in de Diamantstraat en 5 bomen in het JP Thijsseplein. Aan de reserve is een bedrag van €19.000 toegevoegd. Dit betreft vergoedingen die inwoners betalen aan de gemeente wanneer zij een boom hebben gekapt en niet aan de herplantplicht kunnen voldoen.
27. **Reserve Gooise Natuurreservaat (GNR)**: Op 6 december 2023 heeft de raad besloten tot de instelling van de reserve GNR ter hoogte van 7.6 miljoen. De reserve wordt gebruikt om in de toekomst te wennen aan de verhoogde bijdrage aan het GNR. Voor verdere details, zie paragraaf 5.4.

Programma 2: Zorg

28. **Hoog onderwijs stimuleren**: Bij de Voorjaarsnota 2023 is in totaal € 105.000 beschikbaar gesteld voor de onderdelen Topinstituut, Utrecht Talent Alliantie (UTA) en Lobby voor meer HBO-onderwijs. In de Voorjaarsnota is een bedrag vrijgemaakt voor een verkenning van het (werktitel) European Institute for Digital Trust (voorheen Topinstituut). Deze verkenning is in 2023 opgestart en wordt in 2024 voortgezet en sluit aan bij de wens voor het stimuleren van hoger onderwijsaanbod in Hilversum. Dit geldt ook voor de lobby voor hoger onderwijs waarvoor coalitiemiddelen beschikbaar zijn gesteld. Met de Hogeschool van Utrecht zijn afspraken gemaakt in 2023 die in 2024 verder in de uitvoering gaan.
29. **Onderwijshuisvesting**: Voor de Paulusschool en Villa Vrolik is € 678.000 betaald aan kosten voor tijdelijke huisvesting en het huidige pand van de Pualusschool gesloopt en afgewaardeerd (€ 296.000). Om het Integraal Huisvestingplan (IHP) voor het onderwijs vlot te trekken is € 210.000 extra capaciteit ingezet. Daarnaast heeft een achterstallige betaling plaatsgevonden aan eerste inrichting en huisvestingsvergoeding € 602.000.
30. **Laaggeletterdheid**: Voor de aanpak van laaggeletterdheid heeft het Rijk aan Hilversum als centrumgemeente extra budget beschikbaar gesteld voor de periode tot en met 2024. Dit is bedoeld om de regierol te versterken. De bijdrage van het Rijk voor de aanpak van laaggeletterdheid wordt overgedragen aan de Regio Gooi en Vechtstreek ten behoeve van de uitvoering van het regionaal actieplan “Taal is de sleutel” en is gestart in 2021.
31. **Opvang Oekraïners**: De kosten voor Eerste Opvang Onderwijs ontheemden wordt gedekt uit de reserve Oekraïne.
32. **Nationaal Actieplan Dakloosheid**: Om Dakloosheid terug te dringen heeft het Rijk incidenteel € 318.000 toegekend voor de Regio Gooi en Vechtstreek. De intentie is dit structureel te maken bij de meicirculaire 2024.
33. **Corona herstelagenda**: Dit betreft de lasten voor de plannen uit de corona herstelagenda, die gedekt worden door een onttrekking uit de reserve corona herstelagenda. Voor programma 2 betreft dit de plannen Begeleiding in de wijk versneld doorontwikkelen (A2), Ontwikkelen van een Sociale kaart voor inwoners en professionals (A4), en (door)ontwikkelen van suïcidepreventie en -nazorg (B2).
34. **Reserve Opvang Oekraïners**: In lijn met de meicirculaire 2023 zijn ontvangen middelen voor de Oekraïne opvang gedoteerd aan de Reserve opvang Oekraïners.

Programma 3: Werken

35. **Minimabeleid doelgroepen TONK en TOZO**: De coronaregelingen TOZO/Tonk zijn in 2021 beëindigd. Hierdoor is het beroep op de reguliere bijzondere bijstand toenemen. Om die reden was extra maatwerkbudget nodig om de minima te kunnen ondersteunen. Deze middelen zijn uitgegeven in 2023.
36. **Inkomensregelingen personeel**: De afgelopen jaren zijn de aanvragen levensonderhoud toegenomen, mede als gevolg van Covid-19. Ook is het aantal mensen met een uitkering gestegen. Dit heeft geleidt tot meer werk voor de afdeling Sociaal Domein. Hiervoor is extra capaciteit beschikbaar gesteld in 2023.
37. **Coalitieakkoord**: In het Coalitieakkoord zijn diverse eenmalige budgetten opgenomen. Onder programma 3 zijn dat: Werk en Re-integratie.
38. **Afhandeling TOZO**: De kosten voor Afhandeling TOZO wordt gedekt uit de reserve TOZO.
39. **Schuldhulp en minimabeleid**: De huidige economische ontwikkelingen hebben voor vele burgers grote gevolgen gehad. Dit heeft tot een toename van de hulpvragen geleidt. In 2023 zijn de inkomensgrenzen van de minimaregelingen verruimd en zijn budgetcoaches ingezet. Deze kosten zijn gedekt vanuit de stelpost van € 1,0 miljoen.
40. **Energietoeslag**: Betreft een tegemoetkoming voor de extra energiekosten, en is in lijn met de aadsinformatiebrief 2023 - 87, uitbetaald aan de rechthebbende Hilversummers. De energietoeslag valt onder de categoriale bijzondere bijstand. De gemeente kan aan inwoners die aan de voorwaarden voldoen een energietoeslag toe kennen, zonder te controleren of de energiekosten van die inwoners daadwerkelijk sterk gestegen zijn en of die inwoners over voldoende vermogen beschikken om de energierekening te kunnen betalen. De hoogte van de energietoeslag voor 2023 was € 1.300 per rechthebbende.
41. **Reserve TOZO**: De TOZO is per 1 oktober 2021 gestopt maar er zijn nog een drietal verschillende onderdelen waar de uitvoering mee bezig zal blijven: Debiteurenbeheer TOZO bedrijfskapitaal, Uitvoering beleid Misbruik & Oneigenlijk gebruik en Terugvorderen/debiteurenbeheer verstrekte TOZO uitkeringen levensonderhoud. Deze uitgaven worden gedekt vanuit de TOZO reserve.

Programma 4: Bestuur

42. **Programma Dienstverlening Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer**: De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (hierna Wmebv) is een aanpassing van de Algemene wet bestuursrecht. De wetgever geeft burgers het recht om digitaal te communiceren met (semi)overheden. Deze wetswijziging dwingt overheidsorganisaties hun producten en communicatielijnen te digitaliseren voor zover dit nog niet het geval is. De wetgever legt (semi)overheden daarnaast de zorgplicht op om de digitaal minder sterke burger mee te nemen in de digitalisering van de communicatie. De organisatie kan zelf bepalen hoe zij deze zorgplicht invult en hoe zij dit communiceert naar de burger.
43. **Hilversum 600**: 2024 wordt het jaar van HIlversum. De stad bestaat dan 600 jaar en die mijlpaal gaan we vieren. Het wordt een feest voor en door de stad met oog voor onder andere sport, cultuur en welzijn. We initiëren samen met de stad kleine en grote initiatieven die de stad nog mooier en aantrekkelijker maken. Het budget in 2023 wordt gebruikt voor marketing en algemene organisatiekosten.
44. **Saas oplossingen organisatie breed**: Binnen de gehele gemeente zijn er verschillende Saas oplossingen, die hier worden gebundeld. Bijvoorbeeld: De voorbereiding van de frontoffice van Publiekszaken is gereed, maar de implementatie vind plaats in 2023. Het project WABO is gestart in 2022 en wordt in 2023 afgerond. De Wabo maakt het mogelijk om met één omgevingsvergunning verschillende activiteiten uit te voeren.

45. **Verkiezingen**: De wet Nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen is op 1 januari 2023 in werking getreden. Belangrijkste doel van deze wet is het creëren van mogelijkheden om tijdig voor de vaststelling van de uitslag van een verkiezing eventuele (tel)fouten te constateren en op een transparante en controleerbare manier te corrigeren. Zo worden de stemmen in het vervolg overdag geteld. Voor deze aanpassingen worden extra kosten gemaakt. Vanwege de val van het kabinet in 2022 werd er in 2023 opnieuw Tweede Kamer verkiezingen georganiseerd. Om de organisatie van de verkiezingen uit te voeren is er extra budget nodig geweest.
46. **Coalitieakkoord**: In het Coalitieakkoord zijn diverse eenmalige budgetten opgenomen. Onder programma 4 is dat: Toezicht.
47. **Stimulerend toezicht**: Ontvangen subsidie van de Provincie voor de aanpak van het stimulerend toezicht. In 2024 wordt er € 65.395 ontvangen en in 2025 wordt er € 49.046 ontvangen.
48. **Reserve Decentrale loonruimte**: Het doel van deze bestemmingsreserve is het voldoen aan de afspraken met het Lokaal Overleg dat de niet in enig jaar bestede middelen voor de decentrale arbeidsvoorwaarden worden gereserveerd voor toekomstige uitgaven op dit terrein. In de begroting is een structureel bedrag van € 38.000 opgenomen voor het decentrale arbeidsvoorwaardenoverleg. Aanwending van dit budget voor concern brede activiteiten vindt plaats in ruggespraak met het Lokaal Overleg.

Programma 5: Financiën & Grondexploraties

49. **Verkoop panden en gronden**: In 2023 is het volgende verkocht: Egelshoek 8 20, Egelshoek 8 14, Zuiderweg 15, Vaartweg 61B, Vaartweg 43a, Larenseweg 277a en de Rigelstraat 53.
50. **Verwijderen asbest op Egelshoek**: De gemeente is verhuurder van de standplaats. De huurder is overleden. Bij de ontruiming van de verwaarloosde kavel bleken asbestplaten in de grond te zitten. De erfgenamen hebben afstand gedaan van de erfenis waardoor de kosten niet konden worden verhaald.
51. **Meicirculaire 2023 storting**: In lijn met de meicirculaire 2023 zijn ontvangen middelen voor de Oekraïne opvang gedoteerd aan de Reserve opvang Oekraïners.
52. **Resultaat grondexploitaties**: Het saldo van de lasten en baten grondexploitatie wordt gemuteerd op de balanspost ‘Voorraden’. De lasten en baten zijn daardoor per saldo altijd nihil, maar deze post maakt zichtbaar welke lasten en baten betrekking hebben op de grondexploitaties.
53. **Mutaties Grondexploitaties (onderhanden werk)**: Het saldo van de lasten en baten grondexploitatie wordt gemuteerd op de balanspost ‘Voorraden’, behalve in het geval er winst gemaakt wordt. Vanuit de grondexploitatie Anna’s Hoeve is in 2023 een tussentijdse winstneming van € 2.500.000 opgenomen. De overige lasten en baten zijn per saldo altijd nihil vanwege de verrekening met de balanspost.
54. **Algemene reserve**: Een algemene reserve is bedoeld als buffer (weerstandscapaciteit) voor het opvangen van financiële tegenvallers. De mutaties hebben in lijn met de begroting plaatsgevonden, voor details, zie paragraaf 5.4.
55. **Reserve Corona herstelagenda**: Met het voorstel over de eindevaluatie en afronding van de corona herstelagenda (raad 5 april 2023) is de raad geïnformeerd over het verloop van de plannen en de doorloop in 2023. Voor zes plannen is nog een onttrekking geraamd in 2023 van in totaal € 490.000. In werkelijkheid zijn er minder lasten gemaakt en is er een bedrag van € 399.000 onttrokken:

4.4 Overzicht verstrekte subsidies

De lijst verstrekte subsidies wordt voortaan jaarlijks bij de jaarrekening geleverd en geeft inzicht in alle subsidies die verstrekt zijn voor de uitvoering van activiteiten in 2023. Om een vergelijking met 2021 te kunnen maken worden de verstrekte subsidies uit 2022 ernaast gepresenteerd. In 2023 is een totaal van € 22,4 miljoen aan subsidies verstrekt. De lijst is opgesteld op basis van de volgende uitgangspunten:

- het gaat om alle subsidies die de Gemeente Hilversum heeft verstrekt;
- het gaat om subsidies waarvan de verlening betrekking heeft op 2023. Nog niet alle subsidies over 2023 zijn al vastgesteld;
- het jaar waarin de activiteit plaatsvindt is leidend;
- namen van natuurlijke personen zijn anoniem gemaakt in de lijst, en;
- voor aansluiting met de boekhouding is onderaan een regel opgenomen voor subsidies die in 2023 (terug)betaald zijn, waarvan de activiteiten niet op 2023 betrekking hebben.

Bedragen x € 1.000

Instelling	Gerealiseerde subsidieverstrekkingen jaar 2023	Gerealiseerde subsidieverstrekkingen jaar 2022
A.S.C. Hilversum		1.250
Aanpak energie armoede particulieren	24.412	
Accordeonvereniging Musicorda	6.000	
Autismesoos		635
Bestuur Nederlandse Ver. voor Autisme (NVA)	1.500	1.500
Bink Kinderopvang B.V./Stichting Bink Peuterspeelzalen	1.841.581	1.660.456
C.V. Globe CKC U.A.	543.534	468.344
Christelijke Oratorium Vereniging Hilversum	3.000	
City Orkest Hilversum	4.000	2.059
CVO `t Gooi	58.000	50.000
De Initiatiefnemer		2.500
De Kleine Prins		57.480
DMEV B.V.		40.000
Energiesubsidie HIP particulieren	269.872	
Events in Business	15.000	
GAC	750	2.500
Gemengd Koor N.S.F.	2.260	2.270
Gereformeerde Gemeente Hilversum	3.889	
Goois Fanfare Orkest	9.000	10.899
Goois Jeugdorkest	5.000	9.775
Goois Ouderenkoor	3.256	1.270
Goois Symfonie Orkest	1.000	3.000
Gooise Wielerclub De Adelaar	1.000	1.000
Heelo	227.852	223.650
HET: Coöperat. Hilversumse Energ. Transit. UA	49.140	
HilverPoint / HilverZorg Thuis	43.750	
Hilversums Fanfare Orkest LEO	1.625	1.297
Hilversumse Federatie van Muziekvereniging	6.075	5.460
Hilversumse Orkest Vereniging	1.290	750

Instelling	Gerealiseerde subsidieverstrekkingen jaar 2023	Gerealiseerde subsidieverstrekkingen jaar 2022
Hilversumse Roeivereniging Cornelis Tromp	4.000	3.500
Hilverzon Duurzame Energie Cooperatie Hilvers	212.800	146.850
Historische Kring Albertus Perk		2.000
HLTC Gooiland	1.250	1.250
Holding Verhaeg Tandartsen B.V.	10.000	
Human-It B.V.		
Humanitas District Noordwest	27.250	27.250
HZC de Robben	2.500	1.250
Kamerkoor Revoce	800	
Leger des Heils	15.000	15.000
LFB Steunpunt Noordwest		
Lionsclub Hilversum	35.000	
M.A. Adema Holding B.V.		
Mantelzorgdag		
MBO College Hilversum	17.793	30.000
MediaCity Bigband	935	6.275
Mediacollege Amsterdam		20.000
Mediastages B.V.	10.000	8.265
MEE Utrecht, Gooi & Vecht	705.026	544.590
Musicorda accordeonorkest		
Muziekgezelschap Excelsior	6.825	6.500
Nederlands Dansorkest		3.121
Nederlandse Händelvereniging		
Ondernemersvereniging Arenapark & Laapersveld	39.000	40.489
Ondernemersvereniging Zuid West	139.000	37.500
Oren 102 B.V.	10.000	
OSMA		
Parkinson Vereniging		880
Particulieren	64.968	111.053
PGH Morgensterkerk		6.885
Proeftuin Aardgasvrije Wijk (PAW)	30.640	13.754
Prot.Gemeente Hilv. inz. Wijkdiaconie Bethleh		500
Protestantse gemeente te Laren - Eemnes		
Reg. Samenwerkingsverband Unita	30.997	75.997
Regio Gooi & Vechtstreek		
ROC van Amsterdam-Flevoland	49.950	
Rugby Club Hilversum	3.000	3.000
SBK Kunstuitleen Gooi en Eemland		1.130
SC 't Gooi		1.250
Schildersver. Kleur en Toets		2.531
Seniorenvereniging Hilversum	2.900	5.065
Slachtofferhulp Nederland	30.929	29.974
Sportservice Noord Holland		44.211
St. De Zilveren Camera van de Nederlandse Vereniging Van Fotojournalisten	106.826	99.158
St. Openb.Bibliotheek en Volksuniversiteit Hilversum	2.525.237	1.742.243

Instelling	Gerealiseerde subsidieverstrekkingen jaar 2023	Gerealiseerde subsidieverstrekkingen jaar 2022
Sticht. Eerstel. Samenwerking Hilversum Zuid		
Stichting "In sport we trust"	35.820	21.400
Stichting 3X3 Unites	12.875	7.291
Stichting Alberdingk Thijm Kinderopvang	271.965	269.310
Stichting Alberdingk Thijm Scholen	149.231	138.996
Stichting Alzheimer Nederland	2.500	5.250
Stichting ART Hilversum	11.950	8.700
Stichting Atletiek Evenementen		25.000
Stichting Avondschool Actief		2.240
Stichting Awen koorprojecten	1.500	1.500
Stichting Beatrix		
Stichting BIZ Vastgoed Gijsbrecht	42.875	42.875
Stichting Botanische Tuin dr. Costerus	2.832	1.607
Stichting Buurt Post Zuid De Lelie	3.000	
Stichting Buurtmobiliteit Hilversum	10.000	
Stichting Caecilia Gilde Hilversum		
Stichting Cantate op de Brink	4.000	4.000
Stichting Centrum Hilversum	49.950	49.550
Stichting Cultuur Netwerk Hilversum	30.000	49.610
Stichting Danza di Origine Controllata		
Stichting De Cultuurbrigade	7.500	7.500
Stichting Dierenambulance Gooi&Vechtstreek		7.000
Stichting Dudok Architectuur Centrum	277.611	285.563
Stichting Dudok Concerten	6.700	7.010
Stichting Dudokfestival		
Stichting één uur voor de toekomst		12.375
Stichting Exploitatie Buitenplaatsen de Hoorneboeg	24.152	8.000
Stichting Feest der Poëzie		
Stichting Filmtheater Hilversum	184.811	159.625
Stichting GAAF Muziektheater	16.500	10.697
Stichting Gooi en Vecht Inclusief	30.000	30.000
Stichting Gooise Scholen Federatie	83.000	61.666
Stichting Gouden Dagen	5.000	
Stichting Grafisch Atelier `t Gooi	166.958	183.492
Stichting Grasbaan Hilversum		3.500
Stichting Hilversum 100	173.788	49.500
Stichting Hilversum Marketing	608.166	672.275
Stichting Hilversum One	37.500	41.678
Stichting Hilversum Schaakt	3.500	3.500
Stichting Hilversummers.nl	12.900	1.000
Stichting Hilversumse Architectuurprijs	3.450	
Stichting Hilversumse Meent	263.708	197.429
Stichting HilverZorg		87.500
Stichting HipHelpt Hilversum	1.747	1.157
Stichting Historia		14.000

Instelling	Gerealiseerde subsidieverstrekkingen jaar 2023	Gerealiseerde subsidieverstrekkingen jaar 2022
Stichting Hogeschool Utrecht	17.500	
Stichting Hogeschool van Amsterdam	153.430	153.430
Stichting Huurgelden JSR		
Stichting IMC Weekendschool	22.500	30.000
Stichting Jazz Legends	2.500	2.500
Stichting Jeugdeducatiefonds	27.000	27.000
Stichting JobOn		17.500
Stichting Kleintje Kunst	1.700	1.600
Stichting Kristal Theater	2.000	
Stichting Kwintes	16.099	38.094
Stichting Leegstand Oplossers Amsterdam		
Stichting Maatjesproject Gooi & Vechtstreek	328.727	266.000
Stichting Mama Vita Hilversum	2.700	4.300
Stichting Media Perspectives	250.000	250.000
Stichting Mediaplein	166.400	140.987
Stichting Meentwerf	14.288	11.468
Stichting Metropole Orkest	85.850	11.000
Stichting Museum Hilversum	713.671	650.880
Stichting Music Around The Fireplace	3.860	
Stichting Muze Maakt	8.629	
Stichting Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid	255.634	283.787
Stichting Noor	10.937	20.296
Stichting Noord-Holland Pop	10.000	
Stichting Ollie's Productions	13.000	
Stichting Omgevingseducatie G,VenE	47.027	72.956
Stichting Omroep Muziek	20.400	21.256
Stichting Ondernemersfonds Gijsbrecht	52.750	52.750
Stichting Pierre Palla Concertorgel	7.500	8.000
Stichting Pinetum Blijdenstein	60.000	30.000
Stichting Pleinevents	15.000	13.000
Stichting Podium De Vorstin	1.337.561	1.248.501
Stichting Popwaarts	7.800	7.500
Stichting Present Hilversum	89.500	40.000
Stichting Proceon	75.000	68.700
Stichting Raadhuisconcerten	11.231	8.136
Stichting Rechtswinkel Hilversum		7.500
Stichting Roer	5.000	
Stichting Rolstoelbus `t Gooi		
Stichting Schuldhulpmaatje Hilversum en omstreken	17.100	17.100
Stichting Scouting Regio Gooi	5.000	5.000
Stichting Seinconcerten	5.800	9.200
Stichting Sherpa	81.966	35.850
Stichting Speel-o-theek De Steeg	10.250	10.250
Stichting Sportclub Gehandicapten Gooi en Eemland	2.487	1.286
Stichting Sportevenementen Le Champion	25.000	

Instelling	Gerealiseerde subsidieverstrekkingen jaar 2023	Gerealiseerde subsidieverstrekkingen jaar 2022
Stichting Sportfair	15.000	9.000
Stichting stadsfestival Hilversum	35.000	
Stichting Stadsfonds Hilversum	1.068.454	1.042.400
Stichting Statushouders		
Stichting TalenTonen		
Stichting Toonkunstkoor Hilversum	2.250	3.000
Stichting tot Behoud van de Diependaalse Kerk	2.486	
Stichting Urban Farming 035	8.600	10.000
Stichting Utrechts Requiem		
Stichting Versa Welzijn	6.327.250	5.255.036
Stichting Vier het Leven	2.500	2.500
Stichting Viore	25.000	20.000
Stichting VluchtelingenWerk Nederland		20.554
Stichting VluchtelingenWerk West en Midden-Nederland	352.786	202.970
Stichting WAC-Hilversum	14.918	
Stichting Wijkcentrum De Zoutkeet	35.000	35.000
Stichting Wisseloord House Of Music	10.915	
Stichting Wonderfeel	117.483	144.506
STIP Hilversum	492.500	344.860
Subsidie Anderhalve meter		
Subsidie Controle coronatoegangsbewijzen		77.728
Team Sportservice Provincie Utrecht	497.983	356.526
Tennisvereniging de Rading	675	500
The Talented	5.500	
Theatergroep Hartstocht		
Toneelvereniging Meer Vreugde	3.150	4.375
Van Velthooven Holding B.V.		
Vereniging Beatrix Korpsen		
Vereniging Duurzaam Werfgebied		10.000
Vereniging 't KOOR!		
Ver-Ken		4.471
Verloskundigenpraktijk Materna	18.000	
VvE flatgebouw Theobroma		
VvE St. Josephkerk		
Wellantcollege		9.584
YC Kerkstraat B.V.	1.127	
Stichting Magdalena	4.000	
Stichting PubArt	2.920	
Nabetalingen voorgaande jaren	-327.091	-23.054
Totaal	**22.440.104**	**19.145.145**

4.5 Bezoldiging topfunctionarissen (WNT)

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Gemeente Hilversum. Het voor de gemeente toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 233.000 te weten het Algemeen bezoldigingsmaximum.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1.a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de dertiende maand van de functievervulling.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de dertiende maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog vier jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Deze tabel is bedoeld voor de topfunctionarissen met executieve taken, dat wil zeggen de leden van het hoogste uitvoerende orgaan en de daaraan ondergeschikte(n) die in deze rol (gezamenlijk) verantwoordelijk zijn voor de gehele rechtspersoon of de gehele instelling, en degene(n) belast met de dagelijkse leiding van de gehele rechtspersoon of de gehele instelling.

Bedragen x €1,-

Gegevens 2023			
Naam		**C.P. Torres-Barrera**	**A.J. Meerveld-Hop**
	Functiegegevens	Gemeente- secretaris	Griffier
	Aanvang en einde functievervulling in 2023	1 januari tot en met 31 december	1 januari tot en met 31 december
	Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
	Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging[9]			
	Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	141.769	112.771
	Beloningen betaalbaar op termijn	22.509	17.928
	Subtotaal	164.278	130.699
	Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000
-/-	Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-
	Bezoldiging	**164.278**	**130.699**
	Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	Niet van toepassing	Niet van toepassing
	Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	Niet van toepassing	Niet van toepassing

Gegevens 2022		
Naam	**C.P. Torres-Barrera**	**A.J. Meerveld-Hop**
Functiegegevens	Gemeente- secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1 januari tot en met 31 december	Niet van toepassing
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	
Dienstbetrekking?	Ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	135.114	
Beloningen betaalbaar op termijn	22.442	
Subtotaal	*164.278*	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	
Bezoldiging	**164.278**	

5. De uiteenzetting van de financiële positie

5.1 Balans

Bedragen x € 1.000, per 31 december

ACTIVA	2023	2022
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	**1.726**	**1.789**
kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	91	54
bijdragen aan activa in eigendommen van derden	1.635	1.735
Materiële vaste activa	**279.996**	**272.179**
investeringen met een economisch nut	164.116	157.241
investeringen met een econ. nut waarvoor een heffing mogelijk is	19.503	21.036
investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	96.377	93.902
Financiële vaste activa	**24.234**	**23.184**
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	2.364	2.364
leningen aan deelnemingen	16.081	16.081
overige langlopende leningen	5.789	4.739
TOTAAL VASTE ACTIVA	**305.956**	**297.152**
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	**732**	**3.380**
onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	694	3.342
gereed product en handelsgoederen	38	38
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**63.651**	**28.944**
vorderingen op openbare lichamen	20.880	17.986
uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	34.109	-
overige vorderingen	8.662	10.958
Liquide middelen	**17**	**34**
Overlopende activa	**9.918**	**21.337**
nog te ontvangen van overheden (specifiek bestedingsdoel)	897	10.330
overige overlopende activa	9.021	11.007
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**74.318**	**53.695**
TOTAAL ACTIVA	**380.274**	**350.847**

Recht op verliescompensatie vpb **€ 988**

Bedragen x € 1.000, per 31 december

PASSIVA	2023	2022
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen	**92.108**	**87.585**
reserves:	87.955	68.993
1. de algemene reserve	68.720	56.887
2. de bestemmingsreserves	19.235	12.106
gerealiseerd resultaat	4.153	18.592
Voorzieningen	**15.426**	**12.843**
Vaste schulden met rentetypische looptijd > één jaar	**192.713**	**189.516**
onderhandse leningen van:	192.194	188.997
1. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	24.240	25.680
2. binnenlandse banken en overige financiële instellingen	127.273	122.157
3. openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	40.681	41.161
waarborgsommen	519	518
TOTAAL VASTE PASSIVA	**300.247**	**289.944**
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < één jaar	**31.083**	**26.956**
bank- en girosaldi	4.901	10.561
overige schulden	26.182	16.395
Overlopende passiva	**48.944**	**33.947**
verplichtingen	24.983	13.975
ontvangen voorschotbedragen overheden (specifiek bestedingsdoel)	22.777	18.424
overige vooruit ontvangen bedragen	1.184	1.549
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**80.027**	**60.903**
TOTAAL PASSIVA	**380.274**	**350.847**

Verstrekte borgstellingen of garantstellingen aan natuurlijke en rechtspersonen **€ 596.074**

5.2 Toelichting op de balans

5.2.1 Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Financiële verordening gemeente Hilversum 2022, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
Voor zover niet anders vermeld, zijn de activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarden. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen verder worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Alle bedragen in de jaarrekening staan weergegeven in duizenden euro’s, tenzij anders vermeld.

Grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording
De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dit betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties en de baten/lasten van de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium (M&O) omvat:
    - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals door de raad is vastgesteld;
    - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening en de Nota financieel beleid is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt wanneer deze niet tijdig aan de raad zijn gemeld;
    - Ten aanzien van het M&O criterium is de Nota M&O beleid leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording;

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV en de financiële verordening. Dit betekent dat:
    - Een verantwoordingsgrens van 1% (zijnde € 3.725.000) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
    - Een rapportagebedrag van € 150.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht.

Grondslagen voor resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Onder baten worden verstaan de baten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment van besluitvorming door de AvA (Algemene Vergadering van Aandeelhouders) van de betreffende deelneming. De WMO eigen bijdragen worden als bate verantwoord in het jaar waarin ze ontvangen worden (kasbasis).

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hierna vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. Conform het BBV worden de mutaties in reserves, zowel bij de begroting als bij de rekening, separaat verantwoord. Zowel het totaal van saldo van baten en lasten, als het resultaat zijn hierdoor inzichtelijk.

Eigenbijdrage op grond van de Wmo

en aanvrager van een voorziening op grond van de WLZ en de WMO (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Vaste activa

De vaste activa op de balans zijn conform artikel 33 van het Besluit Begroting en Verantwoording (in het vervolg: BBV) onderverdeeld in:

- Immateriële vaste activa;
- Materiële vaste activa;
- Financiële vaste activa.

In het algemeen geldt dat alleen kosten van de aanschaf of productie van een goed of verzameling identieke of met elkaar samenhangende goederen, met een gebruiksduur van 5 jaar of meer, en met een waarde van € 50.000 of meer worden geactiveerd. Uitgaven die niet hebben geleid tot het realiseren van een activum of het openen van een grondexploitatie worden niet geactiveerd.

Immateriële vaste activa:

Het BBV kent de volgende soorten immateriële vaste activa:

- De kosten die zijn verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- De bijdragen aan activa in eigendom van derden.

In de Financiële verordening gemeente Hilversum 2018 is opgenomen dat de kosten voor het afsluiten van geldleningen, saldi van agio en disagio en de bijdragen aan activa in eigendom van derden niet worden geactiveerd.

Op de tot en met 2017 geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

De immateriële en materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen, direct toe te rekenen personeelskosten en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Afschrijvingstermijnen

Bij het bepalen van de hoogte van de afschrijving is het volgende beleid van toepassing:

a. op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven;
b. bij het bepalen van de hoogte van de afschrijving wordt voor gebouwen uitgegaan van een restwaarde van 15% van de verkrijgings-/vervaardigingsprijs. Uitzondering hierop zijn de parkeergarages, waarbij uitgegaan wordt van een restwaarde van 25%. Voor de overige activa wordt uitgegaan van een restwaarde van 0%;
c. er wordt lineair afgeschreven;
d. er wordt afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur, conform de termijnen zoals vermeld in de ‘afschrijvingstabel’;
e. de componentenbenadering, bij gebouwen, wordt niet gehanteerd, en;
f. er wordt gestart met afschrijving in het begrotingsjaar dat volgt op het moment van ingebruikname.
g. De afschrijvingstermijnen (in jaren):

Type activum	Afschrijvingsperiode in jaren
Onderzoeks- en ontwikkelingskosten	
Aankoop en nieuwbouw, exclusief parkeergarages	Maximaal 5
Gebouwen (geen componentenbenadering)	
Aankoop en nieuwbouw, exclusief parkeergarages	40
Parkeergarages	60
Tijdelijke nieuwbouw	10
Waardevermeerdering (w.o. uitbreiding)	Resterende levensduur van het bestaande actief
Levensduurverlenging (w.o. renovatie, restauratie)	Resterende levensduur van het bestaande actief
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Muren en hekwerken	20
Kunstwerken (bruggen, sluizen, tunnels, en dergelijke), wegen, parkeerterreinen, waterwegen	50
Elektrisch-mechanische onderdelen	10
Riolen en persleidingen	75
Oevervoorzieningen	20
Tijdelijke voorzieningen	5
Sportvelden en buitensportaccommodaties	25
Kunstgrasvelden en speelgelegenheden	10
Bomen	50
Groenvoorzieningen	10
Bushaltes, abri's, straatmeubilair en kleine verkeersvoorzieningen	10
Installaties	
Technische installaties	5 - 10 - 20
Parkeermeters en automaten	10
Verkeerslichten	5
Verkeersapparatuur	10
Openbare en terrein verlichting (armaturen)	15
Openbare en terrein verlichting (masten)	40
Bedrijfsmiddelen	
Machines t.b.v. beheer en onderhoud	5 - 10
Aanhangers en voertuigen	5 - 10
Meubilair, inventaris	5 - 10
Computerapplicaties	5
Servers-/netwerkapparatuur, bekabeling	5

Activa worden afgeschreven volgens de afschrijvingstabel die gold in het jaar van investeren.

Op de activa voor de riolering wordt vanaf 2019 jaarlijks de dotatie aan de spaarvoorziening riolering in mindering gebracht. Hierbij geldt dat de activa eerst conform het BBV wordt geactiveerd, en vervolgens wordt afgeboekt.
In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Financiële vaste activa:
Het BBV kent de volgende soorten financiële vaste activa:

- kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen;
- leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen;
- overige langlopende leningen;
- uiteenzettingen in ‘s Rijks schatkist met rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- uiteenzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Onder de financiële vaste activa zijn deelnemingen, langlopende geldleningen en langlopende uitzettingen opgenomen. De verstrekte langlopende geldleningen en -uitzettingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde verminderd met de ter zake ontvangen aflossingen en eventueel gevormde voorzieningen voor oninbaarheid. De deelnemingen zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs tenzij de marktwaarde duurzaam lager is.

Vlottende activa
De vlottende activa op de balans worden in overeenstemming met het BBV onderverdeeld in:

- voorraden;
- uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar;
- liquide middelen;
- overlopende activa.

Voorraden
Het BBV kent de volgende soorten voorraden:

- grond- en hulpstoffen;
- onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie;
- gereed product en handelsgoederen;
- vooruitbetalingen.

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.
De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen, direct toe te rekenen personeelskosten en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs wordt daarnaast de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.
Het BBV zegt dat het voorzichtigheidsbeginsel ertoe leidt dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen.

Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Volgens het realisatiebeginsel dient in die gevallen de winst ook te worden genomen.
De voorraad gereed product is gewaardeerd tegen historische verkrijgingsprijs. Indien de marktwaarde lager is, dan wordt tegen marktwaarde gewaardeerd.

Kortlopende vorderingen, liquide middelen en overlopende activa
De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar, liquide middelen en overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. De gevormde voorzieningen voor oninbaarheid van debiteuren zijn op de nominale waarde van de debiteuren in mindering gebracht.

Passiva
Reserves en voorzieningen
Op de reserves en voorzieningen wordt geen rente bijgeschreven.
In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Voorzieningen en de lang- en kortlopende schulden en overlopende passiva
Voorzieningen en de lang- en kortlopende schulden en overlopende passiva zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

5.2.2 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Volgens het BBV moet in de toelichting op de balans een item worden opgenomen over de belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente in de toekomstige jaren is gebonden maar die niet uit de balans zelf blijken. Niet uit de balans blijkende verplichtingen zijn daarmee financiële verplichtingen of verbintenissen die niet direct in de jaarrekening worden opgenomen, maar die wel een potentiële (toekomstige) impact hebben op de financiële positie van de gemeente. Bijvoorbeeld toekomstige personeelsverplichtingen zoals het verlofsparen en meerjarige contracten.

Bij het opnemen van de niet uit de balans blijkende verplichtingen in de jaarrekening 2023 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

1) Er zijn enkel meerjarige contracten opgenomen met een contractwaarde vanaf € 125.000 per jaar.
2) De gerapporteerde contractwaarde is gebaseerd op de realisatie 2023 in combinatie met de in het contract vastgelegde waarden.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Einddatum contract	Contractwaarde 2024	Contractwaarde resterende looptijd 2024 e.v.	Totale contractwaarde 2024 - 2025
1. Personeel	31-08-24	100		100
Parkeerservices	31-12-25	2.202	2.202	4.404
Dudok Wonen Melkfabriek 5 Hilversum	31-12-41	250	4.250	4.500
Huur Wilhelminastraat	31-12-26	565	1.130	1.695
Centric katoorautomatisering	31-12-25	595	765	1.360
Licenties kantoorautomatisering	31-12-25	615	700	1.315
Beveiliging	31-01-28	390	1.170	1.560
Huur fietsenkelder Zeedijk	30-06-24	90	-	90
Rioolaansluitingen	31-12-24	475	475	950
Gladheidsbestrijding	30-06-25	409	273	682
Schoonmaak Oekraïne opvanglocaties	01-01-26	650	650	1.300
Verlofsparen		1.557	-	1.557
Totaal		**7.898**	**11.615**	**19.513**

5.2.3 Niet uit de balans blijkende rechten

Er zijn geen rechten die niet op de balans zijn verantwoord.
Voor informatie over verstrekte leningen en garanties verwijzen wij u naar de paragraaf financiering in deze jaarstukken.

5.2.4 Ontwikkelingen na balansdatum

Er hebben zich na balansdatum geen substantiële ontwikkelingen voorgedaan die betrekking hebben op de jaarstukken.

5.2.5 Toelichting op de afzonderlijke balansposten

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

Conform de aanpassing in de BBV worden met ingang van 2016 de 'bijdragen aan activa in eigendom van derden' verantwoord onder de Immateriële vast activa.

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2023	Vermeer-deringen in 2023	Bijdragen derden in 2023	Afschrijving in 2023	Afwaar-deringen in 2023	Boek-waarde 31-12-2023
Onderzoek en ontwikkeling bepaald actief	54	37	-	-	-	91
Bijdragen activa in eigendom van derden	1.735	-	-	-99	-	1.635
Totaal immateriële vaste activa	**1.789**	**37**	**-**	**-99**	**-**	**1.726**

Onderzoek en ontwikkeling bepaald actief

De vermeerderingen en bijdragen derden over 2023 betroffen:

Onderzoek en ontwikkeling bepaald actief	Vermeerdering	Bijdrage derden
Sloop GAK gebouw toegevoegd aan GREX stationsplein		-
Overig (kleiner dan € 100.000)	37	
Totaal	**37**	**-**

Bijdragen aan acitva in eigendom van derden

Conform het financiële beleid worden met ingang van 2018 de bijdragen aan activa van derden niet meer geactiveerd.

Materiële vaste activa

De onder activa verantwoorde materiële vaste activa met economisch nut hebben betrekking op:

- Gronden en terreinen
- Woonruimten
- Bedrijfsgebouwen
- Grond- weg- en waterbouwkundige werken
- Vervoermiddelen
- Machines, apparaten en installaties
- Overige materiële vaste activa

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen activa waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

De onderstaande toelichtingen op de diverse activaposten richten zich voornamelijk op de vermeerderingen en verminderingen. Daarnaast worden ook de afwaarderingen (indien van toepassing) van een korte toelichting voorzien. De (reguliere) afschrijvingen worden niet nader toegelicht, dit betreft de reguliere, jaarlijks terugkerende lasten.

Economisch nut

De BBV schrijft voor onderscheid te maken tussen investeringen met een economisch nut en met een maatschappelijk nut. Investeringen hebben een economisch nut indien zij verhandelbaar zijn en / of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Voorbeelden hiervan zijn een zwembad, riolering, tolweg, vuilnisauto's, computers, stadhuis en schoolgebouwen.

Daarnaast wordt onderscheid gemaakt tussen investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven en investeringen waarbij dat niet het geval is.

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2023	Vermeer-deringen in 2023	Vermin-deringen in 2023	Afschrijving in 2023	Afwaar-deringen in 2023	Boek-waarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	17.134	-	-	-	-24	17.110
Woonruimten	7.605	8.699	-4.214	-59	-79	11.953
Bedrijfsgebouwen	114.207	6.840	-	-4.090	-300	116.656
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.526	-	-	-158	-	1.368
Machines, apparaten en installaties	2.704	393	-	-139	-	2.959
Overige materiële vaste activa	14.065	1.856	-255	-1.580	-16	14.070
Totaal materiële vaste activa econ. nut	**157.241**	**17.788**	**-4.469**	**-6.026**	**-418**	**164.116**

Van de gronden en terreinen is € 3,6 miljoen in erfpacht uitgegeven.

Gronden en terreinen (economisch nut)

Er hebben over 2023 geen vermeerderingen en verminderingen plaats gevonden.

Over 2023 is er voor € 24.000 afgewaardeerd door verkoop van gronden. Dit betreft de boekwaarde van een deel van Egelshoek.

Woonruimten (economisch nut)

De vermeerderingen en verminderingen over 2023 betroffen:

Woonruimten	Vermeerdering	Vermindering
Koninginneweg WVG	3.315	
Entree oost WVG	1.049	
Thebe 22	471	-349
Anton Philipsweg 1	3.864	-3.864
Totaal	**8.699**	**-4.214**

Over 2023 is er voor € 79.000 afgewaardeerd. Dit betreft de boekwaarde van Vaartweg 43a en Zuiderweg 15 in verband met verkoop.

Bedrijfsgebouwen (economisch nut)

De vermeerderingen en verminderingen over 2023 betroffen:

Bedrijfsgebouwen	Vermeerdering	Vermindering
MFA Paulusschool en wijkcentrum de lelie	759	
Montessorie Centrum nieuwbouw/vernieuwbouw	381	-
Gymzaal Klimopschool	674	
STIP, uitbreiding schoolgebouw Villa Vrolik	1.816	
Laapersveld 70 (STER-gebouw)	3.211	
Totaal	**6.840**	**-**

Over 2023 is er voor € 300.000 afgewaardeerd. Dit betreft de boekwaarde van de Paulusschool die is gesloopt en Richelstraat 53 in verband met verkoop.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (economisch nut)

Er hebben over 2023 geen vermeerderingen en verminderingen plaats gevonden.

Machines, apparaten en installaties (economisch nut)

De vermeerderingen en verminderingen over 2023 betroffen:

Machines, apparaten & installaties	Vermeerdering	Vermindering
Paspomaat	120	
2022-09/10 Audio visuele middelen	104	
Overig (kleiner dan € 100.000)	170	
Totaal	**393**	**-**

Overige materiële vaste activa (economisch nut)

De vermeerderingen en verminderingen over 2023 betroffen:

Overige materiële activa	Vermeerdering	Bijdrage derden
Duurzaamheid en circulariteit	188	
Software defined infrastructure	540	
2022-01 Werkplekinrichting	15	
Renovatie atletiekbaan Arena	443	-255
Verduurzamen stadskantoor overig	257	
Overig (kleiner dan € 100.000)	413	-
Totaal	**1.856**	**-255**

Over 2023 is er voor € 16.000 afgewaardeerd. Dit betreft de boekwaarde van de Paulusschool die is gesloopt.

Economisch nut, waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

De BBV schrijft voor onderscheid te maken tussen investeringen met een economisch nut en met een maatschappelijk nut. Investeringen hebben een economisch nut indien zij verhandelbaar zijn en / of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Voorbeelden hiervan zijn een zwembad, riolering, tolweg, vuilnisauto's, computers, stadhuis en schoolgebouwen.

Daarnaast wordt onderscheid gemaakt tussen investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven en investeringen waarbij dat niet het geval is.

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2023	Vermeer-deringen in 2023	Bijdragen derden in 2023	Afschrijving in 2023	Afwaar-deringen in 2023	Boek-waarde 31-12-2023
Bedrijfsgebouwen	2.952	-	-	-184	-	2.768
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	15.957	2.455	-2.973	-701	-	14.738
Vervoermiddelen	469	1	-	-53	-	417
Machines, apparaten en installaties	1.657	69	-	-146	-	1.579
Totaal mva econ. nut i.c.m. heffingen	**21.036**	**2.524**	**-2.973**	**-1.084**	**-**	**19.503**

Bedrijfsgebouwen (economisch nut, waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven)

Er hebben over 2023 geen vermeerderingen en bijdragen derden plaats gevonden.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (economisch nut, waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven)

De vermeerderingen en bijdragen derden over 2023 betroffen:

Grond, weg- en waterbouwkundige werken (i.c.m. heffingen)	Vermeerdering	Bijdrage derden
GWP 2018	340	-340
GWP 2019	383	-325
GWP 2020	259	-259
GWP 2021	225	-806
GWP 2022	303	-647
GWP 2023	945	-596
Totaal	**2.455**	**-2.973**

Vervoersmiddelen (economisch nut, waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven)

De vermeerderingen en bijdragen derden over 2023 betroffen:

Vervoermiddelen (i.c.m. heffingen)	Vermeerdering	Bijdrage derden
Overig (kleiner dan 100.000)	1	-
Totaal	**1**	**-**

Machines, apparaten en installaties (economisch nut, waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven)

De vermeerderingen en bijdragen derden over 2023 betroffen:

Machines, apparaten & installaties (i.c.m. heffingen)	Vermeerdering	Bijdrage derden
Overig (kleiner dan 100.000)	69	-
Totaal	**69**	**-**

Maatschappelijk nut

De BBV schrijft voor onderscheid te maken tussen investeringen met een economisch nut en met een maatschappelijk nut. Investeringen met een maatschappelijk nut zijn activa die geen economisch, maar een maatschappelijk nut hebben. Het gaat hierbij uitsluitend om investeringen in de openbare ruimte: (water)wegen, straten, pleinen, viaducten, geluidswallen, parken, openbare verlichting. Deze investeringen dienen duidelijk een maatschappelijk nut, maar ze genereren geen middelen (er is geen markt voor).

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2023	Vermeer-deringen in 2023	Bijdragen derden in 2023	Afschrijving in 2023	Afwaar-deringen in 2023	Boek-waarde 31-12-2023
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	92.253	8.332	-2.466	-3.123	-	94.996
Machines, apparaten en installaties	1.335	-	-	-236	-	1.099
Overige materiële vaste activa	315	-	-	-32	-	283
Totaal materiële vaste activa (maatschappelijk nut)	**93.902**	**8.332**	**-2.466**	**-3.391**	**-**	**96.377**

De boekwaarde per 31 december 2023 bestaat voor €68.201.000 uit investeringen van vóór 31 december 2016. Over deze investeringen mag (eventueel) versneld worden afgeschreven.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (maatschappelijk nut)

De vermeerderingen en bijdragen derden over 2023 betroffen:

Materiële activa (maatschappelijk nut)	Vermeerdering	Vermindering
Vervanging wegen 2018	1.054	
Vervanging wegen 2019	425	-36
Vervanging wegen 2020	1.047	
Vervanging wegen 2021	450	
Vervanging wegen 2022	581	
Parkeervoorziening OR Arenapark	113	
Vervanging armaturen 2021	390	
Vervanging armaturen 2022	122	
Vervanging armaturen 2023	118	
Nieuw busstation	1.285	-2.000
Jac P. Thijsseplein	370	
Rijbaanscheiding en 2x plateau's	158	
Speelvoorzieningen	168	
Waterinrichtingsplan Huydecopersweg	378	
Realisatie plan Huydecoperweg	430	-430
Overig (kleiner dan 100.000)	1.243	-0
Totaal	**8.332**	**-2.466**

Machines, apparaten en installaties (maatschappelijk nut)

Er hebben over 2023 geen vermeerderingen en bijdragen derden plaats gevonden.

Overige materiële vaste activa (maatschappelijk nut)

Er hebben over 2023 geen vermeerderingen en bijdragen derden plaats gevonden.

Financiële vaste activa

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2023	Vermeer-deringen in 2023	Bijdragen derden in 2023	Afschrijving in 2023	Afwaar-deringen in 2023	Boek-waarde 31-12-2023
Kapitaalverstrekkingen	2.364	-	-	-	-	2.364
Leningen	16.081	-	-	-	-	16.081
Overige langlopende leningen	4.739	1.072	-22	-	-	5.789
Totaal financiële activa	**23.184**	**1.072**	**-22**	**-**	**-**	**24.234**

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Er hebben over 2023 geen vermeerderingen en verminderingen plaats gevonden.

Leningen aan deelnemingen

Er hebben over 2023 geen vermeerderingen en verminderingen plaats gevonden.

Overige langlopende leningen

De vermeerderingen en verminderingen over 2023 betroffen:

Overige langlopende leningen	Vermeerdering	Vermindering
SVn 3136 Duurzaam wonen	1.000	
Overig (kleiner dan € 100.000)	72	-22
Totaal	**1.072**	**-22**

De verstrekte overige langlopende leningen bestaan met name uit leningen aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten in het kader van het project Particuliere woningbouwverbetering, startersleningen, het restauratiefonds en een lening aan Pinetum Blijdenstein.

De eindstand per 31 december 2023 van de revolverende fondsen kan als volgt gespecificeerd worden:

	Leningen	In Kas	Totaal
Duurzaamheidsrekening	3.307	542	3.849
Stimuleringsrekening	96	165	261
Restauratiefonds	812	223	1.035
Totaal	**4.215**	**930**	**5.145**

Uitzettingen Nederlands schuldpapier langer dan één jaar

Er hebben over 2023 geen vermeerderingen en verminderingen plaats gevonden.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

Het verloop van de boekwaarde is als volgt:

Omschrijving	Boek-waarde 1-1-2023	Vermeer-deringen in 2023	Vermin-deringen in 2023	Winst-name in 2023	Afwaar-deringen in 2023	Boek-waarde 31-12-2023
Bouwgronden in exploitatie	6.235	1.461	-6.370	2.244	-	3.570
Gereed product en handelsgoederen	38	-	-	-	-	38
Totaal voorraden (bijlage 5.2.6)	**6.273**	**1.461**	**-6.370**	**2.244**	**-**	**3.607**
Voorziening planexploitaties	-2.893	-58	76	-	-	-2.875
Totaal voorraden (balans)	**3.380**	**1.403**	**-6.294**	**2.244**	**-**	**732**

Een specificatie van de bouwgronden is te vinden in hoofdstuk 5.3.2 Overzicht grondexploitaties.

Onderhanden werk: bouwgronden in exploitatie

De vermeerderingen en verminderingen over 2023 betroffen:

Onderhanden werk (grondexploitaties)	Vermeerdering	Vermindering
Anna's Hoeve	406	- 6.370
Stationsplein	1.055	-
Totaal	**1.461**	**6.370**

Voorraad gereed product

Er hebben over 2023 geen vermeerderingen en verminderingen plaats gevonden.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar

Deze uitzettingen ad € 63,7 miljoen bestaan uit:

- vorderingen op openbare lichamen (€ 20,9 miljoen);
- uitzettingen in 's Rijksschatkist kleiner dan één 1 jaar (€ 34,1 miljoen);
- overige vorderingen (€ 8,7 miljoen)

Schatkistbankieren wordt toegelicht in de paragraaf Financiering in paragraaf 3.4.8.

De vorderingen op openbare lichamen bestaan voornamelijk uit:

Vorderingen op openbare lichamen	2023	2022
Belastingdienst (BCF en BTW)	19.476	16.073
Belastingdienst (vennootschapsbelasting)	-	169
Overige openbare lichamen	1.404	1.744
Totaal	**20.880**	**17.986**

De overige vorderingen bestaan uit:

Overige vorderingen	2023	2022
Debiteuren algemeen	2.519	3.302
Belasting debiteuren	3.056	4.602
Debiteuren sociale zaken	3.087	3.054
Overige vorderingen	-	-
Totaal	**8.662**	**10.958**

Per vorderingsoort zijn de volgende voorzieningsbedragen in mindering gebracht: Debiteuren algemeen € 88.000, Belastingdebiteuren € 686.000 en Debiteuren sociale zaken € 3,4 miljoen.

Liquide middelen

Liquide middelen	2023	2022
Overloop Pin / Chip opbrengsten	11	29
Gemeentelijke kassen	6	5
Totaal	**17**	**34**

Rekening Courant

Het rentetarief van de rekening Courant bij de BNG bestaat uit het 1-maands Euribor tarief plus een opslag van 0,15%.

Gedurende het jaar is het 1 maands Euribortarief gestegen van een percentage van ongeveer 1,9% naar een percentage van ongeveer 3,9%. Over het nadelige saldo in rekening courant in rekening Courant bij de BNG Bank zijn we rente verschuldigd.

Overlopende activa

De overlopende activa bestaan uit:

Overlopende activa	2023	2022
Specifiek bestedingsdoel:	**897**	**10.330**
Europese overheidslichamen	-	-
Het Rijk	277	578
Overige Nederlandse overheidslichamen	620	9.752
Overige overlopende activa	**9.021**	**11.007**
Overige nog te ontvangen bedragen	6.889	8.645
Vooruitbetaalde lasten	2.132	2.362
Totaal	**9.918**	**21.337**

Het verloop van de overlopende activa met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk is opgenomen in bijlage 5.6.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente bestaat ingevolge artikel 42 van het BBV uit de reserves en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening. Dit bestaat uit de volgende componenten:

Eigen vermogen	2023	2022
(a) Reserves		
1. de algemene reserve	68.720	56.887
2. de bestemmingsreserves	19.235	12.106
(b) Gerealiseerd resultaat		
(1) rekeningjaar 2022		18.592
(2) rekeningjaar 2023	4.153	
Totaal	**92.108**	**87.585**

Algemene reserve

De algemene reserve is in de loop der jaren gevormd met voordelige resultaten uit het verleden (o.a. verkopen van aandelen in het toenmalige gemeentelijke energiebedrijf en de toenmalige gemeentelijke centrale antenne inrichting en de aandelen in de NV Bouwfonds). Het verloop van deze algemene reserve ziet er als volgt uit:

Verloop algemene reserve		Mutatie
Stand per 1 januari 2023		56.887
Bij:		
Overhevelingen	7.911	
Het resultaat (na resultaat bestemming) over het jaar 2022	12.218	
Begrote mutatie Begroting 2023	253	
Af:		
Overhevelingen	-7.911	
Covid-19 conform Begroting 2023	-638	
Stand per 31 december		**68.720**

Overige bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan door de raad een bepaalde bestemming is gegeven. Het verloop van deze reserves ziet er als volgt uit:

Verloop bestemmingsreserves		Mutatie
Stand per 1 januari 2023		12.106
Bij: toevoeging	15.493	
Af: onttrekking	-8.364	
Stand per 31 december		**19.235**

De belangrijkste toevoegingen en onttrekkingen zijn:

Mutaties bestemmingsreserves	Toevoegingen	Onttrekkingen
Goois Natuurreservaat (GNR)	7.600	
Covid-19		-3.555
Opvang Oekraïners	4.918	-2.818
TOZO		-134
Stedelijke ontwikkeling	2.918	-1.198
Coronaherstel agenda		-399
Egalisatie afvalstoffen		-121
Herplantfonds	19	-70
Mobiliteitsfonds		-62
Overige toevoegingen/ onttrekkingen	38	-7
Totalen	**15.493**	**-8.364**

Bijlage 5.4 geeft een overzicht van alle reserves van de gemeente en de mutaties die hierin in het verslagjaar plaats hebben gevonden. In deze bijlage is een toelichting opgenomen over onder meer het doel van elke reserve en het verloop van de reserve in het verslagjaar.

Voorzieningen

Voorzieningen kunnen worden gevormd voor:

a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang en risico's op de balansdatum onzeker zijn, doch redelijkerwijs zijn in te schatten;
b. op balansdatum bestaande risico´s terzake van tot bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaandbegrotings jaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
d. de bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven;
e. Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Verloop voorzieningen		Mutatie
Stand per 1 januari 2023		12.843
Bij: toevoeging en stortingen	8.290	
Af: onttrekkingen en vrijval	-5.707	
Stand per 31 december		**15.426**

De belangrijkste toevoegingen en onttrekkingen zijn:

Belangrijkste mutaties voorzieningen	Toevoegingen	Onttrekkingen
Voorziening rioleringen	4.638	-2.973
Egalisatievoorziening rioleringen		-875
Egalisatievoorziening afvalstoffen	641	
Onderhoudsvoorziening parkeergarages	396	-111
Onderhoud begraafplaatsen	56	-12
Onderhoud culturele huisvesting	290	-183
Onderhoud sportaccommodaties	556	-255
Onderhoudsvoorziening gymnastiekgebouwen	270	-112
Onderhoud voorzieningen jeugd	168	-23
Voorziening pensioenen (ex)- wethouders	439	-261
Voorziening verlofsparen	119	-
Onderhoudsvoorziening gemeentelijke huisvesting	509	-738
Onderhoud overige gebouwen	154	-99
Overige toevoegingen/onttrekkingen	54	-65
Totalen	**8.290**	**-5.707**

Voor de voorziening planexploitatie geldt dat deze in mindering is gebracht op de activa.

Bijlage 5.5 geeft een overzicht van alle voorzieningen van de gemeente. In deze bijlage is een toelichting opgenomen over het doel van elke voorziening en het verloop van de voorziening in het verslagjaar.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De langlopende schulden zijn onder te verdelen in geldleningen en waarborgsommen conform onderstaand overzicht:

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	2023	2022
Onderhandse leningen		
1. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	24.240	25.680
2. binnenlandse banken en overige financiële instellingen	127.273	122.157
3. openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	40.681	41.161
Totale onderhandse leningen	**192.194**	**188.997**
Waarborgsommen	519	518
Totaal	**192.713**	**189.516**

Het verloop van de boekwaarde van de onderhandse leningen is als volgt:

Verloop onderhandse leningen		Mutatie
Stand per 1 januari 2023		188.997
Bij: nieuw opgenomen leningen	12.500	
Af: aflossingen op bestaande leningen	-9.303	
Stand per 31 december		**192.194**

In paragraaf 3.4 (Financiering) is ingegaan op de financiering van de gemeente en de bovengenoemde mutaties in de vaste schuld. In overeenstemming met artikel 56 van het BBV wordt

hierbij vermeld dat de rentelasten van de bovengenoemde onderhandse leningen € 3.353.000 bedragen.

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd van korter dan een jaar

Deze zijn als volgt:

Vlottende schulden met een rentetypische looptijd korterdan één jaar	2023	2022
Banksaldi	4.901	10.561
Overige schulden	26.182	16.395
Totaal	**31.083**	**26.956**

De banksaldi hebben betrekking op de saldi van de rekeningen die worden aangehouden bij de Bank Nederlandse Gemeenten.

De specificatie van de overige schulden is als volgt:

Overige schulden	2023	2022
Schulden aan openbare lichamen	**5.319**	**4.736**
Belastingdienst (loonheffing en sociale premies)	5.006	4.736
Belastingdienst (vennootschapsbelasting)	313	-
Overige schulden	**20.863**	**11.659**
Crediteuren	19.406	10.441
Overige kortlopende schulden	1.457	1.217
Totaal schulden	**26.182**	**16.395**

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit:

Overlopende passiva	2023	2022
Verplichtingen	**24.983**	**13.975**
Nog te betalen rente geldleningen	1.802	1.647
Overige verplichtingen	23.181	12.327
Specifiek bestedingsdoel	**22.777**	**18.424**
Het Rijk	21.241	17.114
Overige Nederlandse overheidslichamen	1.536	1.310
Overige vooruitontvangen bedragen	**1.184**	**1.549**
Vitens Huydecopersweg	364	364
Vooruit ontvangen parkeervergunningen	184	266
Bouwplan Lucent Onderhoud	35	70
Renovatie atletiekbaan		223
Faciliterend grondbeleid anterieure overeenkomsten	431	422
Overige vooruitontvangen baten	170	204
Totaal	**48.944**	**33.947**

Als onderdeel van de overige verplichtingen (onderdeel van de verplichtingen) is € 8,5 miljoen een verplichting aan het Rijk. Deze verplichtingen zijn verwerkt in de bijlage van 5.6 en zijn onderdeel in mindering gebracht op de "ontvangen".

Prog.	Omschrijving bestedingsdoel	Nog terug te betalen aan rijk
02	Bestr. onderw. achterstanden 2022	243
01	SPUK Impuls Jongerencultuur	130
02	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	6.328
02	Spuk IZA	787
02	SPUK Onderwijshuisvesting Ontheemden	205
02	Volwassen-educatie	569
02	Brede Spuk	223
	Totaal	**8.485**

De overige vooruitontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel (middelen van mede-overheden) worden toegelicht in bijlage 5.6.

5.2.6 Overzicht activa

Omschrijving kapitaal uitgaven	Boekwaarde 1-1-2023	Vermeer-deringen in 2023	Bijdragen derden in 2023	Afschrijving in 2023	Afwaardering in 2023	Boekwaarde 31-12-2023
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA						
Onderzoek en ontwikkeling bepaald actief	54	37	-	-	-	91
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.735	-	-	-99	-	1.635
TOTAAL IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	**1.789**	**37**	**-**	**-99**	**-**	**1.726**
MATERIËLE VASTE ACTIVA (economisch nut)						
Gronden en terreinen	17.134	-	-	-	-24	17.110
Woonruimten	7.605	8.699	-4.214	-59	-79	11.953
Bedrijfsgebouwen	114.207	6.840	-	-4.090	-300	116.656
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.526	-	-	-158	-	1.368
Machines, apparaten en installaties	2.704	393	-	-139	-	2.959
Overige materiële vaste activa	14.065	1.856	-255	-1.580	-16	14.070
TOTAAL MATERIËLE VASTE ACTIVA (economisch nut)	**157.241**	**17.788**	**-4.469**	**-6.026**	**-418**	**164.116**
MATERIËLE VASTE ACTIVA (economisch nut i.c.m. heffingen)						
Bedrijfsgebouwen	2.952	-	-	-184	-	2.768
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	15.957	2.455	-2.973	-701	-	14.738
Vervoermiddelen	469	1	-	-53	-	417
Machines, apparaten en installaties	1.657	69	-	-146	-	1.579
TOTAAL MATERIËLE VASTE ACTIVA (economisch nut i.c.m. heffingen)	**21.036**	**2.524**	**-2.973**	**-1.084**	**-**	**19.503**
MATERIËLE VASTE ACTIVA (maatschappelijk nut)						
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	92.253	8.332	-2.466	-3.123	-	94.996
Machines, apparaten en installaties	1.335	-	-	-236	-	1.099
Overige materiële vaste activa	315	-	-	-32	-	283
TOTAAL MATERIËLE VASTE ACTIVA (maatschappelijk nut)	**93.902**	**8.332**	**-2.466**	**-3.391**	**-**	**96.377**
TOTAAL MATERIËLE ACTIVA	**272.179**	**28.644**	**-9.908**	**-10.501**	**-418**	**279.996**

Omschrijving kapitaal uitgaven	Boekwaarde 1-1-2023	Vermeer-deringen in 2023	Bijdragen derden in 2023	Afschrijving in 2023	Afwaardering in 2023	Boekwaarde 31-12-2023
FINANCIËLE VASTE ACTIVA						
Kapitaalverstrekkingen	2.364	-	-	-	-	2.364
Leningen	16.081	-	-	-	-	16.081
Overige langlopende leningen	4.739	1.072	-22	-	-	5.789
Uitz NL schuldpapier langer dan één jaar	-	-	-	-	-	-
TOTAAL FINANCIËLE ACTIVA	**23.184**	**1.072**	**-22**	**-**	**-**	**24.234**
TOTAAL VASTE ACTIVA	**297.152**	**29.754**	**-9.930**	**-10.601**	**-418**	**305.956**
VOORRADEN						
Bouwgronden in exploitatie	6.235	1.461	-4.126	-	-	3.570
Gereed product en handelsgoederen	38	-	-	-	-	38
TOTAAL VOORRADEN	**6.273**	**1.461**	**-4.126**	**-**	**-**	**3.607**
TOTAAL VASTE ACTIVA / VOORRADEN	**303.425**	**31.215**	**-14.057**	**-10.601**	**-418**	**309.564**

5.3 Investeringskredieten

5.3.1 Overzicht investeringskredieten

Algemene informatie		Aangevraagd			Uitgaven			Af-sluiten
Thema	Omschrijving investering	Bedrag verleend krediet	Datum besluit	Totaal uitgegeven budget 2023	Uitgaven tot en met 2022	Uitgaven 2023	Restant-uitgegeven budget per 31-12-23	Ja/ Nee
0	1. Programma Wonen en Leven							
01.03	Vervanging openbare verlichting armaturen 2021	499.434	15-02-2021	499.434	140.289	390.429	-31.285	Ja
01.03	Vervanging openbare verlichting armaturen 2022	506.000	15-12-2021	506.000	401.757	122.321	-18.078	Ja
01.03	Vervanging openbare verlichting armaturen 2023	506.000	09-11-2022	506.000	0	118.237	387.763	Nee
01.03	Vervanging lichtmasten sportpark Loosdrecht 2019	293.303	04-02-2019	293.303	209.615	27.995	55.693	Ja
01.03	Totaal tlv kapitaalkrediet afgeschreven wegen 2018	3.668.073	08-11-2017	3.668.073	1.823.924	1.054.257	789.892	Nee
01.03	Totaal tlv kapitaalkrediet afgeschreven wegen 2019	3.438.592	04-02-2019	3.438.592	2.317.917	403.534	717.141	Nee
01.03	Totaal tlv kapitaalkrediet afgeschreven wegen 2020	3.406.261	16-03-2020	3.406.261	996.745	701.470	1.708.046	Nee
01.03	Totaal tlv kapitaalkrediet afgeschreven wegen 2021	3.417.034	15-02-2021	3.417.034	1.038.539	73.563	2.304.932	Nee
01.03	Totaal tlv kapitaalkrediet afgeschreven wegen 2022	3.478.000	15-12-2021	3.478.000	136.135	580.854	2.761.012	Nee
01.03	Totaal tlv kapitaalkrediet afgeschreven wegen 2023	3.476.000	09-11-2022	3.476.000	0	48.415	3.427.585	Nee
01.03	Deklagen geluidsreducerend asfalt	482.000	15-12-2021	482.000	218.930	0	263.070	Ja
01.03	Wegwerkzaamheden in combinatie met rioleringen 2020	376.000	16-03-2020	376.000	0	345.920	30.080	Ja
01.03	Wegwerkzaamheden in combinatie met rioleringen 2021	376.000	15-02-2021	376.000	0	376.000	0	Ja
01.03	Wegwerkzaamheden in combinatie met rioleringen 2022	376.000	15-12-2021	376.000	0	0	376.000	Nee
01.03	Wegwerkzaamheden in combinatie met rioleringen 2023	376.000	09-11-2022	376.000	0	0	376.000	Nee
01.03	1e Kanaalbrug	401.744	31-03-2020	401.744	29.205	54.416	318.123	Nee
01.03	Fietspadverharding Oscar Romerolaan	202.000		202.000	0	0	202.000	Nee

Algemene informatie		Aangevraagd			Uitgaven			Af-sluiten
Thema	Omschrijving investering	Bedrag verleend krediet	Datum besluit	Totaal uitgegeven budget 2023	Uitgaven tot en met 2022	Uitgaven 2023	Restant-uitgegeven budget per 31-12-23	Ja/ Nee
01.03	Totaal Infrastructurele maatregelen 2022 (priowegen)	183.470	02-02-2022	183.470	0	157.658	25.812	Nee
01.03	Totaal Kloosterlaan (priowegen 2023)	150.750		150.750	0	0	150.750	Nee
01.03	Totaal Lorentzweg (priowegen 2023)	90.414		90.414	0	0	90.414	Nee
01.03	Totaal Bergweg en L Hortensiuslaan (priowegen 2023)	27.000		27.000	0	0	27.000	Ja
01.03	Totaal Trompenberg (priowegen 2023)	27.000		27.000	0	0	27.000	Nee
01.03	Totaal (restant) Infrastructurele maatregelen 2023 (priowegen)	454.836		454.836	0	0	454.836	Nee
01.03	Vervanging vri's Bosdrift/Vaartweg/van Riebeeckweg	131.662	04-02-2019	131.662	98.017	0	33.645	Nee
01.03	Verkeersregelinstallaties	553.000	09-11-2022	553.000	0	0	553.000	Nee
01.03	Rotonde Utrechtseweg-Diependaalselaan	215.000	29-05-2019	215.000	59.065	0	155.935	Nee
01.03	Parkeermaatregelen Het Rode Dorp	100.000	08-09-2020	100.000	108.848	0	-8.848	Ja
01.03	Aanpassing openbare ruimte Kerkbrink	2.620.000	06-12-2023	2.620.000	0	0	2.620.000	Nee
01.03	Parkeervoorziening openbare ruimte Arenapark	350.000	16-04-2019	350.000	152.685	112.859	84.456	Nee
01.03	ongelijkvloerse spoorkruising Maartendijkseweg	1.154.910	08-12-2021	1.154.910	1.125.470	22.256	7.184	Nee
01.03	Jac. P. Thijsseplein	756.000	02-02-2022	756.000	181.706	370.159	204.135	Nee
01.03	Totaal 1221 Groene pleinen	1.621.000		1.621.000	550.347	82.806	987.847	Nee
01.03	Totaal Kleine spoorbomen en gerelateerde mobiliteitsopdrachten	4.164.000		4.164.000	90.819	151.821	3.921.360	Nee
01.03	Totaal verbetering toegankelijkheid bushaltes	0		0	0	69.255	-69.255	Nee
01.03	Arenapark (last mile)	4.500.000	19-07-2023	0	0	0	0	Nee
01.03	Voorbereiden en uitvoeren herinrichting Gijsbrecht	2.500.000	15-11-2023	2.500.000	0	0	2.500.000	Nee
01.03	Uitbreiding parkeerapparatuur	100.000	15-12-2021	100.000	25.602	68.724	5.674	Ja
01.03	Uitbreiding parkeerapparatuur	100.000	09-11-2022	100.000	0	22.918	77.082	Ja
01.04	Vervanging beschoeiing Hilversums Kanaal 2017	855.283	09-11-2016	855.283	281.523	33.569	540.192	Nee
01.04	Vervanging beschoeiing Hilversums Kanaal 2018	797.120	08-11-2017	797.120	35.995	0	761.125	Nee

Algemene informatie		Aangevraagd			Uitgaven			Af-sluiten
Thema	Omschrijving investering	Bedrag verleend krediet	Datum besluit	Totaal uitgegeven budget 2023	Uitgaven tot en met 2022	Uitgaven 2023	Restant-uitgegeven budget per 31-12-23	Ja/ Nee
01.04	Vervanging beschoeiing Hilversums Kanaal 2019	795.701	04-02-2019	795.701	26.308	0	769.393	Nee
01.04	Vervanging beschoeiing Hilversums Kanaal 2020	801.000	16-03-2020	801.000	0	0	801.000	Nee
01.04	Vervanging beschoeiing Hilversumse Meent	387.000	02-03-2021	387.000	9.182	72.548	305.271	Nee
01.04	Vervanging beschoeiing Hilversumse Meent	404.000	15-12-2021	404.000	0	12.785	391.216	Nee
01.04	Vervanging beschoeiing Hilversumse Meent, groengordel	303.000	09-11-2022	303.000	0	27.205	275.795	Nee
01.04	vervangen aandrijving schutsluis 't Hemeltje	65.000	11-11-2015	65.000	6.600	41.524	16.876	Nee
01.04	vervangen aanslaglijsten schutsluis 't Hemeltje	202.000	02-03-2021	202.000	0	63.741	138.259	Nee
01.03	Totaal nieuw busstation	1.842.359		1.842.359	1.083.126	-715.474	1.474.707	Nee
01.02	Renovatie atletiekbaan Arena	1.919.000	02-02-2022	1.919.000	1.851.538	187.444	-119.982	Ja
01.02	Kantplanken	80.000	06-07-2022	80.000	0	71.783	8.217	Ja
01.02	Speelvoorziening	164.000	15-12-2021	164.000	145.900	0	18.100	Nee
01.02	Speelvoorziening	351.000	09-11-2022	351.000	0	168.128	182.872	Nee
01.04	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2017	255.163	09-11-2016	255.163	197.128	46.493	11.542	Ja
01.04	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2018	203.063	08-11-2017	203.063	126.983	86.524	-10.444	Ja
01.04	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2019	205.968	08-11-2017	205.968	104.940	22.803	78.225	Nee
01.04	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2020	221.439	16-03-2020	221.439	150.768	3.125	67.546	Nee
01.04	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2021	225.476	15-02-2021	225.476	115.543	17.102	92.831	Nee
01.04	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2022	218.000	15-12-2021	218.000	6.266	47.950	163.784	Nee
01.04	Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2023	230.000	09-11-2022	230.000	0	30.751	199.249	Nee
01.04	Totaal tlv instand houden bomenbestand 2022	283.000	15-12-2021	283.000	50.195	18.960	213.845	Nee
01.04	Totaal tlv instand houden bomenbestand 2023	209.000	09-11-2022	209.000	0	8.005	200.995	Nee
01.04	Aanpak kastanjebloedingsziekte 2023	218.000	09-11-2022	218.000	0	0	218.000	Nee
01.04	Extra impuls in groen Spoor 2 + Spoor 2 tot en met 7	1.000.000	27-01-2016	1.000.000	998.903	2.835	-1.738	Ja

Algemene informatie		Aangevraagd			Uitgaven			Af-sluiten
Thema	Omschrijving investering	Bedrag verleend krediet	Datum besluit	Totaal uitgegeven budget 2023	Uitgaven tot en met 2022	Uitgaven 2023	Restant-uitgegeven budget per 31-12-23	Ja/ Nee
01.04	Totaal voltooiing de Groene Schakel	1.626.000		1.626.000	1.694.528	68.546	-137.074	Nee
01.04	Vergroenen speelterreinen start (6 plekken)	200.000	07-12-2022	200.000	0	62.786	137.215	Nee
01.04	Kwaliteitsimpuls Oude Haven	971.000	07-12-2022	971.000	0	7.124	963.876	Nee
01.04	Ecoverbinding Laapersveld	156.000	07-12-2022	156.000	0	1.910	154.090	Nee
01.04	Totaal Realisatie plan Huydecopersweg	0		0	0	0	0	Nee
01.04	Totaal projecten riolering 2018	3.746.840	08-11-2017	3.746.840	2.714.479	339.743	692.618	Nee
01.04	Totaal projecten riolering 2019	3.370.956	04-02-2019	3.370.956	2.161.233	383.437	826.286	Nee
01.04	Totaal GRP 2020	3.543.716	16-03-2020	3.543.716	1.194.741	296.304	2.052.671	Nee
01.04	Totaal GWP 2021	3.592.306	15-02-2021	3.592.306	1.229.652	-24.757	2.387.411	Nee
01.04	Totaal GWP 2022	3.479.000	15-12-2021	3.479.000	341.938	252.727	2.884.335	Nee
01.04	GWP Riool Oude Loosdrechtseweg	629.000	15-12-2021	629.000	1.985	50.365	576.650	Nee
01.04	Totaal GWP 2023	3.667.000	09-11-2022	3.667.000	0	596.032	3.070.968	Nee
01.04	Calamiteit vervangen persleiding van Linschotenlaan	650.000	17-01-2023	650.000	0	343.794	306.206	Ja
01.04	Emissiebeperkende maatregelen	300.000	01-02-2023	300.000	0	4.922	295.078	Nee
01.04	vervangen Volvo Hoge Druk (BL-LD-75)	335.000	15-02-2021	335.000	337.257	850	-3.107	Ja
01.04	Calamiteiten noodstroomaanhanger	100.000	15-12-2021	100.000	1.135	4.044	94.821	Nee
01.04	splitsen hemelwater van vuilwater fase 1	1.095.000	15-02-2021	1.095.000	0	15.963	1.079.037	Nee
01.04	optimalisatie hemelwaterafvoer openbare ruimte fase 1	830.000	15-02-2021	830.000	4.340	219.253	606.407	Nee
01.04	afkopppelen en infiltreren grote daken postcode 1221 fase 1	897.330	15-02-2021	897.330	110.174	14.068	773.089	Nee
01.04	grondaankoop waterbergingskelder en vijver Centrum/Oost	3.500.000	09-11-2022	3.500.000	0	0	3.500.000	Nee
01.04	Totaal waterinrichtingsplan Huydecopersweg	140.000	11-07-2017	140.000	96.520	378.470	-334.990	Nee
0	**1. Totaal Programma Wonen en Leven**	**85.642.203**		**85.642.203**	**24.784.495**	**8.619.249**	**52.238.459**	
	2. Programma Zorg							

Algemene informatie		Aangevraagd			Uitgaven			Af-sluiten
Thema	Omschrijving investering	Bedrag verleend krediet	Datum besluit	Totaal uitgegeven budget 2023	Uitgaven tot en met 2022	Uitgaven 2023	Restant-uitgegeven budget per 31-12-23	Ja/ Nee
02.02	Totaal Fabritiusschool	37.500		37.500	25.000	0	12.500	nee
02.02	Totaal ATC Laapersveld	10.695.000		10.695.000	0	0	10.695.000	nee
02.02	Totaal De Wilge Jan Blankenlaan-terrein	2.127.000		2.127.000	0	0	2.127.000	nee
02.02	Totaal Montessorie	405.600		405.600	24.500	380.600	500	nee
02.02	Totaal STIP	142.400		142.400	0	0	142.400	nee
02.02	Totaal Gymzaal Klimop	709.000		709.000	0	673.550	35.450	nee
02.02	Totaal IPS	1.004.000		1.004.000	0	0	1.004.000	nee
02.02	Totaal Violenschool	345.600		345.600	0	0	345.600	nee
02.02	Totaal Villa Vrolik	1.649.000		1.649.000	55.832	0	1.593.168	nee
02.02	Stichting Noor	160.000	30-10-2018	160.000	152.000	0	8.000	nee
02.02	STIP Fabritiusschool	50.000	30-10-2018	50.000	0	0	50.000	nee
02.02	Renovatie gymzaal Dubbeldekker	75.000	30-10-2018	75.000	0	0	75.000	nee
02.02	GSF Roland Holst College (verbetering ventilatie)	706.000	30-10-2018	706.000	635.400	0	70.600	nee
02.02	Stichting Noor, uitbreiding Ayoub	170.000	06-05-2020	170.000	0	0	170.000	nee
02.02	AT Scholen, uitbreiding de Wilge in Jan Blankenlaan	60.000	06-05-2020	60.000	60.000	0	0	nee
02.02	AT Scholen, opstellen businesscase MAVO	12.500	14-12-2021	12.500	0	0	12.500	nee
02.02	AT Scholen, opstellen businesscase Groot Goylant	25.000	14-12-2021	25.000	0	0	25.000	nee
02.02	Blaashal	1.500.000		1.500.000	0	0	1.500.000	nee
02.02	Totaal STIP, uitbreiding schoolgebouw Villa Vrolik	1.816.000		1.816.000	0	1.816.000	0	nee
02.02	Algemeen Onderwijshuisvestingskrediet	990.154	12-12-2012	990.154	0	0	990.154	nee
02.02	Herbestemming jaarstukken 2019 verduurzaming gebouwen	640.000	03-07-2020	640.000	0	0	640.000	nee
02.02	Stelpost Internationale school	1.700.000	06-05-2020	1.700.000	0	0	1.700.000	nee
02.01	Thebe 22	7.100.000	07-12-2022	7.100.000	0	121.815	6.978.185	nee

Algemene informatie		Aangevraagd			Uitgaven			Af-sluiten
Thema	Omschrijving investering	Bedrag verleend krediet	Datum besluit	Totaal uitgegeven budget 2023	Uitgaven tot en met 2022	Uitgaven 2023	Restant-uitgegeven budget per 31-12-23	Ja/ Nee
02.01	Anton Philipsweg 1	1.900.000	07-12-2022	1.900.000	0	0	1.900.000	ja
02.01	Laapersveld 70 (STER-gebouw)	3.250.000	13-09-2022	3.250.000	0	3.210.706	39.294	ja
02.01	Verbouwing Laapersveld 70 (STER-gebouw)	250.000		250.000	0	0	250.000	nee
02.02	Totaal MFA Paulusschool en Wijkcentrum de Lelie	11.893.000		11.893.000	478.857	758.699	10.655.444	nee
0	**2. Totaal programma Zorg**	**49.412.754**		**49.412.754**	**1.431.589**	**6.961.370**	**41.019.795**	
	3. Programma Werken							
	3. Totaal Programma Werken	**0**		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
	4. Programma Bestuur							
04.02	Paspomaat - Docudistri	150.000	21-02-2022	150.000	92.569	119.841	-62.410	ja
04.02	Paspomaat - Docudistri	60.000	09-11-2022	60.000	0	0	60.000	ja
04.02	Applicatie VTH	250.000	09-11-2022	250.000	0	0	250.000	nee
04.02	Streekarchief	110.000	09-11-2022	110.000	0	0	110.000	nee
04.03	Vervanging Firewall	125.000	09-11-2022	125.000	0	0	125.000	nee
04.03	Vervanging Wifi access-points	100.000	21-06-2023	100.000	0	0	100.000	nee
04.03	Software defined infrastructure	1.357.000	17-02-2020	1.357.000	862.005	539.609	-44.614	nee
04.03	Vervanging netwerkapparatuur	175.000	09-11-2022	175.000	0	0	175.000	nee
04.03	Laptops / Telefonie	180.000	21-06-2023	180.000	0	49.300	130.700	nee
04.03	RPA (robotisering)	50.000	10-11-2021	50.000	0	0	50.000	nee
04.03	RPA (robotisering)	50.000	09-11-2022	50.000	0	0	50.000	nee
04.03	inrichting Office365 omgeving	150.000	15-03-2021	150.000	89.567	6.000	54.433	nee
04.03	applicaties vergunningen, toezicht en handhaving	100.000	16-08-2021	100.000	0	0	100.000	ja
04.03	Belasting applicatie	200.000	31-01-2022	200.000	0	0	200.000	ja
04.03	2019 Bouwkundige en E/W voorzieningen	180.000	04-02-2019	180.000	7.983	33.196	138.821	nee

Algemene informatie		Aangevraagd			Uitgaven			Af-sluiten
Thema	Omschrijving investering	Bedrag verleend krediet	Datum besluit	Totaal uitgegeven budget 2023	Uitgaven tot en met 2022	Uitgaven 2023	Restant-uitgegeven budget per 31-12-23	Ja/ Nee
04.03	duurzaamheid en circulariteit	305.000	10-02-2020	305.000	137.507	188.445	-20.952	ja
04.03	2021 Werkplekinrichting	220.000	11-11-2020	220.000	182.971	27.578	9.451	ja
04.03	2022 Werkplekinrichting	120.000	07-03-2022	120.000	0	115.006	4.994	ja
04.03	2023-01 duurzaamheid en circulariteit	120.000	09-11-2022	120.000	0	565	119.435	nee
04.03	2021 Bouwkundige en E/W voorzieningen	30.000	11-11-2020	30.000	31.117	24.991	-26.108	nee
04.03	2021 Vloer en wandafwerking	170.000	11-11-2020	170.000	0	54.987	115.013	nee
04.03	2021 Audio Visuele middelen	50.000	11-11-2020	50.000	24.763	16.266	8.971	nee
04.03	2021 Audio Visuele middelen	60.000	11-11-2020	60.000	58.388	0	1.612	ja
04.03	2020 Audio Visuele middelen	300.000	10-02-2020	300.000	171.489	38.626	89.885	nee
04.03	2023-07 Audio visuele middelen	52.000	09-11-2022	52.000	0	17.525	34.475	nee
04.03	2022 Vloer en wandafwerking	80.000	07-03-2022	80.000	0	0	80.000	nee
04.03	2023-02 vervanging vloerbedekking Raadhuis	240.000	09-11-2022	240.000	0	24.373	215.627	nee
04.03	2022 Hybride werken	175.000	07-03-2022	175.000	0	3.070	171.930	nee
04.03	2023-08 Hybride werken	175.000	09-11-2022	175.000	0	0	175.000	nee
04.03	2022 Raambekleding en zonwering	50.000	07-03-2022	50.000	0	0	50.000	nee
04.03	2023-03 Raambekleding en zonwering	90.000	09-11-2022	90.000	0	0	90.000	nee
04.03	2023-09 Bouwk. & E/W voorz. (recept./koffiebar)	225.000	09-11-2022	225.000	0	20.038	204.962	nee
04.03	2023-11 Bouwk. & E/W voorz. (toiletgr RH)	60.000	09-11-2022	60.000	0	0	60.000	nee
04.03	2023-11 Bouwk. & E/W voorz. (Pantrys SK)	50.000	09-11-2022	50.000	0	28.259	21.741	nee
04.03	Vervanging servies	75.000	21-06-2023	75.000	0	0	75.000	nee
04.03	Totaal 2023-05 werkplekinrichting	90.000	09-11-2022	90.000	0	180	89.820	nee
04.03	Totaal Pantry's en signing	50.000		50.000	25.131	34.936	-10.067	ja
04.03	Totaal 2022-06/07 AW Huisvestingswensen en meubilair	75.000		75.000	0	0	75.000	nee

Algemene informatie		Aangevraagd			Uitgaven			Af-sluiten
Thema	Omschrijving investering	Bedrag verleend krediet	Datum besluit	Totaal uitgegeven budget 2023	Uitgaven tot en met 2022	Uitgaven 2023	Restant-uitgegeven budget per 31-12-23	Ja/ Nee
04.03	Totaal 2022-09/10 Audio visuele middelen	108.000		108.000	4.825	103.630	-455	ja
05.02	Verduurzamen (CO2 neutraal) raadhuis installaties	2.529.000	29-01-2020	2.529.000	153.978	33.101	2.341.921	nee
05.02	Verduurzamen (CO2 neutraal) raadhuis overig	0	29-01-2020	0	13.840	0	-13.840	nee
05.02	Duurzaamheidsmaatregelen Stadskantoor (verlichting)	300.000	17-05-2023	300.000	0	256.870	43.130	nee
05.02	Verduurzamen (CO2 neutraal) gemeentewerf installaties	617.000	29-01-2020	617.000	475.378	60.849	80.773	nee
05.02	Verduurzamen (CO2 neutraal) gemeentewerf overig	0	29-01-2020	0	4.560	5.253	-9.813	nee
0	**4. Totaal programma Bestuur**	**9.653.000**		**9.653.000**	**2.336.071**	**1.802.493**	**5.514.436**	
	5. Programma Financiën en Grondexploitaties							
04.03	Totaal Koninginneweg WVG Stationsgebied	21.093.000		21.093.000	2.914.005	3.314.721	14.864.274	nee
04.03	Totaal WVG Entree Oost	12.693.000		12.693.000	4.201.813	1.048.855	7.442.332	nee
05.02	WVG Arenapark	4.800.000	19-07-2023	4.800.000	0	0	4.800.000	nee
0	**5. Totaal programma Financiën en Grondexploitaties**	**38.586.000**		**38.586.000**	**7.115.818**	**4.363.576**	**27.106.606**	
	Totaal investeringen Gemeente Hilversum	**183.293.957**		**183.293.957**	**35.667.973**	**21.746.688**	**125.879.295**	

Investeringen zijn uitgaven waarvan het economisch - of maatschappelijk nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Investeringen worden geactiveerd op de balans en worden afgeschreven op basis van de economische levensduur van de investering. De kapitaallasten (rente en afschrijving) komen ten laste van de programma's en moeten worden gedekt binnen de baten en lasten van de programmabegroting.

Met een investeringsportefeuille van in totaal € 183,3 miljoen, tot en met het jaar 2023, is het van belang om zicht te houden op de voortgang van de vrijgegeven investeringen. Eind 2023 is € 57,4 miljoen in totaal uitgegeven t.l.v. de vrijgegeven investeringen, waarvan € 21,7 miljoen in 2023. Als een investering het investeringskrediet overschrijdt kan dit invloed hebben op de kapitaalslasten in latere jaren. Derhalve wordt met de jaarrekening het investeringsplan geanalyseerd. Voor de overschrijding op investeringskredieten wordt een afwijkingsgrens van € 0,05 miljoen voor investeringen gehanteerd. Dit is gebaseerd op de Financiële verordening 2022.

Afgeronde investeringen

In 2023 worden per saldo € 2,8 miljoen aan afgeronde of 'vrijgevallen' kredieten in het investeringsprogramma afgesloten. Het effect op de kapitaalslast wordt verwerkt in de eerst volgende voorjaarsnota. De investeringskredieten met een onder- of overschrijding van groter dan € 50.000 worden hieronder toegelicht.

Anton Philipsweg 1
Dit krediet is voor de investering van de verbouwing van de opvanglocatie Oekraïners op de Anton Philipsweg 1. Het Rijk heeft in 2022 aangegeven de verbouwingskosten van € 1,9 miljoen (transitiekosten) van opvanglocaties per jaar op basis van gebruiksduur te financieren. Aan de hand hiervan is een raadsvoorstel ingediend om de transitiekosten te activeren en af te schrijven (raadsvergadering: 7 december 2022). Later gaf het Rijk aan de verbouwingskosten volledig te financieren in plaats van financieren per gebruikersjaar om administratieve lasten te verminderen. De verbouwingskosten van de Philipsweg voor 2023 zijn volledig vergoed door het Rijk. De kosten zijn geactiveerd en de opbrengsten ontvangen van het Rijk zijn ook geboekt ten gunste van het krediet. Per saldo zijn er geen kosten meer voor gemeente Hilversum waarop afgeschreven hoeft te worden, daarom wordt het krediet van € 1,9 miljoen afgesloten.

Belasting applicatie en Applicaties vergunningen, toezicht en handhaving
Voor deze applicaties zijn er kredieten voor €300.000 opgenomen. Het blijkt nu dat we de benodigde applicaties kunnen vervangen door Software-as-a-Service (SaaS)-toepassingen. Aangezien de kosten voor SaaS in de operationele uitgaven worden opgenomen, zijn de kosten in de exploitatie geboekt. Hierdoor komen deze twee investeringskredieten te vervallen.

Vervanging kernapplicaties/frontoffice componenten
krediet is in het jaar 2018 aangevraagd en heeft niet geleid tot uitgaven op het beschikbaar gesteld krediet of in de exploitatie en dat er geen sprake is van een verplichting aan derde. Het investeringskrediet van € 160.000 wordt in 2023 afgesloten.

Deklagen geluidsreducerend asfalt
Tot medio 2023 werden de deklagen verantwoord als investering. Met de vaststelling van de beheerplannen openbare ruimte (raadsvergadering 14 juni 2023) zijn de investeringen voor de deklagen in lijn met de wet- en regelgeving van het BBV gewijzigd naar verantwoording in de exploitatie. Dit leidt tot een voordeel bij investeringskredieten van € 263.000 en een nadeel in de exploitatie.

Renovatie atletiekbaan Arena
De overschrijding op het krediet is met name veroorzaakt doordat het aanleggen van een infiltratievoorziening voor regenwater niet was voorzien in raming. Voor de aanleg van dit infiltratiepakket is een bodemonderzoek uitgevoerd en waarbij is bodemvervuiling geconstateerd. De nodig werkzaamheden voor zowel de renovatie van de baan als de aanleg van de infiltratievoorziening, hebben geleid tot een overschrijding van het krediet van 6,2% (€ 120.000).

Persleiding van Linschotenlaan
Na de calamiteit is onder druk een inschatting gemaakt van de kosten voor de vervanging van de persleiding. Voor deze aanvraag zijn andere uitgangspunten gehanteerd dan bij de daadwerkelijke uitvoering. Door de uitvoering te combineren met het vertraagde vervangingsproject de 'Van Linschotenlaan' is veel voordeel behaald in financiën en in tijd. Hierdoor kunnen we dit krediet met een voordeel van € 306.000 afsluiten.

Uitbreiding parkeerapparatuur 2023
Het jaarlijkse budget t.b.v. uitbreiding betaald parkeren bedraagt € 100.000 en wordt afgesloten met een positief saldo van € 77.000. Er is nauwelijks gebruik gemaakt van dit budget, omdat de aandacht in 2023 is uitgegaan naar de grote invoer van betaald parkeren in de schil (uitbreiding betaalde parkeerplaatsen van 8000 naar 18000 in 2024/2025, waarvoor in totaal een krediet bij de begroting 2024 is aangevraagd van € 4.800.000).

Doorlopende kredieten

De investeringenportefeuille 2023 loopt door naar 2024 en verder. Uit de analyse op de doorlopende investeringskredieten is het volgende geconstateerd:

Afgeschreven wegen en GRP 2018
De uitvoering van de Kanaalbrug is in volle gang, het project wordt begin 2024 afgerond.
Voor het voetpad Kerkelanden zal in 2024 een plan worden gemaakt, waarbij de wensen vanuit de wijk opnieuw worden geïnventariseerd. Dit project is vertraagd door capaciteitstekort en consensus over de gewenste inrichting.
De reconstructie van de Sterrelaan, gelegen in de Boomberg, is vertraagd. Vanuit de participatie is de sterke wens naar voren gekomen om zoveel mogelijk bomen te behouden. Om deze wens en de integrale vervanging te realiseren is een bouwteam opgestart. Dit project wordt in 2024 afgerond.

Afgeschreven Wegen 2019 en GRP 2019
De werkzaamheden voor de integrale vervanging voor Wegen en Riolering van de Boomberg fase 4 is afgerond. Na afhandeling van de subsidie kan dit afgesloten worden.
De laatste werkzaamheden voor de integrale vervanging in Noord (fase 4 en aanvulling fase 3) zijn in uitvoering en worden in 2024 afgerond, net als het relinen van de Bonnikestraat en de afrondende werkzaamheden Oosterengweg. Reden dat deze projecten later zijn gestart heeft te maken met bereikbaarheid in de wijk of het wijzigen van de scope. Voor de van Linschotenlaan en de Oosterengweg is een grote afhankelijkheid met de bouw van de Alexiatunnel reden voor voorvertraging. Daarnaast heeft de persleidingbreuk ook voor vertraging gezorgd.

Afgeschreven Wegen 2020 en GRP 2020
De werkzaamheden voor Noord fase 5 zijn nog niet afgerond. Om de bereikbaarheid/leefbaarheid te kunnen waarborgen is de uitvoering vertraagd. De afronding van het bouwplan Lieve de Key heeft een grote impact gehad op de bereikbaarheid. In 2024 en 2025 zijn nog werken uit deze jaarschijf in uitvoering (Comes Oolensstraat in 2024 en deel Berlagelaan in 2025).

Afgeschreven Wegen 2021 en GRP 2021
De werkzaamheden lopen nog door. In 2023 is het laatste werk voor Noord fase 6 uitgevoerd; de Stroeslaan. In deze jaarschijf staat nog gepland de Trompenberg en de eerste fase van het Zeeheldenkwartier. De integrale vervanging van het Zeeheldenkwartier zal doorlopen tot in 2025. De projecten in de Trompenberg worden in 2024 zoveel mogelijk uitgevoerd. Reden dat deze projecten later zijn gestart is capaciteitstekort door de prioritering van gebiedsontwikkelingen (Stationsgebied, HOV, Kerkbrink en Gijsbrecht v Amstelstraat).

Renovatie groenvoorzieningen 2019
De renovatie groenvoorzieningen 2019 lopen nog door naar 2024 doordat:

- De Mierenmeent is vertraagd mede door -eerdere- vertraging Goudwespmeent en intensieve participatie. Deze wordt nu voorbereid en gaat in 2024 in de inspraak en de uitvoering
- Het Kamrad fase I heeft erg veel voorbereiding gevraagd en gaat naar verwachting weer veel aandacht voor de participatie vragen. We verwachten dat er dit jaar weer capaciteit is met de aanstelling van een nieuwe projectleider en werkvoorbereider

Vervanging beschoeiing
Dit jaar is er veel tijd besteed om een gedragen ontwerp in het kader van duurzaamheid, beheer, gebruik en financiën van de beschoeiing te krijgen. Door te streven naar een integrale vervanging waarbij ecologie meegenomen wordt is meer tijd besteed aan het ontwerp. Dit is helaas niet haalbaar gebleken. In 2024 is een pilot gepland om een optimale uitvoeringsvariant te kiezen waarbij een juiste afweging gemaakt kan worden in beheerbaarheid, duurzaamheid en financiën binnen de gestelde wettelijke kaders (zoals stikstofwetgeving).

Speelvoorziening 2023
In 2023 is er € 200.000 beschikbaar gesteld voor het vergroenen van 6 speeltuinen vanuit programma groen. In hetzelfde jaar is ook budget beschikbaar gesteld voor de reguliere vervanging van de speelvoorzieningen. In het kader van efficiënt werken, wordt voorgesteld om het resterende budget van het reguliere vervangingskrediet, zijnde € 180.000 her te bestemmen naar het krediet ‘vergroenen van 6 speeltuinen’. Het reguliere krediet speelvoorzieningen IP 2023 kan na de herbestemming worden afgesloten.

Totaal 1221 Groene pleinen
Het resterende krediet van ca. 9 ton zal de komende maanden worden besteed aan de uitvoering van de pleinen Galvanistraat en de Liebergerweg.
De Pelikaanstraat is het laatste plein wat van dit krediet zal worden gefinancierd. Uitvoering van dit plein start naar verwachting in het najaar van 2024.

Het resterende krediet spoorzone gaat ingezet worden voor het spoorpark (zone langs het spoor van Oosterengweg richting station) en de herinrichting van de Liebergerweg. Dit betekent dat we verwachten in de tweede helft van 2024 de planvorming te starten en in 2025 een raadsvoorstel voor te leggen om dat deel van het krediet vrij te geven.

Rijbaanscheiding Loosdrechtseweg
Op verzoek van de bewoners, hebben we uiteindelijk gekozen voor een derde plateau. Voor de brandweer was dit alleen mogelijk indien werd afgezien van een fysieke verhoogde rijbaanscheiding. Dit is toen vervangen door een brede blauwe middellijn. In het voorjaar van 2024 volgt nog een wijziging van de invulling van het groen tussen de Loosdrechtseweg en de parallelweg. Dit betreft een kleine restinvestering. Het werk wordt in 2024 afgerond.

Rotonde Utrechtse weg
Als quick win zijn er in 2020 Led waarschuwingslichten aangebracht. ondanks dat we weten dat dit een verkeersgevaarlijk punt is, is een adequate oplossing van dit probleem nog niet gevonden. Wel zijn al diverse oplossingen verkend, maar of niet goed genoeg bevonden, of ruimtelijk niet mogelijk gebleken.
Wat nu voorligt in het uitvoeringsprogramma van de Mobiliteitsvisie, is dat we dit jaar (2024) onderzoeken of we de fietsoversteek over de Utrechtseweg, zouden kunnen weghalen en verplaatsen naar de Pieter de Hooghstraat, om te zien of hiermee de doorstroming verbeterd en daardoor de verkeersonveiligheid afneemt. Vanaf 2024 worden er op deze investering onderzoekskosten geboekt en in 2026 ook uitvoeringskosten.

Verduurzaming Gebouwen
Het in 2015 oorspronkelijk beschikbare krediet van € 1.303.000 is na het vaststellen van de nota vastgoed- en grondbeleid (eind 2019) en de meerjarige onderhoudsplanning (eind 2020) herbestemd voor een bedrag van € 640.000. Het gaat om de volgende objecten in 2024 te verduurzamen: Koninginneweg 44 (De Vorstin), Kerkbrink 6 (Museum), Franciscusweg 6a (sporthal Kerkelanden), Noorderweg 96 (bedrijfsverzamelgebouw), Orchideestraat 8 (cultureel) en Geuzenweg 84.

De maatregelen variëren per pand, maar bestaan uit isoleren, hybride warmtepompen, ventilatie met warmteterugwinning, LED-verlichting en zonnepanelen. De verwachting is dat de reeds begrote inkomsten van € 70.000 door nauwe samenwerking van Vastgoed en Duurzaamheid worden gerealiseerd. Aanvullend wordt onderzocht of het mogelijk is om subsidies aan te vragen voor de realisatie van duurzaamheidsmaatregelen. Aangezien dit vaak subsidies met cofinanciering zijn, willen we het krediet daarvoor aanwenden. Mogelijk geven subsidies de financiële ruimte om meer te verduurzamen met het beschikbaar gestelde krediet.

Onderwijshuisvesting
In 2023 is de ingebruikname en afrekening van schoolgebouwen achtergebleven bij de planning in het IHP 2020 en de begroting. Dat heeft verschillende oorzaken:
1. Schoolbesturen hebben meer tijd nodig om hun plannen uit te voeren.
    - De (financiële) voorwaarden die van toepassing zijn op de (ver-)bouw van schoolgebouwen zijn niet eenvoudig. De middelen zijn beperkt en regelmatig is extra besluitvorming over aanvullende middelen nodig (bijvoorbeeld de Paulusschool).
    - De stedenbouwkundige randvoorwaarden voor projecten zijn niet eenvoudig. De ontwikkelsnelheid van, met name, het Arenapark, is te optimistisch ingeschat in het IHP 2020. Extra projecten met tijdelijke maatregelen zijn daarom noodzakelijke gebleken (tijdelijke gymzaal AT College).
2. Alternatieve locaties en tijdelijke huisvesting zijn nauwelijks voorhanden in Hilversum. Het tijdelijk verplaatsten van een school zodat het gebouw gerenoveerd kan worden is een tijdrovend proces.

In 2023 heeft er een uitgebreide actualisatie van het IHP 2020 plaatsgevonden. Doel was om een stabiele en realistische projectenlijst te krijgen voor de komende 20 jaar en de regels rond onderwijshuisvesting transparanter en eenvoudiger te maken zodat de doorlooptijd van projecten beperkt kan worden. De gemeenteraad zal dit voorjaar besluiten over het geactualiseerde IHP.

5.3.2 Overzicht grondexploitaties

Bedragen x €1.000

Omschrijving grondexploitatie	Start jaar	Verleend krediet 2023	Raming inkomsten		Raming op eindwaarde	Inkomsten/uitgaven			Raming toekomstige ink./uitg.	OHW positie 2023	Naar V&W-rekening	Ten laste voorziening planexpl.	Afsluiten jaar
			Grond-opbrengsten	Subsidies/ bijdragen		t/m 2022	2023	Totaal					
Anna's Hoeve Bouwplan	**2011**												2025
Inkomsten			-50.095	-5.001	-55.097	-48.727	-6.370	-55.097	-				
Uitgaven		54.465			54.465	50.488	2.650	53.137	1.327				
Saldo					**-632**			**-1.959**	**1.327**	**1.959**			
Stationsplein	**2021**												2029
Inkomsten			-11.815		-11.815	-	-	-	-11.815				
Uitgaven		150.532			15.054	4.474	1.055	5.529	9.525				
Saldo					**3.238**			**5.529**	**-2.291**	**5.529**	**-76**	**-2.875**	
					Voorziening Planexploitaties					**-2.875**			
					Naar V&W rekening					**-76**			
Actualisatie grondexploitaties		21-jun-23			Totaal inkomsten		-6.370	-55.097	-11.815				
					Totaal uitgaven		3.704	58.666	10.852				
					Saldo		**-2.665**	**3.570**	**-964**	**618**	**-76**	**-2.875**	

In 2023 zijn er twee lopende bouwgrondexploitaties, Anna's Hoeve Bouwplan en Stationsplein. Voor de indexering m.b.t. de kostenstijging is in de actualisatie grondexploitaties 2023 een aanname gedaan van 6% per jaar (op basis van Outlook grondexploitaties). De werkelijk kostenstijging voor 2023 is 6,4%. In de actualisatie grondexploitaties 2022 was de aanname voor kostenstijging 2,83% per jaar. De voorziening planexploitaties heeft betrekking op de verlieslatende grondexploitatie Stationsplein. Op dit moment zien we stijgende woningprijzen, waar tegenover, echter ook de bouwkosten van woningen stijgen. De woningmarkt van Hilversum blijft relatief gewild. In de grondexploitaties is rekening gehouden met een opbrengstenstijging van -1%. De werkelijk opbrengstenstijging in 2023 is 0%. Het rentepercentage waarmee in de grondexploitaties rekening wordt gehouden is 1,5% en is ongewijzigd ten opzichte van 2022. De manier waarop de rente nu bepaald wordt, wordt sinds 2016 door nieuwe richtlijnen van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) voorgeschreven. Conform de nieuwe richtlijnen van de BBV wordt een rentepercentage van 2,0% aangehouden over de Voorziening Planexploitaties.

5.4 Staat van reserves

-/- = onttrekking en +/+ = toevoeging

Bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving reserve	Saldo begin dienstjaar	Balansmutaties		Toevoeging exploitatie	Onttrekking exploitatie	Saldo einde dienstjaar
			Toevoeging	Onttrekking			
1.	Afvalstoffen (egalisatie)	121		-121			-
2.	Stedelijke ontwikkeling	2.032			2.918	-1.198	3.752
3.	Mobiliteitsfonds	1.219				-62	1.157
4.	Herplantfonds	176			19	-70	125
5.	Regionaal mediacentrum	116					116
6.	Gooise Natuurreservaat (GNR)	-			7.600		7.600
	Totalen programma 1	**3.664**	**-**	**-121**	**10.537**	**-1.330**	**12.750**
7.	Opvang Oekraïners	2.793	4.639	-2.818	279	-	4.893
	Totalen programma 2	**2.793**	**4.639**	**-2.818**	**279**	**-**	**4.893**
8.	Inzet HHT middelen	6		-6			-
9.	TOZO	1.100				-134	966
	Totalen programma 3	**1.106**	**-**	**-6**	**-**	**-134**	**966**
10.	Decentrale loonruimte	346		-	38	-	384
	Totalen programma 4	**346**	**-**	**-**	**38**	**-**	**384**
11.	Algemene reserve	56.887	20.129		254	-8.549	68.720
12.	Covid-19	3.555		-3.555			-
13.	Corona herstelagenda	642				-399	243
	Totalen programma 5	**61.084**	**20.129**	**-3.555**	**254**	**-8.948**	**68.964**
	Totaal alle programma´s	**68.993**	**24.768**	**-6.501**	**11.108**	**-10.413**	**87.956**

1. Afvalstoffenheffing (egalisatiereserve)
Met de resultaatbestemming is het restantsaldo (€ 121.418,00) ten gunste van de egalisatievoorziening afvalstoffen gebracht. De reserve is in de jaarrekening 2022 opgeheven.

2. Stedelijke ontwikkeling
In 2023 zijn de toevoegingen aan de reserve ‘Stedelijke Ontwikkeling’ minder dan begroot. Dit komt doordat het verkooptraject van twee panden aan de ‘Badhuislaan’ is vertraagd waardoor de inkomsten pas in 2024 zullen worden gerealiseerd. De inkomsten van de verkoop worden ten gunste gebracht van de reserve Stedelijke ontwikkeling.

Daarnaast is de schadevergoeding met betrekking tot de ontbinding van de koopovereenkomst van het voormalige zwembad 'Crailoo' nog niet ontvangen. Naar verwachting zal hierover een juridische procedure worden gestart in 2024.

3. Mobiliteitsfonds
Aan deze reserve worden de van derden verkregen middelen voor het niet kunnen voldoen aan een bestaande parkeernorm toegevoegd. Deze reserve wordt ingezet voor het in brede zin accommoderen van de parkeersituatie en het vergroten van de bereikbaarheid van de gemeente Hilversum. Ter compensatie van de kapitaallasten van de investeringen voor parkeerverbeteringen in het Rode Dorp wordt gedurende 10 jaren (2021-2030) een bedrag van € 12.000 aan de reserve onttrokken. In 2023 is er verder € 50.000 onttrokken voor een extra parkeertelling.

4. Herplantfonds
Aan deze reserve worden de van derden verkregen middelen toegevoegd die ontvangen worden voor de afkoop van de herplant van bomen bij het verlenen van een kapvergunning. In 2023 waren de werkelijke ontvangsten € 19.000,00. Vanuit de reserve zal de gemeente nieuwe bomen planten als compensatie. In de raming was rekening gehouden met een onttrekking van €73.500 voor de nieuw te planten bomen in de Diamantstraat en 5 bomen op het JP Thijsseplein. In werkelijkheid was er € 70.413,07 nodig voor de werkzaamheden.

5. Regionaal mediacentrum
Het oorspronkelijke doel van deze reserve was om de subsidie-afbouw te dekken en hervormingen van de lokale omroep tot een regionaal mediacentrum mogelijk te maken. Naar aanleiding van motie 18-109 is een deel deze reserve aangewend voor een subsidieregeling innovatieve lokale journalistiek. Het restant van de reserve Regionaal Mediacentrum (RMC) is beschikbaar voor subsidie aan de Stichting Mediafonds Hilversum (raadsvoorstel Stichting Mediafonds Hilversum raadsvergadering 09-06-2022) in 2024 en 2025. In 2023 waren geen onttrekkingen geraamd.

6. Gooise Natuurreservaat (GNR)
Sinds 1 januari 2021 maken de provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam geen deel meer uit van het Goois Natuurreservaat (hierna aangeduid als GNR). Dit betekent dat zij niet langer onderdeel zijn van het bestuur van het GNR en ook geen financiële bijdrage als participant aan het GNR meer leveren. De Gooise gemeenten Hilversum, Huizen, Laren, Gooise Meren en Blaricum nemen de verplichtingen van Amsterdam en de provincie Noord-Holland over. De uittreed overeenkomsten die door alle participanten zijn overeengekomen bevat een uittreed som met als doel de verhoogde bijdrage aan het GNR te compenseren. Op 6 december 2023 heeft de raad besloten tot de instelling van de reserve GNR ter hoogte van 7.6 miljoen. De reserve wordt gebruikt om in de toekomst te wennen aan de verhoogde bijdrage aan het GNR.

7. Opvang Oekraïners
Het bestedingsdoel van deze reserve is dekking bieden voor de financiële effecten als gevolg van te treffen maatregelen voor de opvang van gevluchte Oekraïners. De gemeente ontvangt van het Rijk een specifieke uitkering voor de opvang van Oekraïense ontheemden. In het geval dat deze specifieke uitkering niet kostendekkend zou blijken, zou voor het tekort een beroep op deze reserve kunnen worden gedaan. In 2023 is een bedrag van € 4,6 miljoen toegevoegd via de resultaatbestemming 2022 en € 0,3 miljoen vanwege in de mei circulaire van het Rijk ontvangen middelen voor dit doel. Verder is via de resultaatbestemming 2022 € 2,7 miljoen gestort in de Algemene Reserve en € 0,1 miljoen onttrokken voor de extra JGZ-lasten.

8. Inzet HHT-middelen
Met de resultaatbestemming is het restantsaldo van de reserve HHT-middelen onttrokken. De reserve is in de jaarrekening 2022 opgeheven.

9. TOZO
Het doel van deze reserve is middelen beschikbaar te houden voor de afrekening met de regiogemeenten en voor de nog te maken TOZO-lasten (na 2020). De TOZO is per 1 oktober 2021 gestopt maar er zijn nog een drietal verschillende onderdelen waar de uitvoering mee bezig zal blijven de komende jaren: Debiteurenbeheer TOZO bedrijfskapitaal, Uitvoering beleid Misbruik & Oneigenlijk gebruik en Terugvorderen/ debiteurenbeheer verstrekte TOZO-uitkeringen levensonderhoud. Voor de komende jaren worden deze uitgaven gedekt vanuit de TOZO-reserve. Voor 2023 is hiervoor een bedrag van € 350.000 uit de reserve geraamd. In werkelijkheid zijn er minder lasten gemaakt en is er een bedrag van € 134.000 onttrokken.

10. Decentrale loonruimte
Het doel van deze bestemmingsreserve is het voldoen aan de afspraken met het Lokaal Overleg dat de niet in enig jaar bestede middelen voor de decentrale arbeidsvoorwaarden worden gereserveerd voor toekomstige uitgaven op dit terrein. In de begroting is een structureel bedrag van € 38.000 opgenomen voor het decentrale arbeidsvoorwaardenoverleg. Aanwending van dit budget voor concern brede activiteiten vindt plaats in ruggespraak met het Lokaal Overleg.

11. Algemene reserve
Een algemene reserve is bedoeld als buffer (weerstandscapaciteit) voor het opvangen van financiële tegenvallers. De volgende mutaties hebben in lijn met de begroting plaatsgevonden:

- Balansmutaties: In lijn met de resultaatbestemming 2022 is € 20.1 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve.
- Onttrekking: In lijn met de resultaat bestemming is voor een bedrag van € 7,9 miljoen aan overhevelingen onttrokken uit de algemene reserve. Daarnaast heeft er nog een storting plaatsgevonden van € 638.000, welke nog gerelateerd is aan de coronacrisis.
- Storting: In de oorspronkelijke begroting was een storting in de algemene reserve geraamd van € 5,3 miljoen als gevolg van ontstane budgettaire ruimte in 2022. Bij de voorjaarsnota 2023 is deze storting verlaagd naar € 254.000.

12. Covid-19
Met de resultaatbestemming 2022 is het restantsaldo (€ 3.5 miljoen) ten gunste van de algemene reserve gebracht. De reserve is in de jaarrekening 2022 opgeheven.

13. Corona herstelagenda
Het doel van de reserve Corona Herstelagenda is het dekken van de herstelmaatregelen na de coronacrisis die zijn opgenomen in de vastgestelde Corona Herstelagenda. Met het voorstel over de eindevaluatie en afronding van de corona herstelagenda (raad 5 april 2023) is de raad geïnformeerd over het verloop van de plannen en de doorloop in 2023. Voor zes plannen is nog een onttrekking geraamd in 2023 van in totaal € 490.000. In werkelijkheid zijn er minder lasten gemaakt en is er een bedrag van € 399.000 onttrokken:

Omschrijving plan	Begroting 2023	Realisatie 2023
Wonen en leven (Maatregelen F1, F2, F4, F5)	183.000	177.000
Zorg (Maatregelen A2, A4, B2)	225.000	174.000
Werken (Maatregelen D1, E3)	82.000	48.000
Totaal	**490.000**	**399.000**

5.5 Staat van voorzieningen

-/- = onttrekking en +/+ = toevoeging

Bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving voorziening	Saldo begin	Besluit JR2022	Mutaties exploitatie		Recht-streekse uitname	Saldo einde
				Storting	Vrijval		
1.	Spaarvoorziening rioleringen	0	180	4.458	0	-2.973	1.665
2.	Egalisatievoorziening rioleringen	875	-180	0	-695	0	0
3.	Egalisatievoorziening afvalstoffen	0	324	317	0	0	641
4.	Onderhoud parkeergarages	425	0	396	0	-111	710
5.	Onderhoud begraafplaatsen	192	0	56	0	-12	237
6.	Onderhoud culturele huisvesting	677	0	290	0	-183	784
7.	Onderhoud sportaccommodaties	2.464	0	556	0	-255	2.766
8.	Onderhoud sluizen, gemalen en recreatie	187	0	47	0	-14	220
9.	Huurinkomsten NIKE	60	0	7	-8	0	59
	Totaal programma 1	**4.880**	**324**	**6.127**	**-703**	**-3.547**	**7.082**
10.	Onderhoud gymlokalen schoolgebouwen	652	0	270	0	-112	810
11.	Onderhoud voorzieningen jeugd	313	0	168	0	-23	458
	Totaal programma 2	**965**	**0**	**438**	**0**	**-135**	**1.268**
12.	Ziggo deal	359	0	0	0	-45	314
	Totaal programma 3	**359**	**0**	**0**	**0**	**-45**	**314**
13.	Pensioenen wethouders	5.154	0	439	-22	-239	5.331
14.	Verlofsparen	24	0	119	0	0	143
15.	Onderhoud gemeentelijke huisvesting	1.137	0	509	0	-738	907
	Totaal programma 4	**6.314**	**0**	**1.067**	**-22**	**-978**	**6.381**
16.	Onderhoud overige gebouwen	326	0	154	0	-99	382
17.	Planexploitaties	2.893	0	58	-76	0	2.875
	Totaal programma 5	**3.220**	**0**	**212**	**-76**	**-99**	**3.257**
	Totaal alle programma's	**15.737**	**324**	**7.844**	**-801**	**-4.803**	**18.302**

1. Spaarvoorziening rioleringen
Het doel van deze voorziening is om de lasten van de jaarlijkse investeringen in de riolering te kunnen dekken, zodat deze niet meer geactiveerd hoeven te worden (ideaalcomplex).
Bij de jaarstukken 2022 is het besluit genomen om € 180.000 uit de egalisatievoorziening riolering te onttrekken en deze toe te voegen aan deze spaarvoorziening. In het rekeningjaar zelf is een toevoeging geraamd van € 3,806 miljoen. Tenslotte is bij de eindejaarsrapportage besloten om een bedrag van € 652.000 extra te doteren in verband met het afboeken van de activa uit voorgaande jaren. Voor het afboeken van de activa voor vervangingsinvesteringen in de riolering is € 2.973.000 onttrokken uit de voorziening. Daarmee zijn de activa 2023 en de nog openstaande activa uit de 2022 afgeboekt. Na het afboeken resteert nog een saldo van € 1.665.000 in de spaarvoorziening. Dit saldo zal nodig zijn om de uitgaven op de nog niet afgesloten kredieten voor de riolering in de toekomst te kunnen afboeken.

2. Egalisatievoorziening rioleringen
Het doel van deze voorziening is om de jaarlijkse resultaten van de exploitatie riolering te verrekenen. Bij jaarlijks te bepalen tarieven kunnen middelen uit deze voorziening vrij worden gemaakt, waarmee (gedeeltelijke) tariefsverhoging kan worden voorkomen. Voor 2023 is de bijdrage uit de egalisatievoorziening begroot op € 470.000. Dit bedrag is het resultaat van de lasten en baten rond riolering ermee rekening houdend dat de gemeente geen volledige kostendekkendheid kent.
Bij het opmaken van de jaarstukken 2023 is de stand opgemaakt voor de rioleringsfunctie (taakveld riolen en de toerekeningen). De uitkomst is dat er sprake is van een nadelig resultaat ten opzichte van de begroting van € 352.000. Dit tekort is voor € 225.000 gedekt door een extra onttrekking van de egalisatievoorziening. Het saldo van de voorziening is daarmee nihil.
Zie voor een uitgebreidere toelichting op het resultaat van de rioleringsfunctie de paragraaf Lokale Heffingen.

3. Egalisatievoorziening afvalstoffen
Het doel van deze voorziening is het beschikbaar houden van niet bestede financiële middelen voor de egalisering van de tarieven afvalstoffenheffing
in de komende jaren. Bij jaarlijks te bepalen tarieven kunnen middelen uit deze voorziening vrij worden gemaakt, waarmee (gedeeltelijke) tariefsverhoging kan worden voorkomen.
Voor 2023 is de bijdrage uit de egalisatievoorziening hiervoor begroot op € 0. Dit bedrag is het resultaat van de lasten en baten rond afval ermee rekening houdend dat de gemeente geen volledige kostendekkendheid kent. Uit de nacalculatie blijkt dat er in werkelijkheid € 317.000 gestort moet worden. Dit betreft het voordeel ten opzichte van de raming.
De belangrijkste oorzaken zijn de lagere kosten dan voorzien met betrekking tot dubieuze debiteuren en kwijtschelding. Zie voor een uitgebreidere toelichting de paragraaf Lokale Heffingen.

4. Onderhoud parkeergarages
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst te kunnen voorzien in het adequaat onderhoud van de gemeentelijke parkeergarages en om de schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Het uitgangspunt voor de toevoegingen en onttrekkingen is het vastgestelde MOP 2020-2029. De toevoeging was in 2023 geraamd op € 331.000. De herberekening bij deze jaarstukken heeft geleid tot een extra storting van € 65.000, die met name het gevolg is van de bovengemiddelde prijsstijgingen van onderhoud. In het verslagjaar zijn onttrekkingen geboekt tot een bedrag van € 111.000 voor het uitgevoerde onderhoud aan alle drie de parkeergarages. Bij Gooiland, Koningshof 1, zijn de aluminium platen vervangen en aanpassingen gedaan aan het toegangssysteem. Bij de Gooische Brink, Brinkweg 1, is onderhoud gepleegd aan het CO/LPG detectiesysteem en aan de airco.

5. Onderhoud begraafplaatsen
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de begraafplaatsen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Het uitgangspunt voor de toevoegingen en onttrekkingen is het vastgestelde MOP 2020-2029. De toevoeging was in 2023 geraamd op € 33.000. De herberekening naar aanleiding van deze jaarrekening heeft geleid tot een aanvullende storting van € 23.000.
In het verslagjaar zijn onttrekkingen geboekt tot een bedrag van € 12.000 voor het uitgevoerde onderhoud. Op de Zuiderbegraafplaats is de bliksembeveiliging van de aula hersteld. Op de Bosdrift 12, zijn de gemetselde kolommen naar de toegangspoort hersteld en verder is er onderhoud aan de dakbedekking uitgevoerd.

6. Onderhoud culturele huisvesting
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen voor culturele huisvesting en het museum. Daarmee vangen we schommelingen in de hoogte van de uitgaven op. Zoals bij alle onderhoudsvoorziening is het meerjarige onderhoudsplan (MOP) de leidraad voor het technische- en bouwkundig onderhoud en wordt dit jaarlijks geactualiseerd. De toevoeging was in 2023 geraamd op € 262.000. Op basis van geactualiseerde prijsstijgingen en onderhoudsplanningen is € 28.000 extra gestort.
In het rekeningjaar is voor de uitvoering van onderhoud aan de panden een onttrekking gerealiseerd van € 183.000. Op de Koninginneweg 44, De Vorstin, is groot onderhoud aan de lift uitgevoerd. Op de Kerkbrink 6, het Museum, is onderhoud gepleegd aan de lift, is de CV vervangen en is schilderwerk uitgevoerd. De verdelers zijn vervangen op de Noorderweg 96b.

7. Onderhoud sportaccommodaties
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de sporthallen en sportvelden te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Conform het voorstel over de MOP 2020-2029 en de jaarlijkse actualisatie zou € 457.000 aan de voorziening toegevoegd worden. Bij de beoordeling ultimo 2023 bleek dat een extra storting van € 99.000 nodig was. In het rekeningjaar is voor de uitvoering van onderhoud aan de panden een onttrekking gerealiseerd van € 255.000. In Sporthal Kerkelanden, Franciscusweg 6 zijn de luchtbehandelingskasten hersteld. In sporthal Dudok Arena, Arena 303 is de sportzaal gerenoveerd en is onderhoud uitgevoerd aan de Cv-installatie. Bij de Dudok Tribune, Arena 101, is schilderwerk uitgevoerd. Op het sportpark Loosdrecht zijn is het honkbalveld gerenoveerd.

8. Onderhoud sluizen, gemalen en recreatie
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen. Daarmee vangen we schommelingen in de hoogte van de uitgaven op. Het meerjarige onderhoudsplan (MOP) is leidraad voor het technische- en bouwkundig onderhoud van de sluizen, gemalen en de gebouwen openbare recreatie. Conform het raadsvoorstel MOP 2020-2029 en de jaarlijkse actualisatie zou € 28.000 aan de voorziening toegevoegd worden. Ultimo 2023 bleek een extra storting van € 19.000 nodig te zijn.
In het rekeningjaar is voor de uitvoering van onderhoud aan de gebouwen een onttrekking gerealiseerd van € 14.000. Op de Hoge Naarderweg 205 (Dierenweide), is het hekwerk vervangen en op de Diependaalselaan 341 achter (gemaal), zijn onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd aan het overstortbassin.

9. Inkomsten Nike
Het doel van deze voorziening is om de huurinkomsten, die verkregen zijn uit de onderverhuur van de atletiekbaan op het Arenapark te besteden conform de met Nike afgesproken voorwaarden. De toevoeging aan de voorziening betreft de inkomsten uit onderverhuur. In 2023 is een bedrag van € 7.000 in de voorziening gestort. Conform het raadsbesluit van 2 februari 2022 is (in 2023) een bedrag van € 8.000 onttrokken als dekking voor de kapitaallasten van renovatie van de atletiekbaan.

10. Onderhoud gymlokalen schoolgebouwen
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de gymnastieklokalen bij onderwijsgebouwen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen. De toevoeging aan de voorziening op basis van het MOP 2020-2029 en de jaarlijkse actualisatie bedraagt € 167.000. De beoordeling ultimo 2023 heeft geleid tot een extra storting van € 103.000. In 2023 is voor een bedrag van € 112.000 aan werkzaamheden uitgevoerd. Op de Hoflaan 10, gymzaal de Klimop, zijn de houten kozijnen, ramen en deuren vervangen. Op de Lopes Diaslaan 2, Donnerschool, zijn werkzaamheden uitgevoerd aan de vluchtdeur. Op de Jan Blankenlaan 8, De Taalschool, is onderhoud uitgevoerd aan de daken.

11. Onderhoud voorzieningen jeugd
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen, die gebruikt worden voor buurt- en clubhuizen en kinderopvang. Daarmee vangen we schommelingen in de hoogte van de uitgaven op. Het meerjarige onderhoudsplan (MOP) is leidraad voor het technische- en bouwkundig onderhoud van de panden. Conform de actualisatie van het MOP 2020-2029 is in 2023 € 187.000 aan de voorziening toegevoegd. Ultimo 2023 is op basis van geactualiseerde prijzen en planning beoordeeld of de eindstand voldoende was, dit heeft geleid tot een lagere storting van € 19.000. In het rekeningjaar is voor de uitvoering van onderhoud aan de panden een onttrekking gerealiseerd van € 23.000. In 2023 is op de Geuzenweg 84 de circulatiepomp en boiler vervangen. Op de Goudenregenlaan 3, is de dak ventilator vervangen en op de Meent 5 is een reparatie uitgevoerd aan de riolering. Is onder meer het dak vervangen het kinderdagverblijf Dribbel en zijn de toiletten gerenoveerd in wijkcentrum de Zoutkeet.

12. Ziggo deal
De gemeente heeft met Ziggo op 27 januari 2016 een vierjarige samenwerkingsovereenkomst afgesloten waarmee een einde kwam aan de geschillen over de tariefharmonisatie. Op basis hiervan is afgesproken gezamenlijk te investeren in de verdere ontwikkeling en zichtbaarheid van Hilversum als mediastad. De looptijd van de samenwerking is formeel beëindigd, maar nog niet alle van Ziggo ontvangen middelen zijn besteed conform de afspraken. Dat maakt het noodzakelijk om deze te verlengen. Voor de besteding van de resterende middelen is een addendum opgesteld waarin de afspraken over de benutting van het resterend budget zijn vastgelegd. In 2023 is ingezet op het onderdeel Campusontwikkeling, waarbij de innovatiepijler één van de vier hoofdthema’s is. Het Mediapark ontwikkelt zich daarin tot een Media Innovation Hub. De ontwikkeling van het 5G Innovatielab is daarbij één van de onderdelen van deze Hub functie. In de ontwikkeling van de Innovation Hub is 5G één van de te gebruiken technologieën. Om de lancering van het 5G Lab mogelijk te maken, is in 2023 een kwartiermaker aangesteld. Hiermee is een basis gelegd voor bovengenoemde Media Innovation Hub. Vanuit de voorziening Ziggo deal is ten behoeve van deze kwartiermaker in 2023 € 45.000 beschikbaar gesteld. In 2023 zijn deze lasten uit de voorziening onttrokken.

13. Pensioenen wethouders
In 2012 zijn de maximale verplichtingen voor de pensioenlasten van de (oud-)wethouders becijferd en via een voorziening afgedekt. Het jaarlijks aan de voorziening toe te voegen bedrag is geraamd op € 225.000. Om de voorziening op het juiste niveau te krijgen is een bedrag van € 192.000 toegevoegd.
Het aan de voorziening onttrokken bedrag van € 239.453 zijn uitgekeerde pensioenen aan voormalig wethouders.

14. Verlofsparen
Voor 2023 hebben 27 medewerkers van de gemeente Hilversum aangegeven gebruik te willen maken van de nieuwe regeling Verlofsparen en hebben in totaal 4.238,50 bovenwettelijke verlofuren hiervoor ingezet. De waarde hiervan was per 31-12-2023 € 142.820.
Over 2022 namen 8 medewerkers deel met in totaal 814 bovenwettelijke uren. De waarde hiervan was per 31-12-2022 € 23.510.
Over 2023 is een bedrag van € 119.310 in de voorziening Verlofsparen gestort.

15. Onderhoud ambtenarenhuisvesting
Ter dekking van het jaarlijks groot cyclisch onderhoud is een onderhoudsvoorziening ingesteld voor de ambtelijke gebouwen, waarvan het raadhuis en het stadskantoor de belangrijkste zijn. Toevoegingen en onttrekkingen zijn conform het MOP 2020-2029 en de jaarlijkse actualisatie bij de jaarstukken. Conform de gewijzigde begroting is in 2023 € 307.000 gestort in deze voorziening en is ultimo 2023 bij de beoordeling van de toereikendheid van de voorziening dit bedrag verhoogd met € 202.000.
In 2023 is € 738.000 ten laste van de voorziening verantwoord. In 2023 zijn de vloer en het plafond van de koffie- en tuinkamer vervangen. Daarbij is het natuursteen verwijderd en is de audio-installatie tijdelijk verwijderd. Daarnaast zijn er onderhoudswerkzaamheden aan het dak uitgevoerd en is de noodverlichting en de vluchtweg vervangen. Op het stadskantoor, Oude Enghweg 23 zijn de regelkasten vervangen. Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP zijn in 2023 de regelkasten vervangen. De appendages zijn geïsoleerd en verder is de koeling in de serverruimte geplaatst. Verder zijn de appendages geïsoleerd en er koelsysteem in de serverruimte geplaatst.
Bij de kantoorvilla, Oude Enghweg 21 is onderhoud gepleegd aan de luiken en is schilderwerk uitgevoerd. Bij de 1e Loswal is dak onderhoud uitgevoerd en is onderzoek en onderhoud uitgevoerd aan de groepenkast.

16. Onderhoud overige gebouwen
Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de overige gebouwen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Toevoegingen en onttrekkingen zijn conform het MOP 2020-2029 en de jaarlijkse actualisatie. Conform de gewijzigde begroting is in 2023 € 139.000 gestort in deze voorziening. Een extra storting van € 15.000 was nodig om ervoor te zorgen dat de eindstand van de voorziening ultimo 2033 van voldoende financiële omvang zou zijn. In 2023 is € 99.000 ten laste van de voorziening verantwoord. Op de Noorderweg 96a/c zijn werkzaamheden uitgevoerd aan de lift en is dak onderhoud (i.v.m. lekkage) uitgevoerd. Op de Orchideestraat 8 zijn de zinken goten vervangen.

17. Planexploitaties
Deze voorziening heeft als doel financiële dekking te bieden voor de verwachte saldi van grondexploitaties met een nadelig resultaat. De voorziening is een optelsom van de contante waarden van deze saldi. De actualisatie grondexploitaties 2024 laat zien dat het verlies voor de grondexploitatie Stationsplein lager is geworden met als gevolg dat de voorziening hiervoor in 2023 moet worden aangepast. In 2023 valt een bedrag van ca. € 76.000 vrij. Het huidige saldo betreft alleen de grondexploitatie Stationsplein.

5.6 Staat van overlopende passiva en activa, voortvloeiende uit rijk

In 5.1 Balans en 5.2.5 Toelichting op de afzonderlijke balansposten worden onder andere genoemd overlopende activa (nog te ontvangen bedragen) en overlopende passiva (vooruit ontvangen bedragen). In dit onderdeel 5.6 worden de van overheden (nog te) ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel gespecificeerd conform BBV artikel 52a naar herkomst (Europa, Rijk, overige Nederlandse overheidslichamen).

De specificatie van de overlopende activa met betrekking tot de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel (BBV artikel 40a en 52a) is als volgt:

-/- = onttrekking en +/+ = toevoeging Bedragen x € 1.000

Prog.	Omschrijving bestedingsdoel	Saldo begin	Toevoegingen	Ontvangen	Saldo einde
		-	-	-	-
	Totaal Europese overheidslichamen	**-**	**-**	**-**	**-**
3	Gem. hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	219	188	-130	277
	Totaal Rijk	**219**	**188**	**-130**	**277**
1	Stimulering verkeersmaatregelen 2020 - 2021	417	12	-	429
1	Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022 - 2023	171	20	-	191
	Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	**588**	**32**	**-**	**620**
	Totaal Europese en Nederlandse overheidslichamen	**807**	**220**	**-130**	**897**

De specificatie van de overlopende passiva met betrekking tot de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren (BBV artikel 49 en 52a) is als volgt:

-/- = onttrekking en +/+ = toevoeging Bedragen x € 1.000

Progr.	Omschrijving bestedingsdoel	Saldo begin	Ontvangen	Vrijgevallen	Saldo einde
		-	-	-	-
	Totaal Europese overheidslichamen	**-**	**-**	**-**	**-**
01	Maatregel Beter Benutten	60	-	-	60
01	stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	212	-	-	212
01	Woningbouwimpuls 2021 stationsomgeving	6.505	-	-	6.505
03	Spot 035	118	-	-118	-

Progr.	Omschrijving bestedingsdoel	Saldo begin	Ontvangen	Vrijgevallen	Saldo einde
02	Ventilatie in scholen	69	-6	-	63
02	SPUK Onderwijshuisvesting Ontheemden	183	144	-327	-
02	Bestr onderw achterstanden (OAB)	1.041	2.233	-1.841	1.433
02	R.M.C.	162	820	-749	233
02	Regionale aanpak VSV	54	297	-305	47
02	Volwassenen-educatie	196	446	-399	242
02	Extra financiële middelen RMC-functie	56	-	-56	-
02	Nationaal Programma Onderwijs	937	623	-844	717
01	SPUK sportakkoord	94	-	-94	-
01	Brede Spuk Lokaal Sportakkoord	-	65	-65	-
01	Brede Spuk Brede Regeling Combinatie-functies	-	445	-445	-
01	SIM Dudok Tribune (Arena 101)	-	3	-3	-
01	SPUK Impuls Jongerencultuur	310	165	-180	295
01	SPUK impulsaanpak winkelgebieden	357	286	-	643
02	preventieakkoord	56	50	-100	7
02	SPUK Informatiepunten Digitale Overheid	-	87	-87	0
02	SPUK onafhankelijke cliëntondersteuning	-	50	-	50
02	Brede Spuk Versterken sociale basis	-	188	-152	36
02	Brede Spuk Mantelzorg	-	50	-49	0
02	Brede Spuk Eén tegen Eenzaamheid	-	59	-50	10
02	Brede Spuk Welzijn op recept	-	5	-	5
02	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	-	31.464	-31.338	126
03	SPUK Aanpak Energiearmoede	1.715	816	-597	1.934
03	Onderwijsroute	78	56	-146	-12
03	Inburgering	400	880	-299	981
02	PL aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2	19	-0	-19	-
02	Brede Spuk Terugdringen Gezondheidsachterstanden	-	132	-112	20
02	Brede Spuk Kansrijke Start	-	73	-58	15
02	Brede Spuk Mentale Gezondheid	-	31	-24	7
02	Brede Spuk Aanpak overgewicht en obesitas	-	87	-75	12
02	Brede Spuk Valpreventie	-	66	-14	51
02	Brede Spuk Leefomgeving	-	50	-40	10
02	Brede Spuk Opgroeien in een Kansrijke Omgeving en	-	2	-	2
02	Brede Spuk Versterking kennis- en adviesfunctie GG	-	2	-	2
02	Brede Spuk Coördinatie-kosten regionale aanpak pre	-	9	-	9
02	Spuk IZA	-	965	-965	-
01	Plan Huydecopersweg	-	836	-430	406
01	Sanering railverkeerslawaai	-281	1.207	-18	908
01	Proeftuin met een aardgasvrije wijk	4.452	-	-66	4.386
01	Regeling reductie energiegebruik (RRE)	6	-	-	6

Progr.	Omschrijving bestedingsdoel	Saldo begin	Ontvangen	Vrijgevallen	Saldo einde
01	Regeling reductie energiegebruik woningen (RREW)	31	-	-	31
01	SPUK uitvoeringsmiddelen klimaatakkoord (CDOKE)	-	1.636	-1.097	539
01	SPUK lokale aanpak isolatie	-	1.445	-198	1.247
01	SIM Laan 1940-1945 2 (Noorder)	-	3	-2	1
	Totaal Rijk	**16.834**	**45.771**	**-41.364**	**21.241**
04	Stimulerend Toezicht hilversum 2022-2025	-	65	-54	11
01	Toegankelijkheid bushaltes	330	-	-49	281
01	HOV	-298	288	-	-9
01	subsidie aanleg fietsstraat Schuttersweg	16	-	-16	-0
01	Buiten uvr Stationsgebied Hilversum	-	200	-	200
03	HRIB subsidie Geef ze de ruimte	49	-	-49	-
01	Wateringrichtingsplan Huydecopersweg (overheid)	915	111	-	1.026
01	Hilversumse Meent aardgasvrij	-	12	-12	-
01	Regeling Energiebesparingsprogramma woningen NH 20	-	28	-	28
	Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	**1.012**	**704**	**-180**	**1.536**
	Totaal Europese en Nederlandse overheidslichamen	**17.845**	**46.475**	**-41.544**	**22.776**

5.7 Gewaarborgde geldleningen

Doel van de lening (leningnummer) per instelling	Oorspronkelijk bedrag	Percentage van het leningbedrag waarvoor borg-stelling is verleend	Restant bedrag van de geldlening aan het begin van het dienstjaar	In de loop van het dienstjaar gewaarborgde geldleningen	Totaal bedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restant bedrag van de geldlening aan het eind van het dienstjaar
GARANTIE OP WONINGHYPOTHEKEN						
ABN Amro	onbekend	100%	25.358		13.217	12.142
ING	onbekend	100%	105.320		20.164	85.155
Westland Utrecht Bank	onbekend	100%	2.558		2.558	0
ABP	onbekend	100%	26.941		21.617	5.324
Florius	onbekend	100%	12.142		8.822	3.320
SNS Bank	onbekend	100%	38.387		23.467	14.920
1. TOTAAL GARANTIE OP WONINGHYPOTHEKEN			210.705	0	89.845	120.860
BORGSTELLINGEN RECHTSTREEKS						
Cultuur/SCW/Kov/mon						
St. Onr. Zaken Kinderopv. - bouw/inrichting kinderdagverblijf	408.402	100%	112.310		10.210	102.100
St. Podium Vorstin, Aanschaf activa van de gemeente 40.111629	649.393	100%	130.866		130.866	0
Openbare Bibliotheek Hilversum	12.700.000	100%		12.700.000		12.700.000
Sport						
Tennisver. Gooise Vallei - Clubaccommodatie	200.700	50%	2.460		2.460	0
Gooise zweefvliegclub - Betaling van rente en aflossing bij BNG	250.000	100%	133.334		8.334	125.000
Sport Investeringsfonds Hsum - Verbetering sportaccomodaties	90.000	100%	175.500	-106.500	9.000	60.000

Doel van de lening (leningnummer) per instelling	Oorspronkelijk bedrag	Percentage van het leningbedrag waarvoor borg-stelling is verleend	Restant bedrag van de geldlening aan het begin van het dienstjaar	In de loop van het dienstjaar gewaarborgde geldleningen	Totaal bedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restant bedrag van de geldlening aan het eind van het dienstjaar
Sport Investeringsfonds Hsum - Verbetering sportaccomodaties	270.000	100%	245.500	-49.750	27.000	168.750
Sport Investeringsfonds Hsum - Verbetering sportaccomodaties	375.000	100%	300.000		37.500	262.500
Sport Investeringsfonds Hsum - Verbetering sportaccomodaties	1.100.000	100%	990.000		110.000	880.000
Sport Investeringsfonds Hsum - Verbetering sportaccomodaties	600.000	100%		600.000		600.000
HC & FC Victoria 1893/Stichting Houdt Steeds Tezamen	2.800.000	100%	2.800.000		93.333	2.706.667
Gezondheidszorg						
St. Tergooi - Realisatie Ziekenhuis Tergooi Hilversum 40.113486	10.000.000	100%	10.000.000		370.370	9.629.630
Gebiedsontwikkeling						
Gem Crailo B.V. 40.113372	5.000.000	45%	5.000.000			5.000.000
2. TOTAAL BORGSTELLINGEN RECHTSTREEKS	34.443.495		19.889.970	13.143.750	799.073	32.234.646

	Oorspronkelijk bedrag	Percentage van het leningbedrag waarvoor borg-stelling is verleend	Restant bedrag van de geldlening aan het begin van het dienstjaar	In de loop van het dienstjaar gewaarborgde geldleningen	Totaal bedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restant bedrag van de geldlening aan het eind van het dienstjaar
BORGSTELLINGEN VIA ACHTERVANG WSW						
nieuwbouw leningnr. 4083948 wsw 2609	1.815.000	50%	286.000		94.000	192.000
nieuwbouw Ahrend-Libra len.nr. 4085411 wsw 5849	1.815.000	50%	378.000		94.000	284.000
Herfinanciering leningnr. 408576901 wsw 7734	1.361.000	50%	385.000		70.000	315.000
S.Stevinweg, Erfgooiersstr. Leningnr 408703802 wsw 14872	1.815.000	50%	1.312.000		47.000	1.265.000
St.Josephkerk leningnr. 408763802 wsw 19122	1.361.000	50%	1.008.000		32.000	976.000

	Oorspronkelijk bedrag	Percentage van het leningbedrag waarvoor borg-stelling is verleend	Restant bedrag van de geldlening aan het begin van het dienstjaar	In de loop van het dienstjaar gewaarborgde geldleningen	Totaal bedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restant bedrag van de geldlening aan het eind van het dienstjaar
renovatie cpl.20 leningnr. 408953902 wsw 27092	1.588.000	50%	520.000		73.000	447.000
nieuwbouw Ahrend-Libra leningnr. 409006702 wsw 27367	1.815.000	50%	205.000		101.000	104.000
herfin. Leningnr. 4091130 wsw 28113	4.538.000	50%	4.538.000			4.538.000
J.P.Thijsseplein leningnr. 4089154801 wsw 28897	1.815.000	50%	1.461.000		49.000	1.412.000
proj.nr.43259 leningnr. 409185701 wsw 28964	1.815.000	50%	1.456.000		51.000	1.405.000
vervr. afl. rijkslen. Leningnr. 40101591 wsw 38122	15.000.000	50%	15.000.000			15.000.000
Nieuwbouwprojecten leningnr. 40101592 wsw 38123	15.000.000	50%	15.000.000			15.000.000
Nieuwbouwprojecten leningnr. 40101594 wsw 38124	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
leningrnr 40101593 wsw 38125	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
Nieuwbouwprojecten leningnr. TR153109 wsw 38372	25.000.000	50%	25.000.000			25.000.000
leningnr. 10028362 wsw 45848	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
lening 154306 wsw 46330	20.000.000	50%	15.333.000		666.000	14.667.000
lening 164414 wsw 47261	10.000.000	50%	8.333.000		333.000	8.000.000
lening 40.112637 wsw 48620	25.000.000	50%	25.000.000			25.000.000
Lening 1-30632 wsw 49582	20.000.000	50%	18.666.667		666.667	18.000.000
NRV 13711 Obligo	5.619.000	50%	3.365.000	143.000		3.508.000
Lening 10031188 wsw 60178	2.569.000	50%	1.538.000	28.000		1.566.000
Lening 22117 wsw 60513	5.000.000	50%	2.994.000	53.000		3.047.000
Lening FR.1089 wsw 60601	20.000.000	50%	11.978.000	210.000		12.188.000
Lening 2-31851 wsw 61896	12.500.000	50%	0	7.618.000		7.618.000
Totaal Dudok Wonen	220.426.000		178.756.667	8.052.000	2.276.667	184.532.000
zorgcomplex Ridderspoor leningnr 134110 wsw 45121	2.900.000	50%	2.900.000			2.900.000
NRV 664 Obligo	2.378.000	50%	13.000	9.000		22.000
Lening 10031193 wsw 60181	860.000	50%	5.000		2.000	3.000
Lening 40.115650 wsw 60882	25.100.000	50%	134.000		51.000	83.000
Lening 40.115875 wsw 61038	3.000.000	50%	16.000		6.000	10.000
lening 40.114906 wsw 60021	11.000.000	50%	59.000		21.000	38.000
lening 10031343 wsw 60328	851.000	50%	5.000		2.000	3.000

	Oorspronkelijk bedrag	Percentage van het leningbedrag waarvoor borg-stelling is verleend	Restant bedrag van de geldlening aan het begin van het dienstjaar	In de loop van het dienstjaar gewaarborgde geldleningen	Totaal bedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restant bedrag van de geldlening aan het eind van het dienstjaar
lening 40.115811 wsw 60981	5.000.000	50%	27.000		10.000	17.000
Lening 40.115810 wsw 60982	5.000.000	50%	27.000		10.000	17.000
Lening 40.116559 wsw 61855	10.000.000	50%	0	34.000		34.000
Lening 40.116801 wsw 62137	10.000.000	50%	0	34.000		34.000
Totaal Eemland wonen/Stichting Omthuis	76.089.000		3.186.000	77.000	102.000	3.161.000
Herfin. Renovatieprojecten leningnr. 10025073 wsw 39197	5.000.000	50%	5.000.000		5.000.000	0
herfin. en nieuwbouw leningnummer 40105393 wsw 42177	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
herfin. en nieuwbouw leningnr 40106767 wsw 43578	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
leningnr. 10027709 wsw 44535	5.000.000	50%	5.000.000		5.000.000	0
Lening wsw 46132	8.000.000	50%	8.000.000			8.000.000
Lening 40.110515 wsw 46902	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 40.11158 wsw 47414	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 40.11157 wsw 47415	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 174447 wsw 47523	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 40.11823 wsw 47955	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 40.113348 wsw 49184	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 40.113349 wsw 49185	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 40.114745 wsw 50504	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
NRV 1356 Obligo	9.315.000	50%	2.306.000	1.020.000		3.326.000
Lening 40.115072 wsw 60049	7.500.000	50%	2.742.000		64.000	2.678.000
Lening 40.115073 wsw 60050	7.500.000	50%	2.742.000		64.000	2.678.000
Lening 10031277 wsw 60135	2.743.000	50%	1.003.000		24.000	979.000
Lening 2-31413 wsw 60540	10.000.000	50%	3.655.000		3.655.000	0
Lening wsw 60565 Aegon	30.000.000	50%	10.966.000		552.000	10.414.000
Lening 40.115649 wsw 60786	79.900.000	50%	29.207.000		1.471.000	27.736.000
Lening 40.115689 wsw 60826	5.000.000	50%	1.828.000		43.000	1.785.000
Lening 1-31530 wsw 60852	5.000.000	50%	1.828.000		43.000	1.785.000
Lening 1-40079 wsw 61661	5.000.000	50%		1.785.000		1.785.000

	Oorspronkelijk bedrag	Percentage van het leningbedrag waarvoor borg-stelling is verleend	Restant bedrag van de geldlening aan het begin van het dienstjaar	In de loop van het dienstjaar gewaarborgde geldleningen	Totaal bedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restant bedrag van de geldlening aan het eind van het dienstjaar
Lening Flex 838 wsw 62130	10.000.000	50%		3.570.000		3.570.000
Totaal Gooi en Omstreken	254.958.000		139.277.000	6.375.000	15.916.000	129.736.000
Verz.huis Boomberg leningnr 400100558 wsw 37131	1.400.000	50%	1.400.000			1.400.000
Lening 40.112240 wsw 48291	4.400.000	50%	4.400.000			4.400.000
NRV 3182 Obligo	10.988.000	50%	336.000	16.000		352.000
Lening 10031198 wsw 60186	3.713.000	50%	113.000	6.000		119.000
Lening FRL 581	10.000.000	50%	304.000		304.000	0
Lening 40.116154 wsw 61375	10.000.000	50%	304.000	16.000		320.000
Lening 40.116155 wsw 61376	10.000.000	50%	304.000	16.000		320.000
Lening 40.116225 wsw 61459	10.000.000	50%		320.000		320.000
Lening 40.1162224 wsw 61460	12.000.000	50%		384.000		384.000
Lening 40.116285 wsw 61513	10.000.000	50%		320.000		320.000
Lening 40.116357 wsw 61590	6.000.000	50%		192.000		192.000
Totaal Habion	88.501.000		7.161.000	1.270.000	304.000	8.127.000
leningnr. 10028321 wsw 45752	20.000.000	50%	20.000.000			20.000.000
leningnr. 163020001 wsw 45792	20.000.000	50%	20.000.000			20.000.000
leningnr. 65189 wsw 46112	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
leningnr. 65190 wsw 46113	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000
leningnr. 154333 wsw 46652	10.250.000	50%	10.250.000			10.250.000
leningnr. 40.11389 wsw 47653	11.600.000	50%	11.600.000			11.600.000
leningnr. 1-29607 wsw 47753	7.500.000	50%	7.500.000			7.500.000
Lening 40.112269 wsw 48320	5.000.000	50%	5.000.000			5.000.000
Lening 40.113258 wsw 49099	25.000.000	50%	25.000.000			25.000.000
Lening 40.113268 wsw 49103	26.500.000	50%	26.500.000			26.500.000
Lening 40.113273 wsw 49106	15.000.000	50%	15.000.000			15.000.000

	Oorspronkelijk bedrag	Percentage van het leningbedrag waarvoor borg-stelling is verleend	Restant bedrag van de geldlening aan het begin van het dienstjaar	In de loop van het dienstjaar gewaarborgde geldleningen	Totaal bedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restant bedrag van de geldlening aan het eind van het dienstjaar
Lening 1-30778 wsw 49965	17.000.000	50%	17.000.000			17.000.000
NRV 514 Obligo	70.394.000	50%	6.782.000	393.000		7.175.000
Lening 10031182 wsw 60166	19.384.000	50%	1.984.000		8.000	1.976.000
Lening 40.1185339 wsw 60568	30.000.000	50%	3.071.000		13.000	3.058.000
lening wsw 60570 Pensioenfonds ABP	10.000.000	50%	1.024.000		5.000	1.019.000
Lening 40.115529 wsw 60697	20.000.000	50%	2.047.000		8.000	2.039.000
Lening 40.115669 wsw 60813	26.000.000	50%	2.661.000		11.000	2.650.000
Lening 40.115725 wsw 60864	25.000.000	50%	2.559.000		11.000	2.548.000
Lening 40.115803 wsw 60969	16.000.000	50%	1.638.000		7.000	1.631.000
Lening 40.115804 wsw 60970	22.000.000	50%	2.252.000		10.000	2.242.000
Lening 40.115830 wsw 61007	17.000.000	50%	1.740.000		7.000	1.733.000
Lening 40.115831 wsw 61010	15.000.000	50%	1.535.000		6.000	1.529.000
lening wsw 61310 Pensioenfonds IBM Nederland	10.000.000	50%	1.024.000		5.000	1.019.000
Lening 40.116109 wsw 61323	16.000.000	50%	1.638.000		7.000	1.631.000
Lening 40.116110 wsw 61324	13.000.000	50%	1.331.000		6.000	1.325.000
Lening 40.116157 wsw 61378	20.000.000	50%	2.047.000		8.000	2.039.000
Lening 40.116156 wsw 61379	30.000.000	50%	3.071.000		13.000	3.058.000
leningnr. 1-40015 wsw 61387	34.000.000	50%	3.480.000		14.000	3.466.000
Lening 1-31798 wsw 61567	15.000.000	50%		1.529.000		1.529.000
Lening 1-40105 wsw 61756	36.000.000	50%		3.670.000		3.670.000
Lening 40.116486 wsw 61772	20.000.000	50%		2.039.000		2.039.000
Lening 40.116535 wsw 61842	40.000.000	50%		4.077.000		4.077.000
Lening 1-31954 wsw 62277	15.000.000	50%		1.529.000		1.529.000
Totaal Stichting de Alliantie	697.628.000		217.734.000	13.237.000	139.000	230.832.000
lening 40.102861 wsw 39259	4.076.000	50%	4.076.000			4.076.000
Lening 10028176 wsw 45460	1.984.000	50%	1.455.000		66.200	1.388.800
NRV 4201 Obligo	47.667.000	50%	244.000	7.000		251.000
Lening 10031305 wsw 60385	13.848.000	50%	71.000	2.000		73.000

	Oorspronkelijk bedrag	Percentage van het leningbedrag waarvoor borg-stelling is verleend	Restant bedrag van de geldlening aan het begin van het dienstjaar	In de loop van het dienstjaar gewaarborgde geldleningen	Totaal bedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restant bedrag van de geldlening aan het eind van het dienstjaar
Lening 2-31452 wsw 60650	25.000.000	50%	127.000	5.000		132.000
Lening 2-31451 wsw 60659	25.000.000	50%	127.000	5.000		132.000
Lening 40.115563 wsw 60729	25.000.000	50%	127.000	5.000		132.000
Lening 1-31493 wsw 60734	25.000.000	50%	127.000	5.000		132.000
Lening 40.115865 wsw 61023	25.000.000	50%	127.000	5.000		132.000
Lening 40.108932 wsw 61218	5.000.000	50%	25.000		25.000	0
Lening 1-27889 wsw 61244	6.000.000	50%	31.000	1.000		32.000
Lening 1-31748 wsw 61353	25.000.000	50%	127.000	5.000		132.000
Lening 2-31749 wsw 61354	25.000.000	50%	127.000	5.000		132.000
Lening 1-40038 wsw 61496	25.000.000	50%		132.000		132.000
Lening 40.116330 wsw 61562	25.000.000	50%		132.000		132.000
Lening 40.116491 wsw 61787	25.000.000	50%		132.000		132.000
Lening 1-24437 wsw 62101	4.775.000	50%		25.000		25.000
Lening 40.115133 wsw 62193	8.435.000	50%		44.000		44.000
Lening 40.99752 wsw 62194	1.400.000	50%		7.000		7.000
Lening 40.99075 wsw 62195	1.795.000	50%		9.000		9.000
Lening 40.116938 wsw 62275	20.000.000	50%		105.000		105.000
Totaal Stichting Woonzorg Nederland	364.980.000		6.791.000	631.000	91.200	7.330.800
3. TOTAAL BORGSTELLINGEN VIA ACHTERVANG WSW	1.702.582.000		552.905.667	29.642.000	18.828.867	563.718.800
4 = 1 + 2 + 3 Totaal Borgstellingen/garanties	1.737.025.495		573.006.341	42.785.750	19.717.785	596.074.307

1. Garantie woninghypotheken

Gemeenten mogen garant staan voor woninghypotheken. Tot 1995 kon dit door middel van een gemeentegarantie. De gemeentegarantie was een garantie van een gemeente voor de hypotheekschuld van een woningeigenaar ten opzichte van een geldverstrekker, zoals een bank of verzekeringsmaatschappij. Burgers werden op deze wijze geholpen/gestimuleerd een eigen woning te kopen in plaats van te huren, hetgeen waar de gemeente ook profijt bij heeft. Met de invoering van de Nationale Hypotheekgarantie (NHG) in 1995 is het stelsel van de gemeentegarantie komen te vervallen. Dit betekent dat de gemeente geen nieuwe garantstellingen meer af geeft op woninghypotheken.

2. Borgstellingen rechtstreeks

Het betreft borgstellingen op grond van besluitvorming door het college waarbij de raad vooraf in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen m.b.t. de borgstelling kenbaar te maken.
De bedragen van de borging van het Sport Investeringsfonds Hilversum zijn gecorrigeerd, de werkelijk stand per 1-1-2023 was lager dan weergegeven in de jaarrekening 2022. De correcties zijn daarom in de kolom, in de loop van het dienstjaar geborgde leningen, gecorrigeerd. Het Sport Investeringsfonds Hilversum heeft bij 2 leningen lagere bedragen ter financiering aangetrokken dan waarvoor borgstelling was verleend.
In de loop van 2023 zijn borgstellingen verleend aan de openbare bibliotheek Hilversum een aanvullend aan het Sport Investeringsfonds Hilversum.
Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.4.12 van de paragraaf financiering.

3. Borgstellingen via Achtervang WSW

Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) fungeert als waarborgmaatschappij voor woningcorporaties. WSW vertrekt borging op leningen aan deze corporaties. Dat betekent dat zij de betalingsverplichtingen (rente en aflossing) van de leningen overneemt als de corporatie daar zelf niet meer aan kan voldoen. Doordat WSW borg staat voor deze leningen kunnen woningcorporaties goedkoper leningen aantrekken. Op deze wijze wordt de sociale woningbouw en het onderhoud van deze gestimuleerd.

De zekerheidsstructuur op terugbetaling van de aan woningcorporaties verstrekte leningen bestaat uit drie lagen:

1) Het eigen vermogen van de corporaties
2) Het garantievermogen van het WSW
3) Het Rijk en de Gemeenten.

De gemeente Hilversum valt samen met andere Nederlandse gemeenten en het Rijk in categorie 3. Dat betekent dat de gemeente Hilversum pas in beeld komt op het moment dat de woningcorporatie zelf niet in staat is haar lening af te lossen en WSW ook niet in staat is de lening over te nemen. Als het waarborgfonds onder een bepaalde omvang daalt, moeten het rijk (50%), schadegemeenten (25%) en alle overige gemeenten (25%) het tekort aanvullen door het verstrekken van renteloze leningen aan het waarborgfonds, die worden terugbetaald zodra het vermogen van het waarborgfonds weer op peil is. Tot op heden presenteert WSW een positief financieel beeld, de kans dat aanspraak wordt gemaakt op de gemeentelijke middelen is daarom zeer gering.

5.8 EMU-saldo

	Emu Saldo	Begroting 2023	Realisatie 2023
1.	Exploitatie vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	11.906	4.848
2.	Mutatie (im) materiële vaste activa	7.269	7.754
3.	Mutatie voorzieningen	-130	2.583
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	4.558	-2.648
5.	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	-	-
	Berekend EMU-saldo	-51	2.325

Toelichting bij EMU saldo:
Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMI-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Van dit maximale tekort van 3% van Nederland is 2,6% voor de rijksoverheid en 0,4% voor de decentrale overheden.
De EMU-systematiek werkt evenwel op een andere manier dan het baten-lastenstelsel dat decentrale overheden hanteren.
Investeringen en uitgaven die worden gedekt uit reserves tellen bijvoorbeeld niet mee in de uitkomsten van het baten-lastenstelsel, maar tellen wel door in het EMU saldo. Bij een voordelig rekeningsaldo kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.
Het EMU-saldo van 2023 is positief. Dit betekent dat Hilversum in 2023 via reële transacties meer geld heeft ontvangen dan uitgegeven.

De referentiewaarde voor Hilversum is een tekort van € 11,5 miljoen.
De individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft.
Aangezien het EMU-saldo van Hilversum onder de referentiewaarde blijft, is de bijdrage van Hilversum aan het landelijke EMU-saldo geen aandachtspunt.

6. Bijlagen

6.1 Overzicht van taakvelden per programma

Bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2023			Gewijzigde begroting 2023			Realisatie 2023		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01	**Wonen en leven**	**78.061**	**-36.997**	**41.063**	**99.148**	**-51.507**	**47.640**	**92.109**	**-50.335**	**41.774**
0.10	Mutaties reserves	7.292	-722	6.570	13.196	-1.334	11.863	10.537	-1.330	9.207
0.63	Parkeerbelasting	0	-4.650	-4.650	0	-5.090	-5.090	0	-4.776	-4.776
2.1	Verkeer en vervoer	17.711	-2.004	15.707	21.823	-3.734	18.089	21.577	-4.401	17.177
2.2	Parkeren	4.472	-1.444	3.028	4.712	-1.294	3.418	4.656	-1.455	3.200
2.4	Economische havens en waterwegen	452	-67	385	474	-67	407	414	-63	352
2.5	Openbaar vervoer	0	0		0	0	0	9	0	9
5.1	Sportbeleid en activering	1.213	-9	1.203	1.866	-662	1.203	1.227	-659	568
5.2	Sportaccommodaties	2.826	-1.215	1.611	4.066	-2.134	1.932	3.674	-1.881	1.793
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	4.506	-479	4.026	5.173	-843	4.330	4.544	-692	3.853
5.4	Musea	1.288	-338	950	1.288	-368	920	1.435	-396	1.040
5.5	Cultureel erfgoed	883	-5	878	1.087	-33	1.054	605	-36	569
5.6	Media	1.842	-2	1.841	2.846	-2	2.845	2.598	-2	2.596
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.944	-384	6.560	6.951	-7.797	-846	7.004	-8.051	-1.048
7.2	Riolering	6.620	-8.895	-2.275	7.411	-8.923	-1.512	7.499	-9.071	-1.572
7.3	Afval	10.447	-12.684	-2.237	10.447	-12.684	-2.237	10.525	-12.625	-2.099
7.4	Milieubeheer	3.413	-16	3.398	7.270	-2.461	4.810	5.112	-1.459	3.653
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	442	-338	104	460	-338	122	589	-398	191

Omschrijving		Begroting 2023			Gewijzigde begroting 2023			Realisatie 2023		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
8.1	Ruimtelijke ordening	3.182	-457	2.726	5.124	-457	4.667	4.032	-380	3.653
8.3	Wonen en bouwen	4.527	-3.287	1.240	4.955	-3.287	1.668	6.070	-2.661	3.409
02	**Zorg**	**100.863**	**-6.614**	**94.249**	**137.638**	**-41.192**	**96.446**	**131.218**	**-36.550**	**94.668**
0.10	Mutaties reserves	0	0		279	0	279	279	0	279
4.2	Onderwijshuisvesting	9.504	-199	9.305	10.677	-519	10.159	10.874	-505	10.368
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	7.549	-4.863	2.686	8.620	-4.863	3.757	7.773	-4.285	3.488
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	12.054	-360	11.694	41.561	-33.865	7.696	36.163	-28.938	7.225
6.2	Toegang	1.960	-4	1.956	2.047	-4	2.043	2.091	-15	2.077
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	5.137	-745	4.392	5.327	-508	4.819	5.272	-674	4.598
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0		0	0	0	233	0	233
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	10.798	-36	10.762	10.460	-556	9.904	10.121	-657	9.464
6.71B	Begeleiding (WMO)	6.391	0	6.391	6.810	0	6.810	6.365	-3	6.362
6.71C	Dagbesteding (WMO)	1.100	0	1.100	1.012	0	1.012	1.131	0	1.131
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	25	0	25	0	0	0	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0		0	0	0	207	0	207
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	9.149	-16	9.133	7.864	-16	7.848	4.779	-20	4.760
6.72B	Jeugdhulp behandeling	10.231	0	10.231	10.400	0	10.400	10.812	-1	10.811
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	1.545	0	1.545	1.990	0	1.990	2.292	0	2.292
6.73A	Pleegzorg	800	0	800	850	0	850	1.000	0	1.000
6.73B	Gezinsgericht	0	0		950	0	950	1.221	0	1.221
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	140	0	140	2.523	-73	2.450	3.694	-80	3.614
6.74A	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	231	0	231	0	0	0	97	0	97

Omschrijving		Begroting 2023			Gewijzigde begroting 2023			Realisatie 2023		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.038	0	1.038	1.758	0	1.758	2.148	0	2.148
6.74C	Gesloten plaatsing	230	0	230	320	0	320	423	0	423
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0		0	0	0	43	0	43
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	12.602	-303	12.299	12.493	-168	12.325	11.759	-129	11.630
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang	5.155	0	5.155	5.263	0	5.263	5.266	0	5.266
6.82A	Jeugdbescherming	1.758	-6	1.752	1.903	-6	1.897	2.089	-12	2.077
6.82B	Jeugdreclassering	150	0	150	250	0	250	267	0	267
7.1	Volksgezondheid	3.317	-81	3.236	4.281	-614	3.668	4.820	-1.232	3.588
03	**Werken**	**62.303**	**-34.130**	**28.173**	**75.991**	**-35.053**	**40.939**	**76.593**	**-35.931**	**40.662**
0.10	Mutaties reserves	0	-350	-350	0	-350	-350	0	-134	-134
3.1	Economische ontwikkeling	3.138	-77	3.061	3.754	-15	3.739	3.431	-161	3.270
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	121	0	121	46	0	46	43	0	43
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	339	-642	-303	304	-657	-353	314	-568	-254
3.4	Economische promotie	716	-1	715	688	-1	687	763	-4	759
6.3	Inkomensregelingen	46.864	-33.031	13.833	56.921	-33.101	23.820	57.376	-33.843	23.533
6.4	Begeleide participatie	6.411	-1	6.410	7.492	-1	7.491	7.381	-6	7.375
6.5	Arbeidsparticipatie	4.715	-29	4.686	6.788	-929	5.859	7.286	-1.215	6.071
04	**Bestuur**	**54.796**	**-2.036**	**52.760**	**61.766**	**-2.369**	**59.396**	**60.962**	**-2.851**	**58.110**
0.1	Bestuur	3.815	-3	3.812	4.197	-3	4.194	4.442	-27	4.415
0.10	Mutaties reserves	38	0	38	38	0	38	38	0	38
0.2	Burgerzaken	2.180	-1.280	899	2.610	-1.263	1.346	2.951	-1.417	1.534
0.4	Overhead	35.083	-497	34.585	40.309	-847	39.462	39.680	-1.126	38.554

Omschrijving		Begroting 2023			Gewijzigde begroting 2023			Realisatie 2023		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	9.041	-14	9.027	9.709	-14	9.695	9.471	-2	9.469
1.2	Openbare orde en veiligheid	4.640	-242	4.398	4.903	-242	4.662	4.379	-279	4.100
05	**Financiën en grondexploitaties**	**14.033**	**-231.263**	**-217.230**	**10.890**	**-256.057**	**-245.166**	**11.359**	**-250.726**	**-239.367**
0.10	Mutaties reserves	5.286	-638	4.648	254	-9.039	-8.785	254	-8.948	-8.694
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.886	-7.575	-5.689	2.063	-5.945	-3.882	2.302	-3.446	-1.144
0.5	Treasury	0	-340	-340	-323	-732	-1.055	1.260	-1.346	-87
0.61	OZB woningen	1.084	-12.469	-11.386	1.084	-12.469	-11.386	977	-12.654	-11.677
0.62	OZB niet-woningen	823	-11.617	-10.793	823	-11.817	-10.993	1.061	-11.832	-10.771
0.64	Belastingen overig	1.353	-745	608	1.333	-745	588	1.528	-843	685
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-196.897	-196.897	0	-209.367	-209.367	0	-207.749	-207.749
0.8	Overige baten en lasten	947	0	947	-806	0	-806	-701	-2	-703
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	25	0	25	1.124	0	1.124	1.241	0	1.241
8.2	Grond exploitatie (niet bedrijventerrein)	2.629	-982	1.646	5.337	-5.943	-606	3.437	-3.906	-469
Resultaat van de rekening van baten en lasten		**310.055**	**-311.040**	**-985**	**385.433**	**-386.178**	**-745**	**372.241**	**-376.394**	**-4.153**

6.2 Toelichting weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze bijlage bevat een specificatie van de risico's die betrokken zijn bij het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risicobeschrijvingen - Top 10

Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
R209	26,3%	Datalekken en informatieveiligheid (analoog en digitaal)	€ 80.000	€ 5.000.000	25%	Het succesvol weren van cyberaanvallen is afhankelijk van drie elementen: organisatie, mens en techniek. De medewerkers moeten alert zijn op verdachte e-mails, linkjes, verzoeken en dergelijke om te voorkomen dat er een mogelijke aanvaller voet aan de grond krijgt. Daarvoor hebben we voor de medewerkers een langlopende campagne geïnitieerd die bijdraagt aan het bewustzijn op dit onderwerp. Verder informeren we medewerkers aan de hand van actuele zaken over ontwikkelingen en hun aandeel in het veilig werken met gegevens van inwoners en bedrijven. De inrichting vanuit de techniek is erop gericht om een eventuele aanval direct te isoleren om de omvang en schade ervan tot een minimum te beperken. Omdat de (netwerk)omgeving met veel aandacht is ingericht, is de inschatting dat de kans op een succesvolle aanval niet groot is. De kans is echter wel altijd aanwezig, omdat ook cybercriminaliteit zich continue door ontwikkelt. Qua organisatie werken we intensief samen om de systemen en het netwerk van de gemeentelijke organisatie zo in te richten dat we weerbaar zijn. Binnen de gemeente worden continu (beheers)maatregelen geïmplementeerd op basis van- en vooruitlopend op de ontwikkelingen in de cybercriminaliteit. De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) is daarbij het onderliggende normenkader. Echter, op het moment dat er sprake is van een succesvolle cyberaanval moeten er kosten worden gemaakt om de schade te herstellen. In hoog tempo zouden de servers opnieuw moeten worden opgebouwd en data (voor zover mogelijk) hersteld. Daarvoor zou dan een specialistisch extern bureau moeten worden ingeschakeld. De minimum-maximum kwantificering van dit risico is gebaseerd op de directe kosten die bij dergelijke inhuur komen kijken en eventuele andere herstelkosten die bij een grootschalige cyberaanval nodig zijn. Door het groeiende gebruik van SaaS oplossingen is de gevolgschade minder voor ons als organisatie maar kan voor de inwoners en bedrijven van wie de data gestolen wordt nog steeds aanzienlijk zijn. Als eindverantwoordelijke voor de gegevens moeten we dan kosten verwachten.

Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
						Datalekken zijn een onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering en hebben in de regel een beperkte omvang. Echter bij een aanzienlijke cyberaanval kunnen de kosten die voortvloeien uit het herstellen van de gevolgschade voor inwoners en bedrijven ook hoog worden.
R100	19,3%	BUIG – Negatief saldo inkomsten-uitgaven bijstand	€ 0	€ 2.300.000	40%	In de jaren 2015 tot en met 2018 was het budget voor de BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten) ontoereikend en is gebruik gemaakt van de landelijke vangnetregeling. Voor de jaren vanaf 2019 zijn de lasten hoger dan het ontvangen BUIG budget, maar voldoen we niet aan de voorwaarden van de vangnetregeling. Echter voor 2023 wordt door de hoogte van het voordeel weer voldaan aan de voorwaarden om in aanmerking te komen voor de vangnetregeling. De landelijke vangnetregeling betreft een getrapte vergoeding, waarbij tekorten deels worden gecompenseerd door het Rijk. Door de landelijke vangnetregeling wordt het tekort voor Hilversum afhankelijk van de hoogte van het landelijke BUIG-budget (macrobudget). Voor Hilversum geldt dat het tekort BUIG door de vangnetregeling niet hoger zal zijn dan rond de €3 miljoen. In de meerjarenraming gaan we uit van een structureel tekort van € 0,7 miljoen. Hieruit blijkt dat de gemeente Hilversum op begrotingsbasis ook voor de jaren 2024 en verder niet in aanmerking zal komen voor de vangnetregeling. In de begroting 2024 is het maximale risico ten aanzien van de BUIG € 2,3 miljoen (verschil tussen het begrote tekort en het gemaximaliseerde tekort). Om dit risico te beheersen wordt ingezet op het stimuleren van de uitstroom en het zoveel als mogelijk beperken van de instroom. Dit doen wij onder andere door de nieuwe re-integratie trajecten, waarbij wij meer gericht inzetten op inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt en met een mismatch met de arbeidsmarkt. Ook zetten wij meer in op nazorg (coalitieakkoord), waarmee de verwachting is dat meer inwoners aan het werk blijven en zo niet terugkeren in de uitkering. En blijven wij inzetten op parttime werken, waarbij we zoeken naar aanvullende mogelijkheden dit te stimuleren en eenvoudiger te maken. Daarnaast bestaat het risico dat het macrobudget in de toekomst voor ons nadelig wordt aangepast. Vooralsnog is het onduidelijk hoe het macrobudget zich voor de

Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
						gemeente Hilversum meerjarig zal ontwikkelen. Het macrobudget beweegt voor Hilversum mee met de gemiddelde landelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat er budgettaire ruimte ontstaat zodra Hilversum het beter doet dan het landelijk gemiddelde. Als Hilversum het slechter doet dan het landelijk gemiddelde leidt dit tot een tekort. Door de stijgende lasten en onzekere inkomsten bestaat het risico dat de begroting onvoldoende middelen biedt voor de uitvoering van de BUIG. Wij schatten in dat dit risico de komende jaren aanwezig blijft en de kans van voordoen op 40%.
R206	14,0%	Ontwikkelingen in de Grex (geconsolideerd risico)	€ 0	€ 5.000.000	20%	Risico's die betrekking hebben op de ontwikkeling van (potentiële en bestaande) Grex-en zijn in dit geconsolideerde risico opgenomen. De risico's voor de Grex-en Anna's Hoeve Bouwplan en het Stationsgebied staan toegelicht in de individuele grondexploitaties en worden financieel in dit geconsolideerde risico opgenomen ten behoeve van de berekening van het weerstandsvermogen. De financiële verwachtingen staan vermeld in de nota actualisatie GREX waarbij rekening is gehouden met de onderliggende risico's. Hieronder worden enkel risico's toegelicht die in de toekomst mogelijk onder een Grex kan komen te vallen en de GEM Crailo. **Risicomanagement** vormt een vast onderdeel van projectmanagement en de ontwikkelingen worden structureel gemonitord. Ten opzichte van het risicoprofiel t.t.v. Jaarstukken 2022 zijn stappen gezet in de vertaling van de risico's vanuit projectcontrol naar het weerstandsvermogen. De kwantificering van dit risico is om die reden verhoogd in het daarna volgende risicoprofiel. Met de actualisatie van de Grex Stationsplein is het voormalige UWV pand onderdeel geworden van de Grex. De risico's m.b.t. de openstaande Grex'en zijn geactualiseerd in de nota actualisatie GREX en zijn hierin verwerkt. **GEM Crailo** De gemeente Hilversum heeft samen met de gemeenten Gooise Meren en Laren de gebiedsontwikkeling Crailo op zich genomen. De gemeenten hebben hiervoor een grondexploitatiemaatschappij (GEM) opgericht. De gemeente Hilversum staat voor 45% (€ 9 miljoen) borg voor de door GEM Crailo BV bij de BNG aangetrokken kredietfaciliteit, aangetrokken ter overbrugging van de zogenaamde "badkuipkosten". Bij ontwikkeling van een gebied gaan de kosten altijd voor de baat

Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
						uit. Het risico op het aanspreken van de borgstelling door de BNG wordt als minimaal (1%) ingeschat.
R103	9,1%	Tegenvallende uitkering gemeentefonds (AU)	€ 0	€ 1.745.000	25%	We zitten op dit moment in een overgangsperiode. Was voorheen de hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds afhankelijk van de Rijksuitgaven, volgens het principe “samen de trap op en af”, ook wel het accres genoemd (meer Rijksuitgaven betekent meer geld voor het gemeentefonds, minder Rijksuitgaven betekent minder geld voor het gemeentefonds). We zien nu echter de dat dit uitgangspunt de komende jaren is veranderd. Als eerste is het volume accres t/m 2025 vastgezet, deze wijzigt niet meer behoudens eventuele prijscompensaties. In 2026 en 2027 is er vooralsnog geen volume accres toegekend. Dit geeft een onzekere verwachting van de hoogte van de algemene uitkering. Daarnaast zijn er nog algemene mutaties op basis van de wijzigingen van de Hilversumse aantallen van de verdeelmaatstaven, die de basis vormen van de verdeling van het gemeentefonds (aantallen inwoners, woonruimten, bijstandsontvangers, leerlingaantallen etc.). Ook deze kunnen ertoe leiden dat Hilversum meer of minder geld uit het gemeentefonds ontvangt. Bijvoorbeeld: het inwonertal van Hilversum groeit. Dit heeft een gunstige uitwerking op de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De Algemene uitkering bestaat voor een bedrag van ongeveer € 33,2 miljoen uit Integratie- en Decentralisatie uitkeringen. Het overige bedrag van € 174,5 miljoen is te beschouwen als het klassieke deel van de algemene uitkering. Een afwijking van 1% is € 1,7 miljoen. Op dit moment zijn er overige onzekerheden rondom de ontwikkeling van de algemene uitkering: • Ravijn 2026; De algemene uitkering voor 2026 is ongeveer € 9,9 miljoen lager dan in 2025. Dit heeft te maken met de overgang naar een nieuwe financieringssystematiek vanaf 2026. In afwachting naar de nieuwe systematiek wordt er geen volumeaccres voor de jaren 2026 en 2027 toegekend. Daarnaast zal vanaf 2026 het restant van de opschalingskorting worden geëffectueerd. Beide hebben een neerwaarts effect op de algemene uitkering • Voor de jaren 2024 en 2025 zijn, op advies van de commissie van wijzen, incidenteel middelen voor de jeugdzorg toegekend. Voor de jaren 2026 en 2027 is rekening gehouden met een bedrag van respectievelijk € 1,4 miljoen en € 1,0 miljoen. De formatieonderhandelingen voor een nieuw kabinet

Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
						kunnen gevolgen hebben voor het gemeentefonds, zowel voordelig als nadelig.
R98	8,3%	Meer gebruik van voorziening Jeugdzorg	€ 0	€ 1.000.000	40%	De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de regelingen behorende bij de Jeugdwet. Deze regelingen hebben een open-einde-karakter. De rekeningcijfers kunnen als gevolg van diverse onzekerheden in positieve, maar ook in negatieve zin afwijken van de begroting. Vooruitkijkend zien wij voor de komende jaren de volgende risico's: - Prijsontwikkelingen. Diverse contracten met zorgaanbieders houden de mogelijkheid van (jaarlijkse) prijsindexering open. Deze contractuele indexaties zijn vaak afhankelijk van landelijk bepaalde indices en kunnen afwijken van de in de begroting gehanteerde prijsindexering. - Stijging van de vraag door bijvoorbeeld de groei van het aantal inwoners of andere (demografische) ontwikkelingen. Zo is bijvoorbeeld de wettelijke grondslag van het woonplaatsbeginsel met ingang van 1 januari 2022 gewijzigd. Dit zorgde ervoor dat het aantal jeugdigen waar Hilversum verantwoordelijk voor is per saldo is gestegen. Ook voor de komende jaren verwachten we dat het aantal inwoners zal stijgen. - De toegang tot de jeugdzorg loopt niet alleen via het Sociaal Plein, maar ook via de wettelijke verwijzers zoals huisartsen, jeugdartsen, medisch specialisten en gecertificeerde instellingen, waardoor er minder grip is op de inzet van deze zorg. - De staatssecretaris heeft afgelopen periode grote wijzigingen aangekondigd met betrekking tot de uitvoering van de Jeugdwet. Er worden voorstellen ontwikkeld voor de aanpak van de wachtlijsten en de inzet van regionale veiligheidsteams. Afhankelijk van de maatregelen die het Rijk gaat voorschrijven kan dit gevolgen hebben voor de hoogte van de lasten. In het huidige beleid en het beleid dat in 2023 ontwikkeld is, geven we aan het belangrijk te vinden te investeren in jeugdhulp en dan vooral in de preventieve en voorliggende voorzieningen. Hierdoor beperken we hopelijk een verdere stijging van de uitgaven. Bovenstaande risico's zijn niet te splitsen in afzonderlijke componenten

Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
						omdat het niet mogelijk is de gevolgen die zich gezamenlijk (kunnen) voordoen afzonderlijk te herkennen of inzichtelijk te maken.
R99	5,5%	Meer gebruik van voorzieningen WMO	€ 250.000	€ 500.000	35%	De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de regelingen behorende bij de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). Deze regelingen hebben een open-einde-karakter. De rekeningcijfers kunnen als gevolg van diverse onzekerheden in positieve, maar ook in negatieve zin afwijken van de begroting. De belangrijkste onzekerheden hebben betrekking op de te verwachten normale instroom en/of uitstroom. Bij verder gelijke omstandigheden verwachten we op termijn een groeiend beroep op de individuele voorzieningen, omdat op basis van demografische ontwikkelingen steeds meer ouderen te verwachten zijn en omdat ouderen steeds langer zelfstandig thuis zullen blijven wonen. Vooruitkijkend zien wij voor de komende jaren de volgende risico's: • Prijsontwikkelingen. Diverse contracten met zorgaanbieders houden de mogelijkheid van (jaarlijkse) prijsindexering open. Deze contractuele indexaties zijn vaak afhankelijk van landelijk bepaalde indices en kunnen afwijken van de in de begroting gehanteerde prijsindexering. • Stijging van de vraag door bijvoorbeeld de groei van het aantal inwoners of andere demografische ontwikkelingen. Ook voor de komende jaren verwachten we dat het aantal inwoners zal stijgen. • Het huidige beleid en het beleid dat in 2023 ontwikkeld is, veronderstellen o.a. dat de vraag naar individuele (duurdere) zorg via het Sociaal Plein zal dalen doordat meer burgers gebruik zullen gaan maken van de uit te breiden algemene voorzieningen (nu al begeleiding in de wijk, en vanaf 2025 lichte dagbesteding). De kans bestaat dat deze verschuiving zich later of anders voordoet dan we nu veronderstellen. Maar zelfs als de verschuiving plaatsvindt, kan het zijn dat de WMO-kosten blijven stijgen door de eerder genoemde autonome groei. Bovenstaande risico's zijn niet te splitsen in afzonderlijke componenten omdat het niet mogelijk is de gevolgen die zich gezamenlijk (kunnen) voordoen afzonderlijk te herkennen of inzichtelijk te maken.

Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
R265	4,7%	Achterstallige huur Frans Halslaan 57A wordt mogelijk niet (volledig) ontvangen	€ 0	€ 447.299	50%	De Stichting Primair Onderwijs Hilversum (STIP) maakt al vele jaren gebruik van het schoolgebouw aan de Frans Halslaan 57A dat door de gemeente gehuurd wordt. Op basis van de leerlingenaantallen had STIP met ingang van schooljaar 2017/2018 geen recht meer op deze locatie. Om deze reden was de gemeente voornemens de onderhavige huurovereenkomst op te zeggen. In 2016 heeft de vorige bestuurder van STIP de gemeente uitdrukkelijk verzocht om deze locatie aan te houden en deze blijven te gebruiken voor International Primary School (IPS) Hilversum. De huur die de gemeente aan de verhuurder betaald zou door STIP aan de gemeente worden vergoed. In eerste instantie zou STIP deze huurovereenkomst van de gemeente overnemen door middel van een in de plaats stelling. De verhuurder ging akkoord met deze in de plaats stelling. Dit zou hebben geleid tot een rechtstreekse huurrelatie met de eigenaar. In de zelfde periode zijn STIP en de gemeente een onderzoek gestart naar een alternatieve locatie voor de bestaande drie IPS-vestigingen. Dit leidde tot de verwachting dat de IPS op korte termijn elders zou worden gehuisvest. Daardoor is de gemeente huurder gebleven en zou STIP de huur aan de gemeente betalen. Over de periode van september 2017 tot en met december 2022 zijn de leerlingenaantallen van STIP niet zodanig gestegen dat een uitbreiding van de onderwijscapaciteit voor STIP noodzakelijk was. Daardoor heeft STIP ook geen recht op vergoeding van de kosten van het gebruik van de Frans Halslaan 57A. Eind 2021 heeft de nieuwe eigenaar de huurovereenkomst met de gemeente per 31 december 2022 opgezegd en is STIP geen gebruiker meer van de Frans Halslaan 57A. In de jaarrekening 2023 staat een post nog te ontvangen huur voor deze locatie van € 447.299. Ondanks dat de afgelopen jaren meerdere keren is gesproken met het bestuur van STIP zijn de huurbedragen nog niet ontvangen. Besloten is de vordering uit handen te geven. Daarvoor hebben we samen met advocatenkantoor Nysingh een strategie bepaald en wordt daar uitvoer aan gegeven. De kans dat de achterstallige huur echter niet volledig zal worden voldaan wordt ingeschat op 50%.

Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
R218	3,0%	Projectenkalender informatiemanagement onder druk	€ 0	€ 350.000	50%	De druk op de projectenkalender in de informatiemanagement keten (I-keten) neemt toe. Projecten in deze I-keten zijn projecten die voor de diverse domeinen in de gemeentelijke organisatie worden uitgevoerd en die een ICT en/of proces component bevatten. De toenemende druk in combinatie met capaciteitsuitdagingen leidt tot uitstel van projecten, wat - mede door de hoge inflatie en stijgende prijzen - kan leiden tot aanvullende financiële lasten. Inmiddels heeft de hogere inflatie al plaatsgevonden, waardoor dit risico minder aan de orde is dan voorgaand jaar. Vanwege het nieuwe portfoliomanagement systeem worden er minder projecten tegelijkertijd gestart en wordt er meer in samenhang gepland. Vanwege dit voortschrijdend inzicht is het bruto risico op kosten overschrijding kans gedaald ten opzichte van vorig jaar. Er worden nog steeds projecten uitgesteld en het nieuwe portfoliomanagement systeem dient in het beheer nog een aantal stappen te zetten om meer grip te krijgen.
R266	2,5%	Tijdelijke onderbreking van het primaire proces vanwege calamiteiten in de digitale of fysieke omgeving (<1 werkdag de werkomgeving niet beschikbaar)	€ 0	€ 400.000	30%	Kortdurende onderbreking van het primaire proces waarbij de digitale of fysieke omgeving niet beschikbaar is. Het is nodig om per proceseigenaar een businesscontinuïteitsplan te maken voor het proces waarvoor de eigenaar eindverantwoordelijk is. Daarna is afstemming met de brede gemeentelijke organisatie gewenst. Daarnaast zijn de digitale vaardigheden van een deel van onze collega's ondermaats met als gevolg dat mensen onvoldoende bewust zijn van bijvoorbeeld phisingmailing. De impact van het risico is zeer situatie afhankelijk en laat zich moeilijk voorspellen. Daarnaast is er op dit moment geen vaste automatisch schakelende noodstroomaggregaat aanwezig en dient er bij het uitvallen van de stroom een handmatige activering plaats te vinden. Alvorens de daadwerkelijke activering plaats kan vinden, dient er binnen een half uur een aantal stappen te worden doorlopen. De kans is 50% dat dit niet binnen de gestelde tijd wordt gehaald. Het gevolg daarvan is dat het meer tijd (ongeveer 1 dag) kost om het systeem weer netjes aan te sluiten, waardoor het systeem 1 dag niet beschikbaar is. Het gevolg voor team facilitair is dat de gebouwen niet toegankelijk zijn. Team facilitair verzorgt de aanschaf van het

Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
						noodstroomaggregaat en beheert het onderhoudscontract. Het aanschaftraject loopt. De kans op het uitvallen van de stroom is gestegen vanwege het toegenomen elektriciteitsverbruik. Daardoor is de overbruggingstijd van de accu's korter geworden. Ook zijn er vanwege de oorlog in Oekraïne meer cyberaanvallen op het elektriciteitsnetwerk.
R205	2,4%	Verbonden partijen (geconsolideerd risico)	€ 0	€ 500.000	30%	De gemeente Hilversum heeft verschillende betrekkingen met een diversiteit aan Verbonden Partijen. Als externe partij is het voor de gemeente moeilijk om invloed uit te oefenen op risico's van Verbonden Partijen. Er is bijvoorbeeld vaak sprake van een risico inzake het al dan niet toereikend zijn van de begroting van een Verbonden Partij met mogelijk meerkosten in de bijdrage van de gemeente tot gevolg. Door de risico's echter scherp te houden, blijven we op de hoogte van actuele ontwikkelingen en kunnen we tijdig en concreet het gesprek aangaan met de betreffende partij. De individuele risico's per verbonden partij worden gegroepeerd en als geheel beoordeeld in dit geconsolideerde risico. Ten opzichte van het vorige risicoprofiel (ten tijde van de begroting 2024) zijn de tien onderliggende risico's nagenoeg gelijk gebleven. Ze hebben allemaal een kleine kans van optreden (1-25%). De kwantificering van dit geconsolideerde risico is daarom ook ongewijzigd ten opzichte van het vorige risicoprofiel."

Risicobeschrijvingen - Overige

Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
R257	1,7%	Minder inkomsten lokale belastingen – uitstel betaaltermijnen en faillissementen	€ 100.000	€ 300.000	20%	Vanaf de start van de coronacrisis is voorzien dat economische schade bij burgers en bedrijven kan ontstaan door het wegvallen inkomsten. In 2022 is gebleken dat de gevolgen van de coronacrisis nog minimaal zijn en dat deze binnen de bestaande begrote voorziening dubieuze debiteuren passen. De verwachting is echter dat het na-ijlende effect van de coronacrisis pas de komende jaren op de inkomsten van de gemeentelijke belastingen zal optreden. De gemeente monitort de ontwikkelingen wat betreft betalingsachterstanden van gemeentelijke belastingen zodat snel gesignaleerd kan worden wanneer het risico op begint te treden.
R268	1,5%	Milieutaken naar de Omgevingsdienst Gooi en Vechtstreek (OFGV)	€ 0	€ 285.000	25%	Sinds 2013 worden VTH-taken (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) voor bedrijven uitgevoerd door 29 regionale omgevingsdiensten, in opdracht van gemeenten en provincies. Bepaalde VTH-milieutaken zijn aangemerkt als verplichte basistaken voor omgevingsdiensten. De Rijksoverheid dringt aan op het overdragen van meer VTH-taken aan omgevingsdiensten en heeft een programma voor de professionalisering van deze diensten gestart. Met de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 zullen meer VTH-taken als basistaken worden beschouwd, wat leidt tot een aanzienlijke verschuiving van werkzaamheden van de gemeente Hilversum naar een omgevingsdienst. Een eerste inventarisatie suggereert dat meer dan 500 van de ongeveer 1.500 bedrijven in Hilversum hun VTH-taken moeten overdragen aan een omgevingsdienst. Deze verschuiving brengt organisatorische en financiële uitdagingen met zich mee voor zowel de gemeente als de omgevingsdienst. Het risico bestaat dat er meer taken moeten worden uitgevoerd dan nu ingekocht zijn bij de OFGV, waardoor er door de OFGV een hogere bijdrage wordt gevraagd.
R97	1,4%	Extra uitgaven t.b.v. het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs	€ 0	€ 275.000	25%	Voor de sturing op de financiën en risico's van onderwijshuisvesting wordt gewerkt met een investeringsplafond en een algemeen investeringskrediet onderwijs. Deze systematiek biedt de mogelijkheid om voorzieningen in de onderwijshuisvesting boven dit investeringsplafond af te wijzen en risico's op te vangen met eerdere overschotten uit het algemeen investeringskrediet onderwijs. Daarmee zijn maatregelen genomen om binnen het investeringskrediet te blijven. In mei 2020 heeft de gemeenteraad het door gemeente en schoolbesturen opgesteld integraal huisvestingsplan (IHP) voor het onderwijs vastgesteld. In 2024 zal het IHP worden geactualiseerd en ter besluitvorming worden voorgelegd aan de gemeenteraad. In de uitvoeringsperiode van het IHP kan van alles gebeuren, wat nu nog niet wordt voorzien. Onzekerheden zijn bijvoorbeeld

Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
						groei en krimp van scholen. De werkelijke kosten voor een schoolgebouw zijn project specifiek (onder andere vorm, locatie-gebonden eisen) en zullen vrijwel altijd afwijken van het vooraf bepaalde budget. Er zijn risico's zoals bijvoorbeeld asbestsanering, complexe inpassing van nieuwe schoolgebouwen door gebrek aan ruimte (bijvoorbeeld door combineren school en woningen/kantoren), gewijzigd onderwijsbeleid, grondaankoop en extra tijdelijke huisvesting/gymvoorziening als gevolg van vertraging. Een ander risico is de groeiende ambities in het kader van duurzaamheid dat mogelijk een grotere investering vraagt. Een groot risico betreft de marktomstandigheden in de bouw. De afgelopen jaren is er sprake van een ongunstige markt voor opdrachtgevers. In het door de raad vastgestelde IHP in 2020 staan per opgave verschillende oplossingsrichtingen beschreven. Financieel is gekozen voor de minimale variant, wat het totaal is van alle goedkoopste oplossingen per school. Dit zijn oplossingen op hoofdlijnen. Wanneer de uitvoering start, wordt onderzocht wat op dat moment de beste oplossing is waarbij de minimale variant i.i.g. het uitgangspunt is. Het kan voorkomen dat toch de duurste oplossing de best uitvoerbare oplossing is. Voor de actualisatie van het IHP in 2024 (waarover door de raad nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden ten tijde van dit schrijven) is het loslaten van scenario's en reëel begroten een uitgangspunt. Tegenover deze negatieve risico's bestaat een aantal zaken die kunnen leiden tot lagere rente en afschrijving. De lastigste te ramen is 'vertraging'. Immers, er zal dan later rente en afschrijving in de exploitatie worden opgenomen. Bovenstaande is vertaald naar een risicobedrag ter grootte van € 275.000 aan kapitaallasten, welke is berekend op basis van een kwart van het investeringsrisico tussen de duurste en de goedkoopste oplossingen. We schatten de kans in op 25%.
R262	0,5%	Aanbesteding software streekarchief	€ 0	€ 50.000	50%	Jaarlijks wordt het meerjarige investeringsprogrammering geactualiseerd. Het in 2023 geactualiseerde investeringsprogramma maakt onderdeel uit van de programmabegroting 2024. In dit investeringsprogramma is een saldo opgenomen voor het aanbestedingstraject rondom het archief. Het in het investeringsprogramma opgenomen saldo is, mede gezien de forse stijging van de marktprijzen, mogelijk niet toereikend. Voor deze aanbestedingen in 2022/2023 is het nog onzeker welke investering een SaaS-oplossing wordt en welke niet en tegen welke contractprijs. De lasten voor SaaS-oplossingen worden niet geactiveerd en dienen direct te worden betrokken in de lopende exploitatie. Afhankelijk van de marktprijzen en de aanbestedingskeuze kan dit leiden tot een bijstelling van de meerjarenbegroting. Bij de begroting 2025 vindt een verdere uitwerking plaats.

6.3 Verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen (SiSa)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 26.153.881	€ 0	€ 0	€ 4.335.432	€ 36.180	€ 507.499
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*		
			€ 0	€ 305.340	€ 31.338.332	€ 54.379.488		
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			31	235	15	76	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*		
			N.V.T.	Nee				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*
			€ 95.407	€ 174.277			€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*
			€ 11.780	€ 77.900	€ 52.020	€ 263.568	€ 26.925	€ 87.513
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
			€ 0	€ 0	€ 1.600	€ 1.600	€ 187.732	

BZK	C9	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 5** Gemeenten	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/01*	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/02*	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: C9/03*	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/04*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/05*	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/06*
		1	Specifieke uitkering Woningbouwimpuls - tweede tranche	Ja	Ja	0	0	0
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/07*	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/08*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/10*	Opbrengsten (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/11*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/12*
		1	Specifieke uitkering Woningbouwimpuls - tweede tranche	Ja	€ 4.379.670	€ 12.733.156	€ 0	€ 0
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/13*	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/14*	Toelichting afwijking(en) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/15*	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/16*		
		1	Specifieke uitkering Woningbouwimpuls - tweede tranche	Ja	nvt	Nee		
BZK	C30	**Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde** Gemeenten	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C30/01*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/02*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C30/03*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C30/04*	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/05*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/06*
			€ 65.640	€ 146.886	4	9	Ja	nvt
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/07*					
			Nee					
BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-01091603	-€ 47.722	€ 6.772	Ja	nvt	Ja
		2	SUVIS21-2-02668952	€ 0	€ 378.000	Ja	nvt	Nee
		3	SUVIS21-2-02669630	€ 0	€ 87.419	Ja	nvt	Nee
		4	SUVIS21-2-02669635	€ 0	€ 97.786	Ja	nvt	Nee
			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
		1	SUVIS21-01091603	Nee	Luchtkwaliteit voldoende door bij 8 van de 9 WTW-units beter in te stellen in plaats van te vervangen.			
		2	SUVIS21-2-02668952	N.v.t.	nvt			
		3	SUVIS21-2-02669630	N.v.t.	nvt			
		4	SUVIS21-2-02669635	N.v.t.	nvt			

BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			983	€ 156.533	€ 192.956	175	€ 27.867	€ 27.867
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			59	€ 412.290	€ 533.643			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			1.633	3.640	0	0	0	1.511
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 0	Nee				
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 87.120	€ 78	1	167	6	
BZK	**C94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C94/02*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen […] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen […] *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/03*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen […] ,eventueel in samenhang […] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle R* *Indicator: C94/04*	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen […] en *Aard controle R* *Indicator: C94/05*	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen *Aard controle R* *Indicator: C94/06*
		1	*LAI23-03433061*	€ 197.872	187	93	0	€ 0
		1	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling *Aard controle R* *Indicator: C94/07*	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle R* *Indicator: C94/08*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle R* *Indicator: C94/09*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/10*		
		1	€ 0	€ 0	€ 197.872	Nee		

OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 1.275.217	€ 518.000	€ 47.780	-€ 243.504	€ 1.041.424	
		1	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06* 060402 Gemeente Hilversum	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07* € 0	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08* 060402 Gemeente Hilversum	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09* € 0		
OCW	**D10**	**Volwasseneneducatie** Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling) *Aard controle R* *Indicator: D10/01*	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) [beschikking OCW] *Aard controle R* *Indicator: D10/02*	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D10/03*	Besteding (jaar T) van educatie *Aard controle R* *Indicator: D10/04*	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij lagere besteding dan beschikbare middelen *Aard controle R* *Indicator: D10/05*	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij hogere besteding dan beschikbare middelen *Aard controle R* *Indicator: D10/06*
			€ 968.559	€ 195.704	€ 1.164.263	€ 399.394	€ 242.140	€ 0
OCW	**D11**	**Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contact gemeente *Aard controle R* *Indicator: D11/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11/03*			
			€ 56.460	€ 106.503	Ja			
OCW	**D12**	**Regionale meld- en coördinatiefunctie** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente *Aard controle R* *Indicator: D12/01*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12/03*			
			€ 749.077	€ 162.130	Nee			
OCW	**D12A**	**Regionaal programma voortijdig schoolverlaten** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente *Aard controle R* *Indicator: D12A/01*	Besteding aan contactschool (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D12A/02*	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12A/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/05*	
			€ 305.414	€ 0	€ 305.414	€ 54.918	Nee	
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 847.009	€ 0	€ 0	-€ 3.400	€ 937.437	
		1	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06* 060402 Gemeente Hilversum	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07* € 0	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08* 060402 Gemeente Hilversum	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09* € 0		

OCW	**D19**	**Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden**	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D19/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/03*				
			€ 327.463	€ 493.146	Ja				
OCW	**D21**	**Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur**	Naam instelling of samenwerkingsverband *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/01*	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband *Aard controle R* *Indicator: D21/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/04*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/05*		
		1	Jeroen Moonen	€ 2.500	€ 2.500	Ja	nvt		
		2	St. Kristal Theater producties	€ 2.000	€ 2.000	Ja	nvt		
		3	Filmtheater Hilversum	€ 13.990	€ 13.990	Ja	nvt		
		4	St.Podium De Vorstin	€ 21.905	€ 21.905	Ja	nvt		
		5	St. Metropole Orkest	€ 85.850	€ 85.850	Ja	nvt		
		6	Promotie	€ 20.223	€ 20.223	Ja	nvt		
		7	St.Wisseloord House of Music	€ 10.915	€ 10.915	Ja	nvt		
		8	St.Podium De Vorstin	€ 3.833	€ 3.833	Ja	nvt		
		9	St.Podium De Vorstin	€ 9.600	€ 9.600	Ja	nvt		
		10	St.Dudok Architectuur Centrum	€ 9.551	€ 9.551	Ja	nvt		
OCW	**D22**	**Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D22/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D22/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D22/03*				
		1	€ 72.000	€ 72.000	Ja				
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*	
		1	IenM/BSK-2014/122801	€ 0	€ 0	€ 0	-€ 109.929	€ 0	
		2	IenW/BSK-2021/54388	€ 17.665	€ 0	€ 0	€ 0	€ 17.665	
		3	BSV 2011057211	€ 0	€ 0	€ 0	€ 80.925	€ 0	
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*	
		1	*IenM/BSK-2014/122801*	€ 1.256.408	€ 22.845	€ 1.256.408	-€ 109.929	Ja	
		2	*IenW/BSK-2021/54388*	€ 144.492	€ 0	€ 144.492	€ 0	Nee	
		3	*BSV 2011057211*	€ 869.729	€ 0	€ 869.729	€ 80.925	Ja	
IenW	**E27B**	**Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)** **Provinciale beschikking en/of verordening** Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/01*	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: E27B/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E27B/03*	**Correctie** ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen *Aard controle R* *Indicator: E27B/04*	**Correctie** ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen *Aard controle R* *Indicator: E27B/05*		
		1	724043/732265	-€ 243.160	€ 243.160	€ 0	€ 0		
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/06*	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/07*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/09*	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/10*		
		1	724043/732265	€ 0	€ 255.675	In 2017 al eindverantwoording ja aangegeven. Vaststellingsverzoek is op 19 juni 2019 ingediend, echter nog niet vastgesteld door de Provincie.	Ja		

IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
		1	060402 Gemeente Hilversum	0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
		1	060402 Gemeente Hilversum	0	Nee			
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
		1	060402 Gemeente Hilversum	0	nvt	Nee		
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*		
			€ 54.745	€ 522.674	€ 306.805	Ja		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
		1	337 Aanleg van een fietsstraat op een 30 km/h weglaantal in Meters	Ja	540	nvt		
EZK	**F11**	**Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde) *Aard controle R* *Indicator: F11/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (sisa tussen medeoveheden) vanaf verantwoordingjaar SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: F11/02*	Besteding (jaar T) t.l.v. cumulatieve cofinanciering Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal *Aard controle R* *Indicator: F11/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F11/04*	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: F11/05*	Toelichting Als bij 04 en 05 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F11/06*
			€ 118.430	€ 355.290	€ 140.933	Ja	Ja	Er zijn voorlopige beschikkingen afgegeven welke na eindverantwoording definitief vastgesteld worden.
EZK	**F20**	**Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/02*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F20/03*	Toelichting afwijking besteding (jaar T) conform projectplan *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/05*	Cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F20/06*
			SPUKIW22-1-03145565	Aanpak centrum Hilversum	€ 0	Bestedingen wijken af van beschikking. Gemeente gaat pas over tot betaling als alle partijen als participant in positie zijn.	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/07*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/08*	Aantal verblijfobjecten binnen panden waarvan realisatie renovatie/transformatie gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F20/09*	Cumulatief aantal verblijfobjecten binnen panden renovatie/transformatie gerealiseerd (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/10*	Aantal verblijfobjecten binnen panden waarvan realisatie sloop-nieuwbouw gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F20/11*	Cumulatief aantal verblijfobjecten binnen panden sloop-nieuwbouw gerealiseerd (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/12*
			SPUKIW22-1-03145565	€ 0	Nee	0	Nee	0
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/13*	Realisatie fasering verloopt conform projectplan (ja/nee) *Aard controle D1* *Indicator: F20/14*	Toelichting (verplicht indien bij indicator F20/14 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/15*	Samenwerkingsovereenkomst aanwezig (ja/nee) *Aard controle D2* *Indicator: F20/16*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/17*	
			SPUKIW22-1-03145565	Nee	Zie indicator 4	Ja	Nee	

EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*
			€ 200.898	€ 895.992	€ 0	€ 1.096.890	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/07*					
			Nee					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 32.780.639	€ 538.861	€ 1.248.994	€ 7.730	€ 195.502	€ 1.005
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 318.775	€ 15.245	€ 0	€ 1.219.768	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 11.200	€ 4.150	€ 52.363	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr							
			Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 431	€ 0	€ 8.952	€ 309.839	€ 15.688
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	-€ 431	€ 0	€ 8.952	€ 309.839	€ 15.688
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6 Totaal	0	0	N.v.t.		
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			6 Totaal	0	0	0		
SZW	G10	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*			
			€ 299.022	€ 0	Ja			

SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 146.178	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 171.737	€ 222.257				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	nieuwbouw	€ 12.562	€ 12.562	€ 0	€ 0	nvt
		2	nieuwbouw - Atletiekbaan	€ 90.467	€ 90.467	€ 0	€ 0	investering 2022 - extra kst infiltratie inzake wateroverlast bestrijding (gemeentelijk waterplan GWP)
		3	onderhoud, exploitatie	€ 91.813	€ 91.813	€ 0	€ 0	nvt
		4	onderhoud, MOP	€ 18.694	€ 18.694	€ 0	€ 0	nvt
		5	derving mengpercentage	€ 8.721	€ 0	€ 0	€ 8.721	nvt
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1042144	€ 94.291	€ 0	€ 94.291	€ 0	€ 94.291
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1042144	Ja				
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/02*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/04*		
			€ 99.537	€ 149.116	Ja	Ja		
VWS	**H21**	**Specifieke uitkering cliëntondersteuning**	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/01*	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/05*	
			Nee	In 2023 is het plan opgesteld hoe de middelen tot juni 2024 besteed gaan worden.	€ 0	€ 0	Nee	

VWS	H22	**Regeling specifieke uitkering regionaal projectleider aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2022**	Besteding (jaar T) **Zelfstandige uitvoering** Gemeenten *Aard controle R* *Indicator: H22/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: H22/02*	Gerealiseerde activiteit aanstellen regionaal projectleider voor het uitvoeren van activiteiten in het kader van het programma 'Geweld hoort nergens thuis' in het jaar 2022? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H22/03*	Toelichting (Toelichting verplicht indien bij H22/03 "Nee" is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H22/04*	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H22/05*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H22/06*
			€ 18.779	€ 74.631	Ja	nvt	Ja	Ja

VWS	H30	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**		Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
			1	Lokaal Sportakkoord	€ 64.612	€ 64.612	€ 0	€ 64.612	Ja
			2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 444.826	€ 444.826	€ 0	€ 444.826	Ja
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 99.403	€ 112.230	€ 19.881	€ 112.230	Ja
			4	Kansrijke Start	€ 74.552	€ 58.190	€ 14.910	€ 58.190	Ja
			5	Mentale Gezondheid	€ 34.791	€ 24.099	€ 6.958	€ 24.099	Ja
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 86.977	€ 75.211	€ 11.766	€ 75.211	Ja
			7	Valpreventie	€ 255.961	€ 14.484	€ 51.192	€ 14.484	Ja
			8	Leefomgeving	€ 49.701	€ 40.030	€ 9.940	€ 40.030	Ja
			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 12.425	€ 0	€ 2.485	€ 0	Ja
			10	Versterken sociale basis	€ 181.410	€ 152.000	€ 36.282	€ 152.000	Ja
			11	Mantelzorg	€ 49.701	€ 49.236	€ 465	€ 49.236	Ja
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 49.701	€ 49.500	€ 9.897	€ 49.500	Ja
			13	Welzijn op recept	€ 27.336	€ 0	€ 5.467	€ 0	Ja
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 12.425	€ 0	€ 2.485	€ 0	Ja
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 44.234	€ 0	€ 8.847	€ 0	Ja

	Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*
1	Lokaal Sportakkoord	Ja
2	Brede regeling combinatiefuncties	Ja
3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Ja
4	Kansrijke Start	Ja
5	Mentale Gezondheid	Ja
6	Aanpak overgewicht en obesitas	Ja
7	Valpreventie	Ja
8	Leefomgeving	Ja
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Ja
10	Versterken sociale basis	Ja
11	Mantelzorg	Ja
12	Eén tegen eenzaamheid	Ja
13	Welzijn op recept	Ja
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Ja
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	Ja

Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/09*
Nee

VWS	H32	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/03*			
			MEOZ23200	€ 535.916	€ 207.949			
			Naam zwembad *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/04*	Totale verlening per zwembad (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/05*	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H32/06*	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: H32/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/08*	
		1	*De Lieberg*	€ 535.916	€ 207.949	Ja		

VWS	H35	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35/01*	Zijn activiteiten verricht zoals vermeld in artikel 3 van de regeling (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35/02*	Is meegewerkt aan monitoring zoals gesteld in artikel 7 lid 2 in de regeling (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35/03*	Besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: H35/04*	Correcties besteding (T-1) inclusief uitvoering door medeoverheden *vanaf SiSa 2024* *Aard controle R* *Indicator: H35/05*	Eindverantwoording (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35/06*
		1	*IZA23n11*	Ja	Ja	€ 965.172	€ 0	Nee

7. Rechtmatigheids-verantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 15 november 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3.725.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

A.	Begrotingscriterium	
	Afwijkingen	
	1a - Overschrijding lasten programma`s	1.070.000
	1b - Overschrijding uitgaven investeringen	227.000
	2 - Ongeautoriseerde reservemutaties	0
	3a - Onderbesteding lasten programma`s	6.553.000
	3b - Overschrijding baten programma`s	1.153.000
	3c - Onderschrijding baten programma`s	7.251.000
	3d - Onderbesteding investeringen	2.469.000
	Totaal afwijkingen	18.723.000
	4 - Afwijkingen passend binnen bestaand beleid	1.297.000
	5 - Resterend saldo	**17.426.000**
B.	Voorwaardencriterium	
	Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	**3.316.000**
C.	M&O criterium	
	-	**0**
Totaal afwijkingen		**22.039.000**

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Samenvattend beeld

Dit jaar is de eerste keer dat ons College zich hierover moet verantwoorden richting uw Raad. Wij kunnen ons voorstellen dat dit voor iedereen even wennen is en dat dit (zeker voor de eerste keer) enigszins als een zoekplaatje over komt, maar helaas hebben we hier geen keuze in.

Het totaal aan afwijkingen (fouten en/of onduidelijkheden als gedefinieerd in de notitie rechtmatigheidsverantwoording) van afgerond € 22,0 miljoen overschrijdt de door de raad gestelde verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid.

Toelichting bevinding begrotingscriterium
Er is sprake van een begrotingsonrechtmatigheid van € 18,7 miljoen, waarvan € 1,3 miljoen als “acceptabel” kwalificeert, omdat deze overschrijdingen passend zijn binnen het beleid wat binnen de gemeente Hilversum van kracht is. Zoals in de paragraaf bedrijfsvoering is aangegeven, worden de overschrijdingen in de exploitatie ad € 1.070.000 geheel of grotendeels gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten. De overschrijdingen op de investeringskredieten ad € 227.000 zijn, per krediet, allen lager dan het grensbedrag zoals in artikel 8 van de financiële verordening is opgenomen van € 0,25 miljoen. In die gevallen hoeft geen tussentijdse melding aan de raad te worden gedaan en volstaat de melding in de jaarrekening. Het resterende bedrag van € 17,4 miljoen is onrechtmatig omdat formeel een overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten of investeringskredieten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld onrechtmatig zijn. De bestendige gedragslijn van onze gemeente is dat deze verschillen die ontstaan zijn ná de eindejaarsrapportage worden gemeld in de jaarrekening en daar ook worden toegelicht. Omdat deze bestendige gedragslijn niet is vastgelegd in de Financiële verordening, is hier toch sprake van een formele begrotingsonrechtmatigheid. Deze uitleg van het begrip begrotingsrechtmatigheid is pas eind 2023 gegeven, waardoor dit niet meer meegenomen kon worden in de actualisatie van de Financiële verordening eind 2023. Bij de eerstvolgende actualisatie van de Financiële verordening zullen we een voorstel doen voor een extra bepaling ter voorkoming van deze formele begrotingsonrechtmatigheid in de toekomst. In de paragraaf bedrijfsvoering worden zowel de acceptabele- alsook (volgens de nieuwe definitie) niet acceptabele onrechtmatigheden toegelicht. Verder worden afwijkingen van de baten en lasten ten opzichte van de begroting ook toegelicht in de financiële analyse bij de programma’s.

Toelichting bevinding voorwaardencriterium
<u>Inkoop en aanbestedingen</u>
De totale omvang van de geconstateerde onrechtmatigheden is € 3,3 miljoen. De onrechtmatigheden betreffen enerzijds reeds lopende contracten van voorgaande jaren (totale omvang € 372k). De gemeente Hilversum neemt in overeenstemming met voorgaande jaren de daadwerkelijke kosten voor de volledige contractperiode in het boekjaar ingevolge deze contracten als onrechtmatigheid. In 2023 zijn daarnaast ook nieuwe onrechtmatigheden geconstateerd.

In de paragraaf bedrijfsvoering (3.5.9 Toelichting rechtmatigheid) is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. Hierin heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

8. Controleverklaring